

EDITIONES CRITICÆ
SCRIPTORUM GRÆCORUM ET ROMANORUM
A COLLEGIO PHILOLOGICO CLASSICO
ACADEMIÆ LITTERARUM HUNGARICÆ

PUBLICI IURIS FACTÆ

ARISTOTELIS
DE ANIMA LIBRI III.

BUDAPESTINI
TYPIS SOCIETATIS FRANKLINIANÆ
MCMXII.

ARISTOTELIS
DE ANIMA LIBRI III

RECENSUIT
AURELIUS FÖRSTER

BUDAPESTINI
SUMPTIBUS ACADEMIÆ LITTERARUM HUNGARICÆ
MCMXII.

PRÆFATIO.

In libris Aristotelis de anima denuo edendis illud præsertim mihi propositum erat, ut criticæ artis fundamenta atque subsidia, codices et commentaria Græca, diligentissime iterum excuterem; nullus enim librorum manu scriptorum, quibus Bekker in contextu constituendo usus erat, præter clarissimum illum Parisinum novæ collationis beneficium expertus est, illustrissimus autem editor, ut erat ingeniosissimus in codicibus æstimandis et lectionibus perpendendis, ita in apparatu construendo errori valde obnoxius. Codicibus igitur denuo collatis operæ pretium me facturum esse speravi, neque eventus spem fefellit. Quin etiam contigit, ut de cod. E a viris doctis iterum atque iterum collato nonnulla accuratius referam, præcipue de rasuris et correcturis, præterea de manibus quibus scriptus et correctus est inter se distinguendis (qua de re perperam iudicavit Stapfer, Diss. Landshut 1888). Ut diligentissime de hisce rebus referre possem, intercedente ministerio cui res scholarum litterarumque curæ sunt Hungarico, Bibliothecam Nationis Parisinam adii rogans, ut ad codicem Budapestini excutiendum copia mihi daretur. Sed quod Biehlio concessum erat (v. præf. ed. Parv. Nat. p. VIII.) — ut de aliis eodem beneficio fruitis taceam — impetrare non potui. Itaque, cum et

chartæ photographicae optime confectæ non sufficerent, ne imperfectum hac ex parte opusculum relinqueretur, Parisios me conferre coactus sum; quidquid igitur de rasuris, correcturis, manibus diversis dicturus sum, meis ipsius oculis in codice vidi. — Sed ne prætermittos quidem a Bekkero codices prorsus neglexi, sperans me uno alterove in contextu constituendo uti posse. Itaque e codicibus ll. de anima Ambrosianis, Laurentianis, Marcianis, Parisinis, Vindobonensibus, Romano Vallicellano specimina contuli, idemque quominus et in Vaticanis recentioribus a Bekkero præteritis facerem subito Roma discessu impeditus sum. Sed non multum inde profeci, præterquam quod in cod. Coisliniano 386 librum inveni ex quo Bekkeri T (Vaticanus 256) in libris de anima descriptus est.

In testimoniis e commentariis Græcis sumptis ne lemmata quidem præterii, ut omnes adhuc editores fecere, quos in hac re severius quam rectius iudicasse puto. Nam etsi recte olim Trendelenburg Aldinæ lemmata a primo ad extremum vulgatis Aristotelis verbis interpolata repudiavit, nobis quibus novæ commentatorum editiones præsto sunt, et illis utendum erit testimoniis, corruptelis et interpolationibus nonnunquam fœdatis, neque tamen consilio ubicumque correctis. Sed de consilio huius editionis alio loco dicendum erit, nunc autem grato animo illorum virorum recordandum est qui laborem consilio et opera adiuverint. In quibus sunt, qui primus animum meum ad hunc Aristotelis libellum denuo edendum convertit H. Diels, et cuius obitum recenti adhuc mærore luget philologia, J. Vahlen. Ad aperiendos bibliothecarum aditus adiutores mihi fuerunt Illmus ac Rmus dominus episcopus G. Fraknói et prof. R. Vári. Quibus omnibus gratias ago

maximas, imprimis vero collegio classico-philologico amplissimæ Academiæ Scientiarum Hungaricæ quod hoc opusculum librorum edendorum numero inseri voluerit, huiusque collegii relatori prof. J. Gyomlay qui in verbis scriptoris a typhothetarum vitiis purgandis benevolentissime me adiuverit.

• Scribebam Budapestini a. MCMXII   AURELIUS FÖRSTER.
m. Augusto, die S. Stephani Regis.

I. De codicibus.

Omnium librorum mssorum antiquissimus atque præstantissimus est *Parisinus Bibliothecæ Nationis 1853* membraneus, forma maxima foliorum 453, partim sæc. X. ineuntis (ff. 1—344^v), partim sæc. XV. (ff. 345—453). Antiqua codicis pars pluribus manibus scripta est, quarum prima (I), antiquissima certe omnium (sæc. IX. ?) atque elegantissima exaravit ff. 1—202 (exceptis ff. 187—195^v, de quibus infra agendum erit). Altera manus eiusdem fere ætatis (II) scripsit ff. 203—306; tertia (III) ff. 306—337 et 187—195, quarta minus elegans ff. 337—344. Hoc codice continentur: Physica, ll. de cælo, de generatione et corruptione, meteorologica, ll. de anima, de sensu, de memoria, de somno, de motu animalium, metaphysica, Theophrasti metaphysica, (Ps.- Arist.) de coloribus, de partibus animalium, de generatione animalium, de animalium incessu, ethica Nicomachea, magna moralia.

Libri de anima leguntur ff. 175^v—202^v (desideratur post f. 200 folium quo scripta erant 430^a 24 *μνημονεύομεν* . . . 413^b 16 *ἐξείνα*, et post f. 202 folium quo continebantur 431^a 31 (*εἰ μὴ*-)*θὲν μάρτυν* et quæ sequuntur usque ad finem), scripti sunt manibus duabus, qua de re liceat Torstrikii verba repetere (e præfatione editionis), quibus mea uncis [ ] inclusa addam. p. VIII. «Prior manus [I] exaravit

primum et tertium librum et quæ e secundo libro reliqua sunt: altera manus [III] exaravit alterum quendam librum secundum ab illis reliquiis diversum, hic non ille qui principio infuit quique nunc mutilus est, posteriore tempore vulgatus est et in fratris minus fortunati locum successit. [Ambas manus, cum nusquam altera alteram corrigeret, pariter siglo E significavimus, exceptis libri secundi fragmentis (E_a). Perraro accidit, ut se ipsum scriba E_a corrigeret, quod ubi ex re erat, siglo E¹ notavi.] . . . p. IX. E¹ Ratio fragmentorum hæc est. Sunt omnino quinque numero. Primum est initium libri secundi, alterum exitus. Quo tempore hæc secundi libri recensio eiecta est ex codice E, hæc fragmenta non potuerunt non servari, præterea quod librarius post finitum librum primum (fol. 186^v) in eadem pagina initium scripserat libri secundi, . . . qua de re accidit ut aut ambo eicienda essent, aut ambo servanda. Eandem ob causam, quum cetera removerentur, non potuit removeri exitus eiusdem libri secundi, quia in eodem folio quo ille scriptum erat initium libri tertii. Tertium fragmentum fere nullum est: nam post folium 187 excisum est folium ita ut initia versuum et verso folio exitus supersint. [De hoc fragmento consulatur Torstrikii apparatus ad 412^a 12—413^b 1] Denique duo integra folia extant, loco quidem mota suo: nam totius codicis, ut nunc est, prima sunt atque ante Naturalem Auscultationem posita. Videntur autem ea folia, ex quo tempore eiecta erat hæc libri secundi recensio, tegumenti loco fuisse, ut splendidissimus liber minus facile corrumperetur . . . (p. X.) . . . a manu satis antiqua initium secundi libri qui vulgo fertur adscriptum est in margine eius recensionis, quæ nunc est mutila, *γρ. ἀρχὴ τοῦ Β' λόγου ἐν ἄλλοι*, eaque

Bekkerus scripta esse dicit 'a manu earum quæ scholia scripserunt antiquissima (Ravenn.)' [Ultimum hoc vocabulum deest apud Bekkerum in apparatu editionis academicæ. Additum videtur a Torstrikio ex «authenticis»]. Ea vero manus ita diversa est a librariorum manibus, ut mihi E³ videatur hominis esse literati. [Est manus sæc. X., siglo E² a nobis notata, quæ paragraphos notasque marginales apposuit, in contextu multa correxit, varias lectiones inseruit, exemplari usa codici nostro C simillimo]. Is igitur cum incidisset in librum secundum qui nobis vulgatus est, principio hunc in margine voluit scribere illius, postea, quum animadvertisset nimium fore negotium, curavit vulgatam in alias membranas describendam easque collocavit post librum tertium. Cuius rei deinde certiores fecit lectores: nam in parte dextra ab eadem manu hæc invenimus scripta: ζητητέον (si recte legi hoc vocabulum) τὸν περὶ ψυχῆς λόγον τὸν Β' παρὰ τὸν Γ' ὀλόκληρον· ἀνόμοιος γὰρ κατὰ πολὺ ὁ ἐνταῦθα γεγραμμένος τοῦ ἐκείσε. (Alia manus et ipsa antiqua e regione tituli in parte dextra scripsit: ζήτει τὸ κείμενον ἔξωθεν . . . ? . . . τὸ γὰρ ἐνταῦθα γεγραμμένον ἀνόμοιον: in quibus incertum est etiam ultimum vocabulum. E³ [Est immo manus sæc. XV (E³), interdum antiquiores litterarum formas imitata, quæ et multa in contextu correxit et scholiis librum ornavit. Quæ verba Torstrikio dubia videbantur, legenda sunt ζήτει τὸ κείμενον ἔξωθεν ἔνθα τὸ σῆμα τοῦτο ○> τὸ γὰρ ἐνταῦθα καταγεγραμμένον ἀνόμοιον: quibus ad marginem remittitur, ubi initium libri II e vulgata recensione adscriptum erat ab E², quod cum postea esset erasum, rescriptum est ab E³ litterarum non prorsus deletarum ductus diligenter iteranti. — Ubicunque E^x de manibus distinguendis dubitabam, siglo E^x usus sum;

cum E² atramento usa flavo plerumque facile a ceteris distinguatur, omnibus fere locis inter E¹ et E³ exstitit dubitatio.] Postea exulantem et extra operis corpus vagantem hunc librum (τὸ κείμενον ἔξωθεν [immo ἔξωθεν = in margine, v. supra et τὸ κείμενον = varia lectio]) intra limen voluminis arcessiverunt ita ut is cum illo qui intus fuisset locum mutaret.»

Ita de hac re Torstrikus. Sed fortasse paulo progrediendum est; videtur enim, ut plane dicam, sic se res habere: Extitit medio fere sæculo X. vir doctus (E²), qui codicem quendam Aristotelis ineunti sæc. X. vel IX. exeunti scriptum et libros physicorum, de celo, de generatione et corruptione, meteorologicorum, de anima continentem (I) magna cura et diligentia perlegeret librumque paragraphis, glossis marginalibus et interlinearibus instrueret, multa corrigeret exemplari usum codici nostro C simillimo (I). Hic cum videret in codice suo (I) librum de anima alterum longius a vulgata recensione distare, ex eodem illo exemplari (I) novum librum alterum describi atque extremo codici adiungi curavit. Sed cum unus atque idem librarius (III) infra exaraverit ff. 306—337, facile conicias et istam codicis partem (III) et illam quæ præcedit (II) eiusdem domini (E²) iussu confectas esse, qui librum forma et verbis insignem (I) aliis operibus Aristotelis augeri atque expleri vellet.* — Contuli codicem Parisiis, et domi e chartis photographiis.

Huic codici ætate proximus est *Parisinus Coislinianus C 386* membraneus forma minima, ff. 342, sæc. XI., quo continentur ll. de anima et Themistii in ll. de an. paraphrasis.

* Copiam iterum inspiciendæ membranæ mihi deesse admodum doleo.

(Distinguendus a cod. C Bekkeri, Coisliniano 330). Correctus est a pluribus manibus quarum antiquissima (C²) sæculo XII. adscribenda esse videtur, recentiorum correcturas siglo C³ complexus sum. Codex f. 1 r° igni adustus est, tamen ut hic-illuc quid scriptum fuerit cognosci possit, hac igitur parte lectionis varietas e cod. T colligenda erat, quem e nostro fluxisse certum est. — Inspeci codicem Parisiis, contuli domi chartis usus photographiceis.

L *Vaticanus 253* chartaceus, sæc. XIV. exeuntis («satis recens» Brandis, Die Arist. Hssr. d. Vatic. Bibl. Abh. d. Berliner Akad. 1831, p. 66; quæ ad Bekkeri codices II. de anima spectant, repetuntur a Trendelenburgio in præf. editionis). Tertius tantum de anima liber hoc codice servatus est. — Contuli codicem e chartis photographiceis.

S *Laurentianus 81, I* (Bandini III, 219) chartaceus sæc. XIII. exeuntis; media codicis pars (ff. 77—168) quæ et II. de anima continet, ab alia manu scripta est, quæ sæc. XII. esse quibusdam vix recte videbatur. Hæc libri pars exarata est a librario linguæ Græcæ satis imperito (sæpe enim pueriliter errat, velut 420^b 5 ubi ἐμήχθῶ [ἐμή χριστοῦ] habet pro ἐμφόχου), qui tamen diligenter ea quæ videbat vel videre putabat repetit (e. g. 431^a 22 [«incerta» Bekkeri] habet ὅτ ὁ ὄρος pro ὡς ὁ ὄρος [ς et ς inter se confusis, observes velim spiritum supra σ!]). Recentioris manus S² correcturas siglo S² notavi. Codicem contuli Florentiæ.

T *Vaticanus 256* chartaceus, a. 1321; descriptus est e codice C (v. quæ ibi dicta sunt).

U *Vaticanus 260* membranaceus, sæc. XIII. ineuntis («omnino non antiquus» Brandis). Subiit correcturas a manibus variorum quas, nisi ab ipso librario profectas U² sunt (U¹), siglo U² indicavimus. — Codicem contuli Romæ.

Vaticanus 266 chartaceus, sæc. XIV. Correcturæ recentiores: V², et paucissimæ admodum recentes: V³. — Inter V² V³ f. 209^v et f. 210^r deest nunc folium unum in quo scripta erant verba 408^b ἐστὶν ὄπῃ . . . 409^b 6 ἐγγίναται. Obscura res est; nam in Bekkeri apparatu huius quoque partis variæ lectiones leguntur, quas in meum recepi siglo [V] notatas.* — [V] Contuli libri initium Romæ, cetera e schedis photographiceis.

Vaticanus 1026 chartaceus, sæc. XIII/XIV («non admodum recens, cum multis scholiis lectu horrendis» Brandis). Correcturas quæ mihi recentiores videbantur siglo W² a prima manu distinxī. — Contuli codicem domi chartis W² usus photographiceis.

Ambrosianus H, 50 sup. membranaceus, sæc. XII/XIII. X Codex optime scriptus, multis scholiis instructus a manu simillima eiusdem ætatis quæ etiam in contextu multa correxit (X²). Occurrunt præterea correcturæ admodum recentes (X³). — Codicem inspecī Mediolani, contuli domi e X³ chartis photographiceis.

Parisinus Bibl. Nat. 2034 chartaceus, sæc. XIII/XIV; y in libris de anima scriptus est manibus duabus; y² denotat y² correcturas recentiores. Contuli librum e chartis photographiceis.

Vaticanus 1339 membranaceus, sæc. XIV/XV. Hic codex P habet I. II. recensione et a vulgata et a fragmentis Parisinis (E₁) diversæ. Lectionis varietatem sumpsī ex editione H. Rabii (Arist. de an. I. B ed. H. Rabe Berolini 1892)

* De errore photographi cave cogites: in una enim eademque charta f. 209^v et f. 210^r depicta sunt. Suspicio folium suo loco motum alieno insertum esse. Neque tamen Bibliothecæ Vaticanæ viri docti nodum solvere potuerunt, si modo silentium præfecti clarissimi, quem per litteras de hac re adii, recte interpretor.

et partim apparatusi inserui, partim, ubi longius a vulgata discedit, in appendice collocavi (huc remittit lectorem ~~in~~ P siglum ~~in~~ P); totam igitur huius recensiois discrepantiam in editionem meam recepi.

o o omnes codices significat h. e. libro primo ECSUVWXY, a b secundo præterea P, tertio L. Siglo a codd. EL, siglo b o—y codd. CSUVWXY denotantur. o—y i. q. omnes codd. excepto uno y.

Sigla editionum: Bk (Bekkeri academica), Tr (Trendelenburgii), To (Torstrikii), Bhl (Biehlii), Ro (Rodieri), Hi (Hicksii).

Enumeravimus codices quorum lectiones in apparatu invenias. Maxima pars eorum (ESTUVWX) iam a Bekkero acciti sunt, adiecit y Trendelenburg, nos autem, ut supra diximus, pro Bekkeriano T librum e quo fluxerat (C) apparatusi inseruimus totamque libri P discrepantiam aut in apparatu aut in appendice exscribendam esse putavimus. Sed magnus præterea exstat numerus librorum mssorum plerumque recentiorum, quorum maximam partem inspexi et speciminibus collatis quid valeant diiudicare studui. Quamquam et res privatæ obstabant, quominus hunc laborem per omnes qui mihi innotuissent codices persequeretur neque librorum seriem quam enumeraturus sum perfectam atque absolutam esse mihi persuadeo, tamen ingeniose et feliciter Bekkerum variorum memoriæ generum testes elegisse pro certo affirmare audeo. Fieri igitur vix poterit, ut e paucis illis libris, quos non vidi, novi aliquid eruatur quod lectori non oneri sed fructui sit.*

* «nullum esse neglectum, his quos adhibuit præstantiorem vix expectabit qui Bekkerum noverit» (Bonitz de codd. metaphysicorum, ed. metaph. præf. p. XIV).

Codices ll. de anima mihi innotuerunt hi (quos non inspexi, asterisco notavi):

Ambrosiani: E 6 sup. s. XIII — G 61 sup. s. XIII — B 7 inf. s. XIII — E 118 sup. s. XIV — A 174 sup. s. XV — R 119 sup. s. XVI — D 137 inf. s. XVI.

*Baroccianus 70 s. XVI.

*Bernensis 135 s. XV, cf Omont, Centralblatt f. Bibliothekswesen 1886, p. 422.

Laurentiani: 10, 21 s. XV — 86, 19 s. XIV — 87, 11 s. XV — 87, 13 s. XIV — 87, 20 s. XIV — 87, 17 s. XV — 87, 22 s. XV — 87, 23 s. XV — 87, 25 s. XIII.

Marciani: 200 s. XV — 206 a. 1476 — 209 s. XII — 212 s. XV — 214 s. XI (sed in ll. de anima s. XIV/XV) — *app. IV, 45 s. XVI.

*Monacensis 330, descriptus e Laurentiano 87, 25 (v. Heinze in præf. ed. Themistii p. VI).

Parisini: a) Bibl. Nat. 1851 a. 1402 — 1852 s. XV — 1860 s. XV — 1861 s. XV — 1866 s. XV — 1921 s. XIV — 2027 a. 1449 — 2028 s. XIV/XV — 2029 s. XV — 2030 s. XVI — 2031 s. XVI — 2032 s. XIV — 2033 s. XV; — ibidem suppl. 314 s. XIV — 332 s. XV — 1090 s. XVI; — b) Bibl. Mazarinianæ 4456 a. 1450.

Romanus Vallicellanus B, 93 s. XIV.

*Scorialensis III. T. 21.

*Utinensis Bibl. arcivescovile, s. XV.

*Vaticani: 115 («recens» Brandis) — 249 («recentior») — 1144 («recentior»); — Palatini: 161 s. XV — 235 s. XV/XVI; — Urbinas 38 s. XV. — Ottobonianus 147 («admodum recens»).

*Veronensis Bibl. comm. 560 s. XVI.

Vindobonenses: Bibl. Cæs. philos. et philol. 2 a. 1486 —

75 a. 1446 — 134 s. XV — 157 s. XV — 206 s. XV? — 220 (frgm. exiguum l. I).

Hungaria nunc codicibus librorum de anima caret, sed qui in Bibl. Cæsarea Vindobonæ servantur n. 2, 134, 157 olim Joannis Sambuci fuerunt nostri.

II. De commentatorum testimoniis.

Memoriæ formam quæ e commentariis Græcis colligitur triplicem esse Dielesius nos docuit (Textgeschichte d. Arist. Physik p. 4, n. 1.): unam quam præbent lemmata, alteram quæ ipsis philosophi verbis in interpretatione allatis constat, tertiam quæ e paraphrasi, ut dicunt, petenda est. Quartum mihi genus adiungi posse videtur varia lectio diserte a commentatoribus citata. Distinximus igitur in Simplicio *Si* et Philopono quattuor testimoniorum genera: *Si^v*, *Si^c*, *Si^p*, *Ph, Th, So Si^v*; *Phⁱ*, *Ph^c*, *Ph^p*, *Ph^v*; in Themistio (*Th*) et Sophonia (*So*) huius distinctionis locus non erat, tamen interdum, ubi ipsa philosophi verba afferebantur, siglo *Th^c* usi sumus. *Prisc* Accivimus præterea Prisciani Lydi metaphrasin in Theophrastum et Alexandri Aphrodisiensis Quæstiones (*ἀπορίαι καὶ λύσεις*); omnia ex editionibus Academiae Berolinensis. Quæ litteræ siglis adduntur (e. g. *Si^vA*, *PhⁱD*) codices commentatorum significant; ubi autem vis auctoritasque testimonii dubiæ videbantur additis litteris *cf* locum exscripsimus (e. g. *cf Th 1, 18*).

Lemmata omnibus adhuc editoribus prætereunda videbantur, v. Trendelenburg ed. præf. p. XI sq., Hicks ed. præf. p. LXXXI sq.; sed quibus iure olim offensi sunt interpolationibus in Simplicii Aldina et Philoponi Trincauellina, istæ in Hayduckianis desunt, quasque Hicksius

novas nuper attulit inter lemmata et contextum discrepantias, leviores sunt quam ut illum secuti lemmata exulare iubeamus. Quarum discrepantiarum causæ plurimæ esse possunt, neque statim de correctura vel interpolatione consulto facta cogitandum est. Oriuntur enim sæpe librariorum incuria, interdum autem ex eo, quod commentatoribus plures cognitæ erant lectiones variæ, quarum alias in lemmatis alias in interpretando ante oculos habuerunt (Diels, Textgeschichte p. 27). Non nunquam autem videntur solum esse neque sunt discrepantiæ velut *Si^v 42, 36* ubi perperam additum est a Hayduckio *πότερον καὶ ἕλον ἦ*, v. meas «Symbolas criticas» (Egyetemes Philologiai Közlöny 1906 p. 297). Interdum fieri posse, ut lemmata ex Aristotelis «vulgata» interpolata sint, concedendum est, quod tamen non sufficit ad omnia lemmata condemnanda. Quantum vero ad verba philosophi emendanda prosint, cum præcipue Philoponi lemmata plurimis librariorum vitiis sint inquinata, alia quæstio est.

★

De contextus recensendi rationibus, ne opusculum iam longe extra fines constitutos egressum nimium producam, alio loco amplius disserere in animo est; tamen facere non possum, quin de codicum affinitate quid sentiam, adumbrem potius, quam exponam.★

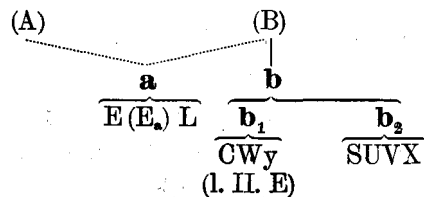
Jamdudum inter viros doctos constabat, duas distinguendas esse codicum familias, quarum alteram (EL) siglo **a**, alteram (CSUVWXy) siglo **b** notavimus. Libro secundo,

★ Cf. in universum Diels: Textgeschichte d. Aristotelischen Physik Berlin 1882 et quæ idem disseruit in editione Didymi (Berl. Klass. Texte I, p. XLIII).

quod plerumque fallit editores, etiam **E** ad **b** trahendus est, exceptis fragmentis (E_a). Codices familiæ **b** in duas partes discedunt, altera (b_1) codices CWy (et libro II. E), altera (b_2) SUVX continet; sed sæpissime accidit, ut codices familiæ b_1 e b_2 correcti sint et vice versa, quo factum est, ut initio l. II. V ad b_1 , W ad b_2 pertinere videatur. Libro primo lectionum diffusio propinquitatis notas omnino fere oblitteravit. Quo tempore inter b_1 et b_2 discessus factus sit, non liquet; tamen ante Themistii ætatem id factum esse pro certo affirmare audeo. Quod ad familias **a** et **b** attinet, extitisse mihi videntur antiquissimis temporibus duæ recensiones, A et B; quarum alteram (B) omnes fere codices nostri sequuntur, vel certe ii quos supra siglo **b** complexi sumus; de **a** dubitari potest utrum recta via ab A profectum plurimisque locis e **b** correctum sit, an vice versa codex stirpis B correcturis ex A illatis ad huius recensiois similitudinem deductus sit.

His præmissis fibrorum stemma ita fere constitutum erit:

P medium quendam locum tenet inter **a** (E_a) et **b**. Utrum liber II. in E genuinus (E_a) antiquitus in recensione A infuerit, an aliunde familiæ **a** illatum sit, certis argumentis diiudicari non potest.

CONTEXTUS.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

Α.

1 Τῶν καλῶν καὶ τιμίων τὴν εἶδῃσιν ὑπολαμβάνοντες, μάλ- 402^a
 λον δ' ἑτέραν ἑτέρας ἢ κατ' ἀκρίβειαν ἢ τῷ βελτιόνων τε
 καὶ θαυμασιωτέρων εἶναι, δι' ἀμφοτέρα ταῦτα τὴν περὶ ψυ-
 χῆς ἱστορίαν εὐλόγως ἂν ἐν πρώτοις τιθεῖμεν. δοκεῖ δὲ καὶ
 πρὸς ἀλήθειαν ἅπασαν ἢ γνῶσις αὐτῆς μεγάλα συμβάλ- 5
 λεσθαι, μάλιστα δὲ πρὸς τὴν φύσιν· ἔστι γὰρ οἷον ἀρχὴ
 τῶν ζῴων. ἐπιζητοῦμεν δὲ θεωρῆσαι καὶ γινῶναι τὴν τε φύ-
 σιν αὐτῆς καὶ τὴν οὐσίαν, εἰδ' ὅσα συμβέβηκε περὶ αὐτῆν·
 ὧν τὰ μὲν ἴδια πάθη τῆς ψυχῆς εἶναι δοκεῖ, τὰ δὲ δι'

Codices EC^aSUVWXy, libro secundo P, tertio L.

402^a 1 (εἶδῃσιν εἶναι ὑπολαμβάνοντες *SⁱA^dD*) μάλλον . . . 3 εἶναι
 del *Alex ap Ph 24, 8* 2 (ἦ₁ om V) τῷ *ETVWy SⁱPhⁱ c24, 9*
So 3, 15: τῶν *SU*, [eras v] X τε **b** *SⁱPhⁱ c24, 10 So 3, 15*: om E
 3 ταῦτα **b** *SⁱPhⁱ c24, 16 So 3, 16 cf Th 1, 18*: om E περὶ *Vy Sⁱ*
So 3, 16 cf Ph^e 23, 14 Th 1, 17: τῆς *STUWX Phⁱ c24, 16*: περὶ τῆς E
cf Ph^e 23, 13. 16. 17 4 (ἐν πρώτοις τ' ἂν εὐλόγως τίθεμεν W) (καὶ
 om V) 5 (ἅπασαν post αὐτῆς V) 6 (δὲ καὶ V) 8 εἰς' ο *SⁱSo*
4, 14 Ammonius^c in de interpr 6, 32: ἔπειτα *Phⁱ* 9 (εἶναι om C)
 δι' ἐκείνην ο—γ *Sⁱ 8, 26 Th 2, 30 So 4, 15*: κοινὰ et post 10 ζῴους add
 δι' ἐκείνην γ *Phⁱ Ammonius^c in de interpr 6, 33*

* C fol. 1 mutilus est; huius partis lectiones varias sumpsi e
 cod. T, qui ex illo descriptus est.

10 ἐκείνην καὶ τοῖς ζῳοῖς ὑπάρχειν. πάντα δὲ πάντως ἐστὶ τῶν χαλεπωτάτων λαβεῖν τινὰ πίστιν περὶ αὐτῆς. καὶ γὰρ ὄντως κοινού τοῦ ζητήματος καὶ πολλοῖς ἑτέροις, λέγω δὲ τοῦ περὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ τί ἐστὶ, τάχ' ἂν τῷ δόξειε μία τις εἶναι μέθοδος κατὰ πάντων περὶ ὧν βουλόμεθα γνῶναι τὴν οὐ-

15 σίαν, ὥσπερ καὶ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς ἰδίων ἀπόδειξις, ὥστε ζητητέον ἂν εἴη τὴν μέθοδον ταύτην. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ μία τις καὶ κοινὴ μέθοδος περὶ τὸ τί ἐστίν, ἔτι χαλεπώτερον γίνεται τὸ πραγματευθῆναι· δεήσει γὰρ λαβεῖν περὶ ἕκα-

20 ἑστιν ἢ διαίρεσις ἢ καὶ τις ἄλλη μέθοδος, ἔτι πολλὰς ἀπορίας ἔχει καὶ πλάνας, ἐκ τίνων δεῖ ζητεῖν· ἄλλαι γὰρ

22 ἄλλων ἀρχαί, καθάπερ ἀριθμῶν καὶ ἐπιπέδων.

22

πρῶτον δ'

ἴσως ἀναγκαῖον διελεῖν ἐν τίνι τῶν γενῶν καὶ τί ἐστὶ, λέγω

10 δὲ EVX *Sil* BD *Ph*^c 21, 15: δὲ καὶ CSUWy *So* 4, 22 *Sil* A ἐστὶ τῶν χαλεπωτάτων ECSUVy *Sil*: εἶναι τῶν χαλεπωτάτων X: ἐστὶ χαλεπώτατον W: χαλεπώτατόν ἐστὶ *Ph*^c 21, 15 12 καὶ SUVWy, ins καὶ C¹ ut v: om ECX *Sil*^p 9, 31 *Ph*^c δὴ VW² *Ph*^c 13 τὸ E: τοῦ b *Ph*^c 28, 31 (τω ins in lacuna C²) 14 ἢ μέθοδος *Ph*^c 15 (οὐσίαν ἴσως ὥσπερ S) ἀπόδειξις ES²Vy: ἢ ἀπόδειξις T [... ξις O]: ἀπόδειξιν SUW, [eras iv] X *Ph*^c: nominativum vid leg *Ph*^p 31, 24 *Th* 2, 15 *So* 4, 28 (16 ὥστε... 17 καὶ desunt praeter ἐξοδὸν in mutilo X) 16 (ὥστε] ἔθεν V) 17 τις καὶ κοινὴ μέθ. ECSU *So* 4, 30: τις μέθ. καὶ κοινὴ V: καὶ κοινὴ τις μέθ. Wy: καὶ κοινὴ μέθ. *Ph*^c τὸ Ey *Ph*^c: τοῦ b—y (ἔτι om V) 18 ἕκαστον o—V *Sic* 10, 1. 6 *Ph*^c *So* 4, 31: ἐκάστου S²V 19 ἂν ECXy *Sic* 10, 4: ὅταν SUW *Ph*^c 22, 6 *So* 4, 32: εἰ V (ἦ] εἴη V) ἀπόδειξις EUVWX, [ἀπο ins C²] C *Ph*^c cf *Sic* 10, 5: ἀπόδειξις τις Sy, [ins τις] E³ 20 καὶ om *Ph*^c (ἔτι] ἔστι S corr S²: om W) πολλὰς ἂν ἀπ. ἔχοι y *So* 4, 34 21 (δέ] δὴ W) (ἄλλων γὰρ ἄλλαι y) 22 (τῶν ἀρισμῶν [τῶν eras] S) 23 τί EVWXy *Sil*^c 10, 27 *Ph*^c 33, 16: τίς SU, [eras c] C

δὲ πότερον τόδε τι καὶ οὐσία ἢ ποιὸν ἢ ποσὸν ἢ καὶ τις ἄλλη τῶν διααιρεθειῶν κατηγοριῶν, ἔτι δὲ πότερον τῶν ἐν 25 δυνάμει ὄντων ἢ μᾶλλον ἐντελεχαιά τις· διαφέρει γὰρ οὐ τι σμικρόν. σκεπτέον δὲ καὶ εἰ μεριστὴ ἢ ἀμερής, καὶ πότερον 402^b ὁμοειδῆς ἅπασα ψυχὴ ἢ οὐ· εἰ δὲ μὴ ὁμοειδῆς, πότερον εἶδει διαφέρουσα ἢ γένει. νῦν μὲν γὰρ οἱ λέγοντες καὶ ζη-

τοῦντες περὶ ψυχῆς περὶ τῆς ἀνθρωπίνης μόνης εἰκόασιν ἐπι-

σκοπεῖν, εὐλαβητέον δ' ὅπως μὴ λανθάνη πότερον εἰς ὁλό- 5 γος αὐτῆς ἐστὶ, καθάπερ ζῳου, ἢ καθ' ἕκαστον ἕτερος, οἷον ἵππου, κυνός, ἀνθρώπου, θεοῦ, τὸ δὲ ζῳον τὸ καθόλου ἦτοι οὐ-

θεν ἐστὶν ἢ ὕστερον· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τι κοινὸν ἄλλο κατηγοροῖτο· ἔτι δ' εἰ μὴ πολλαὶ ψυχαὶ ἀλλὰ μόρια, πότερον δεῖ ζη-

τεῖν πρῶτερον τὴν ὅλην ψυχὴν ἢ τὰ μόρια. χαλεπὸν δὲ καὶ 10

24 ποιὸν ἢ ποσὸν o—W *Sil*^p 10, 29: ποσὸν ἢ ποιὸν W *So* 5, 7 cf *Ph*^p 32, 32; 33, 2 *Th* 2, 36 25 (ἔτι δὲ καὶ S) 26 ὄντων o *Ph*^c 34, 7; 35, 5 *So* 5, 11; om *Sil*^c μᾶλλον b *Sil*^c 11, 13 *Ph*^c 34, 8 *Th* 3, 4 *So* 5, 11: μόνον E: τι EC *Sil*^c *So* 5, 13: om b—C *Ph*^c 35, 7 402^b 1 (μικρόν VX) καὶ ECSVWy *Sil*^c *Ph*^c D *Th* 3, 7: om UX *Ph*^c R 2 ἅπασα ψ. o *Sil*^c A *Th* 3, 16: ἅπασα ἢ ψ. *Sil*^c BD *Ph*^c 3 εἶδει o—S *Sil*^c BD *Ph*^c: εἶδη S *Sil*^c A διαφέρουσα CVWy *Sil*^c *Ph*^c: διαφέρουσαν ESUX ἢ o—Xy *Sil*^c *Ph*^c: ἢ καὶ Xy *Alex* ἀπ. 22, 28 *So* 5, 16 cf *Ph*^p 36, 10 4 ἀνθρωπίνης o *Ph*^c 36, 13 *Th* 3, 22 *So* 5, 18: ἀνθρώπου *Sil*^c μόνης b—y *Ph*^p 36, 7 *Th* 3, 22 *So* 5, 18: μόνον E [on eras, -ης in ras E²], y [post εἰκόασι], *Sil*^c: om *Ph*^c 36, 1 ἐπισκο- πεῖν o—V *Sil*^c: σκοπεῖν *Ph*^c 36, 13: ζητεῖν V *So* 5, 18 5 ὁ o—X *Sil*^c *Ph*^c: om X *Ph*^c 205, 19 6 (ἔστιν ἢ καθάπερ X, C [sed η del et ins post ζῳού C²]) ἕκαστον b—Vy *Ph*^c 205, 20 cf *Sil*^c 13, 4: ἐκάστην [-on sser E³] E cf *So* 5, 22: ἕτερον Vy (ἕτερον y) 7 δὲ o—V *Sil*^c AD *Ph*^c: γὰρ V *Sil*^c B *Alex* ἀπ. 21, 12. 15; 22, 2 etc. *So* 5, 24 *Eu-* *stratius*^c in anal post 194, 2 cf *Ph*^p in categ 167, 14; in phys 779, 35 8 καὶ o—W *Sil*^c AB: καὶ W *Sil*^c D κατηγοροῖτο b *Sil*^c *Alex* ἀπ. 23, 19: κατηγορεῖται E [ei eras, in ras η E³] 9 ψυχαὶ o—y *Sil*^c *Ph*^c R c 38, 22. 32: ψυχαὶ εἰσιν y *Ph*^c D 10 (ὅλην τὴν V)

τούτων διορίσαι ποία πέφυκεν ἕτερα ἀλλήλων, καὶ πότερον
 τὰ μόρια χρῆ ζῆτεῖν πρότερον ἢ τὰ ἔργα αὐτῶν, οἷον τὸ
 νοεῖν ἢ τὸν νοῦν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ τὸ αἰσθητικόν ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τὰ ἔργα πρότερον, πάλιν ἂν
 15 τις ἀπορήσειεν εἰ τὰ ἀντικείμενα πρότερα τούτων ζητητέον, οἷον
 τὸ αἰσθητὸν τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ τὸ νοητὸν τοῦ νοῦ. ἔοικε δ'
 οὐ μόνον τὸ τί ἐστὶ γινῶναι χρήσιμον εἶναι πρὸς τὸ θεωρῆσαι
 τὰς αἰτίας τῶν συμβεβηκότων ταῖς οὐσίαις, ὥσπερ ἐν τοῖς
 μαθήμασι τί τὸ εὐθύ καὶ καμπύλον ἢ τί γραμμὴ καὶ ἐπί-
 20 πεδον πρὸς τὸ κατιδεῖν πόσαις ὀρθαῖς αἰ τοῦ τριγώνου γωνίαι
 ἴσαι, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν τὰ συμβεβηκότα συμβάλλεται μέ-
 γα μέρος πρὸς τὸ εἰδέναι τὸ τί ἐστίν· ἐπειδὴν γὰρ ἔχω-
 μεν ἀποδιδόναι κατὰ τὴν φαντασίαν περὶ τῶν συμβεβηκό-
 των, ἢ πάντων ἢ τῶν πλείστων, τότε καὶ περὶ τῆς οὐσίας
 25 ἔξομεν λέγειν κάλλιστα· πάσης γὰρ ἀποδείξεως ἀρχὴ τὸ τί

11 τούτων **o**—V So 5, 30: τοῦτο V: ἐπὶ τούτων Ph^c 39, 24
 (ἀλλήλων ἕτερα X) 12 πρότερον **o** Ph^c 39, 27 So 6, 2: πρότερα Si^l
 BD: πρῶτον Si^l A 14 (εἰ δὲ γ) 15. (post εἰ ins γε X²)
 πρότερα τούτων ESUVy: τούτων πρότερα Ph^c 39, 34 R: πρότερον τούτων
 CWX So 6, 7: τούτων πρότερον Ph^c 39, 34 D. 16 (αἰσθητικὸν S, X
 [ι eras]) (νοητὸν) νοητικὸν γ) νοῦ EUV, X [sed υ in ras 6—7
 litte] Th 4, 36: νοητικοῦ CWy Ph^c 40, 2: νοητοῦ S 17 (γινῶναι om X)
 18 (τῶν κας' αὐτὰ συμβ. γ) 19 (μαθήμασι οἷον τί W) τί τὸ **o**
 cf So 6, 20: τὸ τε Ph^l καμπύλον EV Ph^l: τὸ καμπύλον CX: τί τὸ
 καμπύλον SUWY 20 πόσαις **o**—y So 6, 22: ὀπσάσαις γ Ph^l αἰ] ἀει
 ut v E, εἰ eras, in ras ι E³ 21 (ἴσαι εἰσὶν C) 22 (πρὸς] εἰς W)
 εἰδέναι E So 6, 24 cf Th 5, 8 [πρὸς τὴν ἐπιστήμην]: εἰδῆσαι **b**—V: εἰδή-
 σαι V (ἔχομεν W) 23 (κατὰ] πρὸς γ) 24 ἢ πάντων ἢ τῶν
 πλείστων **o** So 6, 28: ἢ τῶν πλείστων ἢ τῶν πάντων Ph^l (τῆς om V)
 25 ἔξομεν SUWXY Ph^c 42, 8: ἔξομέν τι E [ins τι E²], C [τι ins C¹], V
 Si^c 15, 12 So 6, 29 κάλλιστα ECSUVX Si^c 15, 13 Ph^c 42, 8: τι καλ-
 λιστα W: ἔτι κάλλιστα γ: γρ. μάλιστα mg E³ (ἀποδ. ἢ ἀρχὴ S)

ἔστιν, ὥστε καθ' ὅτους τῶν ὀρισμῶν μὴ συμβαίνει τὰ συμ-
 βεβηκότα γνωρίζειν, ἀλλὰ μὴδ' εἰκάσαι περὶ αὐτῶν εὐ- 403^a
 μαρές, δῆλον ὅτι διαλεκτικῶς εἴρηται καὶ κενῶς ἅπαντες.

ἀπορίαν δ' ἔχει καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, πότερόν ἐστι πάν-
 τα κοινὰ καὶ τοῦ ἔχοντος ἢ ἐστὶ τι καὶ τῆς ψυχῆς ἴδιον αὐ-
 τῆς· τοῦτο γὰρ λαβεῖν μὲν ἀναγκαῖον, οὐ ῥάδιον δέ. φαίνε- 5
 ται δὲ τῶν μὲν πλείστων οὐδὲν ἄνευ τοῦ σώματος πάσχειν οὐδὲ
 ποιεῖν, οἷον ὀργίξεσθαι, θαρρεῖν, ἐπιθυμεῖν, ὄλωσ αἰσθάνεσθαι·
 μάλιστα δ' ἔοικεν ἰδίῳ τὸ νοεῖν. εἰ δ' ἐστὶ καὶ τοῦτο φαντασία
 τις ἢ μὴ ἄνευ φαντασίας, οὐκ ἐνδέχοιτ' ἂν οὐδὲ τοῦτ' ἄνευ
 σώματος εἶναι. εἰ μὲν οὖν ἐστὶ τι τῶν τῆς ψυχῆς ἔργων ἢ 10
 παθημάτων ἴδιον, ἐνδέχοιτ' ἂν αὐτὴν χωρίζεσθαι· εἰ δὲ μὴ-
 θέν ἐστιν ἴδιον αὐτῆς, οὐκ ἂν εἴη χωριστὴ, ἀλλὰ καθάπερ τῷ
 εὐθεῖ, ἢ εὐθύ, πολλὰ συμβαίνει, οἷον ἄπτεσθαι τῆς χαλ-
 κῆς σφαίρας κατὰ στιγμὴν, οὐ μέντοι γ' ἄφεται οὕτως χωρι-

26 (κας' ὅσα W) (μὴ om S)

403^a 2 δῆλον ὅτι εἰ ἅπαντες [πάντες V] **o** Th 5, 30: om Ph^l εἴρηται
o Si^c 15, 17 Ph^l D² Th 5, 30: εἴρηται Ph^l DR (κενῶς) περιττῶς W)
 3 πάντα κοινὰ ECSWX: ἅπαντα κοινὰ Uy Si^l Ph^l So 7, 14 Ammonius in de
 interpr 6, 24 cf Th 5, 33: κοινὰ ἅπαντα V 4 (τι post ψυχῆς V) 6 δὲ
 b Ph^c 44, 35 So 7, 17 Ammonius^c in de interpr 6, 26: om E μὲν EXy
 Ph^c 45, 1 So 7, 17 Ammonius l. c.: om CSUVW τοῦ Ey Ph^c 45, 1
 So 7, 18 Ammonius l. c.: om b—y 7 (οἷον om W) 8 ἴδιον E [ω
 eras; in ras ov, sscr ω E³], SUWXY Si^c 16, 38 Ph^l 45, 13: ἴδιον CV,
 sscr W² Th 6, 1 So 7, 19 Ammonius^c in de interpr 6, 28 9 (μὴ om S)
 (οὐδὲ... 11 ἂν om X) 10 σώματος ECSUV Si^c 17, 10. 16 Ph^l Th
 6, 3 So 7, 20: τοῦ σώματος Wy Ph^c 46, 5 (τι om S) 11 (αὐτοῦ C)
 (μῆσεν) μὴ V) 12 ἴδιον αὐτῆς **o** Ph^l So 7, 23: om Si^l cf Th 6, 32
 τῷ εὐθεῖ **o**—X, [τοι ex των ras corr E] Si^l Ph^l 49, 34: τὸ εὐθὺ X So
 7, 24 13 ἢ εὐθὺ **o**—Wy Si^l Ph^l 49, 34 So 7, 25 AC: ἢ εὐθεῖ E² [E³]
 W [sscr υ W²] y So 7, 25 B 14 γ' ἄφεται ECSUy Si^l A Ph^l 49,
 34 So 7, 27 C [καὶ ἀψ. A]: ἄφεται VW Si^l BD^c 18, 13 So 7, 27 B: γ' ἄφεται
 γε X οὕτως E: τούτου b Si^l 18, 13 Ph^l 50, 1 [τοῦτο D] cf So 7, 28

15 σθέν τὸ εὐθύ· ἀχώριστον γάρ, εἴπερ ἀεὶ μετὰ σώματος τινός ἐστιν. ἔτιθε δὲ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη πάντα εἶναι μετὰ σώματος, θυμός, πραότης, φόβος, ἔλεος, θάρσος, ἔτι χαρὰ καὶ τὸ φιλεῖν τε καὶ μισεῖν· ἅμα γὰρ τούτοις πάσχει τὸ σῶμα. μηνύει δὲ τὸ ποτὲ μὲν ἰσχυρῶν καὶ ἐν-
 20 ἀργῶν παθημάτων συμβαινόντων μηδὲν παροξύνεσθαι ἢ φοβεῖσθαι, ἐνίοτε δ' ὑπὸ μικρῶν καὶ ἀμαυρῶν κινεῖσθαι, ὅταν ὀργῆ τὸ σῶμα καὶ οὕτως ἔχη ὡσπερ ὅταν ὀργίζεται. ἔτι δὲ μᾶλλον τοῦτο φανερόν· μηθενὸς γὰρ φοβεροῦ συμβαινόντος ἐν τοῖς πάθεσι γίνονται τοῖς τοῦ φοβουμένου. εἰ δ' οὕτως
 25 ἔχει, δῆλον ὅτι τὰ πάθη λόγοι ἐνυλοὶ εἰσιν. ὥστε οἱ ἕροι τοιοῦτοι οἷον τὸ ὀργίζεσθαι κινήσεις τις τοῦ τοιοῦδι σώματος ἢ μέρους ἢ δυνάμεως ὅπῃ τούδε ἕνεκα τούδε. καὶ διὰ ταῦτα ἡδὴ φυσικοῦ τὸ θεωρῆσαι περὶ ψυχῆς, ἢ πάσης ἢ τῆς τῆς τῆς.

15 τινος ante σώματος y: om S^l 16 (τὰ om E, ins E³) (πάθη πάντα] παθήματα W) 17 σώματος o—V cf So 8, 1: τοῦ σώματος V S^l Ph^l Th 7, 1 18 (χαρὰς E, σ eras) μισεῖν E Th 7, 3 So 8, 1: τὸ μισεῖν b γὰρ b So 8, 2 cf Th 7, 3: om E 19 τι b So 8, 2: om E cf S^l 19, 33 μηνύει b Ph^l Th 7, 8 So 8, 6: σημείον E ἰσχυρῶν ESU: ὑπὸ ἰσχυρῶν CVWX Ph^l So 8, 6: ὑπὸ ἐναργῶν καὶ ἰσχυρῶν y συμβαινόντων om Ph^l 21 δ' ECSUVX Th 7, 11 So 8, 7: δὲ καὶ Wy (σικρῶν W) ὅταν Ey S^l 19, 37 cf Th 7, 12: ἐὰν b—y Ph^l 54, 3 So 8, 8 22 (ἔχει SV) (ἐργάζεται S: ὀργίζεται [sed η: in ras E³] E) 23 μᾶλλον τοῦτο b Ph^l: τοῦτο μᾶλλον E 25 ἔχει ECSUWX S^l Ph^l 54, 14: ἔχαιεν Vy ὅτι τὰ ECSUWX S^l Ph^l: ὅτι καὶ τὰ Vy ἐνυλοὶ SUVWXy S^l Ph^l 54, 15 Th 7, 25 So 8, 24: ἐν ὕλη EC οἱ ἕροι o—V Ph^l 54, 16: καὶ οἱ ἕροι V So 8, 25 cf Th 7, 25 26 (ἐργάζεσθαι S) κινήσεις τις b—C S^l 20, 10 Ph^l 54, 17: κινήσεις C So 8, 25: κινήσιν E τοιοῦδι ἰ in ras E³) 27 ἡδὴ E S^l: δὴ b—X: om X Ph^l So 8, 29 28 (τὸ om Ph^l) (πασίς η τις E, -ης ἢ τῆς E³) τῆς o—X S^l Ph^l: om X So 8, 30

διαφερόντως δ' ἂν ὀρίσαιο ὁ φυσικός τε καὶ διαλεκτικός ἕκαστον αὐτῶν, οἷον ὀργῆ τί ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ ὄρεξιν ἀντιλυ-
 30 πῆσεως ἢ τι τοιοῦτον, ὁ δὲ ζέσιν τοῦ περὶ καρδίαν αἵματος καὶ θερμοῦ. τούτων δὲ ὁ μὲν τὴν ὕλην ἀποδίδωσιν, ὁ δὲ τὸ 403^b εἶδος καὶ τὸν λόγον. ὁ μὲν γὰρ λόγος ὅδε τοῦ πράγματος, ἀνάγκη δ' εἶναι τοῦτον ἐν ὕλη τοιαδί, εἰ ἔσται· ὡσπερ οἰκίας ὁ μὲν λόγος τοιοῦτος, ὅτι σκέπαγμα κωλυτικὸν φθορᾶς ὅπ' ἀνέμων καὶ ὕμβρων καὶ καυμάτων, ὁ δὲ φήσει λίθους καὶ 5 πλίνθους καὶ ξύλα, ἕτερος δ' ἐν τούτοις τὸ εἶδος ἕνεκα τῶν δι. τίς οὖν ὁ φυσικός τούτων; πότερον ὁ περὶ τὴν ὕλην, τὸν δὲ λόγον ἀγνοῶν, ἢ ὁ περὶ τὸν λόγον μόνον; ἢ μᾶλλον ὁ ἐξ ἀμφοῖν. ἐκείνων δὲ δὴ τίς ἐκότερος; ἢ οὐκ ἔστι τις ὁ περὶ τὰ πάθη τῆς ὕλης τὰ μὴ χωριστὰ μηδ' ἢ χωριστὰ, ἀλλ' 10 ὁ φυσικός περὶ ἅπανθ' ὅσα τοῦ τοιοῦδι σώματος καὶ τῆς τοι-

29 (διαφύρωσ X) ὀρίσαιο ὁ b—V S^l So 8, 31: ὀρίσαιο V Ph^l: ὀρίσαιντο E Th 7, 30 [ἀφύρωσαιντο] (φυσικός E, ω ras in o corr) διαλεκτικός ECSUV S^l Ph^l So 8, 31: ὁ διαλεκτικός WXY cf Th 7, 30 30 (ὀργῆν X) 31 περὶ καρδίαν ECSWXY S^l 20, 16. 19. 21 [sed ubique περικαρδίου D] Th 7, 27. 31 So 8, 27. 33 [περικαρδίου B]: περὶ τὴν καρδίαν Ph^l 58, 26: περικαρδίου UV cf Ph^l 54, 31. 32; 55, 1; 44, 7 [περὶ καρδίαν R]

403^b 1 καὶ E: ἢ b Ph^l 58, 26 So 8, 33 2 ὅδε X cf Th 7, 32 So 8, 35: ὁ δὲ o—X Plut ap S^l 21, 35 S^l 22, 1 Ph^l 59, 17: ὁ δὲ τὸ εἶδος; S^l D: εἶδος Sylb omnes edd recc 3 (εἶναι τοιοῦτον V: τοῦτον εἶναι W) (τοιαῦδε y) οἰκίας ECSUVX Ph^l Th 7, 34: ἐπὶ οἰκίας Wy 4 ὅτι Ey: τις SU Ph^l: τις ὅτι X: ἂν εἴη CW: ἂν εἴη ὅτι V 5 ὕμβρων καὶ καυμάτων CSUVy Ph^l 60, 9 Th 7, 35 So 8, 37: ὕμβρων καὶ πνευμάτων E: καυμάτων καὶ ὕμβρων WX φήσει ECUXW² Ph^l: φησι VWY (καὶ om V) 6 πλίνθους o Ph^l 59, 29; 60, 3 Th 7, 36 So 8, 38: om Ph^l (ξύλα in ras E³) (ἐν om W add W¹) 9 (δὴ om V: -ἢ in ras E³) ἢ οὐκ o Ph^l: οὐ γὰρ S^l 11 ἅπανθ' ὅσα o—C [δ- eras E]: πάνθ' ὅσα corr C Ph^l Th 8, 6: πάντα τὰ ut v C S^l τοῦ ECVXY S^l Ph^l 62, 5: om SUW cf So 9, 2 τοιοῦδι o—C S^l So 9, 2: τοιοῦτου Ph^l 62, 5: φυσικοῦ C

αύτης ὕλης ἔργα καὶ πάθη· ὅσα δὲ μὴ ἦ τοιαῦτα, ἄλλοι, καὶ περὶ τινῶν μὲν τεχνίτης, ἐὰν τύχη, οἷον τέκτων ἢ ἱατρός, τῶν δὲ μὴ χωριστῶν μὲν, ἢ δὲ μὴ τοιοῦτου σώματος
 15 τος πάθη καὶ ἐξ ἀφαιρέσεως, ὁ μαθηματικός, ἢ δὲ κεχωρισμένα, ὁ πρῶτος φιλόσοφος. ἀλλ' ἐπανιτέον ὅθεν ὁ λόγος. ἐλέγομεν δ' ὅτι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς οὐ χωριστὰ τῆς φυσικῆς ὕλης τῶν ζώων, ἢ δὴ τοιαῦθ' ὑπάρχει, θυμὸς καὶ φόβος, καὶ οὐχ ὡς περ γραμμῆ καὶ ἐπίπεδον.
 20 Ἐπισκοποῦντας δὲ περὶ ψυχῆς ἀναγκαῖον, ἅμα διαποροῦντας περὶ ὧν εὐπορεῖν δεῖ, προδιελθόντας τὰς τῶν προτέρων δόξας συμπαραλαμβάνειν ὅσοι τι περὶ αὐτῆς ἀπεφάναντο, ὅπως τὰ μὲν καλῶς εἰρημένα λάβωμεν, εἰ δὲ τι μὴ καλῶς, τοῦτ' εὐλαβηθῶμεν. ἀρχὴ δὲ τῆς ζητήσεως προθέσθαι
 25 τὰ μάλιστα δοκοῦνθ' ὑπάρχειν αὐτῇ κατὰ φύσιν. τὸ ἔμφυχον δὴ τοῦ ἀψύχου δυοῖν μάλιστα διαφέρειν δοκεῖ, κινήσει

12 ὅσα E Ph^c 62, 16: ὅποσα b—y Sⁱ: καὶ ὅποσα y ἢ y Sⁱ 222, 31: ἢ b—y [η V]: ἦν [v del E^s] E: om Ph^c 62, 16 13 τινῶν ESUVX Sⁱ 23, 4 Ph^p 62, 19 So 9, 3: τινος C: τινα Wy (τύχοι C, U sed o in ras) (οἷον] ἢ X in ras, subfuisse vid οἷον) 15 ὁ b Phⁱ So 9, 5: om E 17 δὲ o—X Th 8, 33: δὴ X Phⁱ cf So 10, 13 [οἷον] οὐ χωριστὰ CVWX [ras sup οὐ, eras accent sup ω], y So 10, 14: ἀχώριστα SU Sⁱ 23, 18 [χωριστὰ A] Phⁱ Th 8, 33 cf Ph^c 63, 28: οὔτε ὡς χωριστὰ E 18 ἢ δὴ E [-ῆ in ras E^s], SUVWY Phⁱ 64, 1, 15 So 10, 14: εἴ γε C: ἢ X: ἢ γε Sⁱ 23, 19; 23, 23 (τοιαύτη [sser a] X) 20 (ἐπισκοποῦντες S) (δὲ πάλιν περὶ S) (δὴ corr ex δεῖ et ins δὲ ante δὴ V) (διαποροῦντες S) (δεῖ om y) 21 προδιελθόντας SU, ut v mg Cⁱ [προ- et θον-, recisa cetera] Ph^p 64, 24, 27, 30 So 10, 17 cf Th 8, 39: προελθόντας ECVy: διελθόντας X, W [sser προ] 22 συμπαραλαμβάνειν ESU Ph^p 64, 29 Th 9, 1 [-περι- P] So 10, 18: συμπαραλαμβάνειν CWX, y [περὶ in ras]: διαλαμβάνειν V 23 (εἰρημένα... καλῶς om E, mg suppl E^s) (μὴ τι V) 24 (τοῦτ' ἀληθῆ σώμεν S) 26 δυοῖν y Sⁱ A: δυοῖ b—y Sⁱ BD: δυεῖν E (μάλιστα ante δυοῖ W) (δοκεῖ διαφέρειν X)

τε καὶ τῷ αἰσθάνεσθαι. παρελήφαμεν δὲ καὶ παρὰ τῶν προγενεστέρων σχεδὸν δύο ταῦτα περὶ ψυχῆς· φασι γὰρ ἔνιοι καὶ μάλιστα καὶ πρῶτως ψυχὴν εἶναι τὸ κινεῖν. οἴηθέντες δὲ τὸ μὴ κινούμενον αὐτὸ μὴδ' ἐνδέχεσθαι κινεῖν ἕτερον, τῶν
 30 κινουμένων τι τὴν ψυχὴν ὑπέλαβον εἶναι. ὅθεν Δημόκριτος μὲν πῦρ τι καὶ θερμὸν φησιν αὐτὴν εἶναι· ἀπειρῶν γὰρ ὄντων 404^a σχημάτων καὶ ἀτόμων [τὰ σφαιροειδῆ πῦρ καὶ ψυχὴν λέγει, οἷον ἐν τῷ ἀέρι τὰ καλούμενα ἕξωματα, ἃ φαίνεται ἐν ταῖς διὰ τῶν θυρίδων ἀκτίσιν, ὧν] τὴν μὲν πανσπερμίαν στοιχεῖα λέγει τῆς ὄλης φύσεως· ὁμοίως δὲ καὶ Λεύκιππος· τοῦτων 5 δὲ τὰ σφαιροειδῆ ψυχὴν, διὰ τὸ μάλιστα διὰ παντὸς δύνασθαι διαδύνειν τοὺς τοιοῦτους ῥυσμοὺς καὶ κινεῖν τὰ λοιπὰ κινούμενα καὶ αὐτὰ, ὑπολαμβάνοντες τὴν ψυχὴν εἶναι τὸ παρέχον τοῖς ζῴοις τὴν κίνησιν. διὸ καὶ τοῦ ζῆν ὄρον εἶναι τὴν ἀναπνοίην· συνάγοντος γὰρ τοῦ περιέχοντος τὰ σώματα 10 καὶ ἐκθλίβοντος τῶν σχημάτων τὰ παρέχοντα τοῖς ζῴοις τὴν κίνησιν διὰ τὸ μὴδ' αὐτὰ ἡρεμεῖν μηδέποτε, βοήθειαν

27 (παρὰ] τῶν περὶ y) 28 (φασι μὲν γ. V) (ἔνιοι γὰρ W) 29 πρῶτως SUWXy Sⁱ A 224, 1 Phⁱ 66, 31 So 10, 30: πρῶτον ECV Sⁱ BD 30 μὴδ' Vy Sⁱ: μὴδεν E, sed v vel εν exp; eras nunc den: μὴ b—Vy So 10, 33 cf Th 9, 8 31 ἕθεν Δ. μὲν πῦρ o—V: ἕθεν καὶ Δ. πῦρ V [καὶ ins], Phⁱ: ἕθεν Δ. πῦρ Sⁱ Th 9, 9 So 10, 34 (ψ. οὔτως ὑπέλαβον y) 404^a 1 τι o—Vy Sⁱ AB Phⁱ: τε Vy Sⁱ D φησιν αὐτὴν ECSUXy Sⁱ Phⁱ So 10, 35: αὐτὴν φησιν VW 2 σχημάτων o—X So 10, 35: τῶν σχημάτων X Th 9, 10 τὰ σφαιρ... 4 ὧν del Diels Vorsokr 54 A 28 4 (θυρωμάτων Ph^c 67, 21 sed cf 267, 22, 25) μὲν E Th 9, 11: om b Phⁱ So 11, 1 στοιχεῖα o—X Th 9, 11 So 11, 1: στοιχεῖον ut v X [corr in -a], Phⁱ στοιχεῖα λέγει b Phⁱ cf Th 9, 11: post 5 φύσεως E 5 (δὴ καὶ W) 6 (δὴ W) (πῦρ καὶ ψυχὴν V) διὰ παντὸς δύνασθαι o—W So 11, 5: δύνασθαι διὰ παντὸς W Phⁱ 8 (τὸ om V [ras]) 9 (παρέχον -τα adser V²) (διὸ... 12 κίνησιν om VX) 10 (τὴν εἰσπνοὴν καὶ ἀναπνοὴν S) 12 (post βοήθειαν eras γὰρ C)

γίνεσθαι θύραθεν ἐπεισιόντων ἄλλων τοιούτων ἐν τῷ ἀναπνεῖν·
 κωλύειν γὰρ αὐτὰ καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα ἐν τοῖς ζώοις ἐκ-
 15 κρίνεσθαι, συναείροντα τὸ συνάγον καὶ πηγνύον· καὶ ζῆν
 δὲ ἕως ἂν δύνωνται τοῦτο ποιεῖν. ἔοικε δὲ καὶ τὸ παρὰ τῶν
 Πυθαγορείων λεγόμενον τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν· ἔφασαν
 γὰρ τινες αὐτῶν ψυχὴν εἶναι τὰ ἐν τῷ ἀέρι ζύγματα, οἱ
 δὲ τὸ ταῦτα κινεῖν. περὶ δὲ τούτων εἴρηται, διότι συνεχῶς
 20 φαίνεται κινούμενα, κἂν ἢ νηγεμία παντελής. ἐπὶ ταῦτο δὲ
 φέρονται καὶ ὅσοι λέγουσι τὴν ψυχὴν τὸ αὐτὸ κινεῖν· εἰ-
 κασι γὰρ οὗτοι πάντες ὑπειληφέναι τὴν κίνησιν οἰκειότατον
 εἶναι τῇ ψυχῇ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κινεῖσθαι διὰ τὴν
 ψυχὴν, ταύτην δ' ὑφ' ἑαυτῆς, διὰ τὸ μηθὲν ὄραν κινεῖν ὃ
 25 μὴ καὶ αὐτὸ κινεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀναξαγόρας ψυχὴν
 εἶναι λέγει τὴν κινούσαν, καὶ εἴ τις ἄλλος εἴρηκεν, ὡς τὸ πᾶν
 ἐκίνησε νοῦς, οὐ μὴν παντελῶς γ' ὥσπερ Δημόκριτος· ἐκεῖνος
 μὲν γὰρ ἀπλῶς ταῦτόν ψυχὴν καὶ νοῦν· τὸ γὰρ ἀληθές εἰ-

13 (οὐρανόθεν C) ἐπεισιόντων **b** *Si^p 26; 11 Ph^p 69, 14 Th*
9, 23 So 11, 12: εἴτ' εἰσιόντων **E** 14 κωλύειν **ECSUVW Ph^l**: κωλύ-
 ούσι **Xy** αὐτὰ **o**: ταῦτα *Ph^l cf^p 69, 14* ἐν **o—y Ph^l**: om **y**
So 11, 14 15 (καὶ₂ ins **W²**) 16 δύνωνται **V, X** [corr **a** in **ω X¹**]
 17 (ἔφασκον **X**) 18 (γὰρ om **S**) 19 (περὶ δὲ] καὶ περὶ **X**, καὶ exp
 δὲ ins **X²**) διότι **ECVW^y**, [δι exp] **X Th 9, 30 cf So 4, 23** [ἐπεὶ]:
 ὅτι **SU Ph^l** (συχῶς **W** [sser συνεχῶς **W²**]) 20 (παντελῶς **X**)
 21 (φέρονται **ε** in ras 2 litt **E³**) αὐτὸ **E So 11, 24**: ἑαυτὸ **b**
Si^p Ph^l 22 (οὕτω **E**, οὗτοι **E²**) (πάντες οὗτοι **V**) (οἰκειοτάτην **y**)
 23 πάντα **o—y So 11, 27**: om **y cf Th 9, 34 24 (ἀφ' **V**) ἑαυτῆς
b Si^p Th 9, 34 So 11, 28: αὐτῆς **E** (ὃ **E** sed eras; **ω**, sser
 ὃ **E³**) 25 (ἐξαγόρας **S**) 26 (λέγει om **V**) (τὴν] εἶναι τὴν **S**)
 27 ἐκίνησε νοῦς **ECV Ph^l Th 9, 36 So 11, 30**: ἐκίνησαν ὃ νοῦς **SUW^{Xy}**
 (γ' om **W**) 28 ταῦτόν ψυχὴν καὶ νοῦν **CSUXy E³ cf Si^p 27, 5 Ph^p**
71, 20 So 11, 31: ψυχὴν καὶ νοῦν ταῦτόν **V**: τὴν ψυχὴν καὶ νοῦν **W** [τὴν
 exp, ταῦτο post νοῦν ins **W²**]: ψυχὴν ταῦτόν καὶ νοῦν **E****

ναὶ τὸ φαινόμενον· διὸ καλῶς ποιῆσαι τὸν Ὅμηρον ὡς
 Ἔκτωρ κεῖτ' ἄλλοφρονέων. οὐ δὴ χρῆται τῷ νῷ ὡς δυνάμει· 30
 τινὲ περὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ ταῦτο λέγει ψυχὴν καὶ νοῦν.
 Ἀναξαγόρας δ' ἤττον διασαφεῖ περὶ αὐτῶν· πολλαχοῦ μὲν 404^b
 γὰρ τὸ αἴτιον τοῦ καλῶς καὶ ὀρθῶς τὸν νοῦν λέγει, ἐτέρωθι
 δὲ τοῦτον εἶναι τὴν ψυχὴν· ἐν ἅπασιν γὰρ ὑπάρχειν αὐτόν
 τοῖς ζώοις καὶ μεγάλοις καὶ μικροῖς καὶ τιμίοις καὶ ἀτι-
 μοτέροις. οὐ φαίνεται δ' ὃ γε κατὰ φρόνησιν λεγόμενος νοῦς 5
 πᾶσιν ὁμοίως ὑπάρχειν τοῖς ζώοις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀνθρώποις
 πᾶσιν. 7

ὅσοι μὲν οὖν ἐπὶ τὸ κινεῖσθαι τὸ ἔμφυχον ἀπέβλε- 7
 φαν, οὗτοι τὸ κινητικώτατον ὑπέλαβον τὴν ψυχὴν· ὅσοι δ'
 ἐπὶ τὸ γινώσκειν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι τῶν ὄντων, οὗτοι δὲ λέ-
 γουσι τὴν ψυχὴν τὰς ἀρχάς, οἱ μὲν πλείους ποιοῦντες, οἱ δὲ 10

29 (διὸ τὸ **y**) 30 Ἔκτωρ **EVX So 11, 37**: ὃ Ἔκτωρ **CSUW^y Si^p**
27, 7 Ph^l cf^p 72, 3 Th 10, 1 31 (ἀλλ' αὐτὸ **V**) (καὶ ins ante ψυχὴν **X**)
 404^b 1 (διασαφεῖ **E**, -εἰ **E³**: ἀσαφεῖ **X** [eras δι-]) πολλαχοῦ
b—W Th 10, 5 [πολλαχόθεν]: πολλαχῶς **W**: πολλαχῇ **E** 2 τὸ **ECSUW^X**
Th 10, 5: om **Vy** (γὰρ ante τοῦ **E**, del et ante τὸ ins **E³**)
 (ἐτέρωθεν **W**) 3 τοῦτον εἶναι τὴν ψυχὴν **ESUX**: ταῦτόν εἶναι τὸν νοῦν
 τῇ ψυχῇ **V**, [τὸν αὐτόν] **y**: τὸν νοῦν εἶναι ταῦτόν τῇ ψυχῇ **CW** (ἐν
 om **X**) ὑπάρχειν αὐτόν **ECSVW^y**: αὐτόν ὑπάρχειν **UX Th 10, 7 cf Si^p**
27, 18 4 (ἀτιματικοῖς **y**) 5 φαίνεται νῦν δὲ **E** [νῦν in ras, sed exp **E²**]
 (νοῦς λεγόμενος **W** corr **W¹**) 6 (ὑπάρχειν ὁμοίως **VX**) 7 πᾶσιν
EVy Si^p 27, 21 Ph^p 72, 19 So 12, 7 cf Th 10, 11: om **CSUW^X** (οὖν
 ins **V¹**) 8 (post οὗτοι vid eras μὲν **V**) (τὸ om **X**) ὑπέλαβον
o: ὑπέλαβον εἶναι *Ph^l Th 10, 13 cf So 12, 8* 9 τὸ₂ **EUX Si^p Ph^l Th**
10, 14 So 12, 9: om **CSVW^y** δὲ **ESUX**, [eras] **C Ph^l cf So 12, 10**:
 «δὴ» *Th 10, 14*: om **VW^y** 10 μὲν **ECSVW^y Ph^l Th 10, 15 So 12,**
11: μὲν οὖν **UX** ποιοῦντες **E**: ποιοῦντες ταύτας **V**: ποιοῦντες τὰς ἀρχάς
 ταύτας **b—V** [ταύτης **W** sser -ας **W²**] *Th 10, 15 So 12, 11 cf Ph^p 73,*
13: ποιοῦντες αὐτάς *Ph^l* (οἱ δὲ μίαν] οὐδεμίαν **y**)

μίαν ταύτην, ὥσπερ Ἐμπειδοκλῆς μὲν ἐκ τῶν στοιχείων πάντων, εἶναι δὲ καὶ ἕκαστον ψυχὴν τούτων, λέγων οὕτως

γαῖη μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ, αἰθέρι δ' αἰθέρα διαν, ἀτὰρ πῦρ αἰθέλον, στοργῇ δὲ στοργήν, νεῖκος δὲ τε νεϊκέει λυγρῶ.

15

τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν στοιχείων ποιεῖ· γινώσκουσα γὰρ τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, τὰ δὲ πράγματα ἐκ τῶν ἀρχῶν εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας λεγομένοις διωρίσθη, αὐτὸ μὲν 20 τὸ ζῶον ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ ἐνὸς ἰδέας καὶ τοῦ πρώτου μήκους καὶ πλάτους καὶ βάρους, τὰ δ' ἄλλα ὁμοιοτρόπως· ἔτι δὲ καὶ ἄλλως, νοῦν μὲν τὸ ἓν, ἐπιστήμην δὲ τὰ δύο, μοναχῶς γὰρ ἐφ' ἓν, τὸν δὲ τοῦ ἐπιπέδου ἀριθμὸν δόξαν, αἰσθησιν δὲ

11 (τοιαύτην S: om Ph¹) μὲν EVXy cf *Sip* 27, 34: om CSUW Ph^c 74, 21 cf *Th* 10, 18 12 (ἀπάντων W) (καὶ om V) τούτων ECSVW: ante ψυχὴν y Ph^c 74, 27 *Th* 10, 21: om UX cf Ph^c 74, 22 λέγων οὕτως E [exp E², puncta super οὕτως del E²], UVXy: οὕτω λέγων S *So* 12, 21: om CW [add mg W²] 13 (γὰρ om V) (δ' ins E²) 14 διαν ECU Ph¹ D: δια S: διον W Xy, [on in ras] V Ph¹ R *So* 12, 23 (ἄδηλον E, ι ins E²) 15 στοργῇ δὲ στοργήν ECSUV: στοργῇ δὲ τε στοργήν [δέ ins W¹] W y *So* 12, 24: στοργήν δὲ στοργῇ X τε EUX *So* 12, 24: πε S: γε Cy: om VW 16 καὶ ὁ E cf Ph^c 73, 34; 74, 32: καὶ UVX Ph¹ *So* 12, 27: om CSWy Πλάτων EVX *Sip* 27, 38 Ph¹ 27, 34 *So* 12, 27: post Τιμαίῳ Wy: post ψυχὴν CSU (ἐν ins E²) τὴν ψυχὴν ἐν τῷ Τιμαίῳ X cf *So* 12, 27 19 (φιλοσοφίας, ς in v corr E^x: φιλοσοφίαν y: σοφίας S) (λεγομένης S [-ους sser S¹]: λόγους V) (μὲν) μέντοι Vy) 20 (τῆς om S) 21 τὰ δ' ἄλλα o *Sic* 29, 20 Ph¹ c⁷⁹, 11 *So* 13, 6: τὰς δ' ἄλλας Ph^c 79, 15 *Th* 11, 20 22 (post ἐν sser ἐφ' ἓν C², sed eras) 23 (γὰρ om S) ἐφ' ἓν EUVWy Ph¹ *Th* 12, 9 *So* 13, 31: γίνεται X: om S, C[ins C²] (τοῦ om S) (δέ] γὰρ S)

τὸν τοῦ στερεοῦ· οἱ μὲν γὰρ ἀριθμοὶ τὰ εἶδη αὐτὰ καὶ ἀρχαὶ ἐλέγοντο, εἰσὶ δ' ἐκ τῶν στοιχείων· κρίνεται δὲ τὰ πρά- 25 γματα τὰ μὲν νῷ, τὰ δ' ἐπιστήμῃ, τὰ δὲ δόξῃ, τὰ δ' αἰσθήσει, εἶδη δ' οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι τῶν πραγμάτων. ἐπεὶ δὲ καὶ κινήτικόν ἐδόκει ἢ ψυχὴ εἶναι καὶ γνωριστικόν, οὕτως ἔνιοι συνέπλεξαν ἐξ ἀμφοῖν, ἀποφηνάμενοι τὴν ψυχὴν ἀριθμὸν κινουῦνθ' ἑαυτόν. διαφέρονται δὲ περὶ τῶν ἀρχῶν, τίνες καὶ 30 πόσαι, μάλιστα μὲν οἱ σωματικὰς ποιοῦντες τοῖς ἀσωμάτους, τούτοις δ' οἱ μείζαντες καὶ ἀπ' ἀμφοῖν τὰς ἀρχὰς ἀποφη- 405^a νάμενοι. διαφέρονται δὲ καὶ περὶ τοῦ πλήθους· οἱ μὲν γὰρ μίαν, οἱ δὲ πλείους λέγουσιν. ἐπομένως δὲ τούτοις καὶ τὴν ψυχὴν ἀποδιδόασιν· τό τε γὰρ κινήτικόν τὴν φύσιν τῶν πρώτων ὑπελήφασιν, οὐκ ἀλόγως. ὅθεν ἔδοξέ τισι πῦρ εἶναι· 5 καὶ γὰρ τοῦτο λεπτομερέστατόν τε καὶ μάλιστα τῶν στοιχείων ἀσώματον, ἔτι δὲ κινεῖται τε καὶ κινεῖ τὰ ἄλλα πρώτως. Δημόκριτος δὲ καὶ γλαφυρωτέρως εἴρηκεν ἀποφηνάμενος

24 αὐτὰ ECVWy *Sip* 29, 31 *So* 13, 32: om SU, [ins X²] X Ph¹ ἀρχαὶ b *Sip* *So* 13, 32: αἱ ἀρχαὶ E Ph¹ post ἀρχαὶ add τῶν ὄντων mg E² Ph¹ *So* 13, 32 26 (τὰ om S) 27 (εἶδη δ') εἰ δ' S) ἐπεὶ ECSUVy *Sip* Ph¹ *So* 14, 2: ἐπειδὴ WX 28 κινήτικόν o Ph¹ *So* 14, 2: κινήτικόν γε *Sip* (ἐδόκει om V) ἢ ψ. εἶναι o—W *Sip* *So* 14, 2: εἶναι ἢ ψ. Ph¹: εἶναι om W γνωριστικόν o—V *Sip* Ph¹: γνωστικόν V *So* 14, 2 29 (συνέλεξαν δι' V) 31 πόσαι o *Sip*: πόσαι Ph¹ (μὲν] δὲ X) τοῖς ἀσωμάτους CUWX *Th* 12, 39: τὰς ἀσωμάτους V [sser -οις], X²: τοῖς ἀσωμάτοις ESY

405^a 1 (τούτων y) 2 τοῦ πλήθους b—y *Th* 13, 1 cf Ph^c 82, 25: τὸ πλήθος Ey 3 (τούτοις om V) 4 τε EVWXY Ph¹: om CSU cf *So* 14, 11 5 (ὅθεν καὶ ἔδοξε V) 7 (ἀσωματώτατον y) ἔτι δὲ E [sed eras, in ras καὶ E²]: καὶ CW cf *Th* 13, 9: ἔτι δὲ καὶ SUVXY τε E [eras], UVX cf *Th* 13, 9: om CSWy (ἄλλα om S) 8 (γλαφυρώτερον y) εἴρηκεν o *Sip*: ἔλεγε Ph¹ ἀποφηνάμενος b Ph¹ *So* 14, 15: ἀποφαινόμενος E

διὰ τί τούτων ἐκάτερον· ψυχὴν μὲν γὰρ εἶναι ταῦτό καὶ νοῦν,
 10 τοῦτο δ' εἶναι τῶν πρώτων καὶ ἀδιαιρέτων σωμάτων, κινητι-
 κὸν δὲ διὰ μικρομέρειαν καὶ τὸ σχῆμα· τῶν δὲ σχημάτων
 εὐκίνητότατον τὸ σφαιροειδὲς λέγει· τοιοῦτον δ' εἶναι τὸν τε
 νοῦν καὶ τὸ πῦρ. Ἀναξαγόρας δ' ἔοικε μὲν ἕτερον λέγειν ψυ-
 15 χὴν τε καὶ νοῦν, ὥσπερ εἶπομεν καὶ πρότερον, χρήται δ'
 ἀμφοῖν ὡς μιᾷ φύσει, πλὴν ἀρχὴν γε τὸν νοῦν τίθεται μά-
 λιστα πάντων· μόνον γοῦν φησὶν αὐτὸν τῶν ὄντων ἀπλοῦν εἶναι
 καὶ ἀμύγη τε καὶ καθαρὸν. ἀποδίδωσι δ' ἄμφω τῇ αὐτῇ
 ἀρχῇ τὸ τε γινώσκειν καὶ τὸ κινεῖν, λέγων νοῦν κινήσαι τὸ
 πᾶν. (ἔοικε δὲ καὶ Θαλῆς, ἐξ ὧν ἀπομνημονεύουσι, κινητικὸν
 20 τι τὴν ψυχὴν ὑπολαβεῖν, εἴπερ τὴν λίθον ἔφη ψυχὴν ἔχειν,
 ὅτι τὸν σίδηρον κινεῖ.) Διογένης δ' ὥσπερ καὶ ἕτεροί τινες
 ἄερα, τοῦτον οἴηθεις πάντων λεπτομερέστατον εἶναι καὶ ἀρχὴν·
 καὶ διὰ τοῦτο γινώσκειν τε καὶ κινεῖν τὴν ψυχὴν, ἣ μὲν πρῶ-
 τὸν ἔστι, καὶ ἐκ τούτου τὰ λοιπὰ, γινώσκειν, ἣ δὲ λεπτότατον,

9 (τί τὸ κινεῖσθαι καὶ κινεῖν τούτων S) (γὰρ om V) (ψυχὴ E)
 ταῦτό EX: ταῦτόν CSUVWy, add v X³ (καὶ νοῦν corr E³ ex κινούν)
 10 (τοῦτον [ins v V¹] V) (ante τῶν ins ἐκ V) 11 μικρομέ-
 ρειαν. E [eras μικρο, in ras λεπτο E², μικρο sscr E³], UVWXY Th 13, 12
 So 14, 18 cf Ph² 84, 18: λεπτομέρειαν C cf Ph² 83, 28: μικρολεπτομέρειαν S
 (δὲ] τε S) 13 ἔοικε μὲν ἕτερον O Si¹: ἕτερον μὲν ἔοικε Ph¹ 14 (τε
 om X) (καὶ πρότερον εἶπομεν V) χρήται b—X Si² 31, 16 [χρησάσαι
 D]: χρησάσαι EX Ph¹ 15 φύσει b sscr E³ Si² 31, 16 Ph¹: φύσιν E
 16 πάντων ECUVWX Si¹ 31, 17 Ph² 85, 32: ἀπάντων Sy cf Th 13, 16
 (αὐτόν φησι y) 17 τε EUX: om CSVWy 19 (δὲ om V) 20 (τι]
 τὸ [sed deletum] V) ὑπολαβεῖν EX Ph¹ Th 13, 21 So 14, 20:
 ὑπολαμβάνειν CUVWy: ἀπολαμβάνειν S τὴν₂ CW, [corr ex τὸν] X
 Ph² 86, 17. 25. 26 cf Si² 31, 22 Th 13, 22: τὸν ESUVy So 14, 20
 (ψυχὴν ἔφησεν S: ψυχὴν ἔφη U: om ἔφη V) 21 (περ om Wy)
 22 (ἄερα om y) (τούτων y) (λεπτομερέστερον X) 23 (μὲν γὰρ πρῶτον V)
 24 (ἔσται S) (ante τὰ ins καὶ C) λεπτότατον ESUX cf So 14, 25
 [λεπτὸς καὶ κοῦρος]: λεπτομερέστατον CVWy cf Ph² 87, 5 Th 13, 25.

κινήτικόν εἶναι. καὶ Ἡράκλειτος δὲ τὴν ἀρχὴν εἶναι φησι 25
 ψυχὴν, εἴπερ τὴν ἀναθυμίασιν, ἐξ ἧς τὰλλα συνίστησιν· καὶ
 ἀσωματώτατόν τε καὶ βέον ἀεὶ· τὸ δὲ κινούμενον κινουμένῳ
 γινώσκεσθαι. ἐν κινήσει δ' εἶναι τὰ ὄντα κἀκείνός φησι καὶ
 οἱ πολλοί. παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ Ἀλκμαίων ἔοικεν
 ὑπολαβεῖν περὶ ψυχῆς· φησὶ γὰρ αὐτὴν ἀθάνατον εἶναι 30
 διὰ τὸ εἰκέναι τοῖς ἀθανάτοις, τοῦτο δ' ὑπάρχειν αὐτῇ ὡς
 ἀεὶ κινουμένη· κινεῖσθαι γὰρ καὶ τὰ θεῖα πάντα συνεχῶς
 ἀεὶ, σελήνην, ἥλιον, τοὺς ἀστέρας καὶ τὸν οὐρανὸν ὕλον. τῶν δὲ 405^b
 φορτικωτέρων καὶ ὕδωρ τινὲς ἀπεφήναντο, καθάπερ Ἴππων·
 πεισθῆναι δ' εἰκόασιν ἐκ τῆς γονῆς, ὅτι πάντων ὕγρα. καὶ
 γὰρ ἐλέγχει τοὺς αἵμα φάσκοντας τὴν ψυχὴν, ὅτι ἡ γονὴ
 οὐχ αἷμα· ταύτην δ' εἶναι τὴν πρώτην ψυχὴν. ἕτεροι δ' αἰ- 5
 μα, καθάπερ Κριτίας, τὸ αἰσθάνεσθαι ψυχῆς αἰκειότατον
 ὑπολαμβάνοντες, τοῦτο δ' ὑπάρχειν διὰ τὴν τοῦ αἵματος φύ-
 σιν. πάντα γὰρ τὰ στοιχεῖα κριτὴν εἴληψε, πλὴν τῆς γῆς.
 ταύτην δ' οὐδεὶς ἀποπέφανται, πλὴν εἴ τις αὐτὴν εἴρηκεν ἐκ

25 (φησι τὴν ψ. W, sed τὴν deletum [W²?]) 26 (εἴπερ καὶ
 τὴν V) (ἧς καὶ τὰλλα V) (καὶ γὰρ ἀσώματος W) 27 τε EWy
 So 14, 27: δὲ CSUX: om V (καὶ τὸ βέον X) τὰ δὲ κινούμενα
 C: τὸ κινούμενον δὲ W: κινούμενον ex -ω E³) 28 (κἀκείνός τε
 UX) (καὶ οἱ π. ὄντο X) 30 (περὶ ψ. ὑπολαβεῖν W) (αὐτὸν S)
 32 (ἄπαντα S)

405^b 1 (σελήνην ἥλιον τοὺς om y) τοὺς ECSUX Th 13, 32 So 14, 34:
 om VW 2 (Ἴππων in ras E³) (γονῆς ex γῆς corr V²) 4 (ὅτι
 ... 5 ψυχὴν om X) 5 τὴν EVWy So 15, 1: om CSU (πρώτην
 om W) (ἕτεροι ex ἕτερον V¹) (αἷμα δ' ἕτεροι y) 6 καθάπερ Κρ.
 O So 15, 2: καθάπερ καὶ Κρ. Ph¹ Th 13, 35 ψυχῆς O—y Ph¹:
 τῆς ψυχῆς y So 15, 2 cf Th 13, 35 [τῇ ψυχῇ] 7 (ὑπολαβόντες X)
 8 γὰρ ECSUWXY Si¹ Ph¹: δ' οὖν V Th 14, 1 cf So 15, 4 [οὖν]
 9 ἀποπέφανται ECy Th 14, 2: ἀποφαίνεται SUVWX (αὐτὰ S)
 [ἐκ] ἔτεκεν y)

10 πάντων εἶναι τῶν στοιχείων ἢ πάντα.

10 ὀρίζονται δὲ πάντες
τὴν ψυχὴν τρισὶν ὡς εἰπεῖν, κινήσει, αἰσθήσει, τῷ ἄσω-
μάτῳ· τούτων δ' ἕκαστον ἀνάγεται πρὸς τὰς ἀρχάς. διὸ καὶ
οἱ τῷ γινώσκειν ὀριζόμενοι αὐτὴν ἢ στοιχεῖον ἢ ἐκ τῶν στοι-
χείων ποιοῦσι, λέγοντες παραπλησίως ἀλλήλοις, πλὴν ἑνός·
15 φασι γὰρ γινώσκεισθαι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ· ἐπειδὴ γὰρ ἡ
ψυχὴ πάντα γινώσκει, συνιστάσιν αὐτὴν ἐκ πασῶν τῶν ἀρ-
χῶν. ὅσοι μὲν οὖν μίαν τιὰ λέγουσιν αἰτίαν καὶ στοιχεῖον ἔν,
καὶ τὴν ψυχὴν ἐν τιθέασιν, οἷον πῦρ ἢ ἀέρα· οἱ δὲ πλείους
λέγοντες τὰς ἀρχάς καὶ τὴν ψυχὴν πλείω ποιοῦσιν. Ἄνα-
20 ξαγόρας δὲ μόνος ἀπαθῆ φησὶν εἶναι τὸν νοῦν, καὶ κοινὸν
οὐδὲν οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἔχειν. τοιοῦτος δ' ὢν πῶς γνωρίζει καὶ
διὰ τίν' αἰτίαν, οὐτ' ἐκείνος εἴρηκεν οὐτ' ἐκ τῶν εἰρημένων συμ-
φανές ἐστιν. ὅσοι δ' ἐναντιώσεις ποιοῦσιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, καὶ
τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν ἐναντίων συνιστάσιν· οἱ δὲ θάτερον τῶν
25 ἐναντίων, οἷον θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο, καὶ τὴν
ψυχὴν ὁμοίως ἔν τι τούτων τιθέασιν· διὸ καὶ τοῖς ὀνόμασιν

10 ἢ πάντα **b**—y *Ph¹ 90, 17*: ἡσπαντα E. [sed os eras], ἢ
δς πάντα *So 15, 7*: ἢ δ πάντα y δὲ coni Hayduck *cf Th 14, 4*:
δὲ **o** 11 τὴν ψυχὴν *EWXy Ph¹ So 15, 8 cf Th 14, 4*: ψυχὴν
CSU: om V *Sil A* (ὡς om S) 13 (τῷ in τὸ corr *E^x*) ἢ₁
ECUVWy So 15, 11: om *SX Ph¹* (τῶν om V) 14 ἀλλήλοις **o**
So 15, 12: om *Ph¹* 15 γινώσκ. τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ E: τὸ ὅμοιον
γινώσκ. τῷ ὁμοίῳ **b**—X: γινώσκ. τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον X ἢ **b**—X:
om *EX* 16 (συνιστήσιν *SX*) 18 (εἰ δὲ V) (πλείω U)
19 (πλείονα y) ποιοῦσιν *EVX So 15, 17*: λέγουσιν *CSUWy* 20 (δὲ
om S) (φύσιν V) 21 (οὐδὲν om y) (ἔχει W) (γνωρίζοι y)
22 συμφανές **o** [ex ἔμφ. corr vid *X¹*] *Th 14, 14*: ἐμφανές *Sil Ph^c 91, 27*
24 (συνιστάσιν post ψυχὴν C: συνιστώσιν W) 25 οἷον *ESUVX Ph^c*
91, 35 So 15, 19: om *OWy* (ἄλλο om X) (ἄλλο... 26 τού-
των om E)

ἀκολουθοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ τὸ θερμὸν λέγοντες, ὅτι διὰ τοῦτο καὶ τὸ
ζῆν ὀνόμασται, οἱ δὲ τὸ ψυχρὸν, διὰ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν
κατάφυξιν καλεῖσθαι ψυχὴν. τὰ μὲν οὖν παραδεδομένα περὶ
ψυχῆς, καὶ δι' αἰτίας λέγουσιν οὕτω, ταῦτ' ἐστίν. 30

3 Ἐπισκοπεῖτον δὲ πρῶτον μὲν περὶ κινήσεως· ἴσως γὰρ οὐ
μόνον ψεῦδός ἐστι τὸ τὴν οὐσίαν αὐτῆς τοιαύτην εἶναι οἷαν
φασὶν οἱ λέγοντες ψυχὴν εἶναι τὸ κινεῖν ἑαυτὸ ἢ δυνάμενον 406*
κινεῖν, ἀλλ' ἐν τι τῶν ἀδυνάτων τὸ ὑπάρχειν αὐτῇ κίνησιν.
ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἀναγκαῖον τὸ κινεῖν καὶ αὐτὸ κινεῖσθαι, πρό-
τερον εἴρηται. διχῶς δὲ κινουμένου παντός (ἢ γὰρ καθ' ἕτερον
ἢ καθ' αὐτό· καθ' ἕτερον δὲ λέγομεν, ὅσα κινεῖται τῷ ἐν 5
κινουμένῳ εἶναι, οἷον πλωτῆρες· οὐ γὰρ ὁμοίως κινεῖνται τῷ
πλοίῳ· τὸ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ κινεῖται, οἱ δὲ τῷ ἐν κινου-
μένῳ εἶναι. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν μορίων· οἰκεία μὲν γὰρ ἐστὶ
κίνησις ποδῶν βάδισις, αὐτῆ δὲ καὶ ἀνθρώπων· οὐκ ὑπάρ-
χει δὲ τοῖς πλωτῆρσι τότε) διχῶς δὲ λεγόμενου τοῦ κινεῖ- 10
σθαι νῦν ἐπισκοποῦμεν περὶ τῆς ψυχῆς εἰ καθ' αὐτὴν κινεῖ-
ται καὶ μετέχει κινήσεως. τεσσάρων δὲ κινήσεων οὐσῶν,

27 γὰρ E: om **b** *Th 14, 23 So 15, 20 cf Ph^c 92, 5* (ἔτι...
28 ὀνόμασται om V) 29 (παραδεδομένα S) 30 (οὕτοι SU)
31 (μὲν om y) 32 (ψεῦδές W) (ἐστὶ om X) (οἷαν...
406* 1 εἶναι mg *W¹*)
406* 2 (κινεῖν X) αὐτῇ κ. *ECSUVX Ph¹ So 16, 25*: αὐτῇ τὴν κ.
W [sed τὴν exp], y 3 (οὐκ om S) (προεἴρηται V) 4 (παντός
om S) (γὰρ om W) 5 (δὲ corr ex μὲν *W¹*) 6 (οἷον οἱ πλ. W)
7 τῷ ἐν *ECUVWy Th 15, 19*: ἐν τῷ *SX* 8 (μὲν om S) (κίνησις
ἐστὶ W) 9 (κίνησις om y) (καὶ om W) (ἀνθρώπων V) 10 (τόδε X)
διχῶς **b** *Th 15, 26 Sil in phys 1248, 32*: δισσωῶς E [σσ exp,
sser χ *E²*] *Ph¹* δὲ *Sil in phys 1248, 32 cf Th 15, 26* [οὖν]: δὲ **o** *Ph¹*
11 (περισκοποῦμεν V: ἐπισκοποῦμεν y: del περὶ ante ἐπισκοποῦμεν [sser
ω *W¹*] W) (τῆς om y) 12 (οὐσῶν κινήσεων V)

φορᾶς ἀλλοιώσεως φθίσεως ἀξέσεως, ἢ μίαν τούτων κινούτ' ἂν ἢ πλείους ἢ πάσας. εἰ δὲ κινεῖται μὴ κατὰ συμβεβηκός, φύσει ἂν ὑπάρχει κίνησις αὐτῆ· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τοπος· πάσαι γὰρ αἱ λεχθεῖσαι κινήσεις ἐν τόπῳ. εἰ δ' ἐστὶν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς τὸ κινεῖν ἑαυτήν, οὐ κατὰ συμβεβηκός αὐτῆ τὸ κινεῖσθαι ὑπάρξει, ὡσπερ τῷ λευκῷ ἢ τριπύχῃ· κινεῖται γὰρ καὶ ταῦτα, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· ὅ γὰρ ὑπάρχουσιν, ἐκεῖνο κινεῖται, τὸ σῶμα. διὸ καὶ οὐκ ἔστι τόπος αὐτῶν· τῆς δὲ ψυχῆς ἔσται, εἴπερ φύσει κινήσεως μετέχει. ἔτι δ' εἰ φύσει κινεῖται, κἂν βία κινήθει· κἂν εἰ βία, καὶ φύσει. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ περὶ ἡρεμίας· εἰς δ' γὰρ κινεῖται φύσει, καὶ ἡρεμειῖ ἐν τούτῳ φύσει· ὁμοίως δὲ καὶ εἰς δ' κινεῖται βία, καὶ ἡρεμειῖ ἐν τούτῳ βία. ποῖαι δὲ βίαιαι τῆς ψυχῆς κινήσεις ἔσονται καὶ ἡρεμιαί, οὐδὲ πλάττειν βουλομένοις βῆδιον ἀποδοῦναι. ἔτι δ' εἰ μὲν ἄνω κινήσεται, πῦρ ἔσται, εἰ δὲ κάτω, γῆ· τούτων γὰρ τῶν σωμάτων αἱ κινήσεις αὗται. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ

13 (φορᾶς S, E¹ [ex φορᾶς E], [corr in φορᾶς] V¹ W¹) φθίσεως b Si^p 34, 31 Ph^l p99, 9 Th 15, 20 Si^o in phys 1248, 35: om E [ins E²] (κινούτ' ἂν τούτων y) 15 (ὑπάρχει S: ὑπάρχη UWy) 17 (ἢ om y: eras X) 18 (τὸ κινεῖσθαι αὐτῆ S) (ὑπάρχει: E, χ eras, in ras ξ E²) 19 τριπύχῃ ESX Ph^c 101, 8 So 17, 8: τῷ τριπύχῃ CUVWY Ph^c 101, 11 [sed cf Hayduck adn] 20 (ὡς E, ε eras, in ras ι E²) καὶ ECSUXY So 17, 10: om VW 21 (ἔστιν ὁ τόπος C) (τῆ δὲ ψυχῆ V) 22 (καὶ βία W) 23 (κἂν) καὶ W) εἰ b Si^p 35, 32 Ph^l So 17, 28: om E [ins E²] καὶ φύσει b Si^p 35, 32 Ph^l So 17, 28: κατὰ φύσιν E [corr in καὶ φύσει E²] 24 (ἐν om y) 25 (καὶ om C) 26 κινήσεις ESUVX Si^p Ph^l Th 16, 2 So 17, 31: αἱ κινήσεις Cy, [del αἱ] W 27 (πλάσσειν X) 28 (εἰ₁) οἱ S) (εἰ₂ corr in ἢ S¹) (κινήσεται] sser 3η E²) 29 (αὗται αἱ κινήσεις V) (αὐτὸς] αὖ S)

περὶ τῶν μεταξύ. ἔτι δ' ἐπεὶ φαίνεται κινούσα τὸ σῶμα, 30 ταύτας εὐλογον κινεῖν τὰς κινήσεις, ἃς καὶ αὐτῆ κινεῖται. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἀντιστρέψασιν εἰπεῖν ἀληθές, ὅτι ἦν τὸ σῶμα κινεῖται, ταύτην καὶ αὐτῆ. τὸ δὲ σῶμα κινεῖται φορᾶ· 406^b ὥστε καὶ ἡ ψυχὴ μεταβάλλοι ἂν κατὰ τὸ σῶμα ἢ ὅλη ἢ κατὰ μέρια μεθισταμένη. εἰ δὲ τοῦτ' ἐνδέχεται, καὶ ἐξελεθούσαν εἰσιεῖναι πάλιν ἐνδέχοιτ' ἂν· τούτῳ δ' ἔποιτ' ἂν τὸ ἀνιστασθαι τὰ τεθνεῶτα τῶν ζώων. τὴν δὲ κατὰ συμβεβηκός κινήσιν κἂν ὅφ' ἐτέρου κινούτο· ὡσθεὶς γὰρ ἂν βία τὸ ζῶον. οὐ δεῖ δὲ ὅφ' αὐτοῦ κινεῖσθαι ἐν τῇ οὐσίᾳ, τοῦδ' ὅφ' ἄλλου κινεῖσθαι, πλὴν εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὡσπερ οὐδὲ τὸ καθ' αὐτὸ ἀγαθὸν ἢ δι' αὐτό, τὸ μὲν δι' ἄλλο εἶναι, τὸ δ' ἐτέρου ἔνεκεν. τὴν δὲ ψυχὴν μάλιστα φαίη τις ἂν ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν κινεῖσθαι, εἴπερ κινεῖται. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ κινεῖ

30 (τῶν ἀέρος λέγω καὶ ὕδατος μεταξύ W) ἔτι δ' ἐπεὶ b—y Si^p So 18, 15: ἔτι δ' εἰ y cf Th 16, 10 [ἔτι δ' εἴπερ]: ἔπειτα δ' εἰ E [δ' εἰ in ras E², sser ut v ἔτι δ' ἐπεὶ E² sed eras]: ἐπεὶ δὲ Ph^l 31 ταύτας εὐλογον E Si^p Ph^l So 18, 18: εὐλογον ταύτας b (καὶ om V)

406^b 1 κινεῖται, ECVWXY Ph^l p106, 2 Th 16, 16 So 18, 20: κινεῖ S. U [add -ται U¹] φορᾶ E [sser ut v v E², sed eras], WX So 18, 20: φορᾶν SUVy, ut v C [sed v eras] Ph^l p106, 2 [utrobique ante κινεῖται] 2 μεταβάλλοι o—S Si^p Ph^lR: μεταβάλλοι: S cf Ph^lD So 18, 20 AB [-βαλλοι C] 3 ἐνδέχεται EUVX Si^p Ph^l So 18, 22: ἐνδέχοιτο CSW: ἐνδέχοιτ' ἂν y (ἐξελεθούσα S) 4 (εἰσ. καὶ πάλιν W) ἐνδέχοιτ' ἂν EC, [ex ἐνδέχεται ἂν corr] V Si^p So 18, 22: om SUWXY Ph^l 6 (καὶ W: κἂν καὶ X) 7 (αὐτοῦ V) 8 εἰ μὴ b Ph^l c109, 35. 110, 5: εἰ E cf Si^p 37, 25: om Si^p 9 (ἄλλω S: ἄλλου y) (εἶναι] ἐστὶ X) 10 (μάλιστα ante ὑπὸ W) τις ἂν ECSVWY: ἂν τις UX Si^p ὑπὸ τῶν αἰσθ. ante μάλιστα Si^p 11 (αἰσθητικῶν S, [eras in] C) (εἰ ins C²) κινεῖ o Si^p: κινήσει Ph^l: κινεῖται Alex d^p 46, 24.

γε αὐτὴ αὐτὴν, καὶ αὐτὴ κινεῖτ' ἄν, ὥστ' εἰ πᾶσα κίνησις
 ἔκστασις ἐστὶ τοῦ κινουμένου ἢ κινεῖται, καὶ ἡ ψυχὴ ἐξίσταται
 ἄν ἐκ τῆς οὐσίας, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἑαυτὴν κινεῖ,
 15 ἄλλ' ἔστιν ἡ κίνησις τῆς οὐσίας αὐτῆς καθ' αὐτὴν. ἔνιοι δὲ καὶ
 κινεῖν φασὶ τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα ἐν ᾧ ἐστίν, ὡς αὐτὴ κινεῖται,
 οἷον Δημόκριτος, παραπλησίως λέγων Φιλίππῳ τῷ κωμω-
 δοδιδασκάλῳ· φησὶ γάρ τὸν Δαίδαλον κινουμένην ποιῆσαι
 τὴν ξυλίην Ἀφροδίτην, ἐγγέαντ' ἄργυρον χυτόν· ὁμοίως δὲ
 20 καὶ Δημόκριτος λέγει· κινουμένας γάρ φησι τὰς ἀδιαιρέτους
 σφαίρας, διὰ τὸ πεφυκέναι μηδέποτε μένειν, συνεφέλλειν
 καὶ κινεῖν τὸ σῶμα πᾶν. ἡμεῖς δ' ἐρωτήσομεν εἰ καὶ ἡρέ-
 μῃσιν ποιεῖ τοῦτ' αὐτό. πῶς δὲ ποιήσει, χαλεπὸν ἢ καὶ

12 γε E [sed exp], X S^l Ph^l: om CSUVW^y Alex ἀπ' 46, 24
 So 18, 34 αὐτὴν E [ins ε E²], X: ἑαυτὴν b—X S^l Ph^l So 18, 34:
 αὐτὴ Alex ἀπ' 46, 24 (ἄν om S^l A) εἰ o—X S^l So 18, 35: ἐπέ
 X Ph^l Alex ἀπ' 46, 25 13 ἢ ECSUX^y S^l So 18, 35: εἰ W Ph^l
 Alex ἀπ' 46, 25: om et post κινεῖται add δὲ V ἐξίσταται ἄν EV
 Ph^l Th 18, 11 Alex ἀπ' 46, 26: ἐξίσταται ἄν W: ἐξίστατο ἄν y: ἐξίσταται
 ἄν C cf So 18, 36: ἐξίσταται [om ἄν] SUX 14 ἐκ τῆς οὐσίας SUWX
 S^l Ph^l Alex ἀπ' 46, 26: ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν E [καὶ αὐτὴν
 del E²]: τῆς οὐσίας αὐτῆς Th 18, 11 So 18, 36 cf Ph^l 113, 15 [ἐαυτῆς]:
 αὐτῆς τῆς οὐσίας V: τῆς οὐσίας C: τῆς ψυχῆς y [del, sser γρ. τῆς οὐσίας]
 ἑαυτὴν κινεῖ BS: αὐτὴν κινεῖ b—S S^l Alex ἀπ' 47, 1: κινεῖται Ph^l 113, 2
 15 αὐτῆς EUWX^y S^l Ph^l: αὐτῆ SV: αὐτῆ C 16 φασὶ τὴν ψυχὴν EVX:
 τὴν ψ. φασὶ CSUW^y: τὴν ψυχὴν om, φασὶ ante 15 καὶ Ph^l 114, 28
 17 (οἶον V, sed corr in ὡς V*) κωμωδοδιδασκάλῳ ECSU Th 19, 9:
 κωμωδοδιδασκάλῳ WX So 18, 29 A [κωμωδιδ. C]: κωμωδοιδιδασκάλῳ Vy So
 18, 29 B 19 (δὲ om Wy) 20 (καὶ ὁ Δ. S) (φῃσι om X)
 22 καὶ, ESUX: τε καὶ CVW^y So 18, 28 ἐρωτήσομεν EW^y Ph^l D So 18, 31:
 ἐρωτήσομεν CSUV, [sser ο] X, Ph^l R ἡρέμῃσιν EV^y Ph^l So 18, 31: ἡρέ-
 μῃσιν CSUW: ἡρεμῆσιν X 23 ποιεῖ τοῦτο αὐτό b—V Ph^l So 18, 31 AC
 [τοῦτο ποιεῖ αὐτό B]: ποιεῖ ταῦτα ταῦτα E, eras ταῦτα ταῦτα, in ras τοῦτο
 αὐτό E²: τοῦτο ποιεῖ ποτε V ἢ καὶ ECSU^y So 18, 31: καὶ W: ἢ VX

ἀδύνατον εἰπεῖν. ὅπως δ' οὐχ οὕτω φαίνεται κινεῖν ἡ ψυχὴ
 τὸ ζῆλον, ἀλλὰ διὰ προαιρέσεώς τινος καὶ νόησεως.

25

τὸν αὐτὸν 25

δὲ τρόπον καὶ ὁ Τίμαιος φυσιολογεῖ τὴν ψυχὴν κινεῖν τὸ
 σῶμα· τῷ γὰρ κινεῖσθαι αὐτὴν καὶ τὸ σῶμα κινεῖν διὰ τὸ
 συμπεπλέχθαι πρὸς αὐτό. συνεστηκυῖαν γάρ ἐκ τῶν στοι-
 χείων καὶ μεμερισμένην κατὰ τοὺς ἀρμονικοὺς ἀριθμούς, ὅπως
 αἰσθησίην τε σύμφυτον ἀρμονίας ἔχη καὶ τὸ πᾶν φέρηται 30
 συμφώνους φοράς, τὴν εὐθυωρίαν εἰς κύκλον κατέκαμψεν,
 καὶ διελὼν ἐκ τοῦ ἐνὸς κύκλου δύο δισσαχῆ συνημμένους
 πάλιν τὸν ἕνα διείλεν εἰς ἑπτὰ κύκλους, ὡς οὖσας τὰς τοῦ 407^a
 οὐρανοῦ φοράς τὰς τῆς ψυχῆς κινήσεις. πρῶτον μὲν οὖν οὐ κα-
 λῶς τὸ λέγειν τὴν ψυχὴν μέγεθος εἶναι· τὴν γὰρ τοῦ παν-
 τὸς δῆλον ὅτι τοιαύτην εἶναι βούλεται οἷον ποτ' ἐστὶν ὁ καλού-
 μενος νοῦς· οὐ γὰρ δὴ οἶον γ' ἡ αἰσθητική, οὐδ' οἶον ἡ ἐπιθυ- 5
 μητική· τούτων γὰρ ἡ κίνησις οὐ κυκλοφορία· ὁ δὲ νοῦς εἰς
 καὶ συνεχῆς ὥσπερ καὶ ἡ νόησις· ἡ δὲ νόησις τὰ νόημα-
 τα· ταῦτα δὲ τῷ ἐφεξῆς ἔν, ὡς ἀριθμός, ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ

24 κινεῖν ἡ ψυχὴ o—V Ph^l: ἡ ψ. κινεῖν V S^l 28 (συμπεπλήχθαι E)
 (συνεστηκέναι V) 29 (καὶ om V) 30 ἀρμονίας o Ph^l 122, 31 Th 20, 18:
 ἀρμονίαν Ph^l So 19, 21 (συμπίπτει W) ἔχη o Th 20, 18 So 19, 21:
 λάβη Ph^l 122, 31 31 (ἐκαμψε W: ἀπέκαμψεν y) 32 (διέλων S) κύ-
 κλους δύο E: κύκλου εἰς δύο y: εἰς δύο κύκλους CW: δύο κύκλους SUWX
 407^a 2 (φοράς) σφαίρας y (ante τὰς ins κατὰ C³) τῆς o
 Sic 41, 1 Ph^l 123, 23: 27 So 19, 24: ἐκ τῆς Ph^l 123, 17 οὖν ECSUX^y
 S^l Ph^l Th 20, 19: om VW οὐ καλῶς o S^l cf So 20, 25: οὐκ εὖ
 Ph^l cf Th 20, 19 4 εἶναι βούλεται ECSUYW Sic 3, 36 Th 20, 20:
 βούλεται εἶναι XY: εἶναι βούλονται Ph^l (οἶον ex οἶος corr C¹) 5 (δὴ
 om S) γ' ECSUVX Sic 4, 1 So 20, 27: om Wy (ἢ om X
 suppl X²) 7 (ἡ δὲ νόησις] καὶ X) 8 (τῷ ἐφεξῆς] τὸ ἐφ. C: ὡς
 ἀριθμός y) ἀριθμός b Ph^l cf So 20, 37: ὁ ἀριθμός E [ὁ eras],
 cf Sic 42, 25 Ph^l 126, 11 τὸ o Sic 42, 26: om Ph^l So 20, 38

μέγεθος· διόπερ οὐδ' ὁ νοῦς οὕτω συνεχῆς, ἀλλ' ἦτοι ἀμερῆς ἢ
 10 οὐχ ὡς μέγεθός τι συνεχῆς. πῶς γὰρ δὴ καὶ νοήσει μέγε-
 θος ὧν ὄψωδον τῶν μορίων τῶν αὐτοῦ; μορίων δ' ἦτοι κατὰ
 μέγεθος ἢ κατὰ στιγμήν, εἰ δεῖ καὶ τοῦτο μόριον εἰπεῖν. εἰ
 μὲν οὖν κατὰ στιγμήν, αὐταὶ δ' ἄπειροι, δῆλον ὡς οὐδέποτε
 διέξεισιν· εἰ δὲ κατὰ μέγεθος, πολλάκις ἢ ἀπειράκις νοή-
 15 σαι τὸ αὐτό, φαίνεται δὲ καὶ ἄπαξ ἐνδεχόμενον. εἰ δ' ἴκα-
 νὸν θιγεῖν ὄψωδον τῶν μορίων, τί δεῖ κύκλω κινεῖσθαι ἢ καὶ
 ὄλιως μέγεθος ἔχειν; εἰ δ' ἀναγκαῖον νοῆσαι τῷ ὄλῳ κύκλω
 θιγόντα, τίς ἐστιν ἢ τοῖς μορίοις θίξις; ἔτι δὲ πῶς νοήσει τὸ
 μεριστὸν ἀμερεῖ ἢ τὸ ἀμερές μεριστῷ; ἀναγκαῖον δὲ τὸν
 20 νοῦν εἶναι τὸν κύκλον τοῦτον· νοῦ μὲν γὰρ κινήσεις νόησις, κύ-
 κλου δὲ περιφορά· εἰ οὖν ἡ νόησις περιφορά, καὶ νοῦς ἂν εἴη
 ὁ κύκλος, οὗ ἡ τοιαύτη περιφορά [νόησις]. ἀεὶ δὲ δὴ τί νοή-
 σει; (δεῖ γὰρ, εἴπερ αἰθῆρος ἢ περιφορά)· τῶν μὲν γὰρ πρα-
 κτικῶν νοήσεων ἔστι πέρατα (πᾶσαι γὰρ ἐτέρου χάριν), αἱ δὲ

9 (ὁ om W) 10 ὡς μέγεθός τι o Ph¹ So 20, 38 : ὡς τὸ μέγεθος
 Sic 42, 27. 33 11 ὄψωδον τῶν μορίων b—V Ph¹: ἐν ὄψωδον τῶν
 μορίων V, [ἐν ins] y² Si¹: πότερον ὄψωδον μορίῳ E [πότερον exp E², nunc
 eras, in ras ἐν E³, post ὄψωδον ins τῶν, post μορίῳ ins ν E²]: πότερον
 κατ' ὄλον ἢ ἐν ὄψωδον τῶν μορίων So 21, 7 [κατ' ὄλον A, cf 21, 30;
 22, 11. 23: κατ' ὄλου BC] τῶν₂ ECSUWXy Si¹ Ph¹: om V So 21, 8
 12 τοῦτο μόριον o Ph¹ p129, 33 Th 21, 10 So 21, 9: ταῦτα μόρια Sic 43, 23
 εἰπεῖν o So 21, 9: λέγειν Sic 43, 23 Th 21, 10: καλεῖν Ph¹ p129, 33
 13 (αὐταὶ δ') ἐπειδὴ γὰρ Si¹ 15 (εἰ δ') εἰ δὴ X) 16 ὄψωδον o Ph¹: καὶ
 ὄψωδον Si¹ καὶ ECXy Si¹ Th 21, 14: om SUVW Ph¹ 18 (θιγόντι V)
 (τῶν μορίων W) 19 ἢ o Ph¹ c131, 21 So 23, 7: καὶ Si¹ (ἀνάγκη W)
 (δὲ] τε X) (τὸν] τὸ S) 20 (εἶναι post 19 δὲ V) 21 (εἰ οὖν ἢ] ἢ
 οὖν W) (ὁ νοῦς y) (ὁ κύκλος εἴη X) 22 νόησις o Ph¹: om So 23, 17
 del To (αἰεὶ ins: E²) (δὲ δὴ] δὲ ex δὴ vel vice versa S: δὲ W)
 23 πρακτικῶν ECVy Si¹ 46, 27 Ph¹ QC corr D² [ποιητικῶν R] p133, 10 Th
 22, 21 So 23, 22: ποιητικῶν καὶ πρακτικῶν SUWX 24 (κινήσεων S) (ἔσται y)

θεωρητικαὶ τοῖς λόγοις ὁμοίως ὀρίζονται· λόγος δὲ πᾶς ὀρι- 25
 σμός ἢ ἀποδείξις· ἢ μὲν οὖν ἀποδείξις καὶ ἀπ' ἀρχῆς καὶ
 ἔχουσα πῶς τέλος τὸν συλλογισμὸν ἢ τὸ συμπέρασμα· εἰ δὲ
 μὴ περατοῦνται, ἀλλ' οὐκ ἀνακάμπτουσί γε πάλιν ἐπ' ἀρχήν,
 προσλαμβάνουσαι δ' αἰεὶ μέσον καὶ ἄκρον εὐθυπαροῦσιν· ἢ δὲ
 περιφορά πάλιν ἐπ' ἀρχήν ἀνακάμπτει. αἱ δ' ὀρισμοὶ πάν- 30
 τες πεπερασμένοι. ἔτι εἰ ἡ αὐτὴ περιφορά πολλάκις, δεῖ-
 σαι πολλάκις νοεῖν τὸ αὐτό. ἔτι δ' ἡ νοήσις ἔοικεν ἡρεμησεῖ
 τινὶ καὶ ἐπιστάσει μᾶλλον ἢ κινήσει· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
 καὶ ὁ συλλογισμός. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ μακάριόν γε τὸ μὴ ῥά-
 διον ἀλλὰ βίαιον· εἰ δ' ἐστὶν ἡ κίνησις αὐτῆς μὴ οὐσία, πα- 407^b
 ρὰ φύσιν ἂν κινεῖτο· ἐπίπονον δὲ καὶ τὸ μεμεῖχθαι τῷ σώ-
 ματι μὴ δυνάμενον ἀπολυθῆναι, καὶ προσέτι φευκτόν, εἴ-
 περ βέλτιον τῷ νῷ μὴ μετὰ σώματος εἶναι, καθάπερ εἰωθέ-
 τε λέγεσθαι καὶ πολλοῖς συνδοκεῖ. ἄδηλος δὲ καὶ τοῦ 5
 κύκλω φέρεσθαι τὸν οὐρανὸν ἢ αἰτία· οὔτε γὰρ τῆς φυγῆς ἢ
 οὐσία αἰτία τοῦ κύκλω φέρεσθαι, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός
 οὕτω κινεῖται, οὔτε τὸ σῶμα αἴτιον, ἀλλ' ἡ φυγὴ μᾶλλον
 ἐκείνῳ. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὅτι βέλτιον λέγεται· καίτοι γ' ἐχρήν

25 (πᾶς ἢ y) 26 ἢ μὲν οὖν ἀποδείξις E [αἱ et -εις sscr E³]
 cf Si¹ 46, 29: αἱ μὲν οὖν ἀποδείξεις y cf So 23, 27: αἱ δ' ἀποδείξεις b—y
 27 ἔχουσα E [sscr: E³] cf Si¹ 46, 32: ἔχουσα b 28 (γε om V)
 29 προσλαμβάνουσαι b—y Ph¹ c135, 1. 14 So 23, 29: προσκαταλαμβά-
 νουσαι y: προσαναλαμβάνουσαι E [sed ana exp E² et E³] (ἄκρον καὶ
 μέσον W) 31 ἔτι εἰ ECVW So 24, 2: ἔτι δ' εἰ Xy, [δὲ postea add
 U¹, εἰ ἢ in ras] U Si¹ Ph¹: ἔτι δ' S (ἢ om X) (φορὰ X)
 32 (ἔτι δὲ καὶ y) 33 (ἐπιστάσει del ἐπι E³) (δὴ V)
 407^b 1 (ἢ om V) (μὴ in ras C³) (καὶ παρὰ X) 2 ἂν
 κινεῖτο E Si¹ 48, 13 Ph¹: κινεῖτ' ἂν b 3 φευκτόν o Si¹ 49, 6 Th 23, 9:
 φευκτόν Ph¹ So 24, 11 εἴπερ o Th 23, 9: ἐπειπερ Ph¹ So 24, 11
 4 (καὶ καθάπερ S) 5 (δοκεῖ W) (καί₂ om W) 9 (ἐκείνο C)
 (οὐ βέλτιον δ' ὅτι S) γ' om E So 24, 21

10 διὰ τοῦτο τὸν θεὸν κύκλω ποιεῖν φέρεσθαι τὴν ψυχὴν, ὅτι
βέλτιον αὐτῇ τὸ κινεῖσθαι τοῦ μένειν, κινεῖσθαι δ' οὕτως ἢ
12 ἄλλως.

12 ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἡ τοιαύτη σκέψις ἐτέρων λόγων οἰκιο-
τέρα, ταύτην μὲν ἀφῶμεν τὸ νῦν. ἐκείνο δὲ ἄτοπον συμ-
βαίνει καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τοῖς πλείστοις τῶν περὶ ψυ-
15 χῆς· συνάπτουσι γὰρ καὶ τιθέατιν εἰς σῶμα τὴν ψυχὴν, οὐ-
θὲν προσδιορίζαντες διὰ τίν' αἰτίαν καὶ πῶς ἔχοντος τοῦ σώ-
ματος. καίτοι δόξειεν ἂν τοῦτ' ἀναγκαῖον εἶναι· διὰ γὰρ τὴν
κοινωνίαν τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ πάσχει καὶ τὸ μὲν κινεῖται τὸ
δὲ κινεῖ, τούτων δ' οὐθὲν ὑπάρχει πρὸς ἄλληλα τοῖς τυχοῦσιν.
20 οἱ δὲ μόνον ἐπιχειροῦσι λέγειν ποῖόν τι ἡ ψυχὴ, περὶ δὲ τοῦ
δεξιμένου σώματος οὐθὲν ἔτι προσδιορίζουσιν ὥσπερ ἐνδεχό-
μενον κατὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς μύθους τὴν τυχοῦσαν ψυχὴν εἰς
τὸ τυχόν ἐνδύεσθαι σῶμα· [δοκεῖ γὰρ ἕκαστον ἴδιον ἔχειν εἶ-
δος καὶ μορφήν.] παραπλήσιον δὲ λέγουσιν ὥσπερ εἴ τις
25 φαίη τὴν τεκτονικὴν εἰς ἀλλοὺς ἐνδύεσθαι· δεῖ γὰρ τὴν μὲν
τέχνην χρῆσθαι τοῖς ὄργανοις, τὴν δὲ ψυχὴν τῷ σώματι.

10 κύκλω ποιεῖν EUX So 24, 22: ποιεῖν κύκλω CSVWy 12 (ἐπεὶ
corr ex ἐπι E³) 13 (ἀφίεμεν E, -ιῶμεν E²) 14 τῶν b Si^l Ft^l Th 23, 24:
τοῖς E [τῶν E²], So 24, 25 15 (οὐδὲ X, -v add X²) 16 προσδιορίζαντες
o—SW Ph^p 140, 2 Th 23, 15 So 24, 26: προσδιορίζαντες SW Ph^p 140, 2 t
(προσδ. καὶ διὰ V) (τίνα E² in ras, τὴν E) 17 δόξειεν ἂν E [v₁ ins E³],
W So 24, 27: δόξειε γ' ἂν CSUVXy 18 ποιεῖ τὸ E Th 23, 27 So 24, 29:
ποιεῖ τι τὸ b 20 μόνον ἐπιχειροῦσι λέγειν ECSUVX Si^l Th 23, 31 So 24,
34: λέγειν μόνον ἐπιχειροῦσι Wy ποῖόν τι o Th 23, 31 So 24, 35: ὁποῖόν
τι Si^l 21 (δεξιμένου S) 23 (ἐνδύεσθαι om S) δοκεῖ... 24 μορ-
φήν dalevi (εἶδος ἴδιον ἔχειν W) εἶδος καὶ b Si^l of Ph^p 140, 9;
139, 26 sqq: εἶδος σῶμα καὶ E Th 23, 36 cf So 24, 32 24 παραπλήσιον
ECWy Th 24, 2 So 26, 2: παραπλήσιως SUVX δὲ E: δὴ SUX: δὴ
τι CVWy Th 24, 2 [δὴ οὖν τι] (ἂν post ὥσπερ ins E³)

4 Καὶ ἄλλη δὲ τις δόξα παραδέδοται περὶ ψυχῆς, πι-
θανὴ μὲν πολλοῖς οὐδεμιᾶς ἦττον τῶν λεγομένων, λόγον δ'
ὥσπερ <καὶ> εὐθύνως δεδωκυῖα καὶ τοῖς ἐν κοινῷ γινομένοις λό-
γοις. ἀρμονίαν γὰρ τινὰ αὐτὴν λέγουσι· καὶ γὰρ τὴν ἀρ- 30
μονίαν κρᾶσιν καὶ σύνθεσιν ἐναντίων εἶναι, καὶ τὸ σῶμα συγ-
κεῖσθαι ἐξ ἐναντίων. καίτοι γε ἡ μὲν ἀρμονία λόγος τίς ἐστι
τῶν μειχθέντων ἢ σύνθεσις, τὴν δὲ ψυχὴν οὐδέτερον οἶόν τ'
εἶναι τούτων. ἔτι δὲ τὸ κινεῖν οὐκ ἐστὶν ἀρμονίας, ψυχῇ δὲ
πάντες ἀπονέμουσι τοῦτο μάλισθ' ὡς εἰπεῖν, ἀρμόζει δὲ μάλ- 408*
λον καθ' ὑγιείας λέγειν ἀρμονίαν, καὶ ὅλως τῶν σωματι-
κῶν ἀρετῶν, ἢ κατὰ ψυχῆς, φανερώτατον δ' εἴ τις ἀπο-
διδόναι πειραθεῖη τὰ πάθη καὶ τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἀρμο-
νία τινί· χαλεπὸν γὰρ ἐφαρμόζειν. ἔτι δ' εἰ λέγομεν τὴν 5
ἀρμονίαν εἰς δύο ἀποβλέποντες, κυριώτατα μὲν τῶν μεγε-
θῶν ἐν τοῖς ἔχουσι κινήσιν καὶ θέσιν τὴν σύνθεσιν αὐτῶν, ἐπει-

27 (παραδέδοται δόξα γ) 28 οὐδεμιᾶς ESVX Th 24, 13 Ph^l [οὐδὲ
μιᾶς]: καὶ οὐδεμιᾶς CUWy So 25, 4 ἦττον ES [corr on in ων S¹], V^x y²,
Th 24, 14 [ἦσσον]: ἦττων b—S Ph^l So 25, 5 AC [ἦττον B] λόγον δ' ὥσπερ
<καὶ> Bergk Herm. 18, 518: λόγους [λόγοις V] δ' ὥσπερ o 29 (δεδωκυῖαν W,
-x W^x) (ἐν τῷ κ. S, y² [om καὶ]) γινομένοις ECVXy Si^p 53, 1: λεγο-
μένουσι SUW Ph^c 145, 22 [δεδομένοις Ph^l] λόγοις ECWXy Si^p 53, 1 Ph^l
c145, 22: om SU, V [eras 6 litt] 30 τινὰ αὐτὴν ESUVX: τινὰ αὐτὴν
τινες CWy So 25, 8 cf Th 25, 15 (ἀρμονίας S) 31 (κρᾶσιν τινὰ Si^l)
(ἐναντίων S) (κινεῖσθαι S) 32 γε b Si^l Ph^l: om E So 25, 10
33 ἢ ESUVX Si^l Ph^l: ἢ καὶ CWy (τούτων οἶόν τ' εἶναι V: οἶόν τε
[οἶονται (sic) D, ὄοντο R] τούτων εἶναι Ph^l)

408* 1 πάντες ἀπονέμουσι E Ph^l So 25, 17: ἅπαντες ἀπονέμουσι UX:
ἀπονέμουσιν ἅπαντες CSVWy (τε X) 2 (υγιείας VX) 3 (φανερω-
τάτων E [-ώτατον corr et sscr -τερον E³]: φανερώτερον y) (δ' ἂν
εἴη εἰ W) 5 (ἔτι δ' om V, sed lac vel ras 3 litt) (δ' om y)
εἰ ECSUVX Si^l: ἐπεὶ Vy Ph^l cf So 25, 33 λέγομεν o—y Si^l Ph^l
So 25, 34: λέγομεν corr E³ y 6 ἀποβλέποντες o Si^l So 25, 34:
βλέποντες Ph^l 7 (καὶ θέσιν καὶ X: καὶ θέσιν δὲ y, δὲ del y²)

δὴν οὕτω συναρμολῶσιν ὥστε μηδὲν συγγενὲς παραδέχεσθαι, ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸν τῶν μεμειγμένων λόγον, οὐδετέρως μὲν οὖν
 10 ἐδλογον, ἢ δὲ σύνθεσις τῶν τοῦ σώματος μερῶν λίαν εὐξεέ-
 ταστος. πολλαὶ τε γὰρ αἱ συνθέσεις τῶν μερῶν καὶ πολλα-
 χῶς· τίνος οὖν ἢ πῶς ὑπολαβεῖν τὸν νοῦν χρηρῆ σύνθεσιν εἶναι,
 ἢ καὶ τὸ αἰσθητικὸν ἢ ὀρεκτικόν; ὁμοίως δὲ ἄτοπον καὶ τὸ
 λόγον τῆς μίξεως εἶναι τὴν ψυχὴν· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἔχει
 15 λόγον ἢ μίξις τῶν στοιχείων καθ' ἣν σὰρξ καὶ καθ' ἣν ὄστον·
 συμβῆσται οὖν πολλάς τε ψυχὰς ἔχειν καὶ κατὰ πᾶν τὸ
 σῶμα, εἴπερ πάντα μὲν ἐκ τῶν στοιχείων μεμειγμένων, ὁ δὲ
 τῆς μίξεως λόγος ἁρμονία καὶ ψυχὴ. ἀπαιτήσεις δ' ἂν τις
 τοῦτό γε καὶ παρ' Ἐμπεδοκλέους· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν λόγῳ
 20 τινὶ φησιν εἶναι· πότερον οὖν ὁ λόγος ἐστὶν ἢ ψυχὴ, ἢ μάλ-
 λον ἕτερον τι οὐσα ἐγγίνεται τοῖς μέρεσιν; ἔτι δὲ πότερον ἢ
 φιλία τῆς τυχούσης αἰτία μίξεως ἢ τῆς κατὰ τὸν λόγον; καὶ
 αὐτῆ πότερον ὁ λόγος ἐστὶν ἢ παρὰ τὸν λόγον ἕτερον τι;
 ταῦτα μὲν οὖν ἔχει τοιαύτας ἀπορίας. εἰ δ' ἐστὶν ἕτερον ἢ

8 συναρμολῶσιν Xy (συνγενέσθαι E) 9 (λόγων S) οὐδετέρως
 o Sic 55,5 cf So 26,1: οὐδέτερον Ph^l (οὖν om y) 10 (ἢ δὲ
 corr in οὐδὲ E³) (δὲ] γὰρ in litura V) 11 αἰ ESUWXy
 Ph^c 149,13 So 26,2: om CV μερῶν o—C Ph^c 149,13 cf So 26,2:
 πολλῶν E² [πολλ- in ras, eras μερ-], C 12 τὸν νοῦν χρῆ EX:
 χρῆ τὸν νοῦν b—X Si^l 13 καὶ₁ om W So 26,5 (ἢ καὶ ὀρ. X:
 ἢ τὸ ὀρ. W) (καὶ ἄτοπον καὶ y [καὶ₁ del y²]) ἄτοπον o Si^l So 26,5:
 ἄπορον γρ. y² Ph^l [sed cf 2149,18] τὸ λόγον Vy² Ph^l D: τὸν λόγον
 o—V [v eras X²] Si^l: «τὸ τὸν λόγον» So 26,6 14 τῆς μίξεως
 εἶναι o—X Si^l So 26,6: εἶναι τῆς μίξεως X: εἶναι τῶν μίξεων Ph^l
 17 (δ] οὐ W sscr ὁ W²) 19 (γε τοῦτο W) αὐτῶν ἐν λόγῳ Wy
 So 26,12 20 (φησὶ τινι y) (ὁ om V) 21 ἐγένετο CV μέρεσιν
 E[sser λ E³], Wy: μέρεσιν CSUV: μιχθεῖσιν X Ph^p 150,11 So 26,16
 (ἢ φιλία πότερον X) 22 (τυχούσης] ψυχῆς S) τὸν o—W: om W
 Ph^p 150,28 So 26,23 cf Si^p 56,5

ψυχὴ τῆς μίξεως, τί δὴ ποτε ἅμα τὸ σαρκὶ εἶναι ἀναι- 25
 ρεῖται καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις μορίοις τοῦ ζῆου; πρὸς δὲ τούτοις
 εἴπερ μὴ ἕκαστον τῶν μορίων ψυχὴν ἔχει, εἰ μὴ ἐστὶν ἢ ψυ-
 χὴ ὁ λόγος τῆς μίξεως, τί ἐστὶν ὃ φθείρεται τῆς ψυχῆς
 ἀπολιπούσης; 29

ὅτι μὲν οὖν οὐδ' ἁρμονίαν οἶόν τ' εἶναι τὴν ψυ- 29
 χὴν οὐτε κύκλῳ περιφέρεσθαι, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων, κα- 30
 τὰ συμβεβηγὸς δὲ κινεῖσθαι, καθάπερ εἴπομεν, ἔστι καὶ κι-
 νεῖν ἑαυτὴν, οἷον κινεῖσθαι μὲν ἐν ᾧ ἐστί, τοῦτο δὲ κινεῖσθαι
 ὑπὸ τῆς ψυχῆς· ἄλλως δ' οὐχ οἶόν τε κινεῖσθαι κατὰ τόπον
 αὐτὴν. ἐδλωγότερον δ' ἀπορήσεις ἂν τις περὶ αὐτῆς ὡς κι-
 νουμένης, εἰς τὰ τοιαῦτα ἀποβλέψας. φημὲν γὰρ τὴν ψυ- 408^b
 χὴν λυπεῖσθαι χαίρειν, θαρρεῖν φοβεῖσθαι, ἔτι δὲ ὀργί-
 ζεσθαι τε καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ διανοεῖσθαι· ταῦτα δὲ πάν-
 τα κινήσεις εἶναι δοκοῦσιν. ὅθεν οἰηθεῖται τις ἂν αὐτὴν κινεῖσθαι·
 τὸ δ' οὐκ ἐστὶν ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα τὸ λυπεῖ- 5
 σθαι ἢ χαίρειν ἢ διανοεῖσθαι κινήσεις εἰσὶ καὶ ἕκαστου κι-
 νεῖσθαι τούτων, τὸ δὲ κινεῖσθαι ἐστὶν ὑπὸ τῆς ψυχῆς, οἶον τὸ

25 μίξεως o Ph^c 151,21 Th 25,27 So 26,28: ἁρμονίας Ph^l
 ἅμα post ἀναιρεῖται UX τὸ E [corr in τῷ E^x], VC²U¹W² Alex ap
 Ph 151,32 Ph^l c151 23 So 26,29 A: τῷ b—V So 26,29 BC
 26 τὸ E [corr in τῷ E^x] CX Alex ap Ph 151,32 Si^p 56,10
 Ph^l c151,23: τῷ y X²: om SUVW 27 ἢ o So 26,36 cf Si^p 56,18:
 om Ph^l c153,3 28 ὁ o Ph^c 153,3 So 26,36 cf Si^p 56,18: om Ph^l
 29 ἀπολιπούσης E [-ει- corr E^x] CUy Th 25,30 .33 So 26,37 B:
 ἀπολειπούσης SVW, [eras ε] X Si^p 56,20 .26 Ph^l c153,4 So 26,37 AC
 31 (καθάπερ εἴπομεν κινεῖσθαι V) (κινεῖν ἐστὶ καὶ W) 33 (κατὰ
 ante κινεῖσθαι V: om W) 34 (δ' om Ph^l)

408^b 3 (καὶ διανοεῖσθαι om C) 4 (κίνησις C) (κινεῖσθαι ἢ χαίρειν
 W: κιν. ἢ χαίρειν ἢ διανοεῖσθαι y) 5 (ἐστὶν om W) 7 τούτων
 ESUVWy: μᾶλλον C [corr in τούτων C²]: τι X Ph^l c156,15 D
 [om R cf Si^p]

ὀργίζεσθαι ἢ φοβείσθαι τὸ τὴν καρδίαν ὡδὶ κινεῖσθαι (τὸ δὲ διανοεῖσθαι ἢ τιοῦτον ἴσως ἢ ἕτερόν τι), τούτων δὲ συμβαίνει τὰ μὲν κατὰ φορὰν τινῶν κινουμένων, τὰ δὲ κατ' ἀλλοίωσιν (ποῖα δὲ καὶ πῶς, ἕτερός ἐστι λόγος). τὸ δὲ λέγειν ὀργίζεσθαι τὴν ψυχὴν ὅμοιον κᾶν εἴ τις λέγει τὴν ψυχὴν ὑφαίνειν ἢ οἰκοδομεῖν· βέλτιον γὰρ ἴσως μὴ λέγειν τὴν ψυχὴν ἐλεεῖν ἢ μανθάνειν ἢ διανοεῖσθαι, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπου τῆ ψυχῆ· τοῦτο δὲ μὴ ὡς ἐν ἐκείνῃ τῆς κινήσεως οὔσης, ἀλλ' ὅτε μὲν μέχρι ἐκείνης, ὅτε δ' ἀπ' ἐκείνης, οἷον ἢ μὲν αἰσθησις ἀπὸ τωνδί, ἢ δ' ἀνάμνησις ἀπ' ἐκείνης ἐπὶ τὰς ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις κινήσεις ἢ μονάς. ὁ δὲ νοῦς ἔοικεν ἐγγίνεσθαι οὐσία τις οὐσα, καὶ οὐ φθείρεσθαι, μάλιστα γὰρ ἐφθείρετ' ἂν ὑπὸ τῆς ἐν τῷ γήρα ἀμαυρώσεως, νῦν δ' ἴσως ἕπερ ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων συμβαίνει· εἰ γὰρ λάβοι ὁ πρεσβύτης ὅμοια τιοιονδί, βλέπει ἂν ὡσπερ καὶ ὁ νέος. ὥστε τὸ γήρας οὐ

8 (ἢ τὸ φοβ. X) τὸ₁ E [corr in τῷ E^x] [V]X: τῷ SUWY X¹ ins C² S^l: om C (κινεῖσθαι ἢ οἰδεῖν [V]: κινεῖσθαι sscr γρ. οἰδεῖν C) 9 τοιοῦτον ο—y Ph^c 157, 10: τι τοιοῦτον y ἴσως ἢ E₂y, [ins ἦ] C: ἦ ἴσως; SU[V]X Ph^c 157, 10: ἦ ἴσως ἢ [ἦ₂ ins] W 11 ποῖα C[V]y cf Th 27, 32: ποῖα E [ι ins, fort E¹, radendo semidoletum], UWX Ph^c 157, 13: ποῖος S τὸ δὲ SU: τὸ δὲ EC [sscr δὴ C²], [V] WXY S^l Ph^c 156, 11 12 (λέγει S: λέγει Cy) 15 (τούτω E) δὲ μὴ ο [ε in ras E²], S^l So 27, 39: δ' οὐχ corr y² Ph^l (τῆ κινήσει W, sscr ε et ως W²) οὔσης, b S^l Ph^l D: om E [ins E²] Ph^l R 16 (ὅτε δ' ἀπ' ἐκείνης om E, mg add E²) (δ' ὡς ἀπ' W) (μὲν₂ ins E²) 17 (τῶνδε X S^l) (ἐπει E) 19 οὐσα b Ph^l 159, 31 R Th 29, 25: om E [ins E²] Ph^l 159, 31 So 28, 23 ἐφθείρετ' ἂν o Th 29, 25; 30, 6: ἂν ἐφθείρετο Ph^l 160, 1. 29 So 28, 24 20 νῦν δ' ἴσως ἕπερ E: νῦν δ' ἕπερ Th^c 29, 26; 30, 6: νῦν δ' ὡσπερ [om περ W] b Ph^l [νῦν] cf So 28, 31 21 (λάβη y) 22 (βλέπη [V]: βλέπειεν X) ὡσπερ καὶ o—X Th^c 29, 28; 30, 8 cf Ph^p 222, 10: ὡσπερ ὁ X S^l 60, 20 So 28, 33: ὡς ὁ Ph^l D [om ὁ R]

τῷ τὴν ψυχὴν τι πεπονθέναι, ἀλλ' ἐν ῥ, καθάπερ ἐν μέθαις καὶ νόσοις· καὶ τὸ νοεῖν δὴ καὶ τὸ θεωρεῖν μαραίνεται ἄλλου τινὸς ἔσω φθειρομένου, αὐτὸ δὲ ἀπαθές ἐστίν. τὸ δὲ διανοεῖσθαι καὶ φιλεῖν ἢ μισεῖν οὐκ ἔστιν ἐκείνου πάθη, ἀλλὰ τοῦ δι τοῦ ἔχοντος ἐκεῖνο, ἢ ἐκεῖνο ἔχει. διὸ καὶ τούτου φθειρομένου οὔτε μνημονεύει οὔτε φιλεῖ· οὐ γὰρ ἐκείνου ἦν, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ, ὃ ἀπόλωλεν· ὁ δὲ νοῦς ἴσως θεϊότερόν τι καὶ ἀπαθές ἐστίν.

ὅτι μὲν οὖν οὐχ οἷόν τε κινεῖσθαι τὴν ψυχὴν, φανερόν ἐκ τούτων· εἰ δ' ὄλως μὴ κινεῖται, δῆλον ὡς οὐδ' ὅψ' ἑαυτῆς. πολὺ δὲ τῶν εἰρημένων ἀλογώτατον τὸ λέγειν ἀριθμὸν εἶναι τὴν ψυχὴν κινουμένην· ἑαυτὸν· ὑπάρχει γὰρ αὐτοῖς ἀδύνατα πρῶτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ κινεῖσθαι συμβαίοντα, ἴδια δ' ἐκ τοῦ λέγειν αὐτὴν ἀριθμὸν. πῶς γὰρ χρὴ νοῆσαι μονάδα κινουμένην, καὶ ὑπὸ τίνος, καὶ πῶς, ἀμερῆ καὶ ἀδιάφορον οὔσαν; εἰ γὰρ ἐστὶ κινήσις καὶ κινήσις, διαφέρειν δεῖ. ἔτι δ' ἐπεὶ φάσι κινήθεισαν γραμμὴν ἐπίπεδον ποιεῖν, στιγμὴν δὲ γραμμὴν, καὶ αἱ τῶν μονάδων κινήσεις γραμμαὶ ἔσσονται· ἢ γὰρ στιγμὴ μονάς ἐστὶ θέσις ἔχουσα· ὁ δ' ἀριθμὸς τῆς

23 τὴν ψ. τι πεπονθέναι E [ai suppl E²], CUX So 28, 35: τὴν ψ. πεπονθέναι S Th^c 29, 29; 30, 12: πεπονθέναι τι τὴν ψ. [V]WY: τὴν ψ. πεπονθέναι τι Ph^l 164, 1 25 (ἀλλ' οὐ S) ἔσω o S^l 60, 22. 30 Ph^l 164, 8 So 29, 2: εἶσω Th^c 29, 30; 30, 14 26 καὶ φ. o S^l Th^c 29, 31; 101, 19: ἦ φ. Ph^l So 29, 4 τοῦτο o Ph^l 164, 19 Th^c 29, 32; 101, 19: τοῦτο S^l 27 (ἐκεῖνο,] sscr -ου W¹ sed exp vid) (ἦ) οὐ [V] (ἔχειν S) 30 (οὖν om S) φανερόν o: ἐμφανέστερον S^l 31 (εἰ... κινεῖται om C, suppl mg C²) (αὐτῆς X: εἰ ins E³) 32 (ἀλογώτερον y) 34 πρῶτα o—X S^l 65, 17 So 29, 16: πρῶτον X Th 31, 7 ἴδια E [sed accent E³] S^l 65, 17 Ph^p 165, 31 So 29, 16: ἴδια b Th 31, 7

400^a 1 (αὐτὸν S) 3 εἰ C [corr in ἦ C^x] SU[V]y cf Th 31, 10: ἦ E [ἦ corr in εἰ E²], WX So 29, 21 κινήσις ECSU[V]y So 29, 21: κινεῖται WX

φυγῆς ἤδη πού ἐστι καὶ θέσιν ἔχει. ἔτι δ' ἀριθμοῦ μὲν ἐὰν ἀφέλη τις ἀριθμὸν ἢ μονάδα, λείπεται ἄλλος ἀριθμὸς· τὰ δὲ φυτὰ καὶ τῶν ζώων πολλὰ διαιρούμενα ζῆ καὶ δο-
 10 καὶ τὴν αὐτὴν φυγὴν ἔχειν τῷ εἶδει. δόξαι δ' ἂν οὐδὲν δια-
 φέρειν μονάδας λέγειν ἢ σωματῖα μικρὰ· καὶ γὰρ ἐκ τῶν
 Δημοκρίτου σφαιρίων ἐὰν γένωνται στιγμαί, μόνον δὲ μένη
 τὸ ποσόν, ἔσται τι ἐν αὐτῷ τὸ μὲν κινεῖν τὸ δὲ κινούμενον,
 ὡσπερ ἐν τῷ συνεχεῖ· οὐ γὰρ διὰ τὸ μεγέθει διαφέρειν ἢ
 15 μικρότητι συμβαίνει τὸ λεχθῆν, ἀλλ' ὅτι ποσόν. διὸ ανα-
 καίον εἶναι τι τὸ κινήσον τὰς μονάδας. εἰ δ' ἐν τῷ ζῷ τὸ
 κινεῖν ἢ φυγὴν, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ, ὥστε οὐ τὸ κινεῖν καὶ τὸ
 κινούμενον ἢ φυγὴν, ἀλλὰ τὸ κινεῖν μόνον. ἐνδέχεται δὲ δὴ
 πῶς μονάδα ταύτην εἶναι; δεῖ γὰρ ὑπάρχειν τινὰ αὐτῇ
 20 διαφορὰν πρὸς τὰς ἄλλας. στιγμῆς δὲ μοναδικῆς τίς ἂν εἴη
 διαφορὰ πλὴν θέσις; εἰ μὲν οὖν εἰσὶν ἕτεροι αἱ ἐν τῷ σώματι
 μονάδες καὶ αἱ στιγμαί, ἐν τῷ αὐτῷ ἔσονται αἱ μονάδες·

7 (ἀριθμοῦ, ἀ- in ras 3—4 litt E³) 8 (ἀφέλη τε τις S)

10 (αὐτὴν om E) φυγὴν ἔχειν EX: ἔχειν φυγὴν b—X Th 31, 19
 (δόξει X) (ἂν) ἂν οὖν C) οὐδὲν ECSUXy S^l Ph^l: ὁμοίως μηδὲν [V]W
 11 (λέγων y) σωματῖα o Ph^lD So 30, 5 BC: σώματα S^lA Ph^lR
 Th 31, 21 So 30, 5 A μικρὰ E[V]WXy S^l Ph^l So 30, 5 B: σμικρὰ CSU
 Th 31, 21 So 30, 5 AC 12 σφαιρίων E [1₂ eras], SU[V]y cf S^lp 64,
 13. 16: σφαιρῶν CWX Th 31, 21 So 31, 12. 18 (γένεται στιγμῆ y)
 μένει[V] cf S^lc 64, 9: μένει W 14 συνεχεῖ ESU[V]X cf Ph^l 167, 24:
 μεγέθει CWy So 30, 10 15 σμικρότητι b Th 31, 25 So 30, 11
 ante συμβαίνει add τοῦτο Wy 16 κινήσον o—y So 30, 15: κινήσαν y S^l
 (ἢ δ' X) 17 καὶ τὸ ἐν τῷ S, [eras τὸ] CU, τὸ add E², del E^x
 τὸ₂ EC[V]: om SUWXy cf So 30, 17 18 δὲ ECU, ins W² Ph^l cf
 Th 31, 27: om S[V]WXy 19 ταύτην ECS[V]Wy: αὐτὴν UX Ph^l
 τινὰ αὐτῇ EC [αὐτῆ; ut v, eras σ], UX Ph^l: τινὰ αὐτῆς S: αὐτῇ τινα [V]Wy
 20 (διαφορὰν... εἴη om S) (στιγμῆ δὲ μοναδικῆ X, corr X³): (εἴη) ἢ E)
 22 καὶ αἱ E [eras, in ras ἢ E³], X Ph^l c170, 8 Dt [καὶ R]: καὶ b—X S^l

καθέξει· γὰρ χώραν στιγμῆς· καίτοι τί κωλύει ἐν τῷ αὐτῷ
 εἶναι, εἰ δύο, καὶ ἀπείρους; ὧν γὰρ ὁ τόπος ἀδιαίρετος,
 καὶ αὐτά. εἰ δ' αἱ ἐν τῷ σώματι στιγμαί ὁ ἀριθμὸς ὁ τῆς 25
 φυγῆς, ἢ εἰ ὁ τῶν ἐν τῷ σώματι στιγμῶν ἀριθμὸς ἢ
 φυγὴν, διὰ τί οὐ πάντα φυγὴν ἔχουσι τὰ σώματα; στιγμαί
 γὰρ ἐν ἅσασιν δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἄπειροι. ἔτι δὲ πῶς οἶόν τε
 χωρίζεσθαι τὰς στιγμάς καὶ ἀπολύεσθαι τῶν σωματῶν, εἴ
 γε μὴ διαιροῦνται αἱ γραμμαί εἰς στιγμάς; 30

5 Συμβαίνει δὲ, καθάπερ εἵπομεν, τῇ μὲν ταῦτο λέγειν
 τοῖς σώματι λεπτομερές αὐτὴν τιθεῖσι, τῇ δ', ὡσπερ Δη-
 μόκριτος κινεῖσθαι φησὶν ὑπὸ τῆς φυγῆς, ἴδιον τὸ ἄτοπον. 409^b
 εἴπερ γὰρ ἐστὶν ἡ φυγὴ ἐν παντὶ τῷ αἰσθανομένῳ σώματι,
 ἀναγκαῖον ἐν τῷ αὐτῷ δύο εἶναι σώματα, εἰ σώματι ἢ
 φυγῆ· τοῖς δ' ἀριθμὸν λέγουσιν, ἐν τῇ μιᾷ στιγμῇ πολ-
 λὰς στιγμάς, ἢ πᾶν σῶμα φυγὴν ἔχειν, εἰ μὴ διαφέρων 5

23 κωλύει E [sser o E²], SUXY S^lp 64, 31 Ph^l p170, 29 D
 No 30, 27: κωλύει C[V]W Ph^l 170, 29 Rt Th 31, 32 24 (τρό-
 πος y) 25 (αἱ om S) (στιγμαί εἰσὶν δ y: ins εἰσὶν E³) (δ₁ eras X)
 δ₂ b: om E [ins E²] Ph^l p171, 10 26 (ἢ om [V]) (εἰ om Ph^l)
 ὁ τῶν E [δ in ἐκ corr E², iterum ὁ ante ἐκ ins E³] S^lp 64, 37
 Ph^l 171, 12 Th 31, 35 So 30, 36: ὁ ἐκ τῶν b Ph^l 28 (καὶ ἄπειροι
 εἶναι W) 29 στιγμάς EC[V]WXy Ph^l So 31, 1 cf Ph^l 171, 1: φυγὰς
 SU, cf S^lp 65, 6 30 γε b: om E S^lc 65, 7 Ph^l (εἰς τὰς στ. W)
 31 δὲ b S^l Ph^l c173, 6 So 31, 4: δὲ καὶ E τῇ o Ph^l c173, 6:
 πῆ corr W² S^l Ph^l 172, 4 [qui et 32 πῆ δ' habent] 32 τι
 ESU[V]Xy S^l Ph^l p172, 5 Rt So 31, 5: om CW [ins W²]
 cf Ph^l 172, 5 D Th 32, 4 τιθεῖσι o S^l So 31, 5: λέγουσι Ph^l p172, 5. 19
 409^b 1 (ἴδιον] sser ἄλλο O^x: om S) (τὸ om X) 2 εἴπερ
 b: εἰ E [περ ins E²], Ph^l παντὶ o So 31, 8; ἅπαντι Ph^l σώ-
 ματι E [exp E², del E³], SU[V]X Ph^l So 31, 8: om CW [sser super
 αἰσθανομένῳ], y 3 (εἰ ex ἢ E^x) τι εἴη ἢ Ph^l 5 (εἰ corr
 E³ ex η)

τις ἀριθμὸς ἐγγίνεται καὶ ἄλλος τις τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν τῷ σώματι στιγμῶν. συμβαίνει τε κινεῖσθαι τὸ ζῷον ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ, καθάπερ καὶ Δημόκριτον αὐτὸ ἔφαμεν κινεῖν· τί γὰρ διαφέρει σφαίρας λέγειν μικρὰς ἢ μονάδας μεγά-
 10 λας, ἢ ὅλως μονάδας φερομένας; ἀμφοτέρως γὰρ ἀναγκαῖον κινεῖν τὸ ζῷον τῷ κινεῖσθαι ταύτας. τοῖς δὴ συμπλέ-
 ξασιν εἰς τὸ αὐτὸ κίνησιν καὶ ἀριθμὸν ταῦτά τε συμβαίνει καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα· οὐ γὰρ μόνον ὀρισμὸν ψυχῆς ἀδύνατον τοιοῦτον εἶναι, ἀλλὰ καὶ συμβεβηγός. δῆλον δ' εἶ
 15 τις ἐπιχειρήσειεν ἐκ τοῦ λόγου τούτου τὰ πάθη καὶ τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἀποδιδόναι, οἷον λογισμούς, αἰσθήσεις, ἡδονάς, λιπας, ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· ὥπερ γὰρ εἵπομεν πρότερον,
 18 οὐδὲ μαντεύσασθαι ῥάδιον ἐξ αὐτῶν.

18
 τριῶν δὲ τρόπων παρα-
 δεδομένων καθ' οὓς ὀρίζονται τὴν ψυχὴν, οἱ μὲν τὸ κινήσι-
 20 κώτατον ἀπεφάναντο τῷ κινεῖν ἑαυτὸ, οἱ δὲ σῶμα τὸ λεπτομερέστατον ἢ τὸ ἀσωματώτατον τῶν ἄλλων. ταῦτα δὲ

6 (τις₂ om X) 7 τῷ σώματι **b**: τῆς σώμασι E τε ECVWY
Ph¹: δὲ UX: om S κινεῖσθαι τὸ ζῷον E [γρ. τὸ σῶμα E³], SUVX
Ph¹: τὸ ζῷον κινεῖσθαι W: τὸ σῶμα κινεῖσθαι Cy 8 καὶ ECVWXY
Ph¹: om SU αὐτὸ ἔφαμεν EX: ἔφαμεν αὐτὸ **b**—X *Ph¹* 9 διαφέρει
 ESUVWX *Th 32, 9*: διαφέρειν y, [eras v] C (λέγειν post μονάδας y)
 μικρὰς ECy *Th 32, 9 So 31, 14*: σμικρὰς **b**—Cy 11 (τῷ] τὸ S)
 ταύτας E *So 31, 16*: αὐτὰς **b** (δὲ V: δεῖ E, ei eras, in ras ἢ)
 12 (εἰς τὸ αὐτὸ post ἀριθμὸν ponit et τε ante καὶ add *Ph¹*: τε ins
 etiam W²) τε ECSUWY *Ph¹ Th 32, 12*: γε X: om V *So 31, 22*
 13 τοιαῦτα **o**—V *Ph¹ Th 32, 13*: om V *So 31, 22* 14 (δύνατον C,
 ins à C³) (τοιοῦτον ἀδύνατον X) 15 (ἐπιχειρήσει V) 16 (λογισμούς
 s ins E³) 17 (γὰρ om y) 18 μαντεύσασθαι EX *Th 32, 17*
So 31, 28 cf Ph¹ I 74, 26; I 75, 1: μαντεύσασθαι **b**—X παραδεδομένων
o—y *St¹ So 31, 37*: δεδομένων y: ἀποδεδομένων *Ph¹* 20 (τῷ] τὸ V)
 (ἑαυτῷ W) (τῷ] τι V) 21 (ἀσωματων XY) (δὲ om X)

τίνας ἀπορίας τε καὶ ὑπεναντιώσεις ἔχει, διεληλόθαμεν
 σχεδόν. λείπεται δ' ἐπισκέψασθαι πῶς λέγεται τὸ ἐκ τῶν
 στοιχείων αὐτὴν εἶναι. λέγουσι μὲν γὰρ, ἵν' αἰσθάνηται τε
 τῶν ὄντων καὶ ἕκαστον γνωρίζῃ, ἀναγκαῖον δὲ συμβαίνει,²⁵
 πολλὰ καὶ ἀδύνατα τῷ λόγῳ. τίθενται γὰρ γνωρίζειν τῷ
 ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, ὥσπερ ἂν εἰ τὴν ψυχὴν τὰ πράγματα
 τιθέντες. οὐκ ἔστι δὲ μόνα ταῦτα, πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα,
 μᾶλλον δ' ἴσως ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν τὰ ἐκ τούτων. ἐξ ὧν
 μὲν οὖν ἐστὶν ἕκαστον τούτων, ἔστω γινώσκειν τὴν ψυχὴν καὶ ³⁰
 αἰσθάνεσθαι· ἀλλὰ τὸ σύνολον τίτι γνωριεῖ ἢ αἰσθήσεται;
 οἷον τί θεὸς ἢ ἄνθρωπος ἢ σὰρξ ἢ ἴστυον, ὁμοίως δὲ καὶ
 ἄλλο ὅτιοῦν τῶν συνθέτων. οὐ γὰρ ὀπωσοῦν ἔχοντα τὰ ⁴¹⁰
 στοιχεῖα τούτων ἕκαστον, ἀλλὰ λόγῳ τινὶ καὶ συνθέσει, καθά-
 περ φησὶ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὸ ὄστυον·

ἢ δὲ χθῶν ἐπίηρος ἐν εὐστέροις χράνοιον
 τῷ δύο τῶν ὀκτῶ μερέων λάχε νήσιδος αἴγλης,
 5 τέσσαρα δ' Ἡφαίστοιο· τὰ δ' ὀστέα λευκὰ γέγοντο.

22 τε ECSU: om VWXY *Ph¹ 175, 13 So 32, 1* (ἔχει καὶ ὑπ. WY)
 23 (τῷ] τὰ E) 24 (μὲν om W) (ἵν' om E, ins E³) αἰσθάνηται
 E [an eras], SUVX *Th 33, 2 So 32, 3*: αἰσθῆται CWY τε om VX,
 [eras ut v] y *Th 33, 2 So 32, 3* 25 (γνωρίζειν S) 28 (τίθενται y,
 E³ [ex τίθεντες]) (πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα om V) 30 (ἐστὶν om WY)
 (τούτων om X) (ἔστω om CS, ins C³) (ἐγγινώσκειν C, ἐγ eras)
 31 τίνι... ἢ ECSUWY *So 32, 10*: οὐ... οὐδ' WX (γνωριεῖ V)
 32 (ἢ τί ἄνδρ. S)

410^a 1 ἄλλο ὅτιοῦν E: ὅτιοῦν ἄλλο **b** *So 32, 11* 2 τούτων **b** *Th*
33, 10 So 32, 11: τῶν E [ins τοῦ E²] 3 καὶ ECSUWY *So 32, 14 cf St¹*
68, 3 Ph¹ I 76, 5: om VX *Th 33, 11* 4 (δὲ χθῶν] δεχθῶν E [p eras])
 5 τῷ Steinhart: τῶν **o**—W *Ph¹ 178, 1 Th 33, 13 [τὰ Z] So 32, 16*:
 τὰ E³: τὰς W [sser τῶν] μερέων E [eras, in ras μοιράων E³,
 CSX, [corr in μοιράων] U *Ph¹ 178, 1 D* [μοιρέων D¹, μοιράων t, μοιρῶν R]
Th 33, 13 So 32, 16: μοιράων VWY *Ph¹* 6 λευκὰ γέγοντο CVY *Ph¹ D*:
 λευκὰ ἐγένοντο E [λευκὰ ἐγ. eras ἐ], SUVX *Ph¹ R Th 33, 14 So 32, 17*

οὐδὲν οὖν ὕψελος ἐνεῖναι τὰ στοιχεῖα ἐν τῇ ψυχῇ, εἰ μὴ καὶ οἱ
 λόγοι ἐνέσσονται καὶ ἡ σύνθεσις· γνωριεὶ γὰρ ἕκαστον τὸ
 ὅμοιον, τὸ δ' ὅσοτον ἢ τὸν ἄνθρωπον οὐθὲν, εἰ μὴ καὶ ταῦτ'
 10 ἐνέσται. τοῦτο δ' ὅτι ἀδύνατον, οὐθὲν δεῖ λέγειν· τίς γὰρ ἂν
 ἀπορήσειεν εἰ ἔνεστιν ἐν τῇ ψυχῇ λίθος ἢ ἄνθρωπος; ὁμοίως
 δὲ καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
 καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ἔτι δὲ πολλαχῶς λεγομένου τοῦ ὄντος
 (σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τόδε τι, τὸ δὲ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ καὶ
 15 τινα ἄλλην τῶν διαιρεθεισῶν κατηγοριῶν) πότερον ἐξ ἀπάν-
 των ἔσται ἡ ψυχὴ ἢ οὐ; ἄλλ' οὐ δοκεῖ κοινὰ πάντων εἶναι
 στοιχεῖα. ἄρ' οὖν ὅσα τῶν οὐσιῶν, ἐκ τούτων μόνον; πῶς οὖν
 γινώσκει καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον; ἢ φήσουσιν ἐκάστου γένους
 εἶναι στοιχεῖα καὶ ἀρχὰς ἰδίας, ἐξ ὧν τὴν ψυχὴν συνεστά-
 20 ναι; ἔσται ἄρα ποσὸν καὶ ποιὸν καὶ οὐσία. ἀλλ' ἀδύνατον ἐκ
 τῶν τοῦ ποσοῦ στοιχείων οὐσίαν εἶναι καὶ μὴ ποσόν. τοῖς δὲ
 λέγουσιν ἐκ πάντων ταῦτά τε καὶ τοιαῦθ' ἕτερα συμβαίνει.
 ἄτοπον δὲ καὶ τὸ φάναι μὲν ἀπαθὲς εἶναι τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ
 ὁμοίου, αἰσθάνεσθαι δὲ τὸ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου καὶ γινώσκειν
 25 τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον· τὸ δ' αἰσθάνεσθαι πάσχειν τι καὶ κί-

7 ἐνεῖναι E [ἐν eras]: εἶναι b So 32, 35 (ἐν om X) (οἱ om V)
 9 ἢ BCVWXY So 33, 2: καὶ SU (εἰ corr E³ ex ἢ E², quod in ras)
 (μὴν [sed v eras] E) 10 (ὁμοίως E, τι, exp E²) (οὐδὲ X) ἂν ECSUVW
 Th 33, 19: om XY So 33, 3 11 ἐνεστιν ECSVY So 33, 3: ἐστὶν UWX
 13 περὶ ο—X: ἐπὶ X Sic 68, 28 cf So 33, 5 14 ἢ ποιὸν O: τὸ δὲ ποιὸν
 Ph¹ So 33, 14 16 (ἐστὶν X) (κοινὰ] τινὰ S) 17 στοιχεῖα b—y Th 33, 30
 [add τὰ C] So 33, 18: τὰ στ. E, y [τὰ del] μόνον E [sser -ων E³]: μόνων b
 18 (γ. ὅτι καὶ y [eras ὅτι] C) 19 (ὁμοίως E: ἰδίας, ac in ras E³)
 20 (ἄρα καὶ π. W) (ἐκ om V) 21 (εἶναι οὐσίαν V) (δὲ V) 22 ταῦτά
 τε καὶ om V) (τε om C) 23 (δὲ ins W) (ἀπαθὲς μὲν y) 25 (τὸ
 ὅμοιον τῷ ὁμ. Sic) τὸ δ' om V: τὸ γὰρ V²X cf Ph² 180, 5 τι b Sic Ph²
 181, 4: τε E So 33, 33 καὶ κινεῖσθαι CSVWY Ph 181, 4 So 33, 33: κ.
 κινεῖν E: κ. ποιεῖν UX: ἢ ποιεῖν καὶ κινεῖσθαι Sic cf Sic 69, 26 . 28

νεῖσθαι τιθέασιν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ νοεῖν τε καὶ γινώσκειν.
 πολλὰς δ' ἀπορίας καὶ δυσχερείας ἔχοντος τοῦ λέγειν, κα-
 θάπερ Ἐμπεδοκλῆς, ὡς τοῖς σωματικοῖς στοιχείοις ἕκαστα
 γνωρίζεται, καὶ πρὸς τὸ ὅμοιον, μαρτυρεῖ τὸ νῦν λεχθέν·
 ὅσα γὰρ ἐστὶν ἐν τοῖς τῶν ζῴων σώμασιν ἀπλῶς γῆς, οἷον
 30 ὁσὰ νεῦρα τρίχες, οὐθενὸς αἰσθάνεσθαι δοκεῖ, ὥστ' οὐδὲ τῶν 410^b
 ὁμοίων· καίτοι προσήκων. ἔτι δ' ἐκάστη τῶν ἀρχῶν ἄγνοια
 πλείων ἢ σύνεσις ὑπάρξει· γινώσεται μὲν γὰρ ἐν ἕκαστον,
 πολλὰ δ' ἀγνοήσει· πάντα γὰρ τἄλλα. συμβαίνει δ' Ἐμ-
 πεδοκλεῖ γε καὶ ἀφρονέστατον εἶναι τὸν θεόν· μόνος γὰρ τῶν 5
 στοιχείων ἐν οὐ γνωριεῖ, τὸ νεῖκος, τὰ δὲ θνητὰ πάντα· ἐκ
 πάντων γὰρ ἕκαστον. ὅλως τε διὰ τίν' αἰτίαν οὐχ ἅπαντα
 ψυχὴν ἔχει τὰ ὄντα, ἐπειδὴ πᾶν ἦτοι στοιχεῖον ἢ ἐκ στοιχείου

26 (δὲ om V) τε b—V Sic cf So 33, 33: τι V: om E
 cf Th 34, 7 τὸ γινώσκειν Sic cf Th 34, 7 29 μαρτυρεῖ δὲ τὸ
 Sic 70, 8 λεχθέν ECSUWX Sic 70, 8 Ph^c 180, 23; 181, 7: λεχθη-
 σόμενον U² V y [corr ex λεχθέν], sser X² cf So 34, 6 30 ἐστὶν
 EWX Ph^c 180, 25 So 34, 7: ἐνεστιν CSUVy τῶν ESUWXY
 So 34, 7: om CV

410^b 1 (ὥστ' ὥσπερ V) 2 (προσῆκον τὰ νεῦρα καὶ τὰς τρίχας
 γεγρά ὄντα τῶν ὁμοίων αἰσθάνεσθαι. ἔτι W) 3 πλείων [corr in πλείων] E,
 [corr fort ex πλέον] V Ph¹ D Th 34, 11: πλέον b—V Ph¹ R So 34, 11
 (σύνθεσις V, σύνεσις V¹) ὑπάρξει ESUVy, C [ξ in ras, eras χ]
 Th 34, 12 So 34, 11: ὑπάρχει WX I h¹ ἕκαστον ECSUy: ἐκάστη WX,
 V [sser -ον] Ph¹ So 34, 11 4 πάντα γὰρ τἄλλα b Ph¹ Th 34, 12
 cf So 34, 12: om E, suppl mg E³ δ' o—S Ph¹ Th 34, 13: δὲ καὶ
 S So 34, 13 5 γε om y Ph¹ Th 34, 13 So 34, 13 (ἀφρονέστερον y,
 (τὸν) γὰρ V, corr V²) 6 ἐν o—C Ph¹: om C So 34, 14 γνωριεῖ
 b Sic 70, 18 Ph¹ 181, 27 Th 34, 15 So 34, 14: γνωρίζει E 7 τε
 EVWXY, Th 34, 17: δὲ CSUW² Sic Ph¹ 8 πᾶν b Sic 70, 22
 So 34, 16 cf Th 34, 18: om E, ins E³ ἦτοι στ. EU: ἢ στ. b—U
 cf Th 34, 18 So 34, 16 (ἐκ στοιχείου] ἐκ στοιχείων καὶ στοιχείων ἢ W:
 ἐκ τῶν στοιχείων καὶ στοιχείων X)

ένος ἢ πλείονων ἢ πάντων; ἀναγκαῖον γὰρ ἔστιν ἓν τι γι-
 10 νώσκειν ἢ τινὰ ἢ πάντα. ἀπορήσεις δ' ἂν τις καὶ τί ποτ'
 ἔστι τὸ ἐνοποιοῦν αὐτά· ὕλη γὰρ ἔοικε τὰ γε στοιχεῖα· κυ-
 ριώτατον γὰρ ἐκεῖνο τὸ συνέχον ὃ τί ποτ' ἔστιν· τῆς δὲ φυ-
 χῆς εἶναι τι κρεῖττον καὶ ἄρχον ἀδύνατον· ἀδυνατώτερον δ'
 15 κατὰ φύσιν, τὰ δὲ στοιχεῖα φασὶ πρώτα τῶν ὄντων εἶναι.

πάντες δέ, καὶ οἱ διὰ τὸ γνωρίζειν καὶ αἰσθάνεσθαι τὰ ὄντα
 τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν στοιχείων λέγοντες αὐτήν, καὶ οἱ τὸ κι-
 νητικώτατον, οὐ περὶ πάσης λέγουσι ψυχῆς. οὔτε γὰρ τὰ
 αἰσθανόμενα πάντα κινητικά· φαίνεται γὰρ εἶναι τινα μό-
 20 νιμα τῶν ζώων κατὰ τόπον· καίτοι δοκεῖ γε ταύτην μόνην
 τῶν κινήσεων κινεῖν ἢ ψυχὴ τὸ ζῶον. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι
 τὸν νοῦν καὶ τὸ αἰσθητικὸν ἐκ τῶν στοιχείων ποιῶσιν· φαίνεται
 γὰρ τὰ τε φυτὰ ζῆν οὐ μετέχοντα φορᾶς οὐδ' αἰσθήσεως,

9 ἢ ἐκ πλ. V, ἐκ ins E^x, So 34, 17 ἓν τι ECVy So 34, 18 : ἓν SUX :
 ἢ ἓν W 11 αὐτὰ o Ph^l : ταῦτα Si^l τὰ γε στ. ECVy Ph^l R : τὰ στ.
 SUWX Ph^l D κυριώτατον o So 34, 21 : κύριον Ph^l 12 γὰρ b So 34, 22 :
 δὲ E [sed eras, in ras γὰρ E²] Ph^l (δὲ om S) 13 εἶναι τι κρεῖσσον EWX
 Ph^l 183, 17 : εἶναι τι κρεῖττον CSVy Si^l So 34, 22 : κρεῖττον εἶναι τι U
 (ἀρχὴ S) (δέ τι W) 14 εὐλογον EU Sic 71, 4 I^h R p182, 21 Th
 34, 25 So 34, 24 : εὐλογώτατον CSVy Ph^l D : εὐλογώτερον W : ἄλογον X
 (γὰρ) γε S : γὰρ ἄρα X) τοῦτον εἶναι EUW, [τοῦτο] X : εἶναι τοῦτον CSVy
 Ph^l D, [τοῦτο] R προγενέστατον o—X Ph^l Th 34, 25 : προγενέστερον X So
 34, 25 cf Si^l 71, 4 κύριον o—W I^h So 34, 25 : κυριώτατον W
 Th 34, 26 15 (φασὶ) ταυτὶ V 16 γνωρίζειν καὶ αἰσθάνεσθαι: o—y Ph^l D
 So 34, 31 : αἰσθάνεσθαι καὶ γνωρίζειν y Ph^l R τὰ ὄντα τὴν ψυχὴν EWX
 Ph^l D : τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν V : τὴν ψυχὴν τὰ ὄντα CSUy Ph^l R So 34, 31
 17 λέγοντες] ποιῶντες Ph^l So 34, 31 18 πάσης E Si^l 71, 33. 36
 Ph^l p184, 15 Th 34, 27 : ἀπίσης b So 34, 32 19 (ἅπαντα X)
 (γὰρ) γε S) (μόρια S [sed ἐστῶτα mg]) 20 γε δοκεῖ X Ph^l
 (γε om V [ras 2 litt] : ras corr ex τε E) (μόνην ταύτην y) 21 (ψυχὴ
 καὶ τὸ V) 23 (εφορᾶς S)

καὶ τῶν ζώων πολλὰ διάνοιαν οὐκ ἔχειν. εἰ δὲ τις καὶ ταῦτα
 παραχωρήσειε καὶ θεῖη τὸν νοῦν μέρος τι τῆς ψυχῆς, ὁμοίως 25
 δὲ καὶ τὸ αἰσθητικόν, οὐδ' ἂν οὕτω λέγοιεν καθόλου περὶ
 πάσης ψυχῆς οὐδὲ περὶ ὅλης οὐδεμίας. τοῦτο δὲ πέπονθε
 καὶ ὁ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς ἔπεισι καλουμένοις λόγος· φησὶ γὰρ
 τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ ὅλου εἰσιεῖναι ἀναπνεόντων, φερομένην ὑπὸ
 τῶν ἀνέμων. οὐχ οἶόν τε δὴ τοῖς φυτοῖς τοῦτο συμβαίνειν οὐδὲ 30
 τῶν ζώων ἐνίοις, εἴπερ μὴ πάντα ἀναπνεύουσιν· τοῦτο δὲ λέ- 411
 ληθε τοὺς οὕτως ὑπεκλήφθας. εἴ τε δεῖ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν
 στοιχείων ποιεῖν, οὐθὲν δεῖ ἐξ ἀπάντων· ἰκανὸν γὰρ θάτερον
 μέρος τῆς ἐναντιώσεως ἑαυτοῦ τε κρίνειν καὶ τὸ ἀντικείμενον.
 καὶ γὰρ τῷ εὐθεῖ καὶ αὐτὸ καὶ τὸ καμπύλον γινώσκομεν 5
 κριτῆς γὰρ ἀμφοῖν ὁ κανὼν, τὸ δὲ καμπύλον οὐθ' ἑαυτοῦ
 οὐτε τοῦ εὐθέος. καὶ ἐν τῷ ὅλῳ δὲ τινες αὐτὴν μεμεῖχθαι
 φασιν, ὅθεν ἴσως καὶ Θαλῆς φήθη πάντα πλήρη θεῶν εἶναι.

24 (ἔχει W) 25 (τι om C) 26 (οὐκ ἂν y) οὔτοι Th 35,
 26 (λέγει V [corr vid e λέγοιεν, o sser]) καθόλου ESWX Sic
 72, 7 Th 35, 15 : om CUVy cf Ph^l 186, 3. 5 So 35, 12 (περὶ τῆς π. V)
 27 οὐδεμίας C Th 35, 16 cf Ph^l 186, 6. 11 : οὐδὲ μίας EUWXy, [eras
 accent sup e] V : οὐδὲ περὶ μίας S Sic 72, 8 So 35, 12 cf Ph^l 186, 14. 18
 (τὸ αὐτὸ Ph^l) 28 ἔπεισι καλουμένοις E : ἐπ. καλούμενος X So 35, 17 :
 ἔπεισιν ἀδόμενος U : καλουμένοις ἔπεισι CVy Ph^l cf Th 35, 17 : καλούμενος
 ἔπεισι S (λόγο.ς E, eras littera ante ε) 29 (ὅλου E²
 ex λόγου) 30 δὴ E [δὲ corr E^x], CSUy : δὲ WX So 35, 19 (τοῖς
 φυτοῖς om [ras 4 litt] V)

411 * 1 (εἴπερ μὴ) μὴ δὲ y) δὲ b Sic 72, 14 Ph^l Th 35, 20 :
 δὴ E 2 (τὸ οὕτως S) : εἴ τε CSUy Ph^l : εἴ γε X [eras γε
 corr in εἰ δὲ X²] : εἴπερ δὲ V, W [del δὲ], E^x [corr ex εἰ τε δὲ
 cf Si^l A], O² (δεῖ) δὴ S, [corr in δεῖ] V) 3 (δεῖ) δὴ S) 4 (καὶ
 ἑαυτοῦ κρίνειν y) 5 (καλ, om X) 8 ἴσως ὁ—V Si^l 73, 21 Ph^l :
 om V So 36, 10 (θαλλῆς SU, [exp alterum λ] W) πάντα
 πλήρη o Sic 73, 23 Th 35, 29 So 36, 11 cf Ph^l 188, 16 : πλήρη πάντα
 Si^l A Ph^l

τοῦτο δ' ἔχει τινὰς ἀπορίας· διὰ τίνα γὰρ αἰτίαν ἐν μὲν τῷ
 10 ἀέρι ἢ τῷ πυρὶ οὐσα ἢ ψυχὴ οὐ ποιεῖ ζῶον, ἐν δὲ τοῖς μει-
 κτοῖς, καὶ ταῦτα βελτίων ἐν τούτοις εἶναι δοκοῦσα; ἐπιζητή-
 σεις δ' ἂν τις καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἢ ἐν τῷ ἀέρι ψυχὴ τῆς
 ἐν τοῖς ζῴοις βελτίων ἐστὶ καὶ ἀθανατωτέρα. συμβαίνει δ'
 ἀμφοτέρως ἄτοπον καὶ παράλογον· καὶ γὰρ τὸ λέγειν
 15 ζῶον τὸ πῦρ ἢ τὸν ἀέρα τῶν παραβολωτέρων ἐπί, καὶ τὸ
 μὴ λέγειν ζῶα ψυχῆς ἐνούσης ἄτοπον. ὑπολαβεῖν δ' εἰκόσιν
 εἶναι τὴν ψυχὴν ἐν τούτοις, ὅτι τὸ ὅλον τοῖς μορίοις ὁμοειδές.
 ὥστ' ἀναγκαῖον αὐτοῖς λέγειν καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοειδῆ τοῖς
 μορίοις εἶναι, εἰ τῷ ἀπολαμβάνεσθαι τι τοῦ περιέχοντος ἐν
 20 τοῖς ζῴοις ἔμφυχα τὰ ζῶα γίνεται. εἰ δ' ὁ μὲν ἀήρ διασπώ-
 μενος ὁμοειδής, ἢ δὲ ψυχὴ ἀνομοιομερής, τὸ μὲν τι αὐτῆς
 ὑπάρξει δῆλον ὅτι, τὸ δ' οὐκ ὑπάρξει. ἀναγκαῖον οὖν αὐτὴν
 ἢ ὁμοιομερῆ εἶναι ἢ μὴ ἐνοπάρχειν ἐν ὄντων μορίῳ τοῦ παντός.

9 τίνα γὰρ ESUVWX *Th 35, 36*: τίνα μὲν γὰρ CVy, ins
 αὐτὸν E² μὲν EUVWX *Th 35, 37 So 36, 19*: om CSy 10 ἢ τῷ
 EVWXy *cf Th 35, 37* [καὶ τῷ]: ἢ ἐν τῷ CSU (ἢ om V) 11 (ταῦτα)
 τοι X) βελτίων **b** *So 36, 20*: βέλτιον E εἶναι ἐν τούτοις Sy *So 36, 20*
 12 δ' EWX S¹ *So 36, 20 cf Ph^p 189, 4*: γὰρ CSUVy E² (καὶ om y)
 13 (δὲ καὶ ἀμφ. y) 14 (καὶ παράλογον... 16 ἄτοπον om y, mg y¹)
 15 παραβολωτέρων S¹ *Ph^p 189, 11D Th 36, 2*: παραλογωτέρων ECVy
cf Ph^p 189, 11 R Th 36, 2 C: παραλόγον SUWX: «ἐμπλήκτων» *So 36, 24*
 (ἐστὶ om CVy) 17 εἶναι τὴν ψ. E S¹ *So 36, 25*: τὴν ψ. εἶναι CVWY
Ph¹ Th 36, 4: τὴν ψ. SUX ὅτι ESUWX *Th 36, 5*: ἐπὶ CVy *Ph¹*
So 36, 26 (ὅλον ἐν τοῖς E) 18 καὶ o *Ph¹*: om S¹ 19 εἶναι
b E² *Ph¹*: om E S¹ εἰ ECVy S¹ *Ph¹ R [ἢ D]*: ἐν S: εἰ ἐν UX:
 εἴπερ ἐν V (τὸ C) ἀπολαμβάνεσθαι EVWX S¹ *Ph¹ 190, 16 . 30*
So 36, 30: ἀπολαμβάνειν CSUy *cf Ph^p 189, 30* (περιέχοντος ἀέρος ἐν
 V: ὑπερέχοντος y) 20 τὰ EWX S¹ *Ph¹ 190, 31*: om CSUVy
cf So 36, 30 (γίγονται E, -εται E²) (διασπώμενον ὁμοειδές U)
 23 ἢ₁ **b** S¹ *76, 5 Ph¹ R*: om E *cf Ph¹ D [22 αὐτῆ]*

φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὡς οὕτε τὸ γινώσκειν ὑπάρ-
 χει τῇ ψυχῇ διὰ τὸ ἐκ τῶν στοιχείων εἶναι, οὕτε τὸ κινεῖ- 25
 σθαι αὐτὴν καλῶς οὐδ' ἀληθῶς λέγεται. ἐπεὶ δὲ τὸ γινώ-
 σκειν τῆς ψυχῆς ἐστὶ καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι τε καὶ τὸ δοξά-
 ζειν, ἔτι δὲ τὸ ἐπιθυμεῖν καὶ βούλεσθαι καὶ ὅλως αἰ ὀρέξεις,
 γίνεται δὲ καὶ ἢ κατὰ τόπον κινήσις τοῖς ζῴοις ὑπὸ τῆς
 ψυχῆς, ἔτι δ' αὖξή τε καὶ ἀκμή καὶ φθίσις, πότερον ὄλη 30
 τῇ ψυχῇ τούτων ἕκαστον ὑπάρχει, καὶ πάσῃ νοοῦμέν τε καὶ 411^b
 αἰσθανόμεθα καὶ κινούμεθα καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ποιούμεν τε 2
 καὶ πάσχο- 2
 μεν, ἢ μορίοις ἑτέροις ἕτερα; καὶ τὸ ζῆν δὴ πότερον ἐν τινι
 τούτων ἐστὶν ἐνὶ ἢ καὶ ἐν πλείοσιν ἢ πᾶσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι
 αἴτιον; λέγουσι δὴ τινες μεριστὴν αὐτὴν, καὶ ἄλλω μὲν 5

25 (τῆ ins C²) (τῶν om W) (οὕτε δὲ τὸ V [δὲ ex διὰ corr])
 26 οὐδ' ἀληθῶς **b** *Ph¹ So 37, 8*: om E, ins mg E² ἐπὶ δὲ o—Cy *S¹*
Ph^c 195, 24D So 37, 9: ἐπειδὴ C [corr ἢ in ε], η sscr E², corr E³ *Ph¹ D*
195, 24 Rt: ἐπειδὴ δὲ y *Ph¹ R Th 36, 27* 27 τῆς ESUVWX *Ph¹*
195, 24 So 37, 9: om Cy S¹ τὸ₂ EVWX: om CSUy *Ph¹ So 37, 9*
 28 δὲ τὸ ECVy: δὲ καὶ τὸ SUWX *cf So 37, 10* [om δὲ] (ante βού-
 λεσθαι eras τὸ C) βούλεσθαι E [eu ins E²], SW *S¹ 77, 27 Ph^p 195, 20*
Th 36, 36: βουλεύεσθαι CUVXy *So 37, 10 cf Th 36, 29* (αὶ om C)
 (ὄρεξις C) 29 (καὶ om y, C [ins C²]) ἢ **b** *Th 36, 29 So 37, 10*:
 om E τῆς ESUWX *Th 36, 30*: om CVy *So 37, 11* 30 (ἔτι δὲ
 καὶ y) αὖξή E [αἰ ins E²], *So 37, 12*: αὖξῆς **b** *Th 36, 30* (τε om V)
 411^b 1 (ὑπάρχειν X [sed v eras]) πρὸ: E [t rad corr ex η],
 y [corr in -η] (καὶ πάσῃ καὶ V) 2 καὶ κινούμεθα EVW *S¹ 77, 29*
So 37, 13: καὶ κινούμεν X: om CSUy (τε om U) 3 δὴ o—V
So 37, 16: δὲ V *Ph¹ Th 36, 37* (ἐν τινι) ἐνὶ y) 4 ἐνὶ ἢ b—y *cf Th*
36, 37: ἢ ἐνὶ ἢ E [sed ἐνὶ ἢ del E²]: ἢ y *cf So 37, 17* ἐν ECVy *So 37,*
17: om SWX πᾶσιν E: καὶ πᾶσιν CVWXy, ins καὶ E²: καὶ ἐν πᾶσιν SU
So 37, 18 5 δὴ EWX S¹: δὲ CSUVy sscr E²W² *Ph¹* (αὐτὴν
 μεριστὴν y) καὶ ESUVWX S¹ *Ph¹*: εἶναι καὶ Cy ἄλλω CSUX, corr y,
 sscr V¹W² S¹ *78, 18 Ph¹ Th 37, 4 So 37, 27*: ἄλλω EVWy *cf So 37, 27C*

νοσίν ἄλλω δὲ ἐπιθυμοῖν. τί οὖν δὴ ποτε συνέχει τὴν φυγὴν, εἰ μεριστὴ πέφυκεν; οὐ γὰρ δὴ τό γε σῶμα· δοκεῖ γὰρ τοῦναντίον μᾶλλον ἢ φυγὴ τὸ σῶμα συνέχειν· ἐξελθούσης γοῦν διαπνεύεται καὶ σήπεται. εἰ οὖν ἕτερόν τι μίαν αὐτὴν ποιεῖ, 10 ἐκεῖνο μάλιστα ἂν εἴη φυγὴ. δεήσει δὲ πάλιν κάκεινο ζητεῖν πότερον ἔν ἢ πολυμερές. εἰ μὲν γὰρ ἔν, διὰ τί οὐκ εὐθέως καὶ ἡ φυγὴ ἔν; εἰ δὲ μεριστόν, πάλιν ὁ λόγος ζητήσεται τί τὸ συνέχον ἐκεῖνο, καὶ οὕτω δὴ πρόεισιν ἐπὶ τὸ ἄπειρον. ἀπορήσεις δ' ἂν τις καὶ περὶ τῶν μορίων αὐτῆς, 15 τίν' ἔχει δύναμιν ἕκαστον ἐν τῷ σώματι. εἰ γὰρ ἡ ὅλη φυγὴ πᾶν τὸ σῶμα συνέχει, προσήκει καὶ τῶν μορίων ἕκαστον συνέχειν τι τοῦ σώματος. τοῦτο δ' ἔοικεν ἀδύνατον· ποῖον γὰρ μόριον ἢ πῶς ὁ νοῦς συνέξει, χαλεπὸν καὶ πλάσαι. φαίνεται δὲ καὶ τὰ φυτὰ διαιρούμενα ζῆν καὶ τῶν 20 ζῶων ἔνια τῶν ἐντόμων, ὡς τὴν αὐτὴν ἔχοντα φυγὴν τῶ εἶδει, εἰ καὶ μὴ ἀριθμῶ· ἑκάτερον γὰρ τῶν μορίων αἰσθησίν

6 ἄλλω CSUX, corr V¹y sscr W²: ἄλλο EVW cf So 37, 27 C²
 7 τό γε [eras τό] E: γε τὸ CV: τὸ SUWXy (μᾶλλον τοῦναντίον W) 8 (ἐξελθοῦσα W) γοῦν o—y Sic 78, 23 Th 37, 11: γὰρ δὴ y: γὰρ Ph^c 208, 28 So 37, 31 9 διαπνεύεται o—y Sic 78, 23 Ph^c 197, 2 Th 37, 12: διαπνεῖ τε y So 37, 31 (αὐτὴν om W) 10 (ἐκεῖνο δὲ μ. V) εἴη φυγὴ ESUWX Th 37, 13 So 37, 36 cf Ph^p 197, 20: εἴη ἡ φυγὴ CVy 12 καὶ ἡ ψ. ἐν E Th 37, 14: καὶ τὴν φυγὴν ἐν SUWX cf Ph^p 197, 22 [inde So 37, 17]: καὶ τὴν ψ. ἐν εἶναι Cy: ἐν εἶναι καὶ τὴν ψ. V 13 (ἐκεῖνα [rad corr in ἐκεῖνο] E) 15 δύναμιν ἕκαστον ECUWXy S¹ Ph¹ So 38, 22 AC: ἕκαστον δύναμιν SV So 38, 22B (τῶ om S¹A) (εἰ ἡ W) ἡ ὅλη o—VW So 38, 23: ὅλη ἡ W Th 37, 32 cf Ph^p 199, 14: ὅλη V 17 (τοῦτω E) ἀδύνατον W^x Ph^c 199, 23 18 συνέξει b—V [συναξει y] Ph^c 199, 25: 241, 35 Th 37, 34 So 38, 29: συνέχει EV cf Sic 95, 31 19 (καὶ, om S) 20 (φυγὴν om V) 21 (εἰ om y) (καὶ μὴ τῶ V: μὴ καὶ E) γὰρ EV Th 38, 6 cf Ph^p 200, 12: γοῦν CSXy So 39, 3: οὖν UW

ἔχει καὶ κινεῖται κατὰ τόπον ἐπὶ τινα χρόνον. εἰ δὲ μὴ διατελοῦσιν, οὐθὲν ἄτοπον ὄργανα γὰρ οὐκ ἔχουσιν ὥστε σφίλειν τὴν φύσιν. ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ἐν ἑκατέρῳ τῶν μορίων ἄπαντ' ἐνυπάρχει τὰ μόρια τῆς φυγῆς, καὶ ὁμοειδεῖς εἰσίν 25 ἀλλήλαις καὶ τῇ ὅλῃ, ἀλλήλων μὲν ὡς οὐ χωριστὰ ὄντα, τῆς δ' ὅλης φυγῆς ὡς διαιρετῆς οὐσης. ἔοικε δὲ καὶ ἡ ἐν τοῖς φυτοῖς ἀρχὴ φυγῆς τις εἶναι· μόνης γὰρ ταύτης κωνοῖ καὶ ζῶα καὶ φυτὰ· καὶ αὕτη μὲν χωρίζεται τῆς αἰσθητικῆς ἀρχῆς, αἰσθησίν δ' οὐθὲν ἄνευ ταύτης ἔχει. 30

23 (τὸ ἄτοπον y) 25 ἐνυπάρχειν WXy, [eras v] C (μόρια ins C²) ὁμοειδεῖς [ὁμοειδῆ E³] εἰσίν ἀλλήλαις o—W Sic 79, 28; 79, 31 Ph^c 200, 24: ὁμοειδῆ εἰσίν ἀλλήλοις W cf Th 38, 12 So 39, 9 26 ἀλλήλων ECSUXy Sic 80, 17 Ph^c 200, 25: 29 cf Th 38, 15: ἀλλήλοις W So 39, 10: ἀλλήλαις V, sscr W² ὡς οὐ o—X Sic 80, 17 M Ph^c 200, 25: 29 So 39, 10: οὐ Sic 80, 17 Aa: ὡς Sic V: ὡς οὐδὲ X 27 (ὡς οὐ διαιρετῆς W [sed οὐ exp]) 28 ἀρχὴ φυγῆς EVWX S¹ Ph¹ R^p 202, 5 cf Th 38, 22 So 39, 30: ἀρχὴ SU, [sscr φυγῆ] y, [ins φυγῆ ante ἀρχὴ C²] C Ph¹ D (μόνη X: μόγις V [sed corr in μόνης V²]) (ταύτη X) 29 καὶ ζ. b Sic 80, 26 cf So 39, 32: καὶ τὰ ζ. E cf Th 38, 24 [καὶ τὰ ζ. καὶ τὰ φ] αὐτὴ X Ph¹ cf Sic 89, 27 30 (αἰσθητῆς X [sscr -τικῆς X²]) (ἔχειν S)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

B̄.

412* Τὰ μὲν δὴ ὑπὸ τῶν πρότερον παραδεδομένα περι ψυ- 1
χῆς εἰρήσθω· πάλιν δ' ὡσπερ ἐξ ὑπαρχῆς ἐπανίωμεν, πει-
5 ρώμενοι διορίσαι τί ἐστὶ ψυχὴ καὶ τίς ἂν εἴη κοινότατος
λόγος αὐτῆς. λέγομεν δὴ γένος ἓν τι τῶν ὄντων τὴν οὐσίαν,
ταύτης δὲ τὸ μὲν ὡς ὕλην, ὃ καθ' αὐτὸ μὲν οὐκ ἔστι τόδε
τι, ἕτερον δὲ μορφήν καὶ εἶδος, καθ' ἣν ἤδη λέγεται τόδε
τι, καὶ τρίτον τὸ ἐκ τούτων. ἔστι δ' ἡ μὲν ὕλη δύναμις, τὸ
10 δ' εἶδος ἐντελέχεια, καὶ τοῦτο διχῶς, τὸ μὲν ὡς ἐπιστήμη,

412* 3 τὰ μὲν δὴ [οὖν *Ph^l 207, 16*: om *Ph^l 202, 2*] ὑπὸ τῶν πρό-
τερον [πρότερον *Vy Si^l Ph^l bis*] παραδεδομένα περι ψυχῆς εἰρήσθω [corr
in εἰρηται *E³ cf Th 38, 35*]: πάλιν... ἐπανίωμεν *ECVy Si^l c 82, 15*
Ph^l bis Th 38, 34: ἐπεὶ δὲ [ἐπειδὴ *P So 40, 2*] τὰ παραδεδομένα περι ψυχῆς
παρὰ τῶν ἄλλων, ἐφ' ὅσον [ἔσων *X*] ἕκαστος ἀπεφάνετο [τῶν add *E_a P*
So 40, 3] πρότερον [πρώτον *W*] εἰρηται σχεδὸν, νῦν ὡσπερ ἐξ ἀρχῆς
[ὑπαρχῆς *S So 40, 3*] πάλιν ἐπανίωμεν *SUWXPE_a So 40, 2* 5 τίς ἂν
εἴη *ECVyPE_a Th 39, 1 So 40, 4*: τί [τίς *WS²*] ἐστὶν *SUWX* κοινότα-
τος *ESCVyPE_a Si^l 82, 18 Th 39, 1 So 40, 4*: κοινὸς *UWX* 6 λέγο-
μεν... οὐσίαν ~~W~~ *E_a* (δὲ *V*) γένος ἓν τι *ECUVyP Alex ἀπ' 74, 32 Si^l*
Th 39, 3 So 40, 17: ἓν τι γένος *SX*: γένος post ὄντων *W* τῶν ὄντων
o Si^l Th 39, 3 cf So 40, 17: τῶν ἄλλων ὄντων *Alex ἀπ' 74, 33 cf E_a*
7 ὡς *o Th 39, 4 So 40, 18*: om *Ph^l* μὲν *o—V So 40, 19 om V Ph^l*
8 μορφή *V Alex ἀπ' 75, 1* 9 (ἔτι *X*, sser ἔστι *X²*) δύναμις *o—y*
Si^l So 40, 24: δυνάμει *y W²E_a Ph^l 211, 14 . 1 cf Th 34, 7. 10 Si^l 84, 2*
10 (διττῶς *W*)

τὸ δ' ὡς τὸ θεωρεῖν. οὐσίαι δὲ μάλιστα εἶναι δοκοῦσι τὰ σώ-
ματα, καὶ τούτων τὰ φυσικά· ταῦτα γὰρ τῶν ἄλλων ἀρ-
χαί. τῶν δὲ φυσικῶν τὰ μὲν ἔχει ζωὴν, τὰ δ' οὐκ ἔχει·
ζωὴν δὲ λέγομεν τὴν δι' αὐτοῦ τροφήν τε καὶ ἀξίτησιν καὶ
φθίσιν. ὥστε πᾶν σῶμα φυσικὸν μετέχον ζωῆς οὐσία ἂν 15
εἴη, οὐσία δ' ὀδτως ὡς συνθέτη. ἐπεὶ δ' ἐστὶ καὶ σῶμα τοι-
όνδε, ζωὴν γὰρ ἔχον, οὐκ ἂν <ἐν>εἴη τὸ σῶμα ψυχῇ· οὐ
γὰρ ἐστὶ τῶν καθ' ὑποκειμένου τὸ σῶμα, μᾶλλον δ' ὡς
ὑποκειμένου καὶ ὕλη. ἀναγκαῖον ἄρα τὴν ψυχὴν οὐσίαν
εἶναι ὡς εἶδος σώματος φυσικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχον- 20
τος. ἡ δ' οὐσία ἐντελέχεια. τοιοῦτου ἄρα σώματος ἐν-
τελέχεια. αὕτη δὲ λέγεται διχῶς, ἡ μὲν ὡς ἐπιστήμη,
ἡ δ' ὡς τὸ θεωρεῖν, φανερόν οὖν ὅτι ὡς ἐπιστήμη· ἐν γὰρ
τῷ ὑπάρχειν τὴν ψυχὴν καὶ ὕπνος καὶ ἐγρήγορσις ἐστίν,

11 ὡς τὸ θεωρεῖν *SUVWXE_a Si^l Ph^l Th 39, 21*: ὡς θεωρία
yP So 40, 32: θεωρεῖν *EC* (εἶναι μάλιστα *P*) 12 (ἄλλων
αἱ ἀρχαί *S*) 14 λέγομεν *o—y P Si^l 85, 19 Ph^l*: λέγω *y P So 41, 5*
αὐτοῦ *P So 41, 5*: ἑαυτοῦ *Si^l 85, 19 Aa Th 39, 31*: αὐτοῦ *o—VP*
Si^l 86, 4 r85, 29 Ph^l r212, 30; 213, 9: αὐτῆς *V* (τε post αὐξήσαν
SX: om *U*) 15 (ζωῆς καὶ οὐσία *P*) οὐσία ἂν εἴη *ECVWYyP So 41, 10*
cf Th 39, 32: om *SUX*, suppl *S²U²* 16 (δ', om *X*) (σύνδετος
U² ex συνδετή) ἐπεὶ δὲ *SUVWXP Ph^l So 41, 14*: ἐπειδὴ *E* [corr in
ἐπεὶ δὲ *E²*], *Cy cf Th 39, 33* καὶ σῶμα τοιόνδε *EC* [eras τὸ ante
σῶμα], *y* [τοιονδ'] : σῶμα τοιόνδε [ultima litt lineolis deleta] *P*: σῶμα
καὶ τοιόνδε *Ph^l*: σῶμα καὶ τοιονδὶ τοῦτο *UVWX*: καὶ σῶμα καὶ τοιονδὶ
τοῦτο *S*: «σῶμα καὶ τοιόνδε σῶμα» *So 41, 14* 17 ζωὴν γὰρ ἔχον *o*:
τὸ ζωὴν ἔχον *Ph^l So 41, 15 cf Th 39, 33* ἐνεῖη et ψυχῇ de coniectura
scripsi: εἴη et ψυχῇ *o* τὸ *ECVXyP Ph^l c215, 11. 18. 22. 32 cf So 41, 18*:
om *SUW* [ins *W²*] *cf Th 40, 4* ψυχῇ *ECP cf So 41, 19*: ἡ ψυχῇ
SUVWXY Ph^l c215, 11. 18. 22 cf Th 40, 4 eadem atque *Ph* legisse
vid *Alex ap Ph 215, 24* 21 (τοιούτου... ἐντελέχεια om *V*)
24 (ἔσται *V*)

25 ἀνάλογον δ' ἢ μὲν ἐγρήγοροις τῷ θεωρεῖν, ὁ δ' ὕπνος τῷ
 ἔχειν καὶ μὴ ἐνεργεῖν· προτέρα δὲ τῇ γενέσει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ
 ἢ ἐπιστήμη. διὸ ἡ ψυχὴ ἐστὶν ἐντελέχεια ἢ πρώτη σώματος
 φυσικοῦ δυνάμει ζῶν ἔχοντος. τοιοῦτο δέ, ὃ ἂν ἦ ὀργανι-
 412^b κόν. ὄργανα δὲ καὶ τὰ τῶν φυτῶν μέρη, ἀλλὰ παντελῶς
 ἀπλά, οἷον τὸ φύλλον περικαρπίου σκέπασμα, τὸ δὲ πε-
 ρικάρπιον καρποῦ· αἱ δὲ ῥίζαι τῷ στόματι ἀνάλογον· ἄμφω
 γὰρ ἔλκει τὴν τροφήν. εἰ δὴ τι κοινὸν ἐπὶ πάσης ψυχῆς
 5 δεῖ λέγειν, εἴη ἂν ἐντελέχεια ἢ πρώτη σώματος φυσικοῦ
 ὀργανικοῦ. διὸ καὶ οὐ δεῖ ζητεῖν εἰ ἐν ἡ ψυχῇ καὶ τὸ σῶμα,
 ὥσπερ οὐδὲ τὸν κηρὸν καὶ τὸ σχῆμα, οὐδ' ὅλως τὴν ἐκάστου
 ὕλην καὶ τὸ οὐ ἢ ὕλη· τὸ γὰρ ἐν καὶ τὸ εἶναι ἐπεὶ πλεονα-
 9 χῶς, τὸ κυρίως ἢ ἐντελέχειά ἐστιν.

9

καθόλου μὲν

10 οὐδ' εἴρηται τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ· οὐσία γὰρ ἢ κατὰ τὸν λόγον.
 τοῦτο δὲ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ τοιούτῳ σώματι, καθάπερ εἴ τι
 τῶν ὀργάνων φυσικὸν ἦν σῶμα, οἷον πέλεκυς· ἦν μὲν γὰρ ἂν

26 δὲ SUVWXP *Sⁱ Phⁱ So 41, 32*: δὲ ECy (τῆς γενέσεως P)
 27 (ἡ₁ om y) ἡ₂ ECVyP: om SUWX *cf So 42, 6* 28 (φυσικοῦ
 ὀργανικοῦ δυνάμει X, ὀργανικοῦ add S²) τοιοῦτο ECUy *Phⁱ*: τοιοῦτον
 SVWX: τοιοῦτου P *So 42, 7* (ὃ ἂν] ἕταν W)
 412^b 3 (ἢ δὲ ῥίζα V) 4 δὴ U [corr ex δὲ], VWX *Sⁱ Phⁱ 37, 15*;
205, 15; *207, 1 Phⁱ in phys 344, 4 Th 42, 13 So 42, 25*: δὲ ECSy
 (κοινόν] καὶ V) 5 ἐντελέχεια ἢ πρώτη o—WX *Th 42, 14 So 42, 25*:
 ἢ πρώτη ἐντελέχεια WX (τοῦ σώματος, sed τοῦ eras V) (ὀργανικοῦ
 φυσικοῦ S) 6 (καὶ₁ om V *So 42, 26 B*) (ψυχὴ κατὰ τὸ εἶδος καὶ V)
 8 ἢ om SXP *So 42, 27* πλεοναχῶς SUVWXP *cf Sⁱ 92, 1 Th 42, 17*:
 πλεοναχῶς λέγεται ECVy *So 43, 5* ἢ o—EC *cf Sⁱ 92, 3, So 43, 8*:
 ἢ E ἢ C *cf Ph 218, 33* 10 ἡ₁ o *cf Phⁱ 220, 19*: om *Sⁱ Phⁱ cf So 43, 9*
 (τὸν om S suppl S²) 11 καθάπερ... 12 σῶμα P 12 (ἦν
 φυσικόν V) πέλεκυς P μὲν ECVy: om SUVWXP *Phⁱ 220, 34*
So 43, 15 (γὰρ om X)

τὸ πέλεκυ εἶναι ἢ οὐσία αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦτο· χωρι-
 σθείσης δὲ ταύτης οὐκ ἂν ἔτι πέλεκυς ἦν, ἀλλ' ἡ ὁμω-
 νόμως. νῦν δ' ἔστι πέλεκυς· οὐ γὰρ τοιοῦτου σώματος τὸ τί 15
 ἦν εἶναι καὶ ὁ λόγος ἢ ψυχῇ, ἀλλὰ φυσικοῦ τοιοῦδι ἔχον-
 τος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν ἑαυτῷ. θεωρεῖν δὲ καὶ
 ἐπὶ τῶν μερῶν δεῖ τὸ λεχθέν. εἰ γὰρ ἦν ὁ ὀφθαλμὸς ζῶν,
 ψυχὴ ἂν ἦν αὐτοῦ ἢ ὄψις· αὕτη γὰρ οὐσία ὀφθαλμοῦ ἢ
 κατὰ τὸν λόγον. ὁ δ' ὀφθαλμὸς ὅλη ὄψεως, ἧς ἀπολι- 20
 πούσης οὐκέτ' ὀφθαλμὸς, πλὴν ὁμωνόμως, καθάπερ ὁ λί-
 θινος καὶ ὁ γεγραμμένος. δεῖ δὴ λαβεῖν τὸ ἐπὶ μέρος ἐφ'
 ὅλου τοῦ ζῶντος σώματος· ἀνάλογον γὰρ ἔχει ὡς τὸ μέ-
 ρος πρὸς τὸ μέρος, οὕτως ἢ ὅλη αἴσθησις πρὸς τὸ ὅλον
 σῶμα τὸ αἰσθητικόν, ἢ τοιοῦτον. ἐστὶ δὲ οὐ τὸ ἀποβεβληκὸς 25
 τὴν ψυχὴν τὸ δυνάμει ὄν ὥστε ζῆν, ἀλλὰ τὸ ἔχον· τὸ δὲ
 σπέρμα καὶ ὁ καρπὸς τὸ δυνάμει τοιοῦδι σῶμα. ὡς μὲν

13 τὸ SUVX [sser τῷ], P *Phⁱ 220, 34 So 43, 15*: τῷ ECW
 [sser τὸ W¹]: αὐτῷ y πέλεκυ similia P (ψ. ἐστὶ
 τοῦτο W) (τούτω V) χωρισθείσης... 14 ἦν P 14 δὲ
 EC U [in ras], VWy *cf Th 42, 23*: γὰρ SX (αὐτῆς S)
 (ἂν om V) (ἦν] εἶναι y) 15 ἔστι scripsi: ἐστὶ o 16 τοιοῦδι
 o *So 43, 23*: τοῦ *Alexⁱ ἀπ' 76, 14 Phⁱ 221, 7* 17 ἐκυτό ECVyP
Phⁱ 221, 8: αὐτῷ SU *Alexⁱ ἀπ' 76, 15*: αὐτῷ WX θεωρεῖν...
 18 λεχθέν P 18 (ἦν ὁ om S) 19 (ἢ ψυχῆ W) ψ. ἂν
 αὐτοῦ ἦν V *Phⁱ 221, 31*: ἦν ἂν ψ. αὐτοῦ *Phⁱ 220, 7*: ἦν ἂν τούτου ψ. P
 (ἦν om X) 20 ἀπολιπούσης; *Sⁱ 92, 33*. 35 *Th 43, 1* [ἀπολιπούσης; Q],
So 43, 33 B: ἀπολιπούσης; [sser: WX] o *So 43, 33 AC* 21 οὐκέτι
 ECVyP *Th 43, 1 cf Sⁱ 93, 32* [οὐκέτι ἐστὶν]. *So 43, 33* [οὐκέτι ἐστὶν]:
 οὐκ ἐστὶν SUWX ὁμωνόμως o—EC *Th 43, 2 cf So 43, 34*: ὁμωνόμος EC
 καθάπερ... 23 σώματος P (λίθος SX) 22 δὴ E [in δὲ
 corr E²], CSUWy *Th 43, 2 cf Sⁱ 94, 1*: δὲ VX *Phⁱ 221, 32* (λαβεῖν]
 λέγειν S, λαβεῖν sser S²) (τὸ ἐπὶ μέρος om y) 24 οὕτως ECSy
Sⁱ 94, 2 Phⁱ 221, 36: om UVWXP *So 44, 1* (ὄλον σῶμα] μέρος y)
 27 τοιοῦδι o *Phⁱ 222, 23*: τοιόνδε *Alexⁱ ἀπ' 76, 25*

ὄν ἢ τμησις καὶ ἢ ὄρασις, οὕτω καὶ ἢ ἐργήγορσις ἐντελέ-
413^a χεια, ὡς δ' ἢ ὄψις καὶ ἢ δύναμις τοῦ ὀργάνου, ἢ ψυχῆ·
 τὸ δὲ σῶμα τὸ δυνάμει ὄν· ἀλλ' ὡσπερ ὀφθαλμὸς ἢ
 κόρη καὶ ἢ ὄψις, κάκει ἢ ψυχῆ καὶ τὸ σῶμα ζῶον. ὅτι
 μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἢ ψυχῆ χωριστῆ τοῦ σώματος, ἢ μέρη
 5 τινὰ αὐτῆς, εἰ μεριστῆ πέφυκεν, οὐκ ἄδηλον· ἐνίων γὰρ ἢ
 ἐντελέχεια τῶν μερῶν ἐστὶν αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐνιά γε
 οὐδὲν κωλύει, διὰ τὸ μηθενὸς εἶναι σώματος ἐντελεχίας.
 ἔτι δὲ ἄδηλον εἰ οὕτως ἐντελέχεια τοῦ σώματος ἢ ψυχῆ
 ὡσπερ πλωτῆρ πλοίου. τύπῳ μὲν οὖν ταύτῃ διωρίσθω καὶ
 10 ὑπογεγράφθω περὶ ψυχῆς.

Ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν ἀσαφῶν μὲν φανερωτέρων δὲ γίνε- **2**
 ται τὸ σαφές καὶ κατὰ τὸν λόγον γνωριμώτερον, πειρα-
 τέον πάλιν οὕτω γ' ἐπελθεῖν περὶ αὐτῆς· οὐ γὰρ μόνον τὸ ὅτι
 δεῖ τὸν ὀριστικὸν λόγον δηλοῦν, ὡσπερ οἱ πλείστοι τῶν ὄρων

28 τμησις **o**—P *Sil* 94, 21 *Phc* 223, 8: πρίσις P *Th* 43, 14
 καὶ₂ *ECVp* *Sil* *Phc* 223, 8 *Th* 43, 14: om *SUWX*

413^a 1 (ἢ₁ om V) **2** ὀφθαλμὸς *ESUWyP* *Phc* 221, 22 cf *Th* 43, 19:
 ὀφθαλμὸς *CX*, V [eras ut v ὀ] *Sil* 94, 22 *So* 44, 25 **3** ζῶον *ECVP*
So 44, 27: τὸ ζῶον *SUWXy* cf *Sil* 94, 23 *Th* 43, 20 ὅτι μὲν ...
5 ἄδηλον **P** **4** (οὖν om y) **5** (τινὰ om W) ἢ **o** *Sil*
Phc 225, 11. 16: om *Sic* 96, 3 **6** (οὐ μὴν om X) **7** (οὐδὲ X)
 (κωλύει εἶναι διὰ V) διὰ... ἐντελεχίας **P** μηθενὸς... σώματος
 ἐντελεχίας *ECUVW* [cf P] *Sic* 96, 3 *Phc* 224, 1. 26: μηδὲν... σ. ἔ. X:
 οὐδὲν... σ. ἔ. S: μηθενὸς... σώματος ἐντελέχεια y: μηδενὶ σώματι ἐντε-
 λέχειαν *Sil* **8** (ἔστι W) δὲ *SUVWX* *Sil* *Phc* 193, 35: τε *ECy*:
 om P **9** τύπῳ... **10** ψυχῆς **P** (οὖν om W) (ταῦτα sscr E³)
11 (μὲν om X) (μὲν τῇ φύσει W sed τῇ φύσει del W*) **12** τὸν
o—V *Sil* 96, 35 *Phc* 230, 10: om V *Phc* 230, 5 *v* 226, 7 **13** οὕτω
 γ' ἐπελθεῖν *ECVWyP* *So* 45, 12: οὕτως ἐπανελθεῖν *SUXC** *Sil* 97, 6
Phc 230, 6 *v* 230, 14: οὕτως ἐπελθεῖν *Sil* 97, 3 **14** τὸν... δηλοῦν **P**

14 ὄρων... **413^b 25** δυνάμει desunt in y. excisis foliis duobus

λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἐνουπάρχειν καὶ ἐμφαίνε- **15**
 σθαι· νῦν δ' ὡσπερ συμπεράσμαθ' οἱ λόγοι τῶν ὄρων εἰσὶν·
 οἷον τί ἐστὶν ὁ τετραγωνισμὸς; τὸ ἴσον ἑτερομήκει ὀρθογώνιον
 εἶναι ἰσόπλευρον. ὁ δὲ τοιοῦτος ὄρος λόγος τοῦ συμπεράσμα-
 τος. ὁ δὲ λέγων ὅτι ἐστὶν ὁ τετραγωνισμὸς μέσης εὐρεσις,
 τοῦ πράγματος λέγει τὸ αἷτιον. λέγομεν οὖν ἀρχὴν λαβόν- **20**
 τες τῆς σκέψεως, διωρίσθαι τὸ ἐμφυχον τοῦ ἀφύχου τῷ
 ζῆν. πλεοναχῶς δὲ τοῦ ζῆν λεγομένου, καὶ ἔν τι τούτων
 ἐνουπάρχει μόνον, ζῆν αὐτὸ φαμεν, οἷον νοῦς, αἰσθησις, κί-
 νησις καὶ στάσις ἢ κατὰ τόπον, ἔτι κίνησις ἢ κατὰ τρο- **25**
 φῆν καὶ φθίσις τε καὶ αὔξεισις. διὸ καὶ τὰ φερόμενα
 πάντα δοκεῖ ζῆν· φαίνεται γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔχοντα δυνάμιν
 καὶ ἀρχὴν τοιαύτην, δι' ἧς αὔξεισιν τε καὶ φθίσιν λαμ-
 βάνουσι κατὰ τοὺς ἐναντίους τόπους· οὐ γὰρ ἄνω μὲν αὔξει-

17 τί **o**—X *Th* 44, 4 *So* 47, 1: τίς X: ὅτι *Phc* **o** *ECSUWX*:
 ὁ om *VP* *Phc* *Th* 44, 4 *So* 47, 1 **18** ὁ δὲ... λόγος **P**
 λόγος *SUWX* *Phc* 232, 18: om *ECVP* **19** ὅτι **o**—VP
Th 44, 6: τί VP *So* 47, 3 **2** **o**—XP: om XP *Th* 44, 6
So 47, 3 μέσης *EUWX* *Th* 44, 6: μέσου C: ὁ ἐκ μέσης [sed
 ὁ ἐκ exp] S: ὅτι μέσης VP *So* 47, 3 **20** λέγομεν **o**—CP
Sil *Phc* 233, 18 *Th* 44, 7 *So* 47, 31 *Sic* in *phys* 286, 5: λέγομεν CP
Alex ἀπ' 77, 2 ἀρχὴν **o** *Sil* *Phc* 233, 18 *Th* 44, 7 *Sic* in
phys 286, 5: τὴν ἀρχὴν *Alex* ἀπ' 77, 2 ἀρχὴν... **32** ἐνη-
 τοῖς **P** λαβόντες ante **21** διωρίσθαι *WX* *Alex* ἀπ' 77, 2
21 (τῆς om SX) σκέψεως *ECV* *Sil* *Phc* 233, 18 *Sic* in *phys* 286, 5
 of P *So* 47, 31: σκέψεως τοῦ πράγματος *SUWX* *Alex* ἀπ' 77, 2 **22** ζῆν₁
o *Sil* *Phc* 233, 19 *Th* 44, 9: ζῆν [ζῶν B³S²a] ἔχοντι σώματι *Alex*
 ἀπ' 77, 3 **23** αὐτὸ φαμεν **o** *Phc*: λέγομεν *Sil*: «αὐτὸ λέγομεν» *So* 47, 34
25 (καὶ om V) φθίσις τε καὶ αὔξεισις *ECV*: φθίσιν τε καὶ αὔξεισιν *SU*.
 W [om τε], X of P *So* 47, 36 (καὶ om W) **26** (ἐν om X, suppl mg)
 αὐτοῖς *UXyP*: αὐτοῖς *ECVW*: αὐτῆς S sscr -οις S² **28** (ἄνω μὲν)
 ἀνωθεν V)

ται, κάτω δ' οὐ, ἀλλ' ὁμοίως ἐπ' ἄμφω καὶ πάντη ὅσα ἐκ-
 30 τρέφεται τε καὶ ζῆ δια τέλους, ἕως ἂν δύνηται λαμβάνειν
 τροφήν. χωρίζεσθαι δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἄλλων δυνατόν, τὰ
 δ' ἄλλα τοῦτου ἀδύνατον ἐν τοῖς θνητοῖς. φανερόν δ' ἐπὶ
 τῶν φουμένων· οὐδεμία γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει δύναμις ἄλλῃ
 418^b ψυχῆς, τὸ μὲν οὖν ζῆν διὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὑπάρχει πᾶσι τοῖς
 ζῶσι, τὸ δὲ ζῶν διὰ τὴν αἰσθησιν πρῶτως· καὶ γὰρ τὰ
 μὴ κινούμενα μὴδ' ἀλλάττοντα τόπον, ἔχοντα δ' αἰσθησιν
 ζῶα λέγομεν καὶ οὐ ζῆν μόνον. αἰσθήσεως δὲ πρῶτον ὑπάρ-
 5 χει πᾶσιν ἀφή. ὡσπερ δὲ τὸ θρεπτικὸν δύναται χωρίζε-
 σθαι τῆς ἀφῆς καὶ πάσης αἰσθήσεως, οὕτως ἡ ἀφή τῶν
 ἄλλων αἰσθήσεων. θρεπτικὸν δὲ λέγομεν τὸ τοιοῦτον μόνον
 τῆς ψυχῆς οὐ καὶ τὰ φούμενα μετέχει· τὰ δὲ ζῶα πάντα
 φαίνεται τὴν ἀπτικὴν αἰσθησιν ἔχοντα· δι' ἣν δ' αἰτίαν
 10 ἐκότερον τούτων συμβέβηκεν, ὕστερον ἐροῦμεν.

10

νῦν δ' ἐπὶ
 τοσοῦτον εἰρήσθω μόνον, ὅτι ἐστὶν ἡ ψυχὴ τῶν εἰρημένων τού-
 των ἀρχὴ καὶ τούτοις ὄρισται, θρεπτικῶ, αἰσθητικῶ, διανοη-
 τικῶ, κινήσει. πότερον δὲ τούτων ἕκαστόν ἐστι ψυχῆ ἢ μόνον
 ψυχῆς, καὶ εἰ μόνον, πότερον οὕτως ὥστ' εἶναι χωριστόν

29 πάντη ὅσα ἐκτρέφεται τε καὶ scripsi: πάντη ὅσα ἀεὶ τρέφεται τε
 καὶ ECVW: πάντη ἐκτρέφεται τε καὶ SUX: πάντοσε καὶ τρέφεται καὶ V:
 πάντη et τρέφεται P So 48, 26 33 (δύναμις τούτοις ὑπάρχει W)

418^b 1 πᾶσι τοῖς ζῶσι Si^l Ph^l Th 44, 27 So 48, 18: πᾶσι τοῖς ζῶσι
 SU: παρὰ τοῖς ζῶσι P: τοῖς ζῶσι [-σι sser X¹] πᾶσι X: τοῖς ζῶσι ECVW
 2 καὶ γὰρ... αἰσθησιν P 3 (αἰσθησιν δ' ἔχοντα V) 4 (ζῶα
 λέγομεν ante 3 ἔχοντα X) ζῆν μόνον. αἰσθήσεως P (ὑπάρχει
 πρῶτον πᾶσιν S: πᾶσιν ὑπάρχει πρῶτον X) 5 (δὲ) γὰρ X) 7 θρε-
 πτικόν... 8 μετέχει P 8 φούμενα ECVW: φουτὰ SUX (φαίνεται
 ἅπαντα X) 10 ἐπὶ O Si^l So 48, 29: om Ph^l 11 τῶν εἰρημένων
 τούτων O Si^l: πάντων τῶν εἰρημένων Ph^l 12 (αἰσθητικῶ) αἰσθητικῶ V)
 13 (ἐστὶν ἡ ψυχὴ X: ante ψυχὴ eras vid ἢ V)

λόγῳ μόνον ἢ καὶ τόπῳ, περὶ μὲν τινῶν τούτων οὐ χαλεπὸν 15
 ἰδεῖν, ἕνια δὲ ἀπορίαν ἔχει. ὡσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν φυτῶν ἕνια
 διαιρούμενα φαίνεται ζῶντα καὶ χωρίζομενα ἀπ' ἀλλήλων,
 ὡς οὖσης τῆς ἐν αὐτοῖς ψυχῆς ἐντελεχεία μὲν μίας ἐν ἑκάστῳ
 φυτῷ, δυνάμει δὲ πλείονων, οὕτως ὁρῶμεν καὶ περὶ ἐτέρας
 διαφορὰς τῆς ψυχῆς συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἐντόμων ἐν τοῖς 20
 διατεμνομένοις· καὶ γὰρ αἰσθησιν ἐκότερον τῶν μερῶν ἔχει
 καὶ κινήσιν τὴν κατὰ τόπον. εἰ δ' αἰσθησιν, καὶ φαντασίαν
 καὶ ὄρεσιν· ὅπου μὲν γὰρ αἰσθησιν, καὶ λύπη τε καὶ ἡδονή,
 ὅπου δὲ ταῦτα, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐπιθυμία. περὶ δὲ τοῦ νοῦ
 καὶ τῆς θεωρητικῆς δυνάμεως οὐδὲν πῶ φανερόν, ἀλλ' ἔοικε 25
 ψυχῆς γένος ἕτερον εἶναι, καὶ τοῦτο μόνον ἐνδέχεσθαι χωρί-
 ζεσθαι, καθάπερ τὸ αἶδιον τοῦ φθαρτοῦ. τὰ δὲ λοιπὰ μέρη
 τῆς ψυχῆς φανερόν ἐκ τούτων ὅτι οὐκ ἔστι χωριστά, καθάπερ
 τινὲς φασιν· τῷ δὲ λόγῳ ὅτι ἕτερα, φανερόν· αἰσθητικῶ
 γὰρ εἶναι καὶ δοξαστικῶ ἕτερον, εἴπερ καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι 30
 τοῦ δοξάζειν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν εἰρημέ-

15 μόνον O—P Th 45, 28 cf Ph^l 237, 33: μόνον P Th^l So 49, 2 (μὲν
 οὖν X, οὖν ins S²) τούτων ECVW Ph^l: om SUXP Th 45, 28 So 49, 5
 16 (ὡς C) 17 καὶ ζῶντα SX, ras 3 litt ante ζῶντα U [ins καὶ post
 ζῶντα U²] 18 αὐτοῖς SUVXP Si^l Th 45, 33 So 49, 9: τούτοις ECVW
 19 (ζυτῶ om V) πλείονων... 21 διατεμνομένοις P 20 (ἀπὸ W)
 21 (ἔχει ἕκαστον τῶν μερῶν V) 23 καὶ λύπη τε καὶ ἡδονή ECV: καὶ
 ἡδονή γε καὶ λύπη W: καὶ ἡδονή καὶ λύπη Th^l: λύπη τε καὶ ἡδονή SUXP
 So 49, 14 cf Th 45, 38 25 οὐδὲν πῶ EC [v eras], Si^l P 102, 21
 Ph^l e 242, 2; 261, 14. 16 p 241, 2 Th 46, 4 [οὐδέπω C] 102, 12; 103, 7:
 οὐδέπω SUVXyP Ph^l 11, 1; 194, 10D [οὐδὲν πῶ R] So 49, 15: οὐπῶ W
 26 καὶ τοῦτο μόνον ἐνδέχεσθαι χωρίζεσθαι Ph^l e 261, 14; 11, 24; 11, 2Dt
 Si^l in de corp^o 279, 19: καὶ [om S] τοῦτο μόνον ἐνδέχεται χωρίζεσθαι O—X
 Ph^l e 241, 21; 194, 11; 11, 2R So 49, 18: τοῦτο μόνον ἐνδέχεσθαι [sser
 ἐνδέχεται, suppl καὶ et χωρίζεσθαι X²] X Alea ap Ph 242, 7 Th 46, 4
 cf 102, 12; 103, 8 27 τὰ δὲ λοιπὰ... 28 χωριστά P

νων. ἔτι δ' ἐνίοις μὲν τῶν ζῶων ἅπανθ' ὑπάρχει ταῦτα, τισὶ δὲ τινὰ τούτων, ἑτέροις δὲ ἕν μόνον (τοῦτο δὲ ποιεῖ δια-
414 φερὰν τῶν ζῶων) διὰ τίνα δ' αἰτίαν, ὕστερον ἐπισκεπτέον. παραπλήσιον δὲ καὶ περὶ τὰς αἰσθήσεις συμβέβηκεν· τὰ μὲν γὰρ ἔχει πάσας, τὰ δὲ τινάς, τὰ δὲ μίαν τὴν ἀναγκαιότητα, ἀφήν-
 ἐπεὶ δὲ ᾧ ζῶμεν καὶ αἰσθανόμεθα διχῶς
 5 λέγεται, καθάπερ ᾧ ἐπιστάμεθα (λέγομεν δὲ τὸ μὲν ἐπι-
 στήμην τὸ δὲ ψυχὴν, ἑκατέρῳ γὰρ τούτων φαμὲν ἐπίστα-
 σθαι), ὁμοίως δὲ καὶ ᾧ ὕγαινομεν τὸ μὲν ὕγισια τὸ δὲ
 μορίῳ τινὶ τοῦ σώματος ἢ καὶ ὄλῳ, τούτων δ' ἢ μὲν ἐπιστήμη,
 τε καὶ ὕγισια μορφή καὶ εἰδός τι καὶ λόγος καὶ οἶον ἐνέρ-
 10 γεια τοῦ δεκτικοῦ, ἢ μὲν τοῦ ἐπιστημονικοῦ, ἢ δὲ τοῦ ὕγιαστοῦ
 (δοκεῖ γὰρ ἐν τῷ πάσχοντι καὶ διατιθεμένῳ ἢ τῶν ποιητι-
 κῶν ὑπάρχειν ἐνέργεια), ἢ ψυχὴ δὲ τοῦτο ᾧ ζῶμεν καὶ
 αἰσθανόμεθα καὶ διανοούμεθα πρῶτως· ὥστε λόγος τις ἂν εἴη

32 ἔτι S [ε in ras], UVXyP: ἔστι W: ἔτι: EC [ἔτι E³ C³] Ph¹
 [ἔτι D¹ ut v] (ὑπάρχειν X) **33** (τινὰ) γρ. ἐλάττω sser y of P So 49, 28)
 ποιεῖ SUXP SiP 103, 19 Ph^c 243, 15: ποιήσει ECVWY (διαφορὰ P:
 διαφορὰ W)

414· 1 αἰτίαν ECSVWP: αἰτίαν γέγονεν UXy, ins γέγονεν S² Ph¹
 (σκεπτέον Ph¹) **2** παραπλήσιον... συμβέβηκεν P τὰς SVXyP
 Ph¹ So 49, 29: om ECUW [suppl C³] (αἰσθησιν C, -σεις sser C²)
3 (πάσας ἔχει U) (τὰ,) τὰς S, τὰ S²) τινάς] ἐλάττω γρ. E³ P
 cf PhP 243, 20 **4** καὶ αἰσθανόμεθα o Ph¹: καὶ ᾧ αἰσθανόμεθα Si¹
 Th 46, 12 διχῶς... **6** ἐπίστασθαι P **7** ὕγισια CVWP SiP 104, 14
 PhP 244, 23 Th 46, 17: ὕγισια E So 50, 3: ὕγισια γ: ὕγισιαν SUX
8 (μορίῳ corr vid e μορίῳ γ) **9** (τι om V) καὶ, om SUX **10** τῶν
 δεκτικῶν XP SiP 104, 20 Ph^c 245, 5 Th 46, 21 So 50, 18: τοῦ δεκτικοῦ
 o—XP ὕγιαστοῦ W [ὕγιαστικοῦ sed ix del], XP SiP 104, 21
 PhP 245, 7. 8 So 50, 19: ὕγιαστικοῦ ECSUV **12** (ἐνέργεια ὑπάρ-
 χειν W) (ὑπάρχειν om γ) (ἢ om S) (ᾧ ζῶμεν om V)
13 διανοούμεθα P πρῶτως o Si^c 104, 32 PhP 245, 30 So 50, 31:
 πρῶτω Ph¹

καὶ εἶδος, ἀλλ' οὐχ ὅλη καὶ τὸ ὑποκείμενον. τριχῶς γὰρ
 λεγομένης τῆς οὐσίας, καθάπερ εἵπομεν, ὧν τὸ μὲν εἶδος, 15
 τὸ δὲ ὅλη, τὸ δὲ ἐξ ἀμφοῖν, τούτων δ' ἢ μὲν ὅλη δύναμις,
 τὸ δὲ εἶδος ἐντελέχεια, ἐπεὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἔμφυτον, οὐ
 τὸ σῶμά ἐστιν ἐντελέχεια ψυχῆς, ἀλλ' αὕτη σώματος τι-
 νος. καὶ διὰ τοῦτο καλῶς ὑπολαμβάνουσιν οἷς δοκεῖ μῆτ'
 ἄνευ σώματος εἶναι μῆτε σῶμά τι ἢ ψυχὴ· σῶμα μὲν 20
 γὰρ οὐκ ἔστι, σῶματος δὲ τι, καὶ διὰ τοῦτο ἐν σώματι
 ὑπάρχει, καὶ ἐν σώματι τοιοῦτω, καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ πρότε-
 ρον εἰς σῶμα ἐνήρμοζον αὐτήν, οὐδὲν προσδιορίζοντες ἐν τίνι
 καὶ ποίῳ, καίπερ οὐδὲ φαινομένου τοῦ τυχόντος δέχεσθαι τὸ
 τυχόν. οὕτω δὲ γίνεται καὶ κατὰ λόγον· ἐκάστου γὰρ ἢ ἐν- 25
 τελέχεια ἐν τῷ δυνάμει ὑπάρχοντι καὶ τῇ οἰκείᾳ ὅλη πέ-
 φυκεν ἐγγίνεσθαι. ὅτι μὲν οὖν ἐντελέχειά τις ἐστὶ καὶ λόγος
 τοῦ δυνάμει ἔχοντος εἶναι τοιοῦτου, φανερόν ἐκ τούτων.

3 Τῶν δὲ δυνάμεων τῆς ψυχῆς αἱ λεχθεῖσαι τοῖς μὲν

14 οὐχ EC [ὡς ins C³], W: οὐχ ὡς SUVXyP Si^c 104, 28
 So 50, 33: οὐχὶ ἢ W² **15** (καθάπερ εἵπομεν om P) εἶδος
 τὸ δὲ ὅλη ECSVWy: ὅλη τὸ δὲ εἶδος U [ὅλη et εἶδος in ras,
 subf vid εἶδος et ὅλη], XP Th 46, 28 So 50, 33 **16** (δ' om P)
 (δυνάμει γ, sser -ς) **17** (δὲ] τ' S) ἐπεὶ CVWXY: ἐπειτα
 E: ἐπεὶ δὲ SUP Th 46, 30 cf PhP 246, 2 **19** (οὔτε... ἢ ψυχὴ οὔτε P)
 (καλῶς om [eras?] V) **20** μὲν ECVWY P Th 46, 33 So 51, 18:
 om SUX **21** (δὲ εἰδός τι V) **22** (ὑπάρχειν W) ἐν om SXP
 Th 46, 33 (τοιοῦτω ex τούτω γ) (καὶ] ἀλλ' P) (πρότεροι Ph¹)
23 (αὐτήν ex αὐτὰ W³) (οὐδὲ P) προσδιορίζοντες ECVWY
 PhP 247, 35: διορίζοντες Ph¹: προσδιορίζαντες SUXP So 51, 24
24 (οὐ S) **25** οὕτω] «τοῦτο» So 51, 38 (δὴ W) καὶ o—WP
 So 51, 38: om WP Th 46, 37 **26** (ἐγγίνεσθαι πέφυκε P) **27** (γίνε-
 σθαι S) (καὶ λόγος om V) **28** εἶναι τοιοῦτου ECVWY P
 Th 47, 5 So 52, 3: τοιοῦδ' εἶναι SUX **29** (αἱ δ' εἰρημέναι τῶν δυνάμεων
 τῆς ψυχῆς P)

30 ὑπάρχουσι πάσαι, καθάπερ εἶπομεν, τοῖς δὲ τινὲς αὐτῶν, ἐνίοις δὲ μία μόνη. δυνάμεις δ' εἶπομεν θρεπτικόν, ὀρεκτικόν, αἰσθητικόν, κινητικόν κατὰ τόπον, διανοητικόν, ὑπάρχει δὲ τοῖς μὲν φωτοῖς τὸ θρεπτικόν μόνον, ἑτέροις δὲ 414^b τοῦτό τε καὶ τὸ αἰσθητικόν. εἰ δὲ τὸ αἰσθητικόν, καὶ τὸ ὀρεκτικόν ὄρεξις μὲν γὰρ ἐπιθυμία καὶ θυμὸς καὶ βούλησις, τὰ δὲ ζῶα πάντ' ἔχουσι μίαν γε τῶν αἰσθήσεων, τὴν ἀφήν. ᾧ δ' αἰσθησις ὑπάρχει, τούτῳ ἡδονὴ τε καὶ λύπη καὶ τὸ 5 ἡδύ τε καὶ λυπηρόν, οἷς δὲ ταῦτα, καὶ ἡ ἐπιθυμία· τοῦ γὰρ ἡδέος ὄρεξις αὕτη. ἔτι δὲ τῆς τροφῆς αἰσθησιν ἔχουσιν ἡ γὰρ ἀφή τῆς τροφῆς αἰσθησις· ξηροῖς γὰρ καὶ ὑγροῖς καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς τρέφεται τὰ ζῶντα πάντα, τούτων δ' αἰσθησις ἀφή· τῶν δ' ἄλλων αἰσθητῶν κατὰ συμβεβη- 10 κός. οὐθέν γὰρ εἰς τροφήν συμβάλλεται φόφος οὐδὲ χρῶμα

30 (ἐν ante ὑπάρχουσι ins E³) καθάπερ εἶπομεν SUVXP Ph¹ Th 47, 8 So 52, 11 : ὡσπερ εἶπομεν W : om ECy 31 (μόνη μία V) ὀρεκτικόν αἰσθητικόν ECSUY P So 52, 13 : αἰσθητικόν ὀρεκτικόν VX Th 47, 10 : αἰσθητικόν W

414^b 1 τοῦτο ECVW_y Ph^c 248, 31 : αὐτό SUXP So 52, 15 (τε om V : γε P) εἰ δὲ τὸ αἰσθητικόν ECVW_y P So 52, 16 : om SUX Ph^c 248, 31. 2 (ὄρεξις E) (βούλησις καὶ θυμὸς γ) 3 ἔχουσι μίαν γε ECSUVX : μίαν ἔχουσι γε γ : μίαν ἔχουσι WP : ἔχουσι μίαν Ph^c 248, 32 5 τε SUVWXY P S¹ 106, 19 So 52, 24 : om EC Ph^c 249, 9 λυπηρόν ο—V S¹ 106, 19 So 52, 24 : τὸ λυπηρόν V Ph^c 249, 9 καὶ ἡ ECW_y : καὶ VXP Ph^c 253, 22 So 52, 25 : om SU 6 ὄρεξις αὕτη ECVW_y Ph^c 253, 23 : ὄρεξις ἐστὶν αὕτη SUXP cf So 52, 25 δὲ SUVX : om ECW_y P [ins C^x W²] : τε Ph¹ 7 (καὶ ὑγροῖς om V) 8 ζῶντα ECSU [sed eras, ζῶα U²], WX [vt eras], γ Ph¹ 250, 7 Th 47, 23 : ζῶα VP S¹ πάντα ο Th 47, 23 : πάντα S¹ 9 τῶν δ' ἄλλων αἰσθητῶν ο Alex ap Ph 253, 1 S¹ 106, 34 Ph¹ 252, 36 : 253, 1. 13. 21 Th 47, 32 : τοῖς δ' ἄλλοις τῶν αἰσθητῶν So 53, 8 10 (οὐδὲ X, ex οὐδὲν γ²) :: οὐδὲ χρῶμα ο—E Ph^c 253, 30 Th 44, 33 So 53, 10 : om E

οὐδὲ ὀσμὴ, ὁ δὲ χυμὸς ἐν τι τῶν ἀπτῶν ἐστίν. πείνα δὲ καὶ δίψα ἐπιθυμία, καὶ ἡ μὲν πείνα ξηροῦ καὶ θερμοῦ, ἡ δὲ δίψα ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ· ὁ δὲ χυμὸς οἷον ἡδυσμά τι τούτων ἐστίν. διασαφητέον δὲ περὶ αὐτῶν ὕστερον, νῦν δ' ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω, ὅτι τῶν ζῶων τοῖς ἔχουσιν ἀφήν καὶ ὄρεξις ὑπάρ- 15 χει. περὶ δὲ φαντασίας ἄδηλον, ὕστερον δ' ἐπισκεπτέον. ἐνίοις δὲ πρὸς τούτοις ὑπάρχει καὶ τὸ κατὰ τόπον κινητικόν, ἑτέροις δὲ καὶ τὸ διανοητικόν τε καὶ νοῦς, οἷον ἀνθρώποις καὶ εἶ τι τοιοῦτον ἕτερον ἐστὶν ἢ τιμώτερον. 19

ἄδηλον οὖν ὅτι τὸν 19 αὐτὸν τρόπον εἰς ἂν εἴη λόγος ψυχῆς τε καὶ σχήματος· 20 οὔτε γὰρ ἐκεῖ σχῆμα παρὰ τὸ τρίγωνόν ἐστι καὶ τὰ ἐφεξῆς, οὔτε ἐνταῦθα ψυχὴ παρὰ τὰς εἰρημένας. γένοιτο δ' ἂν καὶ ἐπὶ τῶν σχημάτων λόγος κοινός, ὃς ἐφαρμόσει μὲν πᾶσιν, ἴδιος δ' οὐδενὸς ἐστὶ σχήματος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς εἰρημέναις ψυχαῖς. διὸ γελοῖον ζητεῖν τὸν κοινὸν λόγον καὶ 25

11 (ὁ δὲ] in οὐδὲ corr E³, ex οὐδὲ γ). 12 ξηροῦ καὶ θερμοῦ ECVW_y S¹ 106, 12 Th 47, 31 So 52, 35 : θερμοῦ καὶ ξηροῦ SXP 13 ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ ECVW_y S¹ 106, 13 Th 47, 32 : ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ XP So 52, 36 : καὶ ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ S ὁ δὲ χυμὸς ... 416^a 9 τρέφεται : E³ E^a τι ECW_y P Ph^c 253, 32 : om SUVX cf E^a. 15 εἰρήσθω ECW_y : διωρῆσθω SUVXP Th 47, 36 So 53, 21 16 (ἄδηλον ex ἄδηλον U² : ἀδηλα W, -on sscr W²) 18 (καὶ, om Wy) (ἄνθρωπος VX) καὶ, ο—SX, E^a S¹ Th 48, 4 So 53, 26 : καὶ SX Ph^c 255, 6 19 (τι ζῶον τοιοῦτον P cf E^a) ἕτερον ἐστὶ ECW_y P S¹ So 53, 26 : ἐστὶν ἕτερον SUV Th 48, 4 : ἕτερον Ph^c 255, 6 ἢ ECVW_y So 53, 26 BC : ἢ καὶ SUX P E^a S¹ Th 48, 4 So 53, 26 A : καὶ Ph^c 255, 6 20 (λόγος γ² ex νοῦς) τε ο S¹ : om Ph¹ (σώματος W, corr in σχήματος) 21 (ἐστὶ : om V) (ἐξῆς W) 22 ψυχὴ SUX P Ph¹ So 54, 2 : ἡ ψυχὴ ECVW [ἡ del W²], γ S¹ 107, 18 τὰς εἰρημένας ο S¹ 107, 18 : τὰ εἰρημένα Ph¹ γένοιτο SUVWXE^a So 54, 2 : γίγνεται ECyP 23 (ὁ λόγος W) 24 ἐστὶ ESUW_y E^a S¹ 107, 32 So 54, 3 : ἐστὶ VXP : εἶη C

ἐπὶ τούτων καὶ ἐφ' ἑτέρων, ὅς οὐδενὸς ἔσται τῶν ὄντων ἴδιος λόγος, οὐδὲ κατὰ τὸ οἰκαῖον καὶ ἄτομον εἶδος, ἀφέντας τὸν τοιοῦτον. παραπλησίως δ' ἔχει τῷ περὶ τῶν σχημάτων καὶ τὰ κατὰ ψυχὴν· αἰεὶ γὰρ ἐν τῷ ἐφεξῆς ὑπάρχει δυνάμει
 80 τὸ πρότερον ἐπὶ τε τῶν σχημάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐμφύχων, οἷον ἐν τετραγώνῳ μὲν τρίγωνον, ἐν αἰσθητικῷ δὲ τὸ θρεπτικόν. ὥστε καθ' ἕκαστον ζητητέον, τίς ἐκάστου ψυχῆ, οἷον τίς φυτοῦ καὶ τίς ἀνθρώπου ἢ θηρίου. διὰ τίνα δ' αἰτίαν τῷ ἐφε-
 415^a ξῆς οὕτως ἔχουσι, σκεπτέον. ἄνευ μὲν γὰρ τοῦ θρεπτικοῦ τὸ αἰσθητικὸν οὐκ ἔστιν· τοῦ δ' αἰσθητικοῦ χωρίζεται τὸ θρεπτικὸν ἐν τοῖς φυτοῖς. πάλιν δ' ἄνευ μὲν τοῦ ἄπτικοῦ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οὐδεμία ὑπάρχει, ἀφῆ δ' ἄνευ τῶν ἄλλων ὑπάρ-
 5 χει· πολλὰ γὰρ τῶν ζῴων οὐτ' ὄψιν οὐτ' ἀκοὴν ἔχουσι· οὐτ' ὁσμῆς αἰσθήσιν. καὶ τῶν αἰσθητικῶν δὲ τὰ μὲν ἔχει τὸ κατὰ τόπον κινήτικόν, τὰ δ' οὐκ ἔχει· τελευταῖον

26 ἔσται ECVWY_E^a S^l Th 48, 26: ἔστι SUXP So 54, 27 27 κατὰ ο—Wy, E_a S^l P108, 1 So 54, 30: πρὸς Wy [sscr κατὰ W²y²] καὶ ἄτομον SUVWXPE_a S^l P108, 1 So 54, 30: καὶ τὸ ἄτομον Ecy ἀφέντας ο—W, E_a Ph^p 205, 13: ἀφέντας W [adsccr -ας W²]: ἀρέντα S^l P108, 1 28 (τῷ) τὰ S) περὶ ο—SV: παρὰ S [corr in περὶ S²]: ἐπὶ V S^l (καὶ... 30 σχημάτων om V, ras 15 litt, subf ..... σχημάτων) 29 κατὰ ECVWY S^l: περὶ τὴν SUVXE_a ἐν τῷ ο—P, E_a So 54, 5: ἐν τῇ P: τῷ Ph^c 257, 26 Th 48, 32 30 ἐπ₂ om P Th 48, 32 31 τρίγωνον ο—V, E_a Th 48, 33: τὸ τρίγωνον V So 54, 6 33 (καὶ om P So 54, 37 A [καὶ BC]) τῷ ο—VP Ph^l: τὸ P, corr U² So 54, 38: om V: τὰ S² (οὕτως ἔχουσι ἐφεξῆς V)

415^a 2 (τοῖς δ' αἰσθητικοῖς [corr in τῆς δ' αἰσθητικῆς] V) (τὸ θρεπτικὸν χωρίζεται Wy) 5 γὰρ ECVWY PE_a So 55, 2: δὲ SUX (ἔχει V) 6 ὁσμῆς αἰσθήσιν ECVWY: ὁσμῆς ὅλων αἰσθήσιν SUXP So 55, 3: ὁσμῆν οὐτ' ἄλλην αἰσθήσιν V δὲ ο [ex μὲν corr W¹] Ph^l om So 55, 3 7 τελευταῖον ESUVXYE_a Ph^l So 55, 4 A: τελευταῖα CWP So 55, 4 BC

δὲ καὶ ἐλάχιστα λογισμὸν καὶ διάνοιαν· οἷς μὲν γὰρ ὑπάρχει λογισμὸς τῶν φθαρτῶν, τούτοις καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, οἷς δ' ἐκείνων ἕκαστον, οὐ πᾶσι λογισμὸς, ἀλλὰ τοῖς μὲν 10 οὐδὲ φαντασία, τὰ δὲ ταύτη μόνη ζῶσιν. περὶ δὲ τοῦ θεωρητικοῦ νοῦ ἕτερος λόγος. ὅτι μὲν οὖν ὁ περὶ τούτων ἐκάστου λόγος οὗτος οἰκειότατος καὶ περὶ ψυχῆς, δῆλον.

4 Ἀναγκαῖον δὲ τὸν μέλλοντα περὶ τούτων σκέψιν ποιῆσθαι λαβεῖν ἕκαστον αὐτῶν τί ἐστίν, εἰδ' οὕτως περὶ τῶν ἐχομένων 15 καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐπιζητεῖν. εἰ δὲ χρῆ λέγειν τί ἕκαστον αὐτῶν, οἷον τί τὸ νοητικὸν ἢ τὸ αἰσθητικὸν ἢ τὸ θρεπτικόν, πρότερον ἔτι λεκτέον τί τὸ νοεῖν καὶ τί τὸ αἰσθάνεσθαι· πρότεραι γὰρ εἰσι τῶν δυνάμεων αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ πράξεις κα-
 20 τὰ τὸν λόγον. εἰ δ' οὕτως, τούτων δ' ἔτι πρότερα τὰ ἀντικείμενα 20

8 ἐλάχιστα ECWXY P Ph^l P260, 5 So 55, 4: ἐλάχιστον SUV διά- νοιαν· οἷς ECSUVXE_a: διάνοιαν οἷον ὁ [om ὁ E¹ P So] ἀνθρωπος ἢ τι [ἢ εἰ τι P So: ἔτι S²] τοιοῦτον ἄλλο [ἕτερον P So] ὑπάρχει· οἷς WY P mgE¹ mgS² Ph^c 260, 5 So 55, 5 9 (τῶν φθαρτῶν om P So 55, 6) (πάντα τῶν εἰρη- μένων P So 55, 6) 11 (τὰ) τοῖς y) ταύτη μόνη ECVY P Ph^c 260, 28 Th 49, 8 So 55, 8: μόνη ταύτη W: ταύτη μόνον [μόνη S²] SUX 12 νοῦ ECUWXY S^l Ph^l P261, 26 Th 49, 8: om S [suppl S²], VP So 55, 8 (ὅτι... 13 λόγος mg U¹) (τούτων) τ... cetera erasa V) (ἐκάστου om V) 14 ποιῆσθαι ο—WP S^l Ph^l: ποιήσασθαι WP Ph^c 262, 13 Th 49, 13 So 56, 15 15 τί ἐστίν ECVWY of P [τί ἕκαστὸν ἐστίν αὐτῶν] et So 56, 15 [τί ἐστίν ἕκαστον αὐτῶν], S^l P109, 16 Ph^l P262, 13 cf Th 49, 14: om SUX: τί ante ἕκαστον et ἐστίν post αὐτῶν ins S² ef E_a 16 καὶ ECVWY E_a S^l P109, 15 cf So 56, 16: ἢ καὶ SUX: καὶ... ἄλλων om P cf Th 49, 15 τί ο Th 49, 16 So 56, 25: om Ph^l 17 (τί om U) (τὰ om W) (ἢ τί τὸ αἰσθητικὸν S cf Th 49, 17) 18 (πότερον y, πρότερον corr y²) ἔτι ECUWXY Ph^l So 56, 26: ἐστὶ SP: om V καὶ τί τὸ ο Th 49, 17 So 56, 26 [om τί]: ἢ τὸ Ph^l 19 πρό- τεραι ECVXY P S^l Th 49, 18 So 56, 27: πρότερον SU, W [ut vid] (αἱ ἐνέργειαι τῶν δυνάμεων Wy) 20 (τὸν om E) (δ₂ ins E²) πρότερα ο—UX So 56, 28: πρότερον UX Ph^p 265, 9

δεῖ τεθεωρημένοι, περι ἐκείνων πρώτον ἂν δεῖ διορίσαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, οἷον περι τροφῆς καὶ αἰσθητοῦ καὶ νοητοῦ. ὥστε πρώτον περι τροφῆς καὶ γεννήσεως λεκτέον· ἢ γὰρ θρεπτικὴ ψυχὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει, καὶ πρώτη καὶ κοινοτάτη 25 δυνάμεις ἐστι ψυχῆς, καθ' ἣν ὑπάρχει τὸ ζῆν ἅπασιν. ἧς ἐστὶν ἔργα γεννήσαι καὶ τροφῆ χρῆσθαι· φυσικώτατον γὰρ τῶν ἔργων τοῖς ζῶσιν. ὅσα τέλεια καὶ μὴ πηρώματα, ἢ τὴν γένεσιν αὐτομάτην ἔχει, τὸ ποιῆσαι ἕτερον οἷον αὐτό, ζῶον μὲν ζῶον, φυτὸν δὲ φυτόν, ἵνα τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ θεοῦ μετέχωσιν ἢ 415^b δύνανται· πάντα γὰρ ἐκείνου ὀρέγεται, καὶ ἐκείνου ἕνεκα πράττει ὅσα πράττει κατὰ φύσιν. [τὸ δ' οὐ ἕνεκα διττόν, τὸ μὲν οὐ, τὸ

21 δεῖ ECVy *Ph^l 265, 9*; καὶ δεῖ SUXP *So 56, 29* (δεῖ τεθεωρημένοι: om W) πρώτον ἂν ECSUVX: δ' ἂν πρώτον [exp δ'] W: ἂν πρότερον γ: πρότερον ἂν P *So 56, 30* (ὄρσαι SU: om I) 23 (γενέσεως P) 24 (καὶ om V) καὶ₂ ECSW *So 56, 33*: om UVXyPE_a *Ph^l 278, 34* 25 (ψυχῆς om V) ἧς ECSUVXPE_a *S^l Ph^c 267, 14*; 278, 35 *Th 50, 4* *So 56, 34* AC: οἷς Wy *So 56, 34* B 26 ἔργα ο—P *S^l Ph^c 267, 15*; 278, 35 *Th 50, 4*: ἔργον PE_a *So 56, 34* καὶ ο—WP *S^l*: τε καὶ WP *Ph^l 267, 15*; 279, 1 *So 56, 34* χρῆσθαι ECWY P [add ἢ ζῆν], E_a *Ph^c 267, 15*; 279, 1: χρῆσασθαι SUVX *S^l So 56, 34* φυσικώτατον SU [corr vid ex φυσικώτερον], WXP *S^l 110, 16* *Ph^l 267, 22* *Th 50, 6* *So 56, 34*: φυσικώτερον EC, γ [corr in φυσικώτατον τέλος γ²]: φυσικώτατα V τῶν ἔργων τοῖς ζῶσιν ECUVy *So 56, 35*: τῶν ἔργων τοῖς ζῶσι SP: τοῖς ζῶσι τῶν ἔργων X: ἔργον τοῖς ζῶσιν W: τῶν ἐν τοῖς ζῶσιν ἔργων Ald *S^l*: ἀπάντων τοῖς ζῶσιν *Th 50, 6*: τοῖς ζῶσιν ἐστὶν *Ph^l cf 268, 9*; 269, 26 27 γένεσιν ο *Th 50, 7* *So 56, 37*: γέννησιν *Ph^l 267, 25* 28 αὐτομάτην ECVXy *S^l 110, 22* *Ph^l 267, 25* *Th 50, 7*: αὐτομάτον SUPE_a *S^l So 56, 37*: αὐτομάτως W [sser -ην W¹] (ἔχειν [ins ν] W) 29 (ἵνα δὲ τοῦ P *So 57, 1*) μετέχωσιν SWXyP *Ph^c 268, 6* *Th 50, 9* *So 57, 1*: μετέχωσιν EU, [corr ου in ω] C: μετέχωσιν V

415^b 1 καὶ ἐκείνου ECUVWy *Th 50, 10*: καὶ ἐκείνου SX PE_a *So 57, 2* 2 πράττει κατὰ φύσιν ECSUVXE_a *Th 50, 11*: κατὰ φύσιν πράττει: Wy:

δὲ φ.] ἐπεὶ οὖν κοινωνεῖν ἀδυνατεῖ τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ θεοῦ τῇ συνεχίᾳ, διὰ τὸ μηδὲν ἐνδέχεσθαι τῶν φθαρτῶν ταῦτο καὶ ἐν ἀριθμῷ διαμένειν, ἢ δύναται μετέχειν ἕκαστον, κοινωνεῖ 5 ταύτῃ, τὸ μὲν μᾶλλον τὸ δ' ἦττον· καὶ διαμένει οὐκ αὐτὸ ἀλλ' οἷον αὐτό, ἀριθμῷ μὲν οὐχ ἔν, εἶδει δ' ἔν. 7

ἔστι δὲ ἡ 7 ψυχὴ τοῦ ζῶντος σώματος αἰτία καὶ ἀρχή. ταῦτα δὲ πολυλαχῶς λέγεται. ὁμοίως δ' ἡ ψυχὴ κατὰ τοὺς διωρισμένους τρόπους τρεῖς αἰτία· καὶ γὰρ ὄθεν ἢ κινήσεις αὐτῇ, καὶ οὐ 10 ἕνεκα, καὶ ὡς ἡ οὐσία τῶν ἐμφύχων σωμάτων ἢ ψυχῆ αἰτία. ὅτι μὲν οὖν ὡς οὐσία, δῆλον· τὸ γὰρ αἴτιον τοῦ εἶναι· πᾶσιν ἢ οὐσία, τὸ δὲ ζῆν τοῖς ζῶσι τὸ εἶναι ἐστὶν, αἰτία δὲ καὶ ἀρχὴ τούτου ἢ ψυχῆ. ἔτι τοῦ δυνάμει ὄντος λόγος ἢ

κατὰ φύσιν P *So 57, 2* διττόν ο—XP *S^l So 58, 1*: δισπόν XP *Ph^l Th 50, 11* οῦ₂ δ EC [corr in οῦ E^cC³]: ῥ y

3 (ῥ) οῦ y) 4 ταῦτο ECVWy *Th 50, 20*: τὸ αὐτό SUXP *So 58, 22* 5 (μετέχειν δύναται XP) κοινωνεῖ ταύτῃ ECVW: ταύτῃ κοινωνεῖ SUXP *Th 50, 21* *So 58, 22* 7 δ' ἐν ECSWyE_a *Th 50, 25* *So 58, 24*: δ' ἐν [δ' ἐν ἐστὶ X] διόπερ [διὸ V] τὸ σπέρμα τῶν ζῶων [φυτῶν X, τ. ζ. τὸ σπ. V] καὶ τῶν [om τῶν UX] φυτῶν ὄργανόν ἐστὶ τῆς ψυχῆς [τ. ψ. om UX] UVXmgC²mgE³: δ' ἐν διόπερ τὸ σπέρμα τῶν φυτῶν ὄργανόν ἐστὶ P cf *So 58, 11* (ἢ om V) 9 ὁμοίως ECVW *Ph^c 273, 9* *Th 50, 27*: ἕμιος SUXPE_a (δ' om S) κατὰ ECVWP *Th 50, 27* *So 58, 27*: om SUX [ins X²] E_a *Ph^c 273, 9* διωρισμένους ECVWPE_a *Ph^c 273, 9* *Th 50, 27* *So 58, 27*: διηρημένους SUX [corr in διωρισμένους X²] 10 (τρεῖς τρόπους ἐστὶν αἰτία W, τρεῖς om X [lacunae relictæ ins X²]) (αἴτιον P) (αὐτῆ: ES: αὐτῆ V) 11 ἢ₁ ECSW: om UVXPE_a *Ph^c 273, 13* *So 58, 28* 12 (αἴτιον P) ὡς ECVWXP *S^l Ph^c 273, 17*: om SU 13 αἰτία SUVWX *Ph^c 273, 19* *So 58, 31*: αἴτιον ECPE_a 14 τούτου PE_a *So 58, 31* cf *S^l 111, 13* *Ph^c 271, 34*. 36; 273, 20: τούτων ο—P (ἔτι δὲ P) τοῦ δυνάμει: ECVWP *Ph^l So 58, 31* cf *S^l 111, 15*: τὸ ἐν δυνάμει: SUX (ἢ₂ ins W²)

15 ἐντελέχεια. φανερόν δ' ὡς καὶ οὗ ἕνεκεν ἡ ψυχὴ αἰτία
 ὡσπερ γὰρ ὁ νοῦς ἕνεκά του ποιεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ
 φύσις, καὶ τοῦτ' ἐστὶν αὐτῆς τέλος. τοιοῦτον δ' ἐν τοῖς ζῴοις ἡ
 ψυχὴ καὶ κατὰ φύσιν· πάντα γὰρ τὰ φυσικὰ σώματα τῆς
 ψυχῆς ὄργανα, καὶ καθάπερ τὰ τῶν ζῴων, οὕτω καὶ τὰ
 20 τῶν φυτῶν, ὡς ἕνεκα τῆς ψυχῆς ὄντα. διττῶς δὲ τὸ οὐ
 ἕνεκα, τὸ τε οὐ καὶ τὸ φ. ἀλλὰ μὴν καὶ ὄθεν πρῶτον ἡ
 κατὰ τόπον κίνησις, ψυχῆ. οὐ πᾶσι δ' ὑπάρχει τοῖς ζῴοις
 ἡ δύναμις αὐτῆ. ἐστὶ δὲ καὶ ἀλλοιώσις καὶ ἀξήσις κατὰ
 ψυχὴν· ἡ μὲν γὰρ αἰσθησις ἀλλοιώσις τις εἶναι δοκεῖ, αἰ-
 25 σθάνεται· δ' οὐδὲν δ' μὴ μετέχει ψυχῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἀξή-
 σης τε καὶ φθίσεως ἔχει· οὐδὲν γὰρ φθίνει οὐδ' ἀξεται
 φυσικῶς μὴ τρεφόμενον, τρέφεται δ' οὐδὲν δ' μὴ κοινωνεῖ
 ζωῆς. Ἐμπεδοκλῆς δ' οὐ καλῶς εἴρηκε τοῦτο, προστιθεὶς τὴν
 ἀξῆσιν συμβαίνειν τοῖς φυτοῖς κάτω μὲν συρριζουμένοις

15 ὡς καὶ οὗ ECSUXP No 58, 34 : καὶ ὡς οὗ W : καὶ ὡς τὸ
 οὐ V : ὡς καὶ τὸ οὐ Ph¹ ἕνεκα SUXP Ph¹ No 58, 34 αἰτία
 ἡ ψυχὴ X Ph¹ No 58, 34 [om ἡ] : αἴτιον ἡ ψυχὴ P 16 (ὁ om V)
 ποιεῖ UWXP² Ph² 274, 3 No 58, 35 : νοεῖ ECSV 17 αὐτῆς
 ECSWE² cf Ph² 274, 10 : αὐτοῖς V : αὐτῆ UXP No 58, 35 (τέλεος E)
 (ζῴοις V) 18 (καὶ eras V) (σώματα om S) 19 καὶ, ECVWP
 So 58, 39 : om SUX (τὰ bis om XP) 20 (ἕνεκεν S) διττῶς
 XP S¹ So 59, 2 : διττῶς Ph² 274, 15 (τὸ om P) 21 οὐ] ὁ
 E [corr οὐ E²], C [sser οὐ C³] 22 ψυχῆ ο—P Ph¹ So 59, 2 :
 ἡ ψυχὴ P S¹ (ἐνυπάρχει V) (ζῴοις X) 23 (ἐστὶ δὲ om V)
 25 μετέχει ψυχῆς ECVW : ψυχὴν ἔχει SUXP cf E² Th 50, 33 So 59, 11
 26 τε om XPE² So 59, 12 (οὐδὲ X) ἀξεται ECSUWP
 Ph² 275, 11 Th 50, 34 So 59, 12 : ἀξάνεται VXE² 27 (μὴ om P)
 (κοινωνεῖ ζωῆς] μετέχει ψυχῆς W) 28 (εἴρηκεν εἰς τοῦτο V)
 (προσθεῖς P So 59, 16) 29 συρριζουμένοις E, [eras syr] C :
 ῥιζουμένοις WP So 59, 17 : ῥιζουμένων SUVX, verbum simplex legit
 Th 51, 2

διὰ τὸ τὴν γῆν οὕτω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, ἄνω δὲ διὰ τὸ 416^a
 πῦρ ὡσαύτως. οὔτε γὰρ τὸ ἄνω καὶ κάτω καλῶς λαμβά-
 νει· οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ πᾶσι τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ τῷ παντί,
 ἀλλ' ὡς ἡ κεφαλὴ τῶν ζῴων, οὕτως αἱ ῥίζαι τῶν φυτῶν,
 εἰ χρὴ τὰ ὄργανα λέγειν ἕτερα καὶ ταῦτὰ τοῖς ἔργοις. 5
 πρὸς δὲ τοῦτοις τί τὸ συνέχον εἰς τὰναντία φερόμενα τὸ πῦρ
 καὶ τὴν γῆν; διασπασθήσεται γὰρ, εἰ μὴ τι ἔσται τὸ κω-
 λῶσον· εἰ δ' ἔσται, τοῦτ' ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ αἴτιον τοῦ ἀξ-
 ἄνεσθαι καὶ τρέφεσθαι. δοκεῖ δὲ τισιν ἡ τοῦ πυρὸς φύσις
 ἀπλῶς αἰτία τῆς τροφῆς καὶ τῆς ἀξήσεως εἶναι· καὶ γὰρ 10
 αὐτὸ φαίνεται μόνον τῶν σωματῶν ἢ τῶν στοιχείων τρεφόμε-
 νον καὶ ἀξόμενον. διὸ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς καὶ ἐν τοῖς
 ζῴοις ὑπολάβοι τις ἂν τοῦτο εἶναι τὸ ἐργαζόμενον. τὸ δὲ
 συναίτιον μὲν πῶς ἐστὶν, οὐ μὴν ἀπλῶς γε αἴτιον, ἀλλὰ
 μάλλον ἢ ψυχῆ· ἡ μὲν γὰρ τοῦ πυρὸς ἀξήσις εἰς ἄπει- 15
 ρον, ἕως ἂν ἡ τὸ καυστόν, τῶν δὲ φύσει συνισταμένων πάν-
 των ἐστὶ πέρασ καὶ λόγος μεγέθους τε καὶ ἀξήσεως· ταῦτα

416^a 1 (οὕτω] κάτω V) 2 (καὶ τὸ κάτω P So 59, 18) 3 τὸ
 αὐτὸ ECUVWE² S¹ 112, 27 Ph² 276, 12 Th 51, 5 : ταῦτ' XP So 59, 18 :
 αὐτὸ S (καὶ τὸ κάτω P So 59, 18 A) 5 (εἰ... ἔργοις om W suppl
 mg W²) 6 (πρὸς δὲ] καὶ πρὸς W) (φερόμενον P So 59, 27) 7 (τι
 om SW) ἔσται ECSUVW So 59, 28 : ἐστὶ XP κωλῶσον ECWX :
 κωλῶσον SUVW So 59, 28 8 ἐστὶ ECSUWX S¹ 112, 35 : ἐστὶ VP
 So 59, 28 (καὶ τὸ αἴτιον om X [suppl X²] : τὸ om EC) (ἀξῆσθαι P
 So 59, 29) 11 (αὐτὸ] καὶ αὐτὸ V) (μόνον om P) (ἦ] καὶ V
 So 59, 33) 12 ἀξόμενον ECWP Ph² 277, 25 So 59, 33 : ἀξανόμενον
 SUVX Th 51, 19 (ἐν₂ om W) 14 (πῶς μὲν S) 15 (ἡ ψυχὴ
 μάλλον P) ἡ, SUVXP cf Th 51, 22 : om E [ἡ ins E²], CW
 (ἄπειρα P) 16 συνισταμένων πάντων ο—P Th 51, 24 : συνισταμένων
 S¹A : συνεστώτων P So 60, 13 17 ἐστὶ πέρασ ECSUW Th 51, 24 :
 ἐστὶ καὶ πέρασ V : πέρασ ἐστὶ XP S¹ So 60, 13 μεγέθους τε ECVWP :
 καὶ μεγέθους SUX Th 51, 24 (τοῦτο V)

18 δὲ ψυχῆς, ἀλλ' οὐ πυρός, καὶ λόγου μάλλον ἢ ὕλης.

18

ἐπεὶ

δ' ἡ αὐτὴ δύναμις τῆς ψυχῆς θρεπτικὴ καὶ γεννητικὴ, καὶ περὶ
20 τροφῆς ἀναγκαῖον διωρισθαι πρῶτον· ἀφορίζεται γὰρ πρὸς
τὰς ἄλλας δυνάμεις τῷ ἔργῳ τούτῳ. δοκεῖ δ' εἶναι ἡ τροφή
τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ. οὐ πᾶν δὲ παντί, ἀλλ' ὅσα τῶν
ἐναντίων μὴ μόνον γένεσιν ἐξ ἀλλήλων ἔχουσιν ἀλλὰ καὶ
25 ποσά, οἷον ὑγιές ἐκ κάμνοντος. φαίνεται δ' οὐδ' ἐκείνα τὸν
αὐτὸν τρόπον ἀλλήλοις εἶναι τροφή, ἀλλὰ τὸ μὲν ὕδωρ
τῷ πυρὶ τροφή, τὸ δὲ πῦρ οὐ τρέφει τὸ ὕδωρ. ἐν μὲν οὖν
τοῖς ἀπλοῖς σώμασι ταῦτ' εἶναι δοκεῖ μάλιστα τὸ μὲν
τροφή τὸ δὲ τρεφόμενον. ἀπορίαν δ' ἔχει· φασι γὰρ οἱ
30 μὲν τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ τρέφεσθαι, καθάπερ καὶ ἀξά-
νεσθαι, τοῖς δ' ὡσπερ εἶπομεν τοῦμπαλιν δοκεῖ, τὸ ἐναντίον
τῷ ἐναντίῳ, ὡς ἀπαθοῦς ὄντος τοῦ ὁμοίου ὑπὸ τοῦ ὁμοίου,
τὴν δὲ τροφήν μεταβάλλειν καὶ πέττεσθαι· ἡ δὲ μετα-
βολὴ πᾶσιν εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ τὸ μεταξύ. ἔτι πάσχει
35 τι ἡ τροφή ὑπὸ τοῦ τρεφομένου. ἀλλ' οὐ τοῦτο ὑπὸ τῆς

18 ψυχῆς SUVXP So 60, 14 cf Ph^p 278, 9 Th 51, 25: τῆς ψυχῆς ECW

19 (δὴ ἡ X, δὲ καὶ ἡ [καὶ exp] W) (ἡ αὐτῆ) αὐτῆ P) καὶ o Si^l: τε καὶ
Ph^l 279, 2 καὶ περὶ ECW^y: περὶ SUVXP Si^l Ph^l 279, 2 Th 51, 27
So 60, 29 20 διωρισθαι ECSVX Si^l Ph^l 279, 2: διωρίζαι WP sscr E³
cf So 60, 29: διωρί—αι dubitans utrum διωρισθαι an διωρίσαι sit scribendum
U, in διωρισθαι corr U²: δι.ρίσαισαι y Th 51, 27 21 (ἡ τροφή εἶναι W^y)
22 (τῶν ἐναντίων ex τῶν ἐναντίων corr E² sed v bis exp) 23 (γέννησιν E)
24 πάντι ποσά] πάντα ECVWP: ποσὰ SUXY, corr E², ins C², sscr W²
(οὐκ V) 26 (τῷ πυρὶ μὲν ὕδωρ P) 28 ἀπλοῖς ECVW^yP So 61, 25
cf Si^p 114, 16: ἄλλοις SUX Ph^c 282, 30 [ubi tamen ἀπλοῖς esse legen-
dum putat Trendelenburg] 31 (τὸ ἔμπαλιν y, τοῦμπαλιν S) 32 ὑπὸ
τοῦ ὁμοίου SUVXY Ph^c 283, 24: p283, 13 Th 52, 6: om ECWP ins C²
34 ἦ] καὶ X Ph^c 283, 19 Th 52, 8 (τὸ₂ om E, ins E³) 35 (τι om P)

τροφῆς, ὡσπερ οὐδ' ὁ τέκτων ὑπὸ τῆς ὕλης, ἀλλ' ὑπ' ἐκεί- 416^b
νου αὐτῆ· ὁ δὲ τέκτων μεταβάλλει μόνον εἰς ἐνεργεῖαν ἐξ
ἀργίας. πότερον δ' ἐστὶν ἡ τροφή τὸ τελευταῖον προσγιγνώ-
μενον ἢ τὸ πρῶτον, ἔχει διαφορὰν· εἰ δ' ἄμφω, ἀλλ' ἡ
μὲν ἄπεπτος ἢ δὲ πεπεμμένη, ἀμφοτέρως ἂν ἐνδέχοιτο τὴν 5
τροφὴν λέγειν· ἡ μὲν γὰρ ἄπεπτος, τὸ ἐναντίον τῷ ἐναν-
τίῳ τρέφεται, ἡ δὲ πεπεμμένη, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ. ὥστε
φανερὸν ὅτι λέγουσί τινα τρόπον ἀμφοτέροι καὶ ὀρθῶς κα
οὐκ ὀρθῶς. ἐπεὶ δ' οὐθὲν τρέφεται μὴ μετέχον ζωῆς, τὸ ἔμ-
φυχον ἂν εἴη σῶμα τὸ τρεφόμενον, ἢ ἔμφυχον, ὥστε καὶ 10
ἡ τροφή πρὸς ἔμφυχόν ἐστι καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός. ἔστι
δ' ἕτερον τροφή καὶ ἀξητικῶ εἶναι· ἡ μὲν γὰρ ποσὸν τι
τὸ ἔμφυχον, ἀξητικόν, ἡ δὲ τότε τι καὶ οὐσία, τροφή·
σφῆζει γὰρ τὴν οὐσίαν, καὶ μέχρι τούτου ἐστὶν ἕως ἂν
τρέφεται· καὶ γενέσεως ποιητικόν, οὐ τοῦ τρεφομένου, ἀλλ' 15
οἷον τὸ τρεφόμενον· ἤδη γὰρ ἐστὶν αὐτοῦ ἡ οὐσία, γεννᾷ δ'
οὐθὲν αὐτὸ ἑαυτό, ἀλλὰ σφῆζει. ὥσθ' ἡ μὲν τοιαύτη τῆς
ψυχῆς ἀρχὴ δύναμις ἐστὶν οἷα σφῆζειν τὸ ἔχον αὐτὴν ἢ
τοιοῦτον, ἢ δὲ τροφή παρασκευάζει ἐνεργεῖν. διὸ στερηθὲν
τροφῆς οὐ δύναται εἶναι. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τρία, τὸ τρεφόμενον 20

416^b 3 (ἀργίας y) (ἡ om V) προσγιγνώμενον o Ph^l So 61, 35:
προσκρινόμενον γρ. mgC¹ Ph^p 284, 9. 14. 20 cf Th 52, 24 Si^p 115, 24
4 (εἰ δ' ἄμφω om S: ἐπεὶ δ' ἄμφω P) 5 (ἂν] δ' ἂν X) 6 (τῷ
ἐναντίῳ om S) 11 (ἔμφ. ἔσται V So 62, 5) 14 ἂν τρέφεται SVWXP
Ph^p 285, 24 So 62, 8: ἂν τρέφῃ ECY: ἂν καὶ τρέφεται U 15 γενέσεως
CUWXY Ph^c 286, 11 Th 53, 7: γενέσεως δὲ Si^l: γεννήσεως ESVP, sscr C²
So 62, 19 cf Ph^p 286, 13 16 (ἀλλ' οἷον τὸ τρεφόμενον om V, post
ἢ οὐσία ponit W) αὐτοῦ SVWX, corr C² Ph^p 286, 18 So 62, 20:
αὐτῆ ECUY P 17 αὐτὸ ἑαυτό SUX Ph^p 286, 18 So 62, 21: ἑαυτό
ECVW: αὐτό Py 18 ψυχῆς o—Cy Ph^l So 62, 23: τροφῆς C [sscr
ψυχῆς C²], y ἔχον SUVXP Ph^l 286, 26 So 62, 24: δεχόμενον EIC
[exp, sscr ἔχον C²], W [sscr ἔχον W¹], y 19 (στερηθεὶς P)

καὶ ᾧ τρέφεται καὶ τὸ τρέφον, τὸ μὲν τρέφον ἐστὶν ἡ
 πρώτη ψυχὴ. τὸ δὲ τρεφόμενον τὸ ἔχον ταύτην σῶμα, ᾧ
 δὲ τρέφεται, ἡ τροφή. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους ἅπαντα
 προσαγορεύειν δίκαιον, τέλος δὲ τὸ γεννησθαι οἶον αὐτό,
 25 εἴη ἂν ἡ πρώτη ψυχὴ γεννητικὸν οἶον αὐτό. ἔστι δὲ ᾧ τρέ-
 φει διττόν, ὡσπερ καὶ ᾧ κυβερνᾶ καὶ ἡ χεὶρ καὶ τὸ πη-
 δάλιον, τὸ μὲν κινεῖν καὶ κινούμενον, τὸ δὲ κινεῖν μόνον.
 πᾶσαν δ' ἀναγκαῖον τροφήν δύνασθαι πέττεσθαι, ἐργάζεται
 δὲ τὴν πέψιν τὸ θερμόν· διὸ πᾶν ἔμφυχον ἔχει θερμότητα.
 30 τότῳ μὲν οὖν ἡ τροφή τί ἐστὶν εἴρηται· διασαφητέον δ'
 ἐστὶν ὕστερον περὶ αὐτῆς ἐν τοῖς οἰκείοις λόγοις.

Διωρισμένων δὲ τούτων λέγωμεν κοινῇ περὶ πάσης αἰ-
 5 σθήσεως. ἡ δ' αἰσθησις ἐν τῷ κινεῖσθαι τε καὶ πάσχειν
 συμβαίνει, καθάπερ εἴρηται· δοκεῖ γὰρ ἀλλοιῶσις τις εἰ-
 35 ναί. φασὶ δὲ τινες καὶ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχειν.

22 (ἔχον) δεχόμενον P) ταύτην ECWXY cf Th 59, 13 : αὐτὴν
 SU [corr ex ταύτην], VP So 62, 32 25 γεννητικῆ [ex γεννητικόν]
 C² So 62, 35 ᾧ sser ὁ W¹ τρέφει CWy Alex ap Ph 288, 5
 Ph¹ p287, 29 cf Th 53, 26 : τρέφεται ESUXP S¹ p115, 34 . 35
 So 62, 35 26 καὶ₁ ECVWYP Ph¹ So 62, 37 : om SUX
 (ᾧ) sser ὁ W¹) καὶ₂ EC [eras], VWy Ph¹ cf S¹p 116, 3 Th 53, 29 :
 om SUXP So 62, 37 27 κινεῖν μόνον o—ES Alex ap Ph 288, 5
 S¹p 116, 4 Ph¹ 288, 11 . 20 Th 53, 31 : κινούμενον μόνον S, γρ. mg
 W² Ph¹ 288, 20 So 62, 38 [x. μόνως] : κινούμενον (sic) E 28 (δύνα-
 σθαι) δυνατὸν W [corr W²], γ (πέττεσθαι XP Th 53, 33) 29 (θερ-
 μότητος S) 30 ἡ τροφή τί ἐστὶν ECWXY S¹ Ph¹ 288, 29
 Th 53, 36 : ἡ τροφή τίς ἐστὶν SU : τί ἐστὶν ἡ τροφή V Th 53, 36
 C : τίς ἐστὶν ἡ τροφή P So 63, 4 [om ἡ] 31 (ἐστὶν om X,
 del W²) περὶ o S¹ Ph¹ 289, 2 Th 53, 36 : ὑπὲρ Ph¹ 288, 29
 32 (τε X) λέγωμεν ECSUY P S¹ bis, Alex ἀπ¹ 82, 23 : λέγομεν VW
 [sser ω W¹], X Ph¹ Th 54, 3 So 63, 7 33 τε EC [corr τι C²], P ins γ¹
 Alex ἀπ¹ 86, 5 : τι SUWX Alex ἀπ¹ 82, 27 ; 86, 20 S¹ c117, 8 Ph¹ c305, 7
 cf Th 54, 5 : τι τὸ αἰσθητήριον V

τοῦτο δὲ πῶς δυνατόν ἢ ἀδύνατον, εἰρήκαμεν ἐν τοῖς καθόλου 417*
 λόγοις περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ἔχει δ' ἀπορίαν διὰ τί
 καὶ τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν οὐ γίνεται αἰσθησις, καὶ διὰ τί
 ἄνευ τῶν ἔξω οὐ ποιοῦσιν αἰσθησιν, ἐνότος πυρὸς καὶ γῆς καὶ
 τῶν ἄλλων στοιχείων, ὧν ἐστὶν ἡ αἰσθησις καθ' αὐτὰ ἢ τὰ 5
 συμβεβηκότα τούτοις. δῆλον οὖν ὅτι τὸ αἰσθητικὸν οὐκ ἔστιν
 ἐνεργεῖα, ἀλλὰ δύναμις μόνον. διὸ καθάπερ τὸ καυστὸν οὐ
 καίεται αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἄνευ τοῦ καυστικοῦ· ἔκαιε γὰρ ἂν
 ἑαυτὸ, καὶ οὐδὲν ἐδεῖτο τοῦ ἐντελεχείᾳ πυρὸς ὄντος. ἐπειδὴ
 δὲ τὸ αἰσθάνεσθαι λέγομεν διχῶς (τό τε γὰρ δύναμις ἀκοῦον 10
 καὶ ὄρων ἀκοῦειν καὶ ὄραν λέγομεν, ἂν τύχη καθεῦδον, καὶ
 τὸ ἤδη ἐνεργοῦν), διχῶς ἂν λέγοιτο καὶ ἡ αἰσθησις, ἡ μὲν
 ὡς δύναμις, ἡ δὲ ὡς ἐνεργεῖα. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ αἰσθητὸν,

417* 1 (τοῦτο... 2 πάσχειν om U) εἰρήκαμεν ECWYP cf So 63, 23 :
 εἴρηται μὲν V S¹p 117, 25 Ph¹ 290, 24 : εἴρηται μὲν καὶ SX Ph¹ 296, 10
 2 post πάσχειν legit ῥηθήσεται δὲ καὶ νῦν P : λεκτέον δὲ καὶ νῦν Alex¹ ap
 Ph 290, 25 cf Th 54, 15 So 63, 24 : talia non legerunt S¹p 117, 25
 Ph¹ 290, 25 2 et 4 (διὰ τὸ P) 3 οὐ post αὐτῶν ECVWYP
 So 63, 32 : οὐ post 2 τί SUX Ph¹ cf Th 54, 23 : γὰρ οὐ post 2 τί, om
 καί, S¹p 118, 2 . 17 4 αἰσθησιν ECVWYP S¹ c118, 19 So 63, 33 :
 αἰσθήσεις SUX 5 ἡ ECVWXY S¹ Ph¹ : om SUP So 63, 33 (καθ'
 αὐτὴν P, καθ' αὐτῶν sser W²) (ἡ corr ex καὶ X) (τῶν συμβεβηκότων
 sser V²W²) 6 ἐστὶν ECVWXP S¹ Ph¹ So 63, 38 : ἐνεστὶν SUy
 7 (διὸ om W, eras V) καθάπερ] οὐκ αἰσθάνεται καθάπερ X,
 ins οὐκ αἰσθ. C² : καθάπερ οὐκ αἰσθάνεται S (καυστὸν corr in
 καυστικὸν V) 8 (αὐτὸ om Wy) καθ' αὐτὸ CVWYP So 64, 3 :
 καθ' ἑαυτοῦ E : ὑφ' ἑαυτοῦ SU Th 54, 30 : ὑφ' αὐτοῦ X (καυστικοῦ
 eras ex V) (ἔκαιε X) (ἂν om W) 9 αὐτὸ XP So 63, 4 :
 αὐτὸ SUy (οὐδὲ X) (ὄντος) εἶναι W, sser γρ. ὄντος W¹)
 (ἐπεὶ XP) 10 (διχῶς λέγομεν W) (ἀκοῦον om V, post 11 ὄρων
 suppl V², ὄρων καὶ ἀκοῦον Wy) 11 καὶ ἐὰν SUX 13 (δύναμις...
 ἐνεργεῖα P) αἰσθητὸν Alex ἀπ¹ 83, 6 : αἰσθάνεσθαι o S¹ p120, 2
 Ph¹ 295, 32 ; p305, 19 Th 55, 5

τό τε δυνάμει ὄν καὶ τὸ ἐνεργεία. πρῶτον μὲν οὖν ὡς
 15 τοῦ αὐτοῦ ὄντος τοῦ πάσχειν καὶ τοῦ κινεῖσθαι καὶ τοῦ ἐνεργεῖν
 λέγωμεν· καὶ γὰρ ἐστὶν ἡ κίνησις ἐνεργεία τις, ἀτελής μὲν-
 τοι, καθάπερ ἐν ἑτέροις εἴρηται. πάντα δὲ πάσχει καὶ κινεῖται
 ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ καὶ ἐνεργεία ὄντος. διὸ ἔστι μὲν ὡς
 ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχει, ἔστι δὲ ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνομοίου, καθά-
 20 περ εἶπομεν· πάσχει μὲν γὰρ τὸ ἀνόμοιον, πεπονθὸς δ' ὅμοιον ἐστὶν.

διαιρετέον δὲ καὶ περὶ δυνάμεως καὶ ἐντελε-
 χείας· νῦν γὰρ ἀπλῶς λέγομεν περὶ αὐτῶν. ἔστι μὲν γὰρ
 οὕτως ἐπιστήμον τι ὡς ἂν εἶπομεν ἄνθρωπον ἐπιστήμονα, ὅτι
 ὁ ἄνθρωπος τῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐχόντων ἐπιστήμην. ἔστι δ'
 25 ὡς ἤδη λέγομεν ἐπιστήμονα τὸν ἔχοντα τὴν γραμματικὴν·
 ἑκάτερος δὲ τούτων οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον δυνατὸς ἐστὶν, ἀλλ'
 ὁ μὲν ὅτι τὸ γένος τοιοῦτον καὶ ἡ ὕλη, ὁ δ' ὅτι βουληθεῖς

14 (μὲν ins X*) οὖν o--V *Ph¹ c296, 12*: om V *Si¹*
 ὡς τοῦ o--P *Si¹ Ph¹ So 66, 12*: ὡς οὐ τοῦ P *Th 55, 6* 15 τοῦ,
 SUXP *Si¹*: om ECVWγ *Ph¹ c296, 13*; 298, 27 16 λέγωμεν
 EC: λέγωμεν SUVWXγP *Si¹ Ph¹ c296, 13*; 298, 27 *So 66, 12*
 17 (εἴρηται ἐν ἑτέροις W) 18 (ὑπὸ] καὶ ὑπὸ U) 19 τοῦ,
 o *Si¹ Ph¹ 305, 24 Th 55, 13 So 64, 10*: om *Alex ἀπ¹ 83, 11*
 τοῦ,
 o *Th 55, 14 So 64, 11*: om *Alex ἀπ¹ 83, 11 Si¹ Ph¹ 305, 24*
 20 (μὲν om X *So 64, 12*) τὸ o--S *Th 55, 14 So 64, 12*:
 om S *Alex ἀπ¹ 83, 12* (ἀνόμοιον ὄν U) «Universum hunc
 locum cum omnibus corruptelis laudat Joh. Philoponus, κατὰ
 Πρόκλου, περὶ ἀδιότητος τοῦ κόσμου Δ', ζ'» To p 142, n. 21 καὶ, o--SX
Si¹ Ph¹: om SX 22 νῦν γὰρ o--WP *Si¹ Ph¹ So 66, 27*: νῦν μὲν γὰρ
 WP ins C* λέγωμεν o *Ph¹ So 66, 27*: λέγωμεν ἂ λέγωμεν *Si¹*
 23 (ἐπιστήμων τις P) εἶπομεν SUX *Ph¹ So 66, 31*: εἶπωμεν ECVWγP
 24 (ἐχόντων ἐπιστήμην καὶ ἐπιστημόνων W) ἐχόντων ECVWγP *Ph¹*:
 τῶν ἐχόντων SUX 25 ἐπιστήμονα] ἐπίστασθαι SX τὴν om VP
 26 (ἑκάτερον V) 27 (ἔτι ins V*) (τοιοῦτον τὸ γένος V) ἡ o--V
Ph¹ p299, 29 So 66, 36: om V *Si¹ c121, 19* (ἕλην eras v V) (post
 ἔτι, ins εἰ V*) (βουληθεῖς V)

δυνατὸς θεωρεῖν, ἂν μὴ τι κωλύση τῶν ἐξωθεν· ὁ δ' ἤδη
 θεωρῶν, ἐντελεχεία ὢν καὶ κυρίως ἐπιστάμενος τότε τὸ Α.
 ἀμφοτέροι μὲν οὖν οἱ πρῶτοι κατὰ δυνάμιν ἐπιστήμονες, 30
 ἀλλ' ὁ μὲν διὰ μαθήσεως ἀλλοιωθεὶς καὶ πολλακίς ἐξ
 ἐναντίας μεταβαλὼν ἐξέως, ὁ δ' ἐκ τοῦ ἔχειν τὴν αἴσθησιν
 ἢ τὴν γραμματικὴν, μὴ ἐνεργεῖν δ' εἰς τὸ ἐνεργεῖν ἄλλον 417^b
 τρόπον. οὐκ ἔστι δ' ἀπλοῦν οὐδὲ τὸ πάσχειν, ἀλλὰ τὸ μὲν
 φθορά τις ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, τὸ δὲ σωτηρία μᾶλλον τοῦ δυνά-
 μει ὄντος ὑπὸ τοῦ ἐντελεχείᾳ ὄντος καὶ ὁμοίου οὕτως ὡς δύ-
 ναμὸς ἔχει πρὸς ἐντελέχειαν· θεωροῦν γὰρ γίγνεται τὸ ἔχον 5
 τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ ἢ οὐκ ἔστιν ἀλλοιοῦσθαι (εἰς αὐτὸ γὰρ ἡ
 ἐπίδοσις καὶ εἰς ἐντελέχειαν) ἢ ἕτερον γένος ἀλλοιώσεως.
 διὸ οὐ καλῶς ἔχει λέγειν τὸ φρονοῦν, ὅταν φρονῆ, ἀλλοιοῦ-
 σθαι, ὥσπερ οὐδὲ τὸν οἰκοδόμον ὅταν οἰκοδομῆ. τὸ μὲν οὖν
 εἰς ἐντελέχειαν ἄγον ἐκ δυνάμει ὄντος κατὰ τὸ νοοῦν καὶ 10
 φρονοῦν οὐ διδασκαλίαν ἀλλ' ἑτέραν ἐπωνομίαν ἔχειν δί-
 καιον· τὸ δ' ἐκ δυνάμει ὄντος μανθάνον καὶ λαμβάνον ἐπι-

28 ἂν ECVWγP *Ph¹ So 66, 37*: ἂν SUVX *Si¹ c121, 25* κωλύση
 o *Ph¹ p300, 1 cf So 66, 37* [κωλύσει]: κωλύη *Si¹ c121, 25 cf Th 55, 22*
 29 (ὦν om V) (τόδε τὸ] δὲ τὸ το S: ἔτι τόδε W: ἔτι τόδε τι γ) 31 (καὶ
 ἀλλοιωθεὶς καὶ X) 32 μεταβαλὼν o--SX *Si¹ c121, 35 So 67, 2*: μετα-
 βάλλων SX *Ph¹ p300, 11* [μεταβαλλῶν (sic) D] *cf Th 55, 26* αἴσθησιν
 o *Si¹ p122, 30 Ph¹ c300, 20 So 67, 3*: ἀρισμητικὴν ut v *Th 55, 28*

417^b 2 (δὲ οὐδὲ τὸ πάσχειν ἀπλοῦν [οὐδὲ ins W²] W) (πάσχον V)
 3 σωτηρία o--V *Ph¹ c302, 5 So 67, 8*: γένεσις καὶ σωτηρία V *Si¹* (μᾶλλον
 ὑπὸ τοῦ X) 4 (ἐντελεχεία ὄντος X) (ὁμοῦ S) 6 τὴν o--SX *Alex ἀπ¹*
81, 5. c11; 84, 7 *Ph¹ c303, 8 Th 55, 36*: om SX *Alex ἀπ¹ 80, 4* ἡ o
Ph¹ c303, 16 Th 28, 29: om *Alex ἀπ¹ 80, 4*; 81, 6. c11; 84, 13 (ἐκ τὸ X
So 67, 14) 7 (εἰς ἐντ.] ἡ ἐντελέχεια V) (γένος] εἶδος V) 9 (ὥσπερ om V)
 (τὸ οἰκοδομοῦν *Ph¹ D*) 10 (ἀνάγον ἐκ τοῦ δυν. γ: ἀλλ' ἐκ δυν. P)
 (ὄντος... νοοῦν ins γ³) νοεῖν καὶ φρονεῖν *Alex ἀπ¹ 81, 16*: νοοῦν καὶ
 τὸ φρονοῦν *Ph¹* 12 (ὄντος κατὰ τὸ νοοῦν καὶ φρονοῦν μανθάνον X)

στήμην ὑπὸ τοῦ ἐντελεχείᾳ ὄντος καὶ διδασκαλικοῦ ἦτοι οὐδὲ
 πάσχειν φατέον, [ὡςπερ εἴρηται,] ἢ δύο τρόπους εἶναι ἀλ-
 15 λουώτεως, τὴν τε ἐπὶ τὰς στερητικὰς διαθέσεις μεταβολὴν
 καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ἔξεις καὶ τὴν φύσιν. τοῦ δ' αἰσθητικοῦ ἢ μὲν
 πρώτη μεταβολὴ γίνεται ὑπὸ τοῦ γεννῶντος, ὅταν δὲ γεν-
 νηθῆ, ἔχει ἤδη ὡςπερ ἐπιστήμην καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι. καὶ
 τὸ κατ' ἐνέργειαν δὲ ὁμοίως λέγεται τῷ θεωρεῖν· διαφέρει
 20 δέ, ὅτι τοῦ μὲν τὰ ποιητικὰ τῆς ἐνεργείας ἐξῶθεν, τὸ ὁρατὸν
 καὶ τὸ ἀκουστόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν αἰσθητῶν.
 αἷτιον δ' ὅτι τῶν καθ' ἕκαστον ἢ κατ' ἐνέργειαν αἰσθησις, ἢ
 δ' ἐπιστήμη τῶν καθόλου· ταῦτα δ' ἐν αὐτῇ πῶς ἐστι τῇ
 ψυχῇ. διὸ νοῆσαι μὲν ἐπ' αὐτῷ, ὁπότεν βούληται, αἰσθά-
 25 νεσθαι δ' οὐκ ἐπ' αὐτῷ· ἀναγκαῖον γὰρ ὑπάρχειν τὸ αἰσθη-
 τόν. ὁμοίως δὲ τοῦτ' ἔχει κἀν ταῖς ἐπιστήμαις ταῖς τῶν αἰ-
 σθητῶν, καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι τὰ αἰσθητὰ τῶν καθ'
 28 ἕκαστα καὶ τῶν ἐξῶθεν.

28 ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων διασαφῆσαι
 καιρὸς γένοιτ' ἂν καὶ εἰσαυθις. νῦν δὲ διωρίσθω τοσοῦτον, ὅτι

13 (ἦτοι] εἶτα V) (οὐδὲν X) 14 ὡςπερ εἴρηται ECVWYPSO 67, 24 :
 om SUX of Alex ἀπ^ρ 84, 26 Ph^ρ 304, 16. 18 Th 56, 7 16 (τῆν, om V)
 (ἐπὶ ante τῆν, eras V) (δ' om P) 18 (καί, om W) καί, SWXYP
 Alex ἀπ^ρ 85, 3 S^ρ 123, 34 Ph^ρ 307, 16 : om EC [ins C^ρ], U : καὶ τὸ om V
 19 δὲ UWXYP Alex ἀπ^ρ 85, 4 Ph^ρ 307, 16 : om SV : post ὁμοίως EC
 [exp et ins ante ὁμ. C^ρ] τῷ ESUWXY Alex ἀπ^ρ 85, 4 Ph^ρ 307, 17
 So 69, 27 AC : τὸ CP, [corr in τῷ] V So 69, 27 B 21 λοιπὰ ECVWY
 So 69, 29 : λοιπὰ ἀπὸ SU : ἀλλὰ ἀπὸ [sed corr in ἀλλὰ] X 23 (ἔστιν P
 So 69, 31) 24 (δὴ τὸ νοῆσαι V) (αὐτῷ ex αὐτῶν E) ὁπότεν
 ECSUYP : ὅταν VWX So 69, 31 : ἐστιν ὅταν S^ρ (βούλεται V) 25 (γὰρ,
 μὲν γὰρ P) 26 τοῦτο ECVWY P^ρ Ph^ρ So 69, 33 : τούτω UX S^ρ : τούταις S
 ταῖς, 0—XP S^ρ So 59, 33 : om XP Ph^ρ 28 (ἕκαστον V) 29 (ἂν
 γένοιτο X) διωρίσθω τοσοῦτον EVXY P So 70, 9 : διωρίσθω τοῦτο CSU
 [corr in τοσοῦτον] : ἐπὶ τοσοῦτο, διωρίσθω W

οὐχ ἀπλοῦ ὄντος τοῦ δυνάμει λεγομένου, ἀλλὰ τοῦ μὲν ὡςπερ 30
 ἂν εἴποιμεν τὴν παιδα δύνασθαι στρατηγεῖν, τοῦ δὲ ὡς τὸν ἐν
 ἡλικίᾳ ὄντα, οὕτως ἔχει τὸ αἰσθητικόν. ἐπεὶ δ' ἀνόνομος
 αὐτῶν ἢ διαφορὰ, διωρίσται δὲ περὶ αὐτῶν ὅτι ἕτερα καὶ 418^α
 πῶς ἕτερα, χρῆσθαι ἀναγκαῖον τῷ πάσχειν καὶ ἀλλοι-
 οῦσθαι ὡς κυρίοις ὀνόμασιν. τὸ δ' αἰσθητικὸν δυνάμει ἐστὶν
 οἷον τὸ αἰσθητὸν ἤδη ἐντελεχείᾳ, καθάπερ εἴρηται. πάσχει
 μὲν οὖν οὐχ ὅμοιον ὄν, πεπονθὸς δ' ὁμοίωται καὶ ἔστιν 5
 οἷον ἐκεῖνο.

6 Λεκτέον δὲ καθ' ἐκάστην αἰσθησιν περὶ τῶν αἰσθητῶν
 πρώτων. λέγεται δὲ τὸ αἰσθητὸν τριχῶς, ὧν δύο μὲν καθ'
 αὐτὰ φαμεν αἰσθάνεσθαι, τὸ δὲ ἐν κατὰ συμβεβηκός. τῶν
 δὲ δύο τὸ μὲν ἴδιον ἐστὶν ἐκάστης αἰσθήσεως, τὸ δὲ κοινὸν 10
 πασῶν. λέγω δ' ἴδιον μὲν ὃ μὴ ἐνδέχεται ἐτέρα αἰσθήσει
 αἰσθάνεσθαι, καὶ περὶ ὃ μὴ ἐνδέχεται ἀπατηθῆναι, οἷον
 ὄψις χρώματος καὶ ἀκοή φόφου καὶ γεῦσις χυμοῦ. ἢ
 δ' ἀφή πλείους μὲν ἔχει διαφορὰς· ἀλλ' ἐκάστη γε κρίνει
 περὶ τούτων, καὶ οὐκ ἀπατᾶται ὅτι χρῶμα οὐδ' ὅτι φῶφος, 15
 ἀλλὰ τί τὸ κεχρωσμένον ἢ ποῦ, ἢ τί τὸ φοφοῦν ἢ ποῦ. τὰ

31 εἴποιμεν ECVWY P So 70, 11 : εἴποιμεν SUX

418^α 2 (ἕτερα καὶ ὅτι ἕτερα γρ. W) χρῆσθαι EUVWP Ph^ρ 309, 6
 So 70, 15 : χρῆσθαι δ' C [eras δ'], SXy τῷ UVXY P Ph^ρ
 So 70, 15 : τὸ ECSW [corr in τῷ C^ρ W^ρ] 3 δ' UVWXY P Ph^ρ
 So 70, 16 : om EC [ins C^ρ], S 4 (ἦδη ὡς ἐντ. S) (ἐντελέχεια
 corr ex ἐντελεχεία X) πάσχει 0—P Ph^ρ So 70, 17 : πάσχον P
 Th 56, 32 5 ὄν 0—SP Ph^ρ So 70, 17 : om SP Th 56, 33
 8 (ὄν] ὡς S : οἷον y) δυοῖν SUX 10 (μὲν ἐν ἴδιον V)
 αἰσθήσεως] τῆς αἰσθήσεως Wy : om V 11 ἐτέρα... 12 ἐνδέχεται
 om P [suppl mg P^ρ], So 70, 25 12 (αἰσθῆσαι Ph^ρ D) 14 (πλεί-
 στας V) (μὲν] μόνον corr μὲν V^ρ) (ἕκαστον γε P) 15 (τούτου
 V : αὐτῶν y) (οὐδ' ἢ X) 16 (ἢ ποῦ, om U) (ἢ τί... ποῦ
 om V) (ἢ ποῦ, om W)

μὲν οὖν τοιαῦτα λέγεται ἴδια ἐκάστου, κοινὰ δὲ κίνησις, ἤρε-
 μία, ἀριθμός, σχῆμα, μέγεθος· τὰ γὰρ τοιαῦτα οὐδεμίαν
 ἐστὶν ἴδια, ἀλλὰ κοινὰ πάσαις. καὶ γὰρ ἀφή κίνησις τίς
 20 ἐστὶν αἰσθητὴ καὶ ὄψει. κατὰ συμβεβηκός δὲ λέγεται αἰ-
 σθητόν, οἷον εἰ τὸ λευκὸν εἶη Διάρους υἰός, κατὰ συμβε-
 βηκός γὰρ τούτου αἰσθάνεται, ὅτι τῷ λευκῷ συμβέβηκε
 τούτο οὐ αἰσθάνεται. διὸ καὶ οὐδὲν πάσχει ἢ τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ
 αἰσθητοῦ. τῶν δὲ καθ' αὐτὰ αἰσθητῶν τὰ ἴδια κυρίως ἐστὶν
 25 αἰσθητά, καὶ πρὸς αὐτὰ ἢ οὐσία πέφυκεν ἐκάστης αἰσθήσεως.

Ὁ δὲ μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ὄψις, τοῦτ' ἐστὶν ὁρατόν. ὁρατόν δ' ἔστι
 ἐστὶ χρώμα μὲν, καὶ ὁ λόγῳ μὲν ἔστιν εἰπεῖν, ἀνώνομον δὲ
 τογχανεῖ ὄν· δῆλον δὲ ἔσται ὁ λέγομεν προελθούσι μά-

17 (οὖν om P, suppl P²) ἐκάστου ECSyP Ph¹t: ἐκάστης
 W cf Th 57, 36 So 70, 33: ἐκάστη UVX 19 πάσαις ECVWyP
 Ph¹ 2315, 10 t [πασῶν], Th 57, 38 [ἀπασῶν]: om S [πάντων mg S²],
 UX γὰρ ἀφή [corr in ἀφή C²] C: γὰρ ἢ ἀφή E [corr in ἀφή E^x]:
 γὰρ καὶ ἀφή Ph¹t [ex Arist. ed. Ald.] (τίς) τε V: om P,
 [eras ?] U) 20 (ἐστὶν om X) (αἰσθητικὴ S) (ὄψει ei in
 ras C²) post ὄψει habent: καὶ αὐτὰ μὲν οὖν ἐστὶν αἰσθητὰ
 ταῦτα Ald et omnes ante Bk edd cf So 70, 36 αἰσθητόν o Ph¹:
 εἶναι αἰσθητὰ S¹ 21 διάρους υἰός SUXPW²y² S¹p 127, 27; 128, 14
 Ph¹ 315, 24 So 71, 4 B: διάρους υἰός EC So 71, 4 AC: διάρου υἰός V:
 διάρης W Ph¹ 2315, 24: διάρης y: ἐὸ Διάρους υἰός ἢ ὁ Διάρης·
 Th 58, 7 22 (τούτου P) αἰσθάνεσθαι UX (διότι V) (τὸ
 λευκὸν W) 23 (ὄψ V) (αἰσθάνεσθαι U, corr U^x) καὶ ECWXYP
 S¹ Th 58, 14 So 71, 7: om SUV Ph¹ ἢ ECVWyP S¹ Ph¹
 Th 58, 15 So 71, 7: om SUX 24 (κυρίως τὰ ἴδια W) 26 (οὖν
 om P) (ἢ om SU) (ὁρατόν₁) ὃ ὁράται Ph¹ (ὁρατόν₂
 om X) (ὃ' ἐστὶ) ἔστι δὲ X: δὲ P) 27 χρώμα μὲν EC [corr in τε C^x],
 WP cf So 72, 24: χρώμα τε S U [τε in ras], VXy S¹ 129, 36
 Ph¹ 2319, 9; 346, 25 cf S¹p 129, 37: χρώμα S¹ 129, 1A 28 (ἐστὶν P
 So 72, 26) ὃ λέγομεν om U: τε ὃ λέγομεν post 29 ὁρατόν SX μάλιστα
 ECWyP So 72, 27: μάλλον V: om SUX

λιστα. τὸ γὰρ ὁρατόν ἐστὶ χρώμα. τούτο δ' ἐστὶ τὸ ἐπὶ τοῦ
 καθ' αὐτὸ ὁρατοῦ· καθ' αὐτὸ δὲ οὐ τῷ λόγῳ, ἀλλ' ὅτι ἐν 30
 ἑαυτῷ ἔχει τὸ αἷτιον τοῦ εἶναι ὁρατόν. πᾶν δὲ χρώμα κινη-
 τικόν ἐστὶ τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς, καὶ τοῦτ' ἐστὶν αὐτοῦ ἢ 418^b
 φύσις. διόπερ οὐχ ὁρατόν ἄνευ φωτός, ἀλλὰ πάντως ἕκαστον
 χρώμα ἐν φωτὶ ὁράται. διὸ περὶ φωτός πρῶτον λεκτέον τί
 ἐστὶν. ἔστι δὴ τι διαφανές. διαφανές δὲ λέγω ὃ ἔστι μὲν
 ὁρατόν, οὐ καθ' αὐτὸ δὲ ὁρατόν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀλλὰ δι' 5
 ἀλλότριον χρώμα. τοιοῦτον δὲ ἐστὶν ἀήρ καὶ ὕδωρ καὶ πολλὰ
 τῶν στερεῶν· οὐ γὰρ ἢ ὕδωρ οὐδ' ἢ ἀήρ διαφανές, ἀλλ' ὅτι
 ἐστὶ τις φύσις ἐνουπάρχουσα ἢ αὐτὴ ἐν τούτοις ἀμφοτέροις καὶ
 ἐν τῷ αἰδίῳ τῷ ἄνω σώματι. φῶς δὲ ἐστὶν ἢ τούτου ἐνέργεια,
 τοῦ διαφανοῦς ἢ διαφανές. δυνάμει δὲ ἐν ᾧ τοῦτ' ἐστὶ καὶ τὸ 10
 σκότος. τὸ δὲ φῶς οἷον χρώμα ἐστὶ τοῦ διαφανοῦς, ὅταν ἢ
 ἐντελεχθεῖα διαφανές ὑπὸ πυρός ἢ τοιοῦτου, οἷον τὸ ἄνω

29 (ἐστὶ, om U) (τὸ₂, om [eras ?] V) τοῦ... 30 ὁρατοῦ
 SUVXyP S¹p 130, 7 Ph¹ 2320, 6. 7 So 72, 28: τῶν... ὁρατῶν E [sser
 bis -ou E²], CW 30 (ἀλλ' om P) 31 ἐαυτῷ ECSWy Ph¹ 2320, 18
 cf Th 58, 31 So 72, 35: αὐτῷ X: αὐτῷ UV (ἔχει om [eras ?] V)
 418^b 2 (διότι y) πάντως ἕκαστον SUX Th 59, 7 cf S¹p 131, 14:
 πᾶν τὸ ἐκάστου ECVWyP So 73, 11 3 ὁράται ECWyP So 73, 11:
 καθοράται V: ὁρατόν SUX Th 59, 7 (λεκτέον πρῶτον P) (πρότερον W)
 λεκτέον o—X Th 59, 8 So 73, 11: ληπτέον X S¹ 4 (ὃ) ὅτι P)
 5 ἀπλῶς εἰπεῖν ECSVWyP Th 59, 11 So 73, 13: εἰπεῖν ἀπλῶς UX:
 εἰπεῖν Ph¹ 6 (καὶ₁ om X) 7 post στερεῶν add οἷον ὕλος κρύσταλλος
 C [uncis incl], mg U² cf Ph¹ 324, 4 Th 59, 13 So 73, 15 οὐδ'
 ECVWyP Th 59, 16 So 73, 15: ἢ SUX (ἢ₂ om X) 8 τις UX
 Th 59, 17 So 73, 16 cf Ph¹ 319, 14; 324, 8: om o—UX ἐνουπάρ-
 χουσα SUVXP Th 59, 17: ἐπαρχουσα ECWy 10 (διαφανές) διαφανοῦς y)
 ἐν ᾧ o—U S¹ So 74, 28: ἐν οἷς U Ph¹ 341, 10 D² [ἐγγὺς περὶ φωτός D¹t]
 cf Th 59, 31 (τούτου ante ἐν W: ὅμ S¹) (καὶ eras V) (τὸ
 ins W²) 11 (ἢ E) 12 ὑπὸ o—XP Ph¹: ὑπὸ τοῦ XP, ins τοῦ y²
 So 74, 30

σῶμα· καὶ γὰρ τούτῳ τι ὑπάρχει ἐν καὶ ταῦτόν. τί μὲν οὖν
 τὸ διαφανές καὶ τί τὸ φῶς, εἴρηται, ὅτι οὔτε πῦρ οὐδ' ὄλως
 15 σῶμα οὐδ' ἀπορροή σώματος οὐδενός (εἴη γὰρ ἂν σῶμά τι καὶ
 οὕτως), ἀλλὰ πυρὸς ἢ τοιούτου τινὸς παρουσία ἐν τῷ διαφα-
 νει· οὔτε γὰρ δύο σῶματα ἅμα δυνατόν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι,
 δοκεῖ τε τὸ φῶς ἐναντίον εἶναι τῷ σκότει· ἔστι δὲ τὸ σκότος
 στέρησις τῆς τοιαύτης ἕξεως ἐκ διαφανούς, ὥστε δῆλον ὅτι
 20 καὶ ἡ τούτου παρουσία τὸ φῶς ἐστίν· καὶ οὐκ ὀρθῶς Ἐμπε-
 δοκλήης, οὐδ' εἰ τις ἄλλος οὕτως εἴρηκεν, ὡς φερομένου τοῦ
 φωτός καὶ τεινομένου ποτὲ μεταξύ τῆς γῆς καὶ τοῦ περι-
 ἔχοντος, ἡμᾶς δὲ λανθάνοντος· τοῦτο γὰρ ἐστὶ καὶ παρὰ
 τὴν τοῦ λόγου ἐνάργειαν καὶ παρὰ τὰ φαινόμενα· ἐν μι-
 25 κρῷ μὲν γὰρ διαστήματι λάθοι ἂν, ἀπ' ἀνατολῆς δ' ἐπὶ
 δυσμάς τὸ λανθάνειν μέγα λίαν τὸ αἴτημα. ἔστι δὲ χρώ-
 ματος μὲν δεκτικὸν τὸ ἄχρουν, φόφου δὲ τὸ ἄσφοφον.

13 τούτῳ ο—S Ph^p 342, 31: τοῦτο S Ph^c 342, 30 D So 74, 30
 τι ὑπάρχει ECUVWY: ὑπάρχει τι SXP So 74, 30: ὑπάρχει Ph^c 342, 31
 (ταῦτό P So 74, 31) 14 (τὸ₁ om X) (εἴρηται καὶ τί τὸ φῶς V
 [εἴρηται suppl V² ut v]) 17 οὔτε UX Ph^l: οὐδὲ ο—UX Si^l δυνατόν
 ante ἅμα SX Si^l: post εἶναι V: post σώματα, et ἅμα post αὐτῷ Ph^l
 18 τε ECSWY Si^l Ph^l: δὲ UVXP (εἶναι om V) σκότει VXP Si^l
 So 75, 22: σκότῳ ECSUW, [corr in -ei] y Ph^l τὸ₂ om V: ὁ Ph^l
 19 (τῆς om Sy, ins y²) (ἐν διαφανεί P) 20 (καὶ₁) καὶ y, sscr
 καὶ y²) ἡ τούτου παρουσία τὸ φῶς ECVWY P Th 60, 21 So 75, 23:
 τὸ φῶς ἢ τούτου παρουσία SU [sed τὸ φῶς suppl U²], X Si^p 134, 28
 21 οὐδ' ο Th 60, 27: ἢ Ph^l (εἰ om V) οὔτως ο—S Ph^c 345, 13
 Th 60, 28 So 75, 25: om S Ph^l D: περὶ τούτου corr X² 22 τεινο-
 μένου ECV: γινομένου SUWXy P Ph^l Th 60, 28 So 75, 25 23 (καὶ
 om W) (περὶ y) 24 τοῦ λόγου ECVWY P So 75, 27: ἐν τῷ
 λόγῳ SUX Th 60, 31 ἐνάργειαν y P corr C^x sscr W^x So 75, 27:
 ἐνάργειαν ECW: ἀλγῆσιαν SUVX Th 60, 31 (περὶ Sy) 25 (μὲν
 om W) (διαστήματι ut v X, corr X²) 26 (δὲ] μὲν S)
 27 (δὲ om P)

ἄχρουν δ' ἐστὶ τὸ διαφανές καὶ τὸ ἀόρατον ἢ τὸ μόλις
 ὀρώμενον, οἷον δοκεῖ τὸ σκοτεινόν. τοιοῦτον δὲ τὸ διαφανές
 μὲν, ἀλλ' οὐχ ὅταν ἢ ἐντελεχεία διαφανές, ἀλλ' ὅταν δυ- 30
 νάμει· ἢ γὰρ αὐτὴ φύσις ὅτε μὲν σκότος ὅτε δὲ φῶς
 ἐστίν. οὐ πάντα δὲ ὀρατὰ ἐν φωτὶ ἐστίν, ἀλλὰ μόνον ἐκάστου 419^a
 τὸ οἰκτεῖον χρῶμα· ἕνια γὰρ ἐν μὲν τῷ φωτὶ οὐχ ὀράται,
 ἐν δὲ τῷ σκότει ποιεῖ αἴσθησιν, οἷον τὰ πυρῶδη φαινόμενα
 καὶ λάμποντα (ἀνόνομα δ' ἐστὶ ταῦτα ἐνὶ ὀνόματι), οἷον
 μύκης, κέρας, κεφαλαὶ ἰχθύων καὶ λεπίδες καὶ ὀφθαλ- 5
 μοί· ἀλλ' οὐδενός ὀράται τούτων τὸ οἰκτεῖον χρῶμα. δι' ἣν
 μὲν οὖν αἰτίαν ταῦτα ὀράται, ἄλλος λόγος· νῦν δ' ἐπὶ το-
 σοῦτον φανερόν ἐστιν, ὅτι τὸ μὲν ἐν φωτὶ ὀρώμενον χρῶμα.
 διὸ καὶ οὐχ ὀράται ἄνευ φωτός· τοῦτο γὰρ ἦν αὐτῷ τὸ
 χρῶματι εἶναι, τὸ κινητικῶ εἶναι τοῦ κατ' ἐνάργειαν διαφα- 10
 νοῦς· ἢ δ' ἐντελέχεια τοῦ διαφανοῦς φῶς ἐστίν. σημείον δὲ τού-
 του φανερόν· ἐὰν γὰρ τις θῆ τὸ ἔχον χρῶμα ἐπ' αὐτὴν
 τὴν ὄψιν, οὐκ ὄψεται· ἀλλὰ τὸ μὲν χρῶμα κινεῖ τὸ δια-

28 (ἄχρουν V) (ἐστὶ om P) τὸ₂ om P Si^c 134, 34 Ph^l So 78, 34
 τὸ₃ ο Ph^l So 78, 34: om Si^c 134, 35 μόλις ο—X Si^p 134, 35
 Th 61, 6 So 78, 34: μόλις X Ph^l 346, 6. 8 29 (σκοτεινόν] ἐσκοτι-
 σμένον WY) (ἀφανές V)

419^a 1 (ἐστίν₁ om C) (ὀράται τὰ X, om mox ἐστίν₂) (ἐκάστῳ V)
 2 (μὲν om P) 3 σκότει ο—EC So 79, 2: σκότῳ EC Th 61, 11
 (πυρῶδη E) 4 (εἰσὶ C) 5 (καὶ₁ om UX) (λωπίδες E [ω in ε
 corr E^x], C) (καὶ₂ om X) 6 (τούτων post χρῶμα P So 79, 5)
 (τούτων τὸ] τοῦτο C: τούτων W) 7 ὀράται ο—EC Si^l Th 61, 21
 So 79, 15 cf Ph^p 348, 10: ὀρατὰ EC Ph^l 9 καὶ SUX Ph^l: om ECVWY P
 So 83, 23 αὐτῷ ο—W Th 61, 36 So 83, 24: αὐτὸ W τὸ CVP
 Si^l So 83, 24: τῷ E [corr in τὸ E^x], Wy [corr in τὸ]: om SUX
 Th 61, 36 10 (τῷ eras ω, in ras ὁ E^x) (κινητῶν S)
 11 (ἢ δ' . . . 17 εἴη om sed mg suppl V²) 12 (εἰ γὰρ ἂν τις W:
 εἰ γὰρ τις P So 83, 27) 27 ο—WX Ph^l Th 62, 8: 27η WX So 83, 27

φανές, οἷον τὸν ἀέρα, ὑπὸ τούτου δὲ συνεχοῦς ὄντος κινεῖται
 15 τὸ αἰσθητήριον. οὐ γὰρ καλῶς τοῦτο λέγει Δημόκριτος οἴο-
 μενος, εἰ γένοιτο κενὸν τὸ μεταξύ, ὁράσθαι ἂν ἀκριβῶς καὶ
 εἰ μύρμηξ ἐν τῷ οὐρανῷ εἴη· τοῦτο γὰρ ἀδύνατον ἐστίν. πά-
 σχοντος γάρ τι τοῦ αἰσθητικοῦ γίνεται τὸ ὁρᾶν· ὑπ' αὐτοῦ
 μὲν οὖν τοῦ ὁρωμένου χρώματος ἀδύνατον· λείπεται δὲ ὑπὸ
 20 τοῦ μεταξύ, ὥστ' ἀναγκαῖον τι εἶναι μεταξύ· κενοῦ δὲ γενο-
 21 μένου οὐχ ὅτι ἀκριβῶς, ἀλλ' ὅπως οὐδὲν ὁφθῆσεται.

21 δι' ἣν
 μὲν οὖν αἰτίαν τὸ χρῶμα ἀναγκαῖον ἐν φωτὶ ὁράσθαι, εἴρη-
 ται. πῦρ δὲ ἐν ἀμφοῖν ὁράται, καὶ ἐν σκότει καὶ ἐν φωτί,
 καὶ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης· τὸ γὰρ διαφανές ὑπὸ τούτου γίνεται
 25 διαφανές. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ φόφου καὶ ὁσμῆς
 ἐστίν· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ἀπτόμενον τοῦ αἰσθητηρίου ποιεῖ τὴν
 αἴσθησιν, ἀλλ' ὑπὸ μὲν ὁσμῆς καὶ φόφου τὸ μεταξύ κί-
 νεῖται, ὑπὸ δὲ τούτου τῶν αἰσθητηρίων ἐκότερον· ὅταν δ' ἐπ'
 αὐτὸ τις ἐπιθῇ τὸ αἰσθητήριον τὸ φοφοῦν ἢ τὸ ὕζον, οὐδεμίαν
 30 αἴσθησιν ποιήσει. περὶ δὲ ἀφῆς καὶ γεύσεως ἔχει μὲν
 ὁμοίως, οὐ φαίνεται δέ· δι' ἣν δ' αἰτίαν, ὕστερον ἔσται δῆλον.

14 δὲ SUXP mg V *Sic* 136, 31 *So* 83, 30 : δὴ ECWy : δὲ ἤδη *Sic* A
Th 62, 10 16 (γένεται W) (τὸ μεταξύ κενὸν W) (ἂν om W)
 (ἀκριβῶς om X) 17 (εἰ ὁ μύρμηξ W : ἢ μύρμηξ S) ἀδύνατον ἐστίν
 ECVWyP *So* 83, 32 : ἐστίν ἀδύνατον SUX 18 τι ο—SU *So* 83, 33 AC :
 om SU *So* 83, 33 B αἰσθητικοῦ ECSUXP *So* 83, 33 : αἰσθητηρίου
 VWy *Ph* 350, 13 : «αἰσθήσεως» *Th* 62, 14 19 οὖν ο—SU *Th* 62, 15 :
 om SU *Sic* 137, 1 *So* 83, 33 δὴ ECVWyP : δὲ SUX *Sic* 137, 2
Th 62, 16 *So* 83, 34 20 ὥστ' . . . μεταξύ ECVWyP *So* 83, 34
cf Ph 350, 17 : om SUX 21 (μηδὲν y : οὐδὲ P *So* 83, 35)
 22 (ὁράσθαι ἐν φωτὶ y) 23 (τὸ πῦρ P *So* 83, 36) σκότει ο—EC
Sic *Ph* 352, 7 A [καὶ ἐν σκ. om D] : σκότω EC *So* 83, 37 26 (αὐτῶν
 om P *So* 84, 2 28 (δὲ τις ἐπ' αὐτῶ V) 29 (τις ἐπιθῇ om E,
 suppl E³ : τις ἐπιθῆη W) (τὸ₁ om E) 31 (δ' om X) (ἐστὶ X)

τὸ δὲ μεταξύ φόφου μὲν ἀήρ, ὁσμῆς δ' ἀνώουμον· κοινὸν
 γὰρ δὴ τι πάθος ἐπ' ἀέρος καὶ ὕδατος ἐστίν, ὥσπερ τὸ δια-
 φανές χρώματι, οὕτω τῷ ἔχοντι ὁσμῆν δ' ἐν ἀμφοτέροις
 ὑπάρχει τούτοις· φαίνεται γὰρ καὶ τὰ ἐνυδρα τῶν ζῴων 35
 ἔχειν αἴσθησιν ὁσμῆς. ἀλλ' ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ τῶν πεζῶν 419^b
 ὅσα ἀναπνεῖ, ἀδυνατεῖ ὁμαῖσθαι μὴ ἀναπνέοντα. ἢ δ' αἰ-
 τία καὶ περὶ τούτων ὕστερον λεχθήσεται.

8 Νῦν δὲ πρῶτον περὶ φόφου καὶ ἀκοῆς διορίσωμεν. ἔστι
 δὲ διττὸς ὁ φόφος· ὁ μὲν γὰρ ἐνεργεῖα τις, ὁ δὲ δυνάμει· 5
 τὰ μὲν γὰρ οὐ φαμεν ἔχειν φόφον, οἷον σπόγγον, ἔρια, τὰ
 δ' ἔχειν, οἷον χαλκὸν καὶ ὅσα στερεὰ καὶ λεία, ὅτι δύναι-
 ται φοφῆσαι. τοῦτο δ' ἐστίν αὐτοῦ μεταξύ καὶ τῆς ἀκοῆς
 ἐμποῖσθαι φόφον ἐνεργεῖα. γίνεται δ' ὁ κατ' ἐνέργειαν φό-
 φος ἀεὶ τινος πρὸς τι καὶ ἐν τινι· πληγῇ γὰρ ἐστίν ἢ ποι- 10
 οῦσα. διὸ καὶ ἀδύνατον ἐνὸς ὄντος γενέσθαι φόφον· ἔτερον
 γὰρ τὸ τύπτον καὶ τὸ τυπτόμενον· ὥστε τὸ φοφοῦν πρὸς τι
 φοφεῖ· πληγῇ δ' οὐ γίνεται ἄνευ φορᾶς. ὥσπερ δ' εἴπομεν,
 οὐ τῶν τυχόντων πληγῇ ὁ φόφος· οὐθένα γὰρ ποιεῖ φόφον
 ἔρια ἂν πληγῇ, ἀλλὰ χαλκὸς καὶ ὅσα λεία καὶ κοῖλα· 15

32 φόφου ο *Ph* 354, 7 A [φόφω D] *So* 84, 11 : φόφου *Sic* *Th* 62, 27
 33 δὴ ECP : om SUVWXY (τι γὰρ π. X) 34 (χρώματος P)
 ὃ ἐν ECWy : ὃν SV [sed corr in ἐν V²] X : ὃν ἐν P : post ὃ eras
 1 litt U 35 (καὶ om V)
 419^b 1 ὁσμῆς et 2 ὁμαῖσθαι ECP 4 πρῶτον om V *Sic* *cf Th* 63, 1
So 84, 20 ἀκοῆς SUV *Sic* *Th* 63, 1 : ὁσφρήσεως ECWXYP *So* 84, 20
 5 ἐνεργεῖα EC [ἐνεργία], P *Sic* 139, 12. 13 *Ph* 354, 21 *Th* 63, 2
So 84, 22 : ἐνεργεῖα SUVWXY δυνάμει ECWPX² *Sic* 139, 12. 13
Ph 354, 22 *Th* 63, 2 *So* 84, 22 : δυνάμεις SUVXY 9 (δὲ καὶ ὁ *Sic* A)
 11 (γίνεσθαι X) φόφου SVX *Ph* *So* 84, 30 : τὸν φόφον ECWY P
 15 ἔρια ECWY P *Ph* 359, 23 *So* 84, 23 : ἔριον SUVX ἂν πληγῇ
 ECWy : εἰ πληγῇ P *So* 84, 33 A : ἢ [om V] πατάξεν ἢ πληγέν SVX
 suppl mg U

ὁ μὲν χαλκός, ὅτι λείος, τὰ δὲ κοῖλα τῇ ἀνακλάσει πολ-
 λὰς ποιεῖ πληγὰς μετὰ τὴν πρώτην, ἀδυνατοῦντος ἐξελεθεῖν
 τοῦ κινήθεντος. ἔτι ἀκούεται ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι, ἀλλ' ἦττον.
 οὐκ ἔστι δὲ φόφου κύριος ὁ ἀήρ οὐδὲ τὸ ὕδωρ· ἀλλὰ δεῖ
 20 στερεῶν πληγὴν γενέσθαι πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸν ἀέρα.
 τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν ὑπομένη πληγῆς ὁ ἀήρ καὶ μὴ δια-
 χυθῆ. διὸ ἐὰν ταχέως καὶ σφοδρῶς πληγῆ, φοφεῖ· δεῖ γὰρ
 φθάσαι τὴν κίνησιν τοῦ ῥαπίζοντος τὴν θρύψιν τοῦ ἀέρος,
 ὡσπερ ἂν εἰ σωρὸν ἢ ὄρμαθὸν ψάμμου τύπτοι τις φερόμε-
 25 νον ταχύ. ἤχῳ δὲ γίνεται, ὅταν, [ἀπὸ τοῦ] ἀέρος ἐνὸς γενομέ-
 νου, διὰ [τὸ ἀγγεῖον] τὸ διορίσαν καὶ κωλύσαν θρυφθῆναι
 πάλιν ὁ ἀήρ ἀπωσθῆ, ὡσπερ σφαῖρα. ἔοικε δ' αἰεὶ γίνεσθαι
 ἤχῳ, ἀλλ' οὐ σαφές, ἐπεὶ συμβαίνει γε ἐπὶ τοῦ φόφου
 καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ φωτός· καὶ γὰρ τὸ φῶς αἰεὶ ἀνακλά-
 30 ται (οὐδὲ γὰρ ἂν ἐγένετο πάντῃ φῶς, ἀλλὰ σκότος ἔξω τοῦ
 ἡλιουμένου), ἀλλ' οὐχ οὕτως ἀνακλάται ὡσπερ ἀφ' ὕδατος

16 (μὲν γὰρ χ. V) 18 (ἐν] ὡς C) ὕδατι ο So 85, 24 :
 ὕδατι δὲ [δὲ ins] W² Si²A Ph¹D ἦττον ο—X Si¹: ἤσσαν X Si² 140, 16
 Fh¹ p359, 28 Th 63, 20 19 (φόφος V) κύριος EUXyP Si² 140, 17
 Ph¹ Th 83, 21 So 85, 24 : κυρίως CSVW (ὁ om Si² 140, 17) οὐδὲ
 SUXP Si² 140, 17 Ph¹ So 85, 24 : οὔτε CVWy : οὔτε δὲ E (ἀλλὰ διὰ
 στ. γενέσθαι πλ. X) 21 ὑπομένη SUVXP So 85, 26 : ὑπομένη ECWy
 cf Si² 140, 27 ; 141, 6 22 (ἂν W) 24 ἂν ECWYp So 85, 28 :
 om SUX ψάμμου ο—X So 85, 28 : ἄμμου X Th 63, 29 τύπτοι
 ECSUVy cf Th 63, 29 : τύπτει XP So 85, 29 AC : τύπτῃ W : τύπη
 So 85, 29 B 25 (τάχει P So 85, 29) ἀπὸ τοῦ ECWYp Alex de
 an 48, 1 [δὲ τοῦ], Si¹ So 85, 29 : om SUVX (ἀέρος τοῦ ἐνὸς W)
 γενομένου ο—WP Si¹ : γινομένου WP So 85, 29 26 τὸ ἀγγεῖον
 delevi 27 (ἀποστῆ W, sser ωσθ W²) 30 οὐδὲ ECWYp So 86, 11 :
 οὐ SUVX Th 64, 1 (ἂν om P) (πάντα P) 31 ἡλιου-
 μένου ECUVW Si² 143, 1 Th 64, 2 So 86, 12 : ἡλιωμένου SXyP
 Ph¹ 362, 26 . 31

ἢ χαλκοῦ ἢ καὶ τινος ἄλλου τῶν λείων, ὥστε σκιὰν ποιεῖν,
 ἢ τὸ φῶς ὀρίζομεν. τὸ δὲ κενὸν ὀρθῶς λέγεται κύριον τοῦ
 ἀκούειν. δοκεῖ γὰρ εἶναι κενὸν ὁ ἀήρ, οὗτος δ' ἐστὶν ὁ ποτῶν
 ἀκούειν, ὅταν κινήθῃ συνεχῆς καὶ εἰς. ἀλλὰ διὰ τὸ φαθυρὸς 35
 εἶναι οὐ γεγωνεῖ, ἂν μὴ λείον ἢ τὸ πληγέν. τότε δὲ εἰς γί- 420^a
 νεται ἅμα διὰ τὸ ἐπίπεδον· ἐν γὰρ τὸ τοῦ λείου ἐπίπεδον.

φοφητικὸν μὲν οὖν τὸ κινήτικὸν ἐνὸς ἀέρος συνεχεῖα μέχρις
 ἀκοῆς· ἀκοῆ δὲ συμφυῆς ἀήρ· διὰ δὲ τὸ ἐν ἀέρι εἶναι, κι-
 νουμένου τοῦ ἔξω ὁ εἶσω κινεῖται. διόπερ οὐ πάντῃ τὸ ζῶον ἀκούει, 5
 οὐδὲ πάντῃ διέρχεται ὁ ἀήρ· οὐ γὰρ πάντῃ ἔχει ἀέρα τὸ κι-
 νησόμενον μέρος καὶ ἔμφυχον. αὐτὸς μὲν δὴ ἄψοφον ὁ ἀήρ
 διὰ τὸ εὐθρυπτον· ὅταν δὲ κωλυθῆ θρύπτεσθαι, ἢ τούτου
 κίνησις φόφος. ὁ δ' ἐν τοῖς ὤσιν ἐγκατωκοδόμηται πρὸς τὸ
 ἀκίνητος εἶναι, ὅπως ἀκριβῶς αἰσθάνηται πάσας τὰς δια- 10
 φορὰς τῆς κινήσεως. διὰ ταῦτα δὲ καὶ ἐν ὕδατι ἀκούο-
 μεν, ὅτι οὐκ εἰσέρχεται πρὸς αὐτὸν τὸν συμφυῆ ἀέρα· ἀλλ'
 οὐδ' εἰς τὸ οὐδὲ διὰ τὰς ἔλικας. ὅταν δὲ τοῦτο συμβῆ, οὐκ

32 ἢ καὶ ECUXyP Ph¹ 362, 19 So 86, 15 : ἢ SV : καὶ W 33 ἢ ο
 So 86, 15 : φ Ph² 363, 10 35 (κινήσθαι S) (φαθυρὸν X, corr -ὸν W²)
 420^a 1 (ἂν] ἀλλ' ei W) 2 ἅμα διὰ ο—UX So 86, 20 : ἅμα γὰρ διὰ
 UX cf Ph¹ 363, 27 (ἐν... ἐπίπεδον om P) 3 συνεχεῖα μέχρις ο—P
 Si¹ Ph¹ : συνεχούς μέχρι P Th 64, 15 So 86, 24 4 ἀκοῆ δὲ σ. ἀήρ
 WyP Si² 143, 22 Ph² 364, 11 Prisc Lyd 16, 22 So 86, 25 : ἀκοῆ δὲ σ.
 ἀέρι ECSUVX Th 64, 16 (δὲ, om y) 5 ὁ ECWy Th 64, 18
 cf Si² 143, 28 Ph¹ 365, 22 . 25 : τὸ SUVXP (ἔσω SU) κινεῖται
 ECUXyP Si² 143, 32 Ph¹ 365, 22 cf Th 64, 18 : κινεῖ SVP (διὸ V)
 πάντῃ... 6 ὁ ἀήρ ECSUVX Si¹ cf So 87, 2 : παντὶ μέρει τὸ ζῶον ἀκούει,
 ἀλλ' ὡσίν· οὐδὲ πανταχοῦ τοῦ σώματος διέρχεται Wy cf Ph¹ 365, 26 : πάντα
 τὸ ζῶον ἀκούει, ἀλλ' ὡσίν, οὐδὲ πάντα διέρχεται ὁ ἀήρ P 7 post ἔμφυχον
 add ὡσπερ ἢ κόρη τὸ [om τὸ P] ὑγρόν WyP mgU³ Ph² 366, 9 cf So 86, 37
 αὐτὸς Th 64, 22 : αὐτὸ ο Si¹ Ph¹ (τοῦ τούτου U) 9 (φόφος γίνεται
 ὁ W) 11 (οὐκ ante ἀκούομεν suppl S²) 12 (ἐπέρχεται Ph¹D)

ἀκούει· οὐδ' ἂν ἡ μῆνιγξ κάμη· ὡσπερ τὸ ἐπὶ τῆ κόρη δέρ-
 15 μα ἔταν κάμη. ἀλλὰ καὶ σημεῖον τοῦ ἀκούειν ἢ μὴ τὸ
 ἡγεῖν αἰεὶ τὸ οὖς ὡσπερ τὸ κέρας· αἰεὶ γὰρ οἰκείαν τινὰ κί-
 νησιν ὁ ἀῆρ κινεῖται ὁ ἐν τοῖς ὠσίν· ἀλλ' ὁ φόφος ἀλλό-
 τριος καὶ οὐκ ἴδιος. καὶ διὰ τοῦτο φασιν ἀκούειν τῷ κενῷ καὶ
 ἡχοῦντι, ὅτι ἀκούομεν τῷ ἔχοντι ὠρισμένον τὸν ἀέρα. πότερον
 20 δὲ φοφεῖ τὸ τυπτόμενον ἢ τύπτον; ἢ καὶ ἄμφω, τρό-
 πον δ' ἕτερον· ἔστι γὰρ ὁ φόφος κίνησις τοῦ δυναμένου κι-
 νεῖσθαι τὸν τρόπον τοῦτον ὄνπερ τὰ ἀφαλλόμενα ἀπὸ τῶν
 λειῶν, ἔταν τις κρούση. οὐ δὴ πᾶν, ὡσπερ εἴρηται, φοφεῖ
 τυπτόμενον καὶ τύπτον, οἶον, ἐὰν πατάξῃ βελόνῃ βελόνῃν·
 25 ἀλλὰ δεῖ τὸ τυπτόμενον ὁμαλὸν εἶναι, ὥστε τὸν ἀέρα ἀδροῦν
 ἀφάλλεσθαι καὶ σεισθαι. αἱ δὲ διαφοραὶ τῶν φοφούντων
 ἐν τῷ κατ' ἐνέργειαν φόφῳ δηλοῦνται· ὡσπερ γὰρ ἄνευ
 φωτὸς οὐχ ὁράται τὰ χρώματα, οὕτως οὐδ' ἄνευ φόφου τὸ

14 οὐδ' SUVXP *Ph*^c 367, 32 *So* 87, 12: οὐτ' ECW[sserδ], y (μῆνιξ U)
 κάμη o *So* 87, 12 [κάμοι] cf *Sip* 144, 31 *Th* 65, 12: om *Ph*^c 367, 32
 15 ἔταν κάμη SUVX. *Ph*^c 367, 33 cf *Sip* 144, 31 *Th* 65, 13: om ECW_yP
So 87, 12 16 αἰεὶ ECW_yP *Si*^l *Ph*^l *Th* 65, 18 *So* 87, 13: om SUVX
 (τὸ οὖς om P *So* 87, 13) 17 ὁ ἀῆρ κινεῖται ECW_{Xy} *So* 87, 14:
 κινεῖται ὁ ἀῆρ SUV: ὁ ἀῆρ κινεῖ P ὁ₂ EV_yP *So* 87, 14 cf *Sip* 145, 19:
 om CSUWX 18 (διὰ τοῦτο καὶ P) 19 (ἔτε P) τὸν ECW_yP
Si^l 145, 28: om SUVX *Ph*^l 22 (ὡσπερ *Ph*^l sed ὄνπερ *Ph*^c 375, 3)
 ἀφαλλόμενα EC_yP *Ph*^l 375, 3t *Th* 65, 23 *So* 87, 23: σφαλλόμενα [sser
 à- W²] W *Ph*^c 375, 3D: ἀλλόμενα SU [ἀφ- add U²], VX *Sip* 146, 6 cf 12
 (ἀπὸ om P) 23 (τι C) (περ om C) 24 τὸ τυπτόμενον yP *Ph*^lD
 καὶ τύπτον ECW_y *Sip* 146, 14 *Ph*^l 372, 22: ἢ τὸ τύπτον P *So* 87, 24
 [om τὸ]: om SUVX (ἂν W) (βελόνῃ βελόνῃν P) 25 τὸ τυπτό-
 μενον ὁμαλὸν εἶναι o—P *Ph*^l 372, 24: εἶναι τὸ τύπτον καὶ τυπτόμενον
 ὁμαλὸν P *Sip* 146, 14 ἀδροῦν EC_yP *Ph*^l 372, 28 *So* 87, 28: ἀρόρον
 SUVWX *Si*^l 146, 16 26 (ἀφελῆσαι S) φοφούντων ESUVWX
Si^l 146, 27 *Ph*^l 372, 34: φόφῳ CyP *Theophr ap Prisc* 17, 25 *Th* 65, 37
So 87, 30 27 (ἐν om V) (δηλονότι V) 28 (αἱ χροαὶ οὐχ ὁρῶνται P)

ὀξύ καὶ τὸ βαρὺ. ταῦτα δὲ λέγεται κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ
 τῶν ἀπτῶν· τὸ μὲν γὰρ ὀξύ κινεῖ τὴν αἰσθησιν ἐν ὀλίγῳ 30
 χρόνῳ ἐπὶ πολὺ, τὸ δὲ βαρὺ ἐν πολλῷ ἐπ' ὀλίγον. οὐ δὴ
 ταχὺ τὸ ὀξύ, τὸ δὲ βαρὺ βραδύ, ἀλλὰ γίνεται τοῦ μὲν
 διὰ τὸ τάχος ἢ κίνησις τοιαύτη, τοῦ δὲ διὰ βραδυτήτα.
 καὶ ἔοικεν ἀνάλογον ἔχειν τῷ περὶ τὴν ἀφήν ὀξεῖ καὶ ἄμ. 420^b
 βλεῖ· τὸ μὲν γὰρ ὀξύ οἶον κεντεῖ, τὸ δ' ἄμβλύ οἶον ὠθεῖ
 διὰ τὸ κινεῖν τὸ μὲν ἐν ὀλίγῳ τὸ δὲ ἐν πολλῷ, ὥστε συμ-
 βαίνει τὸ μὲν ταχὺ τὸ δὲ βραδὺ εἶναι. 4

περὶ μὲν οὖν φόφου 4
 ταύτη διωρίσθω. ἢ δὲ φωνὴ φόφος τίς ἐστὶν ἐμφύχου· τῶν 5
 γὰρ ἀφύχων οὐθέν φωνεῖ, ἀλλὰ καθ' ὁμοιότητα λέγεται
 φωνεῖν, οἶον ἀδλὸς καὶ λύρα καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ἀφύχων
 ἀπότασιν ἔχει καὶ μέλος καὶ διάλεκτον. ἔοικε γὰρ, ὅτι
 καὶ ἡ φωνὴ ταύτ' ἔχει. πολλὰ δὲ τῶν ζῳων οὐκ ἔχουσι
 φωνήν, οἶον τὰ τε ἄναιμα καὶ τῶν ἐναίμων ἰχθύες. καὶ 10
 τοῦτ' ἐδλόγως, εἴπερ ἀέρος κίνησις τίς ἐστὶν ὁ φόφος. ἀλλ'

29 τὸ om *Prisc Lyd* 17, 28 30 (τὴν αἰσθησιν post
 31 πολὺ P) 31 ἐπ' ECX *Si*^c 147, 5 *Th* 66, 6: om SUVW_yP *So* 88, 19
 οὐ δὴ ESUX *Si*^l 147, 37 *Ph*^l [οὐδ' ἢ D]: οὕτω δὴ CX² *Ph*^lD² cf
Si^l 147, 38: ὥστε οὐχὶ τὸ C³: ὥστε οὐχὶ WP *So* 88, 2: ὥστε οὐδὲ V:
 οὐ δὴ... 32 βραδὺ om y 32 (τὸ δὲ in οὐδὲ τὸ corr V²) 33 (τοιαύτη
 τοῦ ταύτης S)

420^b 1 ἔχειν ἀνάλογον XP (ἀφήν) ἀκοήν W) 2 ἄμβλύ o—P
Ph^c 148, 4: βαρὺ P *Th* 66, 8 3 συμβαίνει UVXP *Si*^c 148, 7 *Ph*^c 374, 29
So 88, 23: συμβαίνειν ECSW_y 4 (ταχεῖ εἶναι τὸ δὲ βραδὺ P)
 5 (διαφείσθω *Ph*^lD) (ἐμφύχος W) τῶν... 6 φωνεῖ P
 7 (αὐλοῖ P) 8 γὰρ ECW_{Xy}P *So* 88, 26: δὲ SUV *Ph*^l 9 καὶ
 ECW_{Xy}P *Ph*^l *So* 88, 26: om SUV πολλά... 10 ἰχθύες P
 10 (φωνεῖν W, sser ἢν W¹) 11 τίς ECW_yP *Ph*^l [sed ἀέρος post τίς],
So 88, 29: om SUVX *Si*^l cf *Ph*^l 378, 1 *Th* 66, 21 ἔστιν o—P *Si*^l
 cf *Ph*^l 378, 1: om P *Ph*^l *So* 88, 29

οἱ λεγόμενοι φωνεῖν, οἷον ἐν τῷ Ἀγγελῷ, φοφοῦσι τοῖς
 βραγχιόις ἢ τινι ἐτέρῳ τοιοῦτῳ. φωνῆ δ' ἐστὶ ζῦου φόφος,
 καὶ οὐ τῷ τυχόντι μορίῳ. ἀλλ' ἐπεὶ πᾶν φοφεῖ τύπτοντός
 15 τινος καὶ τι καὶ ἐν τινι, τοῦτο δ' ἐστὶν ἀήρ, εὐλόγως ἂν
 φωνοῖη ταῦτα μόνᾳ ὅσα δέχεται τὸν ἀέρα. ἤδη γὰρ τῷ
 ἀναπνεομένῳ καταχρήται ἡ φύσις ἐπὶ δύο ἔργα, καθάπερ
 τῇ γλώττῃ ἐπὶ τε τὴν γεῦσιν καὶ τὴν διάλεκτον, ὧν ἡ μὲν
 γεῦσις ἀναγκαῖον (διὸ καὶ πλείοσιν ὑπάρχει), ἡ δ' ἐρμη-
 20 νεία ἕνεκα τοῦ εἶδ, οὕτω καὶ τῷ πνεύματι πρὸς τε τὴν θερ-
 μότητα τὴν ἐντὸς ὡς ἀναγκαῖον (τὸ δ' αἷτιον ἐν ἐτέροις εἰ-
 ρήσεται) καὶ πρὸς τὴν φωνήν, ὅπως ὑπάρχη τὸ εἶδ. ὄργα-
 νον δὲ τῇ ἀναπνοῇ ὁ φάρυγξ· οὐ δ' ἕνεκα καὶ τὸ μῦριον
 ἐστὶ τοῦτο, πνεύμων· τούτῳ γὰρ τῷ μορίῳ πλείστον ἔχει τὸ
 25 θερμὸν τὰ περὶ τῶν ἄλλων. δεῖται δὲ τῆς ἀναπνοῆς καὶ
 ὁ περὶ τὴν καρδίαν τόπος πρῶτος. διὸ ἀναγκαῖον εἶσω ἀνα-
 πνεομένου εἰσιέναι τὸν ἀέρα. ὥστε ἡ πληγὴ τοῦ ἀναπνεομένου

12 οἷον] οἱ P: om Ph^c 378, 6 So 88, 29 ἀγγελῷ φοφοῦσι o—SV
 Ph^c 378, 6 Th 66, 22: ἀγγελῷ ἰχθύες φοφοῦσι SV So 88, 29 13 (φόφος
 ζῦου W) 15 (κα₂ om C, ins W¹) 17 (καταχρήται γ) 18 τε ECP
 Ph^l Th 66, 30 So 88, 36 AC: om SUVWXY So 88, 36 B 19 καὶ o—EC
 Th 66, 31 So 88, 37: om EC 20 ἕνεκα EP So 88, 37: ἕνεκεν o—EP
 21 τὸ... εἴρηται post 22 φωνήν W, [om εἴρηται] γ εἴρησεται E Ph^p 381, 5:
 εἴρηται SUVWXP, [asser σε] C So 89, 1: om γ 22 (καὶ... φωνήν)
 ἄτερον δὲ ἔργον καὶ φωνήν S^lA) ὑπάρχη SUP S^l So 89, 1: ὑπάρχει
 CWX: ὑπάρχοι EV 23 ἕνεκα ECWY P S^l Ph^p 381, 34 So 89, 16:
 ἕνεκεν SUVX cf Th 66, 36 καὶ P S^l: om o—P Ph^p 381, 34
 24 πνεύμων o—E: Ph^p 381, 34 Th 66, 36 So 89, 16: πλεῦμων E,
 corr C^x: ὁ πνεύμων S^l cf p149, 18. 24 πλείστον E: πλείον o—E
 S^l Ph^l Th 66, 37 So 89, 17 AC [πλέον B] 26 πρῶτος τόπος UP
 So 89, 18 (διὸ καὶ ἀναγκαῖον Ph^l) (ἀναπνεύμενον εἶσω W, τοῦ
 ἀναπνεομένου corr W²) 27 (πληγὴ post ἀέρος P So 89, 26) ἀναπνε-
 ομένο: o—Wy S^l 149, 26 Ph^l So 89, 26 cf Th 67, 3: om Wy

ἀέρος ὑπὸ τῆς ἐν τούτοις τοῖς μορίοις ψυχῆς πρὸς τὴν κα-
 λουμένην ἀρτηρίαν φωνῆ ἐστὶν. οὐ γὰρ πᾶς ζῦου φόφος φωνῆ,
 καθάπερ εἶπομεν (ἔστι γὰρ καὶ τῇ γλώττῃ φοφεῖν καὶ 30
 ὡς οἱ βήττοντες), ἀλλὰ δεῖ ἔμφυχόν τε εἶναι τὸ τύπτον
 καὶ μετὰ φαντασίας τινός· σημαντικὸς γὰρ δὴ τις φόφος
 ἐστὶν ἡ φωνή· καὶ οὐ τοῦ ἀναπνεομένου ἀέρος, ὥσπερ ἡ βήξ,
 ἀλλὰ τούτῳ τύπτει τὸν ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ πρὸς αὐτήν. σημείον 421^a
 δὲ τὸ μὴ δύνασθαι φωνεῖν ἀναπνεύοντα μηδ' ἐκπνεύοντα,
 ἀλλὰ κατέχοντα· κινεῖ γὰρ τούτῳ ὁ κατέχων· φανερόν δὲ
 καὶ διότι οἱ ἰχθύες ἄφωνοι· οὐ γὰρ ἔχουσι φάρυγγα. τοῦτο
 δὲ τὸ μῦριον οὐκ ἔχουσιν, ὅτι οὐ δέχονται τὸν ἀέρα οὐδ' ἀνα- 5
 πνεύουσιν. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν, ἕτερός ἐστι λόγος.

9 Περὶ δὲ ὁσμῆς καὶ ὁσφραντοῦ ἦττον εὐδιόριστόν ἐστι τῶν

28 ψυχῆς: o—Wy S^l 149, 26. 28 So 89, 26 cf Alex ap
 S^l 149, 29: ψυχῆς δυνάμειος Wy Ph^p 382, 34 30 (εἴρηται P
 So 89, 28) κα₁ ECWY P S^l So 89, 28: om SUVX κα₂
 o—E S^l So 89, 28: om E 31 ὡς o—P: ὥσπερ S^l:
 οἷον ποιούσιν P So 89, 28 δεῖ o—UV So 89, 29: δὴ UV
 τε ECWY P So 89, 29: τι SUVX (τὸ τύπτον post δεῖ X) 32 δὴ
 EWY P, ins C^x Ph^l So 89, 30: om SUVX Th 67, 9 33 βήξ
 SUVWP S^l 150, 16 Ph^l p379, 16 So 88, 32; 89, 31: βήξ ECy, X
 [corr in βήξ X²]

421^a 1 (τούτω X) 2 τὸ μὴ... 3 κατέχων P 3 ἀλλὰ
 κατέχοντα SUVWX mgC^x S^l p150, 24: om ECy τούτω CSUXY P
 S^l p150, 25 Ph^c 384, 2 Th 67, 13 So 89, 31: τούτω EVW δὲ ECWXY P,
 in ras V² Ph^l So 90, 4: γὰρ SU 5 ἀναπνεύουσιν ECY PE_a So 90, 6:
 ἀναπνεύουσιν. ἀλλ' οἱ λέγοντες οὕτω ἀμαρτάνουσιν [διαμαρτάνουσιν X] SVWX
 mg U [perperam post 7 ὁσμῆς], mg γ² Ph^p 384, 11 6 μὲν οὖν
 ECWY: δ' VXPE_a So 90, 6: om SU ἐστὶ. EWY: om C: ἐστὶ
 SUVX: ἐστὶ περὶ αὐτῶν PE_a So 90, 6: ἐστὶ Ph^c 384, 23 7 (τῆς
 ante ὁσμῆς eras C) (ὁσμῆς W)

7 ἦττον... 422^a 23 ὧν τὸ PE_a.

εἰρημένων· οὐ γὰρ δῆλον ποῖόν τί ἐστιν ἢ ὁσμὴ, οὕτως ὡς ὁ
 φόφος ἢ τὸ χρώμα. αἴτιον δ' ἔτι τὴν αἰσθησιν ταύτην οὐκ
 10 ἔχομεν ἀκριβῆ, ἀλλὰ χεῖρω πολλῶν ζώων· φαύλως γὰρ
 ἄνθρωπος ὁμαῖται, καὶ οὐθενὸς αἰσθάνεται τῶν ὀσφραντῶν
 ἄνευ τοῦ λυπηροῦ ἢ τοῦ ἠδέος, ὡς οὐκ ὄντος ἀκριβοῦς τοῦ αἰσθη-
 τηρίου. εὐλογον δ' οὕτω καὶ τὰ σκληρόφθαλμα τῶν χρωμά-
 τῶν αἰσθάνεσθαι, καὶ μὴ διαδήλους αὐτοῖς εἶναι τὰς δια-
 15 φορὰς τῶν χρωμάτων πλὴν τῷ φοβερῷ καὶ ἀφόβῳ· οὕτω
 δὲ καὶ τὰς ὁσμάς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. ἔοικε μὲν γὰρ
 ἀνάλογον ἔχειν πρὸς τὴν γεῦσιν καὶ ὁμοίως τὰ εἶδη τῶν
 χυμῶν τοῖς τῆς ὁσμῆς, ἀλλ' ἀκριβεστέραν ἔχομεν τὴν γεῦ-
 σιν διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ἀφήν τινα, ταύτην δ' ἔχειν τὴν αἰ-
 20 σθησιν τὸν ἄνθρωπον ἀκριβεστάτην· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις
 λείπεται πολλῶν τῶν ζώων, κατὰ δὲ τὴν ἀφήν πολλῶν τῶν
 ἄλλων διαφερόντως ἀκριβοῖ. διὸ καὶ φρονιμώτατόν ἐστι τῶν
 ζώων. σημεῖον δὲ τὸ καὶ ἐν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων παρὰ

8 ποῖον ο—V *Sil*: ποιεῖ V: οἶον *Ph^l c388, 4* ἢ *ECVW_yPE_a*
Sic 151, 32: om *SUX Sil Ph^l c388, 4* ὁσμὴ *SUVXPE_a Sil c151, 32*
Ph^l c388, 4 So 90, 16: ὁσμὴ *ECW_y* 9 ἢ τὸ χρώμα *ESUV cf So 90, 16*:
 ἢ τὸ φῶς ἢ τὸ χρώμα *CWXY Sic 151, 36 Ph^l c388, 4 cf Th 67, 29*: καὶ τὸ
 φῶς *PE_a* 10 χεῖρω *Cy*: χεῖρων *E*: χεῖρονα *SUVW Ph^l 386, 5A*: χεῖρον
X Sil c152, 1 Ph^l 386, 5D (γὰρ ὁ ἄ. W) 11 αἰσθάνεται *SUVXY*
Sil c151, 11 Th 67, 33: ὀσφραίνεται *ECW* 13 (δ' om X) 14 (δια-
 λήλους S) (τὰς διαφορὰς εἶναι X) 16 ὁσμάς *SUVXPE_a So 90, 32*:
 ὁδμάς *ECW_y* 18 (ὁδμῆς W) ἀκριβεστέραν *SUVXYPE_a So 90, 38*:
 ἀκριβεστέρον *E [in -an corr E³], CW* 19 (καὶ διὰ γ) εἶναι αὐτὴν
ECWXY: αὐτὴν εἶναι *SUV* (τὴν αἰσθησιν om V) 20 (ἀκριβεστάτην ὁ
 ἄνθρ. W cf *PE_a So 91, 1* 21 λείπεται πολλῶν ο—UX: λείπεται πολλῶν X,
[eras v] U PE_a Sic 151, 21. 30 Ph^l 388, 19 Th 67, 30 So 91, 1 [πολλοῖς]
 τῶν ο—XP *Th 67, 30 So 91, 1*: om *XPE_a cf Sic 151, 21 Ph^l 388, 19*
 (πολλῶν τῶν ἄλλων om X) 22 (ἐστὶ τῶν ζώων om γ, ins γ²)
 23 τὸ καὶ *UV*: καὶ τὸ *ECW_y*: τὸ [om καὶ] X (περὶ W)

τὸ αἰσθητήριον τοῦτο εἶναι εὐφρεῖς καὶ ἀφρεῖς, παρ' ἄλλο
 δὲ μηδέν· οἱ μὲν γὰρ σκληρόσαρκοι ἀφρεῖς τὴν διάνοιαν, 25
 οἱ δὲ μαλακόσαρκοι εὐφρεῖς. ἐστὶ δ', ὡσπερ χυμὸς ὁ μὲν
 γλυκὸς ὁ δὲ πικρὸς, οὕτω καὶ ὁσμαί· [ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχουσι
 τὴν ἀνάλογον ὁσμὴν καὶ χυμὸν, λέγω δὲ οἶον γλυκεῖαν
 ὁσμὴν καὶ γλυκὸν χυμὸν, τὰ δὲ τοῦναντίον.] ὁμοίως δὲ καὶ
 ὀσμεία καὶ ἀσθηρὰ καὶ ὀξεία καὶ λιπαρὰ ἐστὶν ὁσμὴ. 30
 ἀλλ' ὡσπερ εἴπομεν, διὰ τὸ μὴ σφόδρα διαδήλους εἶναι
 τὰς ὁσμάς ὡσπερ τοὺς χυμοὺς, ἀπὸ τούτων εἴληφε τὰ ὀνό-
 ματα καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων· ἢ μὲν γὰρ γλυκεῖα 421^b
 [ἀπὸ τοῦ] κρόκου καὶ μέλιτος, ἢ δὲ ὀσμεία θύμου καὶ τῶν
 τοιούτων τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐστὶ δ',
 ὡσπερ καὶ ἡ ἀκοῆ καὶ ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων ἢ μὲν τοῦ ἀκουστοῦ
 καὶ ἀνηκούστου, ἢ δὲ τοῦ ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου, καὶ ἡ ὀσφρη- 5
 σις τοῦ ὀσφραντιοῦ καὶ ἀνοσφραντιοῦ. ἀνοσφραντον δὲ τὸ μὲν
 παρὰ τὸ ὄλωσ ἀδύνατον ἔχειν ὁσμὴν, τὸ δὲ μικρὰν ἔχον
 καὶ φαύλην. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἄγευστον λέγεται. ἔστι δὲ

24 (εἶναι) ἐστὶν X 27 (καὶ αἱ ὀ. *Ph^l*) ὁσμαί *SUVXPE_a Sil Ph^l*:
 ὀδμαί *ECW_y* ἀλλὰ... 29 τοῦναντίον *delevi* 28 (ἀνάλογον τὴν γ)
 28 et 29 ὀδμήν *ECW_y* 29 τὰ δὲ τοῦναντίον *ECW_y Ph^l 389, 33*
Th 68, 24: post 28 χυμὸν *ponit SUVX* 30 (λιπαρὰ E) ὀδμὴ *EW_y*
 32 ὀδμάς *EW_y* (ὡσπερ καὶ τοὺς W)

421^b 1 γὰρ ο—XP, *E_a*: om XP 2 ἀπὸ τοῦ *ECy*: om *SUVWXPE_a*
Sic 153, 34 3 (καὶ om V) 4 καὶ ἡ ἀκοῆ *ECyPE_a*: ἢ ἀκοῆ W *Ph^l*
Th 68, 30: ἀκοῆ *SUVX* (καὶ, om *Ph^lD*) 5 ἀνηκούστου ο—CX, *E_a*
Ph^l Th 68, 30: τοῦ ἀνηκούστου CX ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου *ESW_y Th 68, 31*:
 ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου S, [eras v] V *Ph^l*: ὄρατοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου CX: ἀοράτου
 καὶ ὄρατοῦ U ἢ₂ *ECUW_yPE_a Th 68, 31*: om *SVX Ph^l* 6 ἀνοσφραντιοῦ
EVW_yPE_a Ph^l Th 68, 32: τοῦ ἀνοσφραντιοῦ *CSUX* 7 (ὄλωσ ἀδύνατον)
 μὲν ὄλωσ W: ὄλωσ γ) (ὀδμὴν *ECW_y*) (τὸ δὲ τὸ V) 8 καὶ φαύλην
SW_yP: καὶ τὸ φαύλην *ECUVXE_a Th 69, 1* (δὲ om V) ἄγευστον
ECUWXYPE_a Ph^l 390, 23: γευστόν καὶ τὸ ἄγευστον *SVU² cf Th 69, 2*

καὶ ἡ ὄσφρησις διὰ τοῦ μεταξύ, οἷον ἀέρος ἢ ὕδατος· καὶ
 10 γὰρ τὰ ἐνυδρα δοκοῦσιν ὁσμῆς αἰσθάνεσθαι, ὁμοίως δὲ καὶ
 τὰ ἔναιμα καὶ τὰ ἄναιμα, ὡσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ ἀέρι· καὶ γὰρ
 τούτων ἔνια πόρρωθεν ἀπαντᾷ πρὸς τὴν τροφήν ὑποσμα
 γινόμενα. διὸ καὶ ἄπορον φαίνεται, εἰ πάντα μὲν ὁμοίως
 ὁσμάται, ὁ δ' ἄνθρωπος ἀναπνέων μὲν, μὴ ἀναπνέων δὲ
 15 ἀλλ' ἐκπνέων ἢ κατέχων τὸ πνεῦμα οὐκ ὁσμάται, οὔτε
 πόρρωθεν οὔτ' ἐγγύθεν, οὔδ' ἂν ἐπὶ τοῦ μυκτῆρος ἐντὸς τεθῆ·
 καὶ τὸ μὲν ἐπ' αὐτῷ τιθέμενον τῷ αἰσθητηρίῳ ἀναίσθητον
 εἶναι κοινὸν πάντων· ἀλλὰ τὸ ἄνευ τοῦ ἀναπνεῖν μὴ αἰσθά-
 νεσθαι ἴδιον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· δηλον δὲ πειρωμένοις· ὥστε
 20 τὰ ἄναιμα, ἐπειδὴ οὐκ ἀναπνέουσι, ἐτέραν ἂν τι' αἰσθησι
 ἔχοι παρὰ τὰς λεγομένας. ἀλλ' ἀδύνατον, εἴπερ τῆς ὁσμῆς
 αἰσθάνεται· ἢ γὰρ τοῦ ὄσφραντοῦ αἰσθησις καὶ δυσώδους
 καὶ εὐώδους ὄσφρησις ἐστίν. ἔτι δὲ καὶ φθειρόμενα φαίνεται
 ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ὁσμῶν ὑφ' ὧνπερ ἄνθρωπος, οἷον ἀσφάλ-
 25 του καὶ θείου καὶ τῶν τοιούτων. ὄσφραίνεσθαι μὲν οὖν ἀναγ-
 καῖον, ἀλλ' οὐκ ἀναπνέοντα. ἔοικε δὲ τοῖς ἀνθρώποις διαφέ-
 ρειν τὸ αἰσθητήριον τοῦτο πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ζώων, ὡσπερ

9 (καὶ om S) ἢ ECVWXY Ph^l: om SU: καὶ PE_a
 So 92, 13 10 (ὁσμῆς ECy: om V) (ὁμοίως corr ex ζῶμας. C^x)
 δὲ o—EC Ph^l 393, 1.4: om EC, ins C^x 11 τὰ ἐν. καὶ τὰ ἄν.
 SUVXY Ph^l 393, 1: τὰ ἐν. καὶ ἄν. PE_a: ἔναιμα καὶ ἄναιμα ECW
 (ὡσπερ γὰρ καὶ U, γὰρ exp U²) 13 (καὶ om E) 14 et 15 (ὁσμάται E)
 14 ἀναπνέων μὲν SUVX: ἀναπνέων ECyPE_a Ph^l Th 69, 14: ἄν. μὲν
 ὁσμάται W μὴ ἀναπνέων δὲ ECW_yPE_a Th 69, 15: om SUVX
 15 ἀλλ' ἐκπνέων E_a o—Wy: om Wy Th 69, 15 (οὐδὲ CU)
 18 (εἶναι καὶ κ. X) 20 (ἄν om y) 21 ἔχοι ECSUWXV²E_a
 Th 69, 21: ἔχει Vy: ἔχη P 22 (αἰσθάνεται ex αἰσθάνεσθαι corr E^x)
 (καὶ om W) (δυσώδης καὶ εὐώδης C: δυσωδίας καὶ εὐωδίας W)
 23 δὲ SUVWX Th 69, 26: δὴ ECy 24 (ὄφ' ἔφ' y) (ὧνπερ καὶ
 ὁ α. W)

τὰ ὄμματα πρὸς τὰ τῶν σκληροφθάλμων· τὰ μὲν γὰρ ἔχει
 φράγμα καὶ ὡσπερ ἔλυτρον τὰ βλέφαρα, ἀ μὴ κινήσας
 μηδ' ἀνασπᾶσας οὐχ ὄρα· τὰ δὲ σκληρόφθαλμα οὐδὲν 30
 ἔχει τοιοῦτον, ἀλλ' εὐθέως ὄρα τὰ γινόμενα ἐν τῷ δια-
 φανεῖ· οὕτως οὖν καὶ τὸ ὄσφραντικὸν αἰσθητήριον τοῖς μὲν
 ἀκαλυφῆς εἶναι, ὡσπερ τὸ ὄμμα, τοῖς δὲ τὸν ἀέρα δεχο- 422^a
 μένοις ἔχειν ἐπικάλυμμα, ὃ ἀναπνεόντων ἀποκαλύπτεσθαι,
 διευρυνομένων τῶν φλεβίων καὶ τῶν πόρων. καὶ διὰ τοῦτο
 τὰ ἀναπνέοντα οὐκ ὁσμάται ἐν τῷ ὑγρῷ· ἀναγκαῖον γὰρ
 ὄσφρανθῆναι ἀναπνεύσαντα, τοῦτο δὲ ποιεῖν ἐν τῷ ὑγρῷ 5
 ἀδύνατον. ἔστι δ' ἡ ὁσμὴ τοῦ ξηροῦ, ὡσπερ ὁ χυμὸς τοῦ ὄγρου,
 τὸ δὲ ὄσφραντικὸν αἰσθητήριον δυνάμει τοιοῦτον.

10 Τὸ δὲ γευστὸν ἐστὶν ἄπτὸν τι· καὶ τοῦτ' αἴτιον τοῦ μὴ
 εἶναι αἰσθητὸν διὰ τοῦ μεταξύ ἄλλοτρίου ὄντος σώματος·
 οὐδὲ γὰρ ἡ ἀφή. καὶ τὸ σῶμα δὲ ἐν ᾧ ὁ χυμὸς, τὸ γευ- 10
 στὸν, ἐν ὑγρῷ ὡς ὕλη· τοῦτο δ' ἄπτὸν τι. διὸ καὶ εἰ ἐν

28 (τὰ₁ om S) (τῶν ζώων σκληρόφθαλμα y) 29 φράγμα
 o—WP cf Th 69, 30: πῶμα WPE_a & μὴ o—XP Th 69, 31: & ἄν
 μὴ XPE_a (κινήσειας X: κινήση PE_a) 30 (ἀνασπᾶσειας X: ἀνα-
 σπᾶση PE_a) 31 εὐθέως ECW_y Si^p 154, 27: εὐθὺς SUVXE_a Th 69, 32
 So 92, 38: εὐθέα P τὸ γινόμενον UX: «τὸ γινόμενον χρώμα» Th 69, 33:
 ὅτι ἄν τεθῆ PE_a So 93, 1

422^a 2 (ἔχε ν] ὡσπερ X) (ἀνακαλύπτεσθαι U) 3 φλεβίων
 SUVX Ph^p 395, 13: φλεβῶν ECyPE_a Th 70, 1: φλεβῶν W 7 δυνά-
 μει ECVW_yP So 93, 26: τὸ δυνάμει SUXE_a Ph^l Th 70, 9 9 (ὄντος
 ἄλλοτρίου U) 10 (ἡ ἀφή E) δὲ ECVW_yP Si^c 155, 7 Ph^l D²:
 om SUXE_a Ph^l Alew^c ap Ph 399, 21 11 ὕλη: EPE_a Si^c 155, 7
 Ph^l 398, 27; 401, 17 So 93, 38: ὕλη SUVW Si^p 155, 9: ἐν ὕλη [ἐν
 eras] C, [ἐν eras; ὕλη quod sequitur in ras X², subf ὕδατι?] X: ἐν
 ὕδατι γρ. mg C²: ὕδατι Alew^v ap Ph 399, 22: ὡς ὕλη om y [ins y²]
 καὶ ECyPE_a Ph^l Th 70, 24 So 94, 1: καὶ SUVWX Si^l εἰ om Ph^l D
 Th 70, 24 So 94, 1

ὑδατι ἤμεν, ἡσθανόμεθ' ἂν ἐμβληθέντος τοῦ γλυκέος· οὐκ ἦν δ' ἂν ἡ αἴσθησις ἡμῖν διὰ τοῦ μεταξύ, ἀλλὰ τῷ μειχθῆναι τῷ ὑγρῷ, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ποτοῦ. τὸ δὲ χρῶμα 15 οὐχ οὕτως ὁράται τῷ μειγνυσθαι, οὐδὲ ταῖς ἀποροῖαις. ὡς μὲν οὖν τὸ μεταξύ οὐθέν ἐστιν· ὡς δὲ χρῶμα τὸ ὁρατόν, οὕτω τὸ γευστόν ὁ χυμός. οὐθέν δὲ ποιεῖ χυμοῦ αἴσθησιν ἄνευ ὑγρότητας, ἀλλ' ἔχει ἐνεργεία ἢ δυνάμει ὑγρότητα, οἷον τὸ ἀλμυρόν· εὐτηκτόν τε γὰρ αὐτὸ καὶ συντηκτικὸν γλώττης. 20 ὡσπερ δὲ καὶ ἡ ὄψις ἐστὶ τοῦ τε ὁρατοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου (τὸ γὰρ σκότος ἀόρατον, κρίνει δὲ καὶ τοῦτο ἡ ὄψις), ἔτι τοῦ λίαν λαμπροῦ (καὶ γὰρ τοῦτο ἀόρατον, ἄλλον δὲ τρόπον τοῦ σκοτούς), ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀκοή φόφου τε καὶ σιγῆς, ὧν τὸ μὲν ἀκουστόν τὸ δ' οὐκ ἀκουστόν, καὶ μεγάλου φόφου, 25 καθάπερ ἡ ὄψις τοῦ λαμπροῦ (ὡσπερ γὰρ ὁ μικρὸς φόφος ἀνήκουστος, τρόπον τινὰ καὶ ὁ μέγας τε καὶ ὁ βίαιος), ἀό-

12 ἤμεν SUVWXY *Si^l Ph^l 2399, 9 So 94, 1*: εἶμεν E [εἰ in ras, subf η ?], C [sser ἤ C³]: εἴμεν E_a: ὤμεν P *Th 70, 24* ἡσθανόμεθα SUVWXY *Si^l Ph^l 2399, 10 So 94, 1*: αἰσθανόμεθα CPE_a cf *Th 70, 24*: αἰσθανοίμεθα E 14 (μειχθῆσει S) (τὸ ὑγρὸν W) (χρῶμα δὲ W) 15 (ὁράτε S) (οὐθέν V) 16 (τῷ μ. X) (οὕτω καὶ τὸ V) 17 χυμοῦ αἴσθησιν ECWXY *Ph^l So 94, 14*: αἴσθησιν χυμοῦ SUVPE_a 18 ἀλλ'... ὑγρότητα SUVXYPE_a *Si^l 155, 30 Ph^l Th 70, 37 So 94, 15*: om EC [suppl mg C²]: post 19 ἀλμυρόν W ἐνεργεία ἢ δυνάμει C² SUVXYPE_a *Ph^l*: ἡ δυνάμει ἢ ἐνεργεία W cf *Th 70, 37 So 94, 15* ὑγρότητα C²SUVXYPE_a *Ph^l*: ὑγρότητος S *So 94, 16* 19 (ἀλμυροῦν X: ἀλμυροῦν S) εὐτηκτόν ECWV, γ [corr ex εὐτηκτόν ?]: τηκτόν. SUXPE_a *So 94, 17 cf Si^l 155, 33 Ph^l 401, 20* (συντηκτόν X: συμπηκτόν γ) (γλώσσης SUV) 20 (ἦ) καὶ S: om U) τε SUVXPE_a *Si^l Ph^l 2402, 34 Th 71, 6 So 94, 24*: om ECWY τοῦ₂ ECVXPE_a *Si^l Ph^l 2402, 34 Th 71, 6 So 94, 25*: om SUWY 21 (ἔτι τι τοῦ E) 23 (τε κριτικὴ καὶ V) 25 (τοῦ λαμπροῦ ἢ ὄψις P) (ὡς γὰρ X cf *So 94, 27*) 26 (ἀνήκουστος, οὕτως tr. γ) δ₂ ECSUVX *Th 71, 14*: om WYp *So 94, 28* (ἀνόρατον *Ph^l*)

ρατον δὲ τὸ μὲν ὄλως λέγεται, ὡσπερ καὶ ἐπ' ἄλλων τὸ ἀδύνατον, τὸ δ' ἐὰν πεφυκὸς μὴ ἔχη ἢ φαύλως, ὡσπερ τὸ ἄπουν καὶ τὸ ἀπύρηγον· οὕτω δὴ καὶ ἡ γεῦσις τοῦ γευστοῦ τε καὶ ἀγεύστου, τοῦτο δὲ τὸ μικρὸν ἢ φαῦλον ἔχον χυμὸν 30 ἢ φθαρτικὸν τῆς γεύσεως. δοκεῖ δ' εἶναι ἀρχὴ τὸ ποτόν καὶ ἄποτον· γεῦσις γὰρ τις ἀμφοτέρα· ἀλλὰ τὸ μὲν φαύλη καὶ φθαρτικὴ τῆς γεύσεως, τὸ δὲ κατὰ φύσιν· ἔστι δὲ κοινὸν ἀφῆς καὶ γεύσεως τὸ ποτόν. ἐπεὶ δ' ὑγρὸν τὸ γευστόν, ἀνάγκη καὶ τὸ αἰσθητήριον αὐτοῦ μήτε ὑγρὸν εἶναι ἐντελε- 422^b χεῖα μήτε ἀδύνατον ὑγραίνεσθαι. πάσχει γὰρ τι ἢ γεῦσις ὑπὸ τοῦ γευστοῦ, ἢ γευστόν, ἀναγκαῖον ἄρα ὑγρανθῆναι τὸ δυνάμενον μὲν ὑγραίνεσθαι σφδόμενον, μὴ ὑγρὸν δέ, τὸ γευστικὸν αἰσθητήριον. σημεῖον δὲ τὸ μήτε κατάξηρον οὖσαν 5 τὴν γλώτταν αἰσθάνεσθαι μήτε λίαν ὑγρὰν· αὕτη γὰρ ἀφή γίνεται τοῦ πρώτου ὑγροῦ, ὡσπερ ἔταν προγευματίσας τις ἰσχυροῦ χυμοῦ γεύηται ἐτέρου· καὶ οἷον ταῖς κάμνουσι πικρὰ πάντα φαίνεται διὰ τὸ τῇ γλώττῃ πλήρει τοιαύτης ὑγρό-

28 ἐὰν SUVX: ἂν ECWYp *So 94, 30* 29 (ἄπλου E: ἄπτον S) τὸ₂ SVWXYp: om ECU *Si^l 156, 16 Ph^l cf 2404, 1* (ἀπύρινον SV: ἄπυρον γ, ἀπύρηγον corr γ¹) (δὴ οὕτω post γεῦσις P) δὴ SVP *So 94, 28* [τοι]: δὲ ECUWXY *Si^l 156, 24* 30 τε ECWX cf *Th 71, 7*: om SUVYp *Si^l 156, 25 So 94, 28* ἀγεύστου ECWXYp *Si^l 156, 25 So 94, 29*: τοῦ ἀγεύστου SUV *Th 71, 7* 31 (ἦ καὶ τῆς γεύσεως φθαρτικὸν γ) (ἀρχὴ εἶναι P) 32 ἄποτον o—P *Si^l*: τὸ ἄποτον P *Ph^l cf So 95, 1* (γὰρ ἂν τις U) (τῷ P) 33 τῆς γεύσεως om WYp *So 95, 3* (τῷ P) 422^b 1 (ἀναγκαῖον γ) καὶ ECUWYp: om SVX *Si^l Ph^l Th 71, 31 So 95, 11* 2 (ὑγραίνεσθαι ἀδύνατον WX) (ὑπὸ τοῦ γευστοῦ ἢ γεῦσις P) 3 ἀνάγκη P *Ph^l 405, 15 cf So 95, 14* (om ἄρα P) 4 μὲν ECWYp *Ph^l 405, 16 cf Th 71, 34*: om SUVX 6 γλώσσαν CVW ἀφῆ SUVWXY *Ph^l 406, 1 So 95, 15*: ἡ ἀφῆ ECP *Si^l 157, 24* 7 (γεύηται W) (ῥε W) 8 (χυμοῦ om E) 9 (δοκεῖ P) (τὴν E) (τὴν γλώτταν τλήρη γ) (καὶ om γ)

10 τῆτος αἰσθάνεσθαι. τὰ δ' εἶδη τῶν χυμῶν, ὡσπερ καὶ ἐπὶ τῶν χρωμάτων, ἀπλᾶ μὲν τάναντία, τὸ γλυκὸ καὶ τὸ πικρὸν, ἐχόμενα δὲ τοῦ μὲν τὸ λιπαρὸν, τοῦ δὲ τὸ ἀλμυρὸν· μεταξὺ δὲ τούτων τὸ τε δριμύ καὶ τὸ αὐστηρὸν καὶ στρυφνὸν καὶ δξύ· σχεδὸν γὰρ αὗται δοκοῦσιν εἶναι διαφοραὶ χυμῶν.
15 ὥστε τὸ γευστικὸν ἐστὶ τὸ δυνάμει τοιοῦτον, γευστὸν δὲ τὸ ποιητικὸν ἐντελεχεία αὐτοῦ.

Περὶ δὲ τοῦ ἀπτοῦ καὶ περὶ ἀφῆς ὁ αὐτὸς λόγος· εἰ γὰρ ἡ **11** ἀφή μὴ μία ἐστὶν αἰσθησις ἀλλὰ πλείους, ἀναγκαῖον καὶ τὰ ἀπτά αἰσθητὰ πλείω εἶναι. ἔχει δ' ἀπορίαν πότερον πλείους
20 εἰσὶν ἢ μία, καὶ τί τὸ αἰσθητήριον τὸ τοῦ ἀπτικοῦ, πότερον ἢ σὰρξ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἀνάλογον, ἢ οὐδ', ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐστὶ τὸ μεταξὺ, τὸ δὲ πρῶτον αἰσθητήριον ἄλλο τί ἐστὶν ἐντός. πᾶσά τε γὰρ αἰσθησις μιᾶς ἐναντιώσεως εἶναι δοκεῖ, οἷον ὄψις λευκοῦ καὶ μέλανος καὶ ἀκοῆ δξέος καὶ
25 βαρέος καὶ γεῦσις πικροῦ καὶ γλυκέος· ἐν δὲ τῷ ἀπτῷ πολλαὶ ἔνεισιν ἐναντιώσεις, θερμὸν ψυχρὸν, ξηρὸν ὑγρὸν, σκληρὸν μαλακόν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τοιαῦτα. ἔχει δὲ

13 τὸ₂ ECWXY: om SUV **15** (εἶναι X) (δυνάμενον V)
17 τοῦ o—S Si^l Ph^c 422, 11: om S Ph^l περι₂ ECXYP Si^l Ph^l 422, 11: τῆς W cf Si^p 159, 18: om SUV **18** (μὴ μία αἰσθησις ἐστὶν ἢ ἀφή P) (μὴ om S) **19** (ἀπτά om Ph^c 422, 15D) αἰσθητὰ πλείω εἶναι ECUWY Ph^c 422, 15: πλείω εἶναι αἰσθητὰ S Si^l: πλείω αἰσθητὰ εἶναι VXP So 96, 16 (μία ἢ πλ. εἰσὶν P) **20** τὸ₂ ECUWY P: om SVX cf Si^p 159, 26 ἀπτικοῦ o—WP Si^p 159, 26 Th 72, 12 So 96, 16: ἀπτοῦ W [sscr -ικοῦ W²], P **21** ἢ ECWXY P Si^c 159, 26 Th 72, 13 So 96, 17: om SUV (τὸ ἀνάλογον ἐν τοῖς ἄλλοις P) ἐν o—W So 96, 17: om W Si^c 159, 27 τὸ o Th 72, 13 So 96, 17: om Si^c 159, 27 **23** (ἐστὶ καὶ ἐντός V) (ἅπαντα W) (τε) μὲν y: om X) **24** (βαρέος καὶ δξέος X) **25** (βαρέως E) (καὶ γεῦσις... γλυκέος ante **24** καὶ ἀκοῆ P) **26** ἔνεισιν ECUY: εἰσὶν SVWXP (ὑγρὸν ξηρὸν y)

τινα λύσιν πρὸς γε ταύτην τὴν ἀπορίαν, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων εἰσὶν ἐναντιώσεις πλείους, οἷον ἐν φωνῇ οὐ μόνον δξύτης καὶ βαρύτης, ἀλλὰ καὶ μέγεθος καὶ μικρότης **30** καὶ λειότης καὶ τραχύτης φωνῆς καὶ τοιαῦθ' ἕτερα. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ χρῶμα διαφοραὶ τοιαῦται ἕτεραι. ἀλλὰ τί τὸ ἐν τὸ ὑποκείμενον, ὡσπερ ἀκοῆ φῶφος, οὕτω τῇ ἀφῇ, οὐκ ἐστὶν ἐνδηλον.

πότερον δ' ἐστὶ τὸ αἰσθητήριον ἐντός, ἢ οὐδ', ἀλλ' εὐ- **34** θέως ἢ σὰρξ, οὐδὲν δοκεῖ σημεῖον εἶναι τὸ γίνεσθαι τὴν αἰ- **423*** σθησιν ἅμα διγγανομένων, καὶ γὰρ νῦν εἴ τις περὶ τὴν σάρκα περιτείνειεν οἷον ὀμένα ποιήσας, ὁμοίως τὴν αἰσθησιν εὐθέως ἀφάμενος ἐνσημαίνει· καίτοι δηλον ὡς οὐκ ἐστὶν ἐν τούτῳ τὸ αἰσθητήριον· εἰ δὲ καὶ συμφυῆς γένοιτο, θάττον ἔτι δι- **5** κνοῖτ' ἂν ἢ αἰσθησις. διὸ τὸ τοιοῦτο μόνιον τοῦ σώματος ἔοικεν οὕτως ἔχειν ὡσπερ ἂν εἰ κύκλω ἡμῖν περιπεφύκει ὁ ἀήρ· ἐδοκοῦμεν γὰρ ἂν ἐνί τινι αἰσθάνεσθαι καὶ φῶφου καὶ χρώματος καὶ ὀσμῆς, καὶ μία τις αἰσθησις εἶναι ὄψις ἀκοῆ

28 (τὴν ἀπ. ταύτην W) καὶ ἔτι Si^c 160, 6 **29** (πλείστα y)
30 (σμικρότης Wy) **31** (τελειότης S) **32** χρώματα Si^c 160, 13
33 (τῇ ἀκοῇ y) **34** ἐνδηλον yX² Si^c 160, 30 Ph^l: ἐν δῆλον E: ἐν δῆλον CW: ἐκδηλον Si^l A: δῆλον SUVX: P

423* **1** εἶναι o—X Si^l Ph^l: om X Ph^c 424, 26 (τῷ E) γίνεσθαι... **2** διγγανομένων P **2** διγγανομένων ECUVWX: διγγανόμενον S: διγγανομένου y Si^l Ph^l cf Th 73, 1 [διγγάνοντι]: διγγανομένου Ph^c 424, 27: διγγάνοντος P (καὶ) οὐ y) νῦν ECWXY P Th 73, 1: om SUV **3** ὁμοίως... **5** αἰσθητήριον P **4** (ἐνσημαίνει corr X² ex ἐνσημαίνει) **5** συμφυῆς γ. P γένοιτο ECWY Si^p 161, 27: γίγνοιτο SUVX (ῥᾶσσον X) **6** τοιοῦτο EC Ph^l 425, 22 Th 73, 7: τοιοῦτον o—EC **7** ἂν o—X Si^l: om X Ph^l 425, 23 **8** (ἐδόκει μὲν γὰρ Ph^c 425, 23) τινι o—y P Ph^c 425, 24: om y P **9** ὀσμῆς SUVXP Ph^c 425, 24: ὀσμῆς ECWY (εἶναι] ἦν ἢ X) (ὄψις καὶ ἀκοῆ S)

10 ὄσφρησις. νῦν δὲ διὰ τὸ διωρίσθαι δι' οὐ γίνονται αἱ κινήσεις, φανερά τὰ εἰρημένα αἰσθητήρια ἕτερα ὄντα. ἐπὶ δὲ τῆς ἀφῆς τοῦτο νῦν ἄδηλον· ἐξ ἀέρος μὲν γὰρ ἢ ὕδατος ἀδύνατον συστήναι τὸ ἔμφυχον σῶμα· δεῖ γάρ τι στερεὸν εἶναι. λείπεται δὴ μεικτὸν ἐκ γῆς καὶ τούτων εἶναι, οἷον βούλεται ἢ σὰρξ καὶ

15 τὸ ἀνάλογον· ὥστε ἀναγκαῖον καὶ τὸ σῶμα εἶναι τὸ μεταξὺ τοῦ ἀπτικῆς προσπεφυκός, δι' οὐ γίνονται αἱ αἰσθήσεις πλείους οὐσαι. δηλοῖ δ' ὅτι πλείους ἢ ἐπὶ τῆς γλώττης ἀφή· ἀπάντων γὰρ τῶν ἀπτῶν αἰσθάνεται κατὰ τὸ αὐτὸ μόριον καὶ χυμοῦ. εἰ μὲν οὖν καὶ ἡ ἄλλη σὰρξ ἠσθάνετο τοῦ χυμοῦ, ἐδόκει ἂν ἡ

20 αὐτὴ καὶ μία εἶναι αἰσθησις ἢ γεῦσις καὶ ἡ ἀφή· νῦν δὲ

21 δύο διὰ τὸ μὴ ἀντιστρέφειν.

21 ἀπορήσειε δ' ἂν τις, εἰ πᾶν σῶμα βάρους ἔχει, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τρίτον μέγεθος, ὧν δ' ἐστὶ δύο σωματίων μεταξὺ σῶμά τι, οὐκ ἐνδέχεται ταῦτα ἀλλήλων ἄπτεσθαι, τὸ δ' ὑγρὸν οὐκ ἔστιν ἄνευ σώματος, οὐδὲ τὸ

10 διωρίσθαι P κινήσεις o—U So 99, 24 : κινήσεις καὶ αἱ αἰσθήσεις U : γρ. αἰσθήσεις mgS Th 73, 18 11 (εἰρημένα om X) 12 τοῦτο νῦν SUVXyP Si^c 162, 2 : τοῦτο μὲν νῦν EC [μὲν exp], W 13 τι ECSVWY : om UXP Ph^l Th 73, 22 So 99, 29 14 δὴ CW, [corr in δὲ] y Th 73, 23 : δὲ ESUVXP βούλεται o—P : βούλεται εἶναι P Th 73, 24 So 99, 31 15 ἀνάλογον ὥστε P ἀναγκαῖον καὶ SVWXy Si^l : ἀναγκαῖον εἶναι καὶ E, C [exp εἶναι] : ἀναγκαῖον U Ph^l : ἀνάγκη P So 99, 33 (εἶναι τὸ σῶμα U) τὸ₃ XyP Si^l 162, 24 Ph^l Th 73, 28 : om ECSUVW So 99, 34 16 αἱ ECSUXP Si^l : om VWy 17 (γλώττης Xy) ἀπάντων o—X Th 73, 33 : πάντων X Ph^l 18 αἰσθάνεται EVXP Ph^l Th 73, 34 : αἰσθάνεται CSUy : ἠσθάνετο W 19 καὶ ἡ ECWXyP Si^c 163, 1 Th 74, 1 : ἡ SU : καὶ V (αἰσθάνεται W) τοῦ ECUVWY Th 74, 1 : om SXP ἂν ECWVYyP Th 74, 2 : om SUX ἐδόκει... 20 ἀφή P 20 (εἶναι καὶ μία X) (αἰσθησις εἶναι y) 21 ἀπορήσειε δ' ἂν τις P 22 (βάρους S) 23 δύο ECWYyP So 97, 36 : om SUVX Th 74, 7 (μεταξὺ δύο σωματίων W) οὐκ ἐνδέχεται P ταῦτα SUVXP Th 74, 7 So 97, 36 : αὐτὰ ECWY

διερὸν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὕδωρ εἶναι ἢ ἔχειν ὕδωρ, τὰ δὲ 25 ἀπτόμενα ἀλλήλων ἐν τῷ ὕδατι, μὴ ξηρῶν τῶν ἄκρων ὄντων, ἀναγκαῖον ὕδωρ ἔχειν μεταξύ, οὐ ἀνάπλεα τὰ ἔσχατα, εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, ἀδύνατον ἄφασθαι ἄλλο ἄλλου ἐν ὕδατι, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν τῷ ἀέρι (ὁμοίως γὰρ ἔχει ὁ ἀήρ πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς τὰ ἐν τῷ ὕδατι, λαν- 30 θάνει δὲ μᾶλλον ἡμᾶς, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ζῶα, εἰ διερὸν διεροῦ ἄπτεται)· πότερον οὖν πάντων ὁμοίως ἐστὶν ἢ αἰ- 423^b σθησις, ἢ ἄλλων ἄλλως, καθάπερ νῦν δοκεῖ ἢ μὲν γεῦσις καὶ ἡ ἀφή τῷ ἄπτεσθαι, αἱ δ' ἄλλαι ἄποθεν. τὸ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν δι' ἐτέρων αἰσθανόμεθα, ὥσπερ καὶ τὸ ψοφητικὸν καὶ τὸ ὄρατὸν καὶ τὸ 5 ὄσφραντὸν· ἀλλὰ τὰ μὲν πόρρωθεν, τὰ δ' ἐγγύθεν (διὸ λανθάνει). [ἐπεὶ αἰσθανόμεθά γε πάντων διὰ τοῦ μέσου· ἀλλ' ἐπὶ τούτων λανθάνει.] καίτοι καθάπερ εἶπομεν καὶ πρότερον, κἂν εἰ δι' ὁμόνος αἰσθανοίμεθα τῶν ἀπτῶν ἀπάντων λανθάνοντος ὅτι διείργει, ὁμοίως ἂν ἔχοιμεν ὥσπερ καὶ νῦν ἐν 10 τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ ἀέρι· δοκοῦμεν γὰρ νῦν αὐτῶν ἄπτεσθαι

25 ὕδωρ₂ ECWXYP Si^c 163, 21 So 97, 38 : ὕδατος SUV 27 (ἔχειν ὕδωρ X) οὐ ECWYyP Th 74, 11 So 98, 2 : ὤ SUV [sscr οῦ], X 28 (ἄφασθαι S) 29 (ἔχει καὶ ὁ W) 30 τὸ SUVWXY So 98, 4 : om EC : P ἐν τῷ SUVX : ἐν αὐτῷ τῷ ECWYyP cf So 98, 4 31 (μᾶλλον om X)

423^b 1 (διερὸν διεροῦ ε bis ex αι corr E²) πάντων ὁμοίως ECWYyP Ph^l : ὁμοίως πάντων X : ἀπάντων ὁμοίως SUV 2 μὲν γὰρ γεῦσις Wy 3 (ἀφή ἐν τῷ X) 5 ψοφητικὸν ECWY : ψοφητὸν SUVX : ἔχον φόρον P So 98, 8 6 τὰ bis ECWYyP So 98, 8 : τὸ bis SUVX 7 ἐπεὶ... 8 λανθάνει del Essen (γε om y) 8 (ἐπεὶ X) (εἶπαμεν E) (καὶ om X) 9 (κἂν) καὶ y αἰσθανοίμεθα CWE_a Th 75, 4 : ἠσθάνοιμεθα E : αἰσθανόμεθα SV [sscr οἱ], X : αἰσθανόμεθα U [corr -ω- U²], yP (ἀπτῶν) ἀπόντων X) 11 ἐν ECUXPE_a : om SVy νῦν ECWY : om SUVXPE_a So 98, 11

423^b 8 καθάπερ εἶπομεν... 424^b 18 γίνεται PE_a

καὶ οὐδὲν εἶναι διὰ μέσου. ἀλλὰ διαφέρει τὸ ἀπτόν τῶν ὀρα-
 τῶν καὶ ψοφητικῶν, ὅτι ἐκεῖνα μὲν αἰσθανόμεθα τῷ
 τὸ μεταξὺ ποιεῖν τι ἡμᾶς, τῶν δὲ ἀπτῶν οὐχ ὑπὸ τοῦ με-
 15 ταξὺ ἀλλ' ἅμα τῷ μεταξὺ, ὡσπερ ὁ δι' ἀσπίδος πληγείς.
 οὐ γὰρ ἡ ἀσπίς πληγείσα ἐπάταξεν, ἀλλ' ἅμ' ἅμφω
 συνέβη πληγῆναι. ὅπως δ' ἔοικεν ἡ σὰρξ καὶ ἡ γλῶττα, ὡς
 ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοήν καὶ τὴν
 ὀσφρησιν ἔχουσιν, οὕτως ἔχειν πρὸς τὸ αἰσθητήριον ὡσπερ
 20 ἐκείνων ἕκαστον. αὐτοῦ δὲ τοῦ αἰσθητηρίου ἀπτομένου
 οὐτ' ἐκεῖ οὐτ' ἐνταῦθα γένοιτ' ἂν αἰσθησις, οἷον εἴ τις τὸ σῶμα
 τὸ λευκὸν ἐπὶ τοῦ ὄμματος θείη τὸ ἔσχατον. ἢ καὶ δηλον
 ὅτι ἐντὸς τὸ τοῦ ἀπτοῦ αἰσθητικόν. οὕτω γὰρ ἂν συμβαίνοι
 ὄπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἐπιτιθεμένων γὰρ ἐπὶ τὸ αἰσθητή-
 25 ριον οὐκ αἰσθάνεται, ἐπὶ δὲ τὴν σάρκα ἐπιτιθεμένων αἰσθά-
 26 νεται· ὥστε τὸ μεταξὺ τοῦ ἀπτικοῦ ἢ σὰρξ.

26 ἀπται μὲν οὖν εἰ-
 σὶν αἰ διαφοραὶ τοῦ σώματος ἢ σώμα· λέγω δὲ διαφορὰς
 αἰ τὰ στοιχεῖα διορίζουσι, θερμὸν ψυχρὸν, ξηρὸν ὑγρὸν, περι-

12 (τὸ om X) ὀρατῶν SUVWXPE. *Si^l Ph^l 432, 17 So 98, 13* :
 ὀρατικῶν ECy 13 ψοφητικῶν ECyPE. *Ph^l 432, 17 So 98, 13* : τῶν
 ψοφητικῶν SUVWX *Si^l* ἐκεῖνα o—P : ἐκείνων PE. *So 98, 13*
 16 ἔμ' EPE. *Ph^l 432, 8. 10 Th 75, 16 So 98, 17* : om o—EP
 17 (γλῶσσα CSUVXy) 18 ὁ EUWyPE. *Si^l Ph^l So 99, 8* :
 om CSVX 20 ἀπτομένου ECSWyPE. : ἀπτομένων UVX
 21 ἂν ECWyPE. : om SUVX (εἴ τις post 22 λευκὸν y)
 τὸ yE. cf *Ph^l 433, 24* : om o—y 22 τὸ EWyPE., eras C :
 om SUVX ἢ EX *Si^l 164, 14* : ἢ CWyP : η E. : om SUV
 23 (γὰρ συμβαίνει W) 24 ὕπερ ECWyPE. : ὡσπερ SUVX
 καὶ E : om o—E, E. 26 τὸ om XPE. ἀπται ESUVWXE.,
 [eras ut v i] C *Si^l 158, 23* : ἀπται y *Ph^l 434, 9 So 100, 28* : αὐται P
Si^l 164, 18 (εἰσὶν αὐται αἰ W) 28 αἰ ECWyP : αἰς SUVXE.
 cf *So 100, 28*

ῶν εἰρήκαμεν πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῶν στοιχείων. τὸ δὲ αἰσθη-
 τήριον αὐτῶν τὸ ἀπτικόν, καὶ ἐν ᾧ ἡ καλουμένη ἀφή ὑπάρ- 30
 χει αἰσθησις πρώτῃ, τὸ δυνάμει τοιοῦτόν ἐστι μῦριον· τὸ γὰρ
 αἰσθάνεσθαι πάσχειν τι ἐστίν. ὥστε τὸ ποιοῦν, οἷον αὐτὸ ἐνεργεῖα, 424*
 τοιοῦτον ἐκεῖνο ποιεῖ δυνάμει ὄν. διὸ τοῦ ὁμοίως θερμοῦ καὶ
 ψυχροῦ ἢ σκληροῦ καὶ μαλακοῦ οὐκ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ
 τῶν ὑπερβολῶν, ὡς τῆς αἰσθήσεως οἷον μεσότητός τινος οὐσης
 τῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐναντιώσεως. καὶ διὰ τοῦτο κρίνει τὰ 5
 αἰσθητά. τὸ γὰρ μέσον κριτικόν· γίνεται γὰρ πρὸς ἑκάτερον
 αὐτῶν θάτερον τῶν ἄκρων· καὶ δεῖ ὡσπερ τὸ μέλλον αἰσθή-
 σεσθαι λευκοῦ καὶ μέλανος μηδέτερον αὐτῶν εἶναι ἐνεργεῖα,
 δυνάμει δ' ἅμφω (οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων), καὶ ἐπὶ τῆς
 ἀφῆς μήτε θερμὸν μήτε ψυχρὸν. ἔτι δ' ὡσπερ ὀρατοῦ καὶ 10
 ἀοράτου ἦν πως ἡ ὄψις, ὁμοίως δὲ καὶ αἰ λειπαὶ τῶν ἀντι-
 κειμένων, οὕτω καὶ ἡ ἀφή τοῦ ἀπτοῦ καὶ ἀνάπτου· ἀναπτον
 δ' ἐστὶ τό τε μικρὰν ἔχον πᾶμπαν διαφορὰν τῶν ἀπτῶν,
 οἷον πέπονθεν ὁ ἀήρ, καὶ τῶν ἀπτῶν αἰ ὑπερβολαί, ὡσπερ
 τὰ φθαρτικά. καθ' ἑκάστην μὲν οὖν τῶν αἰσθήσεων εἴρηται 15
 τύπῳ.

29 τῶν ECyPE. *Ph^l 434, 11* : om SUVWX *Si^l 164, 24 So 100, 30*
 αἰσθητήριον o E. *Si^l Th 76, 36 So 101, 30* : αἰσθητικόν *Si^l 158, 25*
 31 αἰσθησις ECWy *Si^l 158, 25* : om SUVXPE. *Th 76, 36 So 101, 31*
 πρώτῃ ECSUVXE. *Si^l 158, 25* [πρώτως A a], *Th 76, 36* : πρώτως WyP
So 101, 31

424* 2 (ὁμοίου C) καὶ ECWxY : ἢ SUVPE. *Ph^l Th 77, 6 So 101, 35*
 3 (ἦ) καὶ V καὶ ECWxY : ἢ SUVPE. *Ph^l Th 77, 6 So 101, 35*
 5 καὶ o—E, E. *Ph^l 435, 24 So 102, 6* : om E 6 αἰσθητά ECWyPE.
Ph^l 435, 24 So 102, 6 : αἰσθητήρια SUVX 9 δὲ₂ ECvW : δὴ SUPE. :
 om Xy ἐπὶ₂ ECUWyPE. : om SVX 10 (ψυχρὸν μήτε θερμὸν y)
 ὀρατοῦ x. ἀοράτου o—P : τοῦ τε ὄρ. x. τοῦ ἄορ. PE. et om τε *Ph^l*
Th 77, 22 12 (καὶ₁ om X) (καὶ τοῦ ἀνάπτου, exp τοῦ C)
 13 (πᾶμπαν ἔχον X)

Καθόλου δὲ περὶ πάσης αἰσθήσεως δεῖ λαβεῖν ὅτι ἡ **12**
 μὲν αἰσθησίς ἐστι τὸ δεκτικὸν τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν ἄνευ τῆς
 ὕλης, οἷον ὁ κηρὸς τοῦ δακτυλίου ἄνευ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ
20 χρυσοῦ δέχεται τὸ σημεῖον, λαμβάνει δὲ τὸ χρυσοῦν ἢ τὸ
 χαλκοῦν σημεῖον, ἀλλ' οὐχ ἢ χρυσοῦς ἢ χαλκός. ὁμοίως δὲ
 καὶ ἡ αἰσθησις ἐκάστου ὑπὸ τοῦ ἔχοντος χρῶμα ἢ χυμὸν ἢ
 φέρον πάσχει, ἀλλ' οὐχ ἢ ἕκαστον ἐκείνων λέγεται, ἀλλ'
 ἢ τοιονδί, καὶ κατὰ τὸν λόγον. αἰσθητήριον δὲ πρῶτον ἐν
25 ᾧ ἡ τοιαύτη δύναμις. ἔστι μὲν οὖν ταῦτόν, τὸ δ' εἶναι ἕτε-
 ρον· μέγεθος μὲν γὰρ ἂν τι εἴη τὸ αἰσθανόμενον· οὐ μὴν τό-
 γε αἰσθητικῶς εἶναι οὐδ' ἡ αἰσθησις μέγεθός ἐστιν, ἀλλὰ λό-
 γος τις καὶ δύναμις ἐκείνου. φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ δια-
 τί ποτε τῶν αἰσθητῶν αἰ ὑπερβολαὶ φθείρουσι τὰ αἰσθητή-
30 ρια· ἐὰν γὰρ ἢ ἰσχυροτέρα τοῦ αἰσθητηρίου ἢ κίνησις, λυ-
 ται ὁ λόγος (τοῦτο δ' ἦν ἡ αἰσθησις), ὥσπερ καὶ ἡ συμ-
 φωνία καὶ ὁ τόνος κρουομένων σφόδρα τῶν χορδῶν· καὶ δια-
 τί ποτε τὰ φυτὰ οὐκ αἰσθάνεται, ἔχοντά τι μῦρον φυχι-

17 (διαλαβεῖν W) **18** (ἀναισθήτων S) εἰδῶν EVWy,
 [corr ex εἶδος] C^r Sⁱ P¹⁶⁶, 9 Ph¹ P⁴³⁷, 10 Th 77, 29: om SUXPE_a
 So 102, 21 **19** ὁ SUVWXPE_a Sⁱ P¹⁶⁶, 32 Ph¹ P⁴³⁷, 13 Th 77, 29
 So 102, 21: om ECy **20** (λαμβάνει... **21** σημεῖον om W)
21 (χαλκῶν U) (ἢ ὡς U) χαλκός ἢ χρυσοῦς XPE_a So 102, 23
23 (ἐκτείνων X) **24** (ἢ X) (καὶ om Sⁱ So 102, 26BC) (τόν
 om E) **25** ταυτόν EUW Sⁱ P¹⁶⁷, 24 Ph¹ P⁴³⁸, 30 cf Th 78, 15:
 ταυτό Cy, V [έ in ras V²]: τὸ αὐτό PE_a cf So 103, 24: ταυτὰ SX
 (ἕτερον μέγεθος· μέγεθος μὲν γ) **26** (μὲν om C) (τι εἴη] ἦν X)
 τὸ γε Sy **28** (ἐκείνο E) (ὀγ C) **29** (ποτε om γ)
30 ἢ ECWyE_a So 103, 30 cf Th 78, 19: om SU [ins U²], VXP
 (ἰσχυρωτέρα E) **31** ἦν ἢ SUVX Th 78, 21: ἦν PE_a So 103, 31:
 ἢ ECW [ins ἦν post αἰσθησις W²], γ cf Sⁱ P¹⁶⁸, 10 (καὶ om W)
32 (κρουομένων σφόδρα] καὶ ἡ κρούσις X)

κὸν καὶ πάσχοντά τι ὑπὸ τῶν ἀπτῶν αὐτῶν· καὶ γὰρ φύγε-
 ται καὶ θερμαίνεται· αἴτιον γὰρ τὸ μὴ ἔχειν μεσότητα, μηδὲ **424**^b
 τοιαύτην ἀρχὴν οἷαν τὰ εἶδη δέχεσθαι τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ
 πάσχειν μετὰ τῆς ὕλης. ἀπορήσειε δ' ἂν τις εἰ πάθοι ἂν
 τι ὑπ' ὁσμῆς τὸ ἀδύνατον ὁσφρανθῆναι, ἢ ὑπὸ χρώματος τὸ
 μὴ δυνάμενον ἰδεῖν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἰ δὲ **5**
 τὸ ὁσφραντὸν ὁσμῆ, εἴ τι ποιεῖ, τὴν ὁσφρησιν ἢ ὁσμῆ ποιεῖ·
 ὥστε τῶν ἀδυνάτων ὁσφρανθῆναι οὐθὲν οἷον τε πάσχειν ὑπ'
 ὁσμῆς· ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οὐδὲ τῶν δυ-
 νατῶν, ἀλλ' ἢ αἰσθητικὸν ἕκαστον. ἅμα δὲ δῆλον καὶ οὕτως.
 οὔτε γὰρ φῶς καὶ σκότος οὔτε φέρος οὔτε ὁσμῆ οὐδὲν ποιεῖ **10**
 τὰ σώματα, ἀλλ' ἐν οἷς ἐστίν, οἷον ἄηρ ὁ μετὰ βροντῆς
 δίστησι τὸ ἐξόν. ἀλλὰ τὰ ἀπτά καὶ οἱ χυμοὶ ποιοῦσιν· εἰ
 γὰρ μὴ, ὑπὸ τίνος ἂν πάσχοι τὰ ἄψυχα [καὶ ἀλλοιοῖτο;
 ἄρ' οὖν κάκεινα ἐμποιεῖ ἢ οὐ πᾶν σῶμα παθητικὸν ὑπ' ὁσμῆς

34 τι ECVWyP: om SUXE_a Sⁱ P¹ P⁴⁴⁰, 12 Th 78, 26 So 104, 7
 (ἀπὸ γ) αὐτῶν ECWy: om SUVXPE_a Sⁱ P¹ P⁴⁴⁰, 13 Th 78, 27
 So 104, 7

424^b **1** (γὰρ corr in δὲ U²) (μηδὲ] καὶ X: om U, ins U²)
2 τὰ εἶδη δέχεσθαι ECUWy cf Th 78, 32: δέχεσθαι τὰ εἶδη SVX
3 (τῆς om WP) **4** τι SUVX Sⁱ P¹ Th 79, 13: om ECWyPE_a
 So 104, 15 ὁσμῆς SUVXPE_a Ph¹ So 104, 15: τῆς ὁσμῆς Sⁱ Th 79, 14:
 ὁσμῆς ECWy (ὁσφρανθῆσθαι S) (ὑπὸ τοῦ χρ. γ) **5** (δὲ τὸ
 ὁσφραντὸν in δὴ τῶν ὁσφραντῶν corr U²) **6** ὁσμῆ SUVXP Ph¹:
 ὁσμῆ ECy: ἢ ὁσμῆ WE_a (εἴ τι] ὅτι γ) ἢ ECyP: ἢ UW:
 om SVXE_a ὁσμῆ VX: ὁσμῆ ECWy **7** (τὸ ἀδύνατον γ corr U²)
 (οὐθὲν] μὴ V² in ras: μὴ post οὐθὲν ins W²) ὑπ' ὁσμῆς ECWyP:
 om SUV [suppl V²], XE_a **9** (αἰσθητικὸν, eras ix V) (δὲ om SV)
 (καὶ οὕτως; eras, καὶ in ὅτι corr V²) **11** ἄηρ ὁ ECyPE_a: ὁ ἄηρ SVX:
 ὁ ἄηρ ὁ UW **12** ἀλλὰ o—P Ph¹: ἀλλὰ δὴ PE_a Sⁱ **13** (πάσχει S)
14 (οὖν οὐ κάκ. X, οὐ eras) ἐμποιεῖ ECWy: ποιεῖ PE_a Ph¹: ποιήσει
 SVX: ἐμποιήσει U ὑπ' om Ph¹D

15 καὶ φόφου. καὶ τὰ πάσχοντα ἀόριστα, καὶ οὐ μένει, οἶον ἀήρ· ὅζει γὰρ ὡσπερ παθῶν τι. τί οὖν ἐστὶ τὸ ὁσμάσθαι παρὰ τὸ πάσχειν τι; ἢ τὸ μὲν ὁσμάσθαι αἰσθάνεσθαι, ὃ δ' ἀήρ παθῶν ταχέως αἰσθητὸς γίνεται.

15 (ἀνόριστα X, v eras) 16 et 17 τὶ ECWγPE_a: om SUVX: τ₂ om Ph^l 17 καὶ post ὁσμάσθαι in E Bussemaker, sed re vera nota interpungendi 18 (ταχέως om γ)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

Γ.

1 Ὅτι δ' οὐκ ἔστιν αἰσθησις ἑτέρα παρὰ τὰς πέντε (λέγω 424^b δὲ ταύτας ὄψιν, ἀκοήν, ὄσφρησιν, γεῦσιν, ἀφήν), ἐκ τῶνδε πιστεύσειεν ἂν τις. εἰ γὰρ παντός, οὐ ἔστιν αἰσθησις ἀφή, καὶ νῦν αἰσθησὶν ἔχομεν (πάντα γὰρ τὰ τοῦ ἀπτοῦ ἢ ἀπτῶν πάθη 25 τῇ ἀφῇ ἡμῖν αἰσθητά ἐστίν), ἀνάγκη τ', εἴπερ ἐκλείπει τις αἰσθησις, καὶ αἰσθητήριόν τι ἡμῖν ἐκλείπειν· καὶ ὅσων μὲν αὐτῶν ἀπτόμενοι αἰσθανόμεθα, τῇ ἀφῇ αἰσθητά ἐστίν, ἦν τυγχάνομεν ἔχοντες, ὅσα δὲ διὰ τῶν μεταξὺ καὶ μὴ αὐτῶν ἀπτόμενοι, τοῖς ἀπλοῖς, λέγω δ' οἶον ἀέρι καὶ ὕδατι· 30

22 (ἑτέρα post πέντε W: om Ph^l [legit^o 450, 35]) 23 (γεῦσιν καὶ ἀφήν W So 105, 16) τῶνδε CVWγ, U [ras 5—6 litt post τῶνδε] Ph^l Th 80, 3: τῶνδε δῆλον SX: τούτων a So 105, 17 25 αἰσθησὶν ἔχομεν a X Alex^l 89, 27° 90, 8 Si^o 176, 13; 180, 28: ἔχομεν αἰσθησὶν b—X Si^o 187, 19 (τὰ om Alex^l 89, 28 legit^o 90, 8) (πάθη ἢ ἀπτῶν ἀφῇ γ) 26 (δ' X) 27 (τι om L So 105, 10: post ἡμῖν X) ἐκλείπειν o—E Alex^l 89, 30 90, 15 Si^o 176, 9; 187, 21 Th 80, 15 [ἐλλείπειν]: ἐκλείπειν E [ι in ει corr E^s], Alex^l FS 28 αὐτῶν a SUVX, [corr in αὐτοῖ] γ Si^o 178, 29; 180, 30; 187, 21 So 105, 19: αὐτοῖ CW Alex^l 89, 30 90, 21 (τῇ om X) 30 ἀπλοῖς a SUVX Alex^l 89, 32 90, 23 Ph^o 451, 24 So 105, 24: ἀπλοῖς διαστήμασι CWγ mgU²: ἀπλοῖς ἀποστήμασι Si^o 178, 4; 180, 31

ἔχει δ' οὕτως, ὥστ' εἰ μὲν δι' ἑνὸς πλείω αἰσθητὰ ἕτερα ὄντα
 ἀλλήλων τῷ γένει, ἀνάγκη τὸν ἔχοντα τὸ τοιοῦτον αἰσθητή-
 ριον ἀμφοῖν αἰσθητικὸν εἶναι (οἷον εἰ ἐξ ἀέρος ἐστὶ τὸ αἰσθη-
 τήριον, καὶ ἔστιν ὁ ἀήρ καὶ φόφου καὶ χροῶς), εἰ δὲ πλείω
 425^a τοῦ αὐτοῦ, οἷον χροῶς καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ (ἄμφω γὰρ δια-
 φανῆ), καὶ ὁ τὸ ἕτερον αὐτῶν ἔχων μόνον αἰσθηθήσεται τοῦ δι' ἀμ-
 φοῖν· τῶν δὲ ἀπλῶν ἐκ δύο τούτων αἰσθητήρια μόνον ἐστίν,
 ἐξ ἀέρος καὶ ὕδατος (ἢ μὲν γὰρ κόρη ὕδατος, ἢ δ' ἀκοή
 5 ἀέρος, ἢ δ' ὄσφρησις θατέρου τούτων), τὸ δὲ πῦρ ἢ οὐθενὸς ἢ
 κοινὸν πάντων (οὐθέν γὰρ ἄνευ θερμότητος αἰσθητικόν), γῆ δὲ
 ἢ οὐθενός, ἢ ἐν τῇ ἀφῆ μάλιστα μέμεικται ἰδίως· διὸ λείπεται
 ἂν μηθὲν εἶναι αἰσθητήριον ἔξω ὕδατος καὶ ἀέρος· ταῦτα δὲ
 καὶ νῦν ἔχουσιν ἕνια ζῷα. πᾶσαι ἄρα αἱ αἰσθήσεις ἔχονται
 10 ὑπὸ τῶν μὴ ἀτελῶν μηδὲ πεπηρωμένων· φαίνεται γὰρ καὶ
 ἡ ἀσπάλαξ ὑπὸ τὸ δέρμα ἔχουσα ὀφθαλμούς· ὥστ' εἰ μὴ τι

31 (τὰ αἰσθητὰ W) ὄντα ἀλλήλων τῷ γένει a *Alex*^c 90, 35
Sil^c 178, 16: ἀλλήλων ὄντα τῷ γένει b—X *Ph*^l: ὄντα τῷ γένει ἀλλήλων X
 32 τὸ a SVWX *Alex*^c 90, 36: om CUy *Sil*^c 178, 11 34 (ὁ ante
 κα₁ add y) (κα₂ om y) χροῶς o—EW *Sil*^c 178, 25: χροῶς
 [eras i] E, χροῶς W

425^a 1 (γὰρ) δὲ V 2 (ὁ suppl X²) τοῦ δι' CWy ins E³
Sil^c 179, 10. 11: τοῦ L: om ESUVX *Ph*^p 452, 21 cf *Prisc* 19, 21
 [sed fort coniungendum τὸ ἕτερον ἀμφοῖν] 3 (αἰσθητήριον μόνον W)
 6 (οὐδὲ X) γῆ δὲ a CWXy *Sil*^c *Ph*^c 453, 1 *Th* 80, 21: ἢ δὲ γῆ SUV
 7 ἢ οὐθενός ἢ LCXy *Sil*^c *Ph*^c 453, 1 *So* 106, 39: οὐθενός ἢ W, E [ins ἢ
 ante οὐδ. E¹ ut v]: om SUV ἰδίως διὸ W [διὸ fort postea ins], *Sil*^c: ἰδίως
 LSUVX, E [sed corr in διὸ E²]: διὸ Cy λείπεται² o—E *Sil*^c 180, 17:
 λείπεται² E [corr in -ει- E²]. 9 (ζῶων W) (ante πᾶσαι ins οὐ X²) (οὖν
 ἄρα y) αἱ o—WX *Sil*^c 180, 33: om W, [fort eras] X 10 (πεπλη-
 ρωμένων S) γὰρ καὶ a CWy *Sil*^c: δὲ καὶ SUV: δὲ X 11 ἀσπάλαξ E
 [a eras, ἢ in ras E²]: ἢ ἀσπάλαξ LUWX *Sil*^c 181, 21 *Ph*^p 453, 6 *Th* 81, 8
So 106, 5: ἢ ἀσπάλαξ CSV: ἢ ἀσπάλαξ y (ἔχουσα ante ὑπὸ *Sil*^c) ὀφθαλμούς
 a SUVX *Th* 81, 8 *So* 106, 6: τοὺς ὀφθαλμούς CWy *Sil*^c, τοὺς ins E²

ἕτερόν ἐστι σῶμα, καὶ πάθος δὲ μηθενός ἐστὶ τῶν ἐνταῦθα
 σωμαίων, οὐδεμία ἂν ἐκλείποι αἰσθήσεως. 13

ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν 13
 κοινῶν οἷόν τ' εἶναι αἰσθητήριον τι ἴδιον, ὧν ἐκάστη αἰσθήσει
 αἰσθανόμεθα κατὰ συμβεβηχός, οἷον κινήσεως, στάσεως, 15
 σχήματος, μεγέθους, ἀριθμοῦ, ἑνός· ταῦτα γὰρ πάντα κινή-
 σει αἰσθανόμεθα, οἷον μέγεθος κινήσει· ὥστε καὶ σχῆμα·
 μέγεθος γὰρ τι τὸ σχῆμα· τὸ δ' ἡρεμοῦν τῷ μὴ κινεῖσθαι·
 ὁ δ' ἀριθμὸς τῇ ἀποφάσει τοῦ συνεχοῦς, καὶ τοῖς ἰδίοις· ἐκάστη
 γὰρ ἐν αἰσθάνεται αἰσθήσεως· ὥστε δῆλον ὅτι ἀδύνατον ὁτουοῦν 20
 ἰδίαν αἰσθήσιν εἶναι τούτων, οἷον κινήσεως· οὕτω γὰρ ἔσται
 ὥσπερ νῦν τῇ ὄψει τὸ γλυκὸν αἰσθανόμεθα, τοῦτο δ' ὅτι
 ἀμφοῖν ἔχοντες τυγχάνομεν αἰσθήσιν, ἢ καὶ ὅταν συμπέ-
 σωσιν ἅμα γνωρίζομεν (εἰ δὲ μὴ, οὐδαμῶς ἂν ἀλλ' ἢ κατὰ
 συμβεβηχός ἡσθανόμεθα, οἷον τὸν Κλέωνος οἶον οὐχ ὅτι 25
 Κλέωνος οἶός, ἀλλ' ὅτι λευκός· τούτω δὲ συμβέβηκεν οἶφ

13 οὐδεμία ἂν ἐκλείποι CSUV *Alex*^c 90, 1 *Sil*^c *Ph*^l *Th* 81, 14: οὐδεμίαν
 ἐκλείπει X: οὐδεμίαν λείπει E: οὐδεμία ἂν ἐκλείπει sscr Wy E²: οὐδεμία ἂν
 λείπειτο L (αἰσθήσιν X) 14 τι ἴδιον o—y *Ph*^c 457, 7t: om y:
 ἴδιον *Sil*^c A *Ph*^l: τὸ ἴδιον *Ph*^c 457, 7D ἐκάστη o—E *Sil*^c 183, 1
Ph^c 457, 8. 19: καὶ ἐκάστη E (ὦ V, corr in ὦν V²) 16 (ἑνός
 eras V) 17 (κινήσει μέγεθος U) σχῆμα a SUVX: τὸ σχῆμα
 CWy *Sil*^c 18 τὸ a SUVX *Ph*^c 458, 23. 29 cf *So* 107, 13: τι καὶ
 τὸ CWy *Sil*^c 20 (ἀδύνατον δηλονότι y) 21 (τούτων ante ἰδίαν W)
 (οὔτε S) 23 (ἔχομεν τυγχάνοντες X) (ἢ SX) καὶ E: om o—E
Sil^c *Ph*^l 24 ἅμα γνωρίζομεν E cf *Sil*^c 184, 25. 30: ἀγνωρίζομεν L:
 γνωρίζομεν b *Ph*^l cf *Sil*^c 184, 26 (μηδαμῶς W) 25 ἡσθανόμεθα
 SUVX *Sil*^c: αἰσθανόμεθα W, [eras ut v i] C: αἰσθανόμεθα a y *Ph*^c 460, 6
 26 κλέωνος οἶός a y *Ph*^l: κλέωνος γὰρ οἶός [eras ut v γὰρ X] b—y,
 ins γὰρ E² ἄλλο τὸ λευκὸν UX [in ἀλλ' ὅτι λευκός corr X²]:
 ἀλλ' ὅτι λευκὸν S τούτω CSUWy, corr E³: τοῦτο a VX
 cf *Ph*^p 460, 13

Κλέωνος εἶναι) τῶν δὲ κοινῶν ἤδη ἔχομεν αἰσθησιν κοινήν, οὐ κατὰ συμβεβηκός· οὐκ ἄρ' ἐστὶν ἰδία· οὐδαμῶς γὰρ ἂν ἡσθανόμεθα ἀλλ' ἢ οὕτως ὡσπερ εἴρηται [τὸν Κλέωνος υἱὸν 30 ἡμᾶς ὁρᾶν]. τὰ δ' ἀλλήλων ἴδια κατὰ συμβεβηκός αἰσθάνονται αἱ αἰσθήσεις, οὐχ ἢ αὐταί, ἀλλ' ἢ μία, ὅταν 425^b ἅμα γένηται ἡ αἰσθήσις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, οἷον χολῆν ὅτι πικρὰ καὶ ξανθή· οὐ γὰρ δὴ ἐτέρας γε τὸ εἰπεῖν ὅτι ἄμφω ἔν· διὸ καὶ ἀπατάται, καὶ ἐὰν ἢ ξανθόν, χολῆν οἴεται εἶναι. ζητήσεις δ' ἂν τις τίνος ἕνεκα πλείους ἔχομεν αἰσθήσεις, 5 ἀλλ' οὐ μίαν μόνην. ἢ ὅπως ἤττον λανθάνη τὰ ἀκολουθοῦντα καὶ κοινά, οἷον κίνησις καὶ μέγεθος καὶ ἀριθμός· εἰ γὰρ ἦν ἡ ὄψις μόνη, καὶ αὐτὴ λευκοῦ, ἐλάνθανεν ἂν μᾶλλον κἄν ἐδόκει ταῦτόν εἶναι πάντα διὰ τὸ ἀκολουθεῖν ἀλλήλοις ἅμα χρῶμα καὶ μέγεθος. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ ἐν ἐτέρῳ αἰσθητῶ τὰ κοινὰ ὑπάρχει, δῆλον ποιεῖ ὅτι ἄλλο τι ἕκαστον αὐτῶν.

27 (τῷ δὲ κοινῷ V) ἤδη ante ἔχομεν a y Si^l: post ἔχομεν CUW Ph^l: post αἰσθησιν SVX 28 (ἄρ' om C) 29 ἢ b Si^c 185, 22 Ph^l 460, 26: om a, ins E^x (τοῦ S) τὸν... 30 ὁρᾶν del To (ἡμᾶς υἱὸν U) 31 ἢ₁ b Si^c 186, 5 Ph^l So 107, 29: om a, ins E^s αὐταί CVW Si^c 186, 5 Ph^l D cf Prisc Lyd 22, 4: αὐταί Xy cf Ph^l 461, 6t So 107, 29: αὐταί Ph^l 461, 6D: αἱ αὐταί a SU

425^b 1 γένηται a CWXy Si^c 186, 11 Ph^l: om SUV χολῆν ὅτι a [eras v E]: ὅτι χολῆ b: χολῆς ὅτι Si^c 186, 12Aa 2 (δῆ] δι' S) 3 (διὸ ante καλ₂ add E) 4 τίνος o—SU Si^c Ph^c 461, 21: διὰ τίνος SU πλείους a SUVX Si^c 186, 28 So 108, 22: πλείονας CWy Ph^c 461, 21 5 ἀλλ' οὐ μίαν μόνην a CWy Si^c cf 186, 31: ἀλλ' οὐ μίαν μόνον SUVX: ἢ μίαν Ph^c 461, 21 ἤττον a U Si^c 187, 9 So 108, 23: ἢ S: μὴ CVWXy 7 ἢ a y Si^c: om b—y μόνη b, ins E^s, Si^c Ph^l: μόνον L: om E αὐτῆ a SUy Si^c 187, 9: αὐτῆ CVWX Ph^l: «ἢ αὐτῆ» So 108, 25 (ἐλάνθανεν x[αν ?] E, corr in ἐλάνθανε δ' ἂν E^s) 8 κἄν b Ph^l: καὶ a So 108, 25 ταῦτόν CWXy Si^c 187, 7 Ph^l: ταῦτὰ a V: τοῦτο SU 9 καλ₂ om UX ἐν b: om a [ins E^s] cf Ph^l 462, 21 So 108, 27 10 (τι] τε y)

2 Ἐπεὶ δ' αἰσθανόμεθα ὅτι ὁρῶμεν καὶ ἀκούομεν, ἀνάγκη ἢ τῇ ὄψει αἰσθάνεσθαι ὅτι ὁρᾶ, ἢ ἐτέρα. ἀλλ' ἢ αὐτὴ ἔσται τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου χρώματος. ὥστε ἢ δύο τοῦ αὐτοῦ ἔσονται ἢ αὐτὴ αὐτῆς. ἔτι δ' εἰ καὶ ἐτέρα εἴη ἢ τῆς 15 ὄψεως αἰσθησις, ἢ εἰς ἄπειρον εἰσὶν ἢ αὐτὴ τις ἔσται αὐτῆς. ὥστ' ἐπὶ τῆς πρώτης τοῦτο ποιητέον. ἔχει δ' ἀπορίαν· εἰ γὰρ τὸ τῇ ὄψει αἰσθάνεσθαι ἔστιν ὁρᾶν, ὁρᾶται δὲ χρῶμα ἢ τὸ ἔχον, εἰ ὄφεται τις τὸ ὁρᾶν, καὶ χρῶμα ἔξει τὸ ὁρᾶν πρῶτον. φανερόν τοίνυν ὅτι οὐχ ἔν τὸ τῇ ὄψει αἰσθάνεσθαι· καὶ 20 γὰρ ὅταν μὴ ὁρῶμεν, τῇ ὄψει κρίνομεν καὶ τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως. ἔτι δὲ καὶ τὸ ὁρᾶν ἔστιν ὡς κερωμάτισται· τὸ γὰρ αἰσθητήριον δεκτικὸν τοῦ αἰσθητοῦ ἄνευ τῆς ὕλης ἕκαστον. διὸ καὶ ἀπελθόντων τῶν αἰσθητῶν ἔνεισιν αἱ αἰσθήσεις καὶ φαντασίαι ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις. 25

ἢ δὲ τοῦ 25 αἰσθητοῦ ἐνέργεια καὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ αὐτὴ μὲν ἔστι καὶ μία, τὸ δ' εἶναι οὐ τὸ αὐτὸ αὐταῖς· λέγω δ' οἷον ὁ φῶς ὁ κατ' ἐνέργειαν καὶ ἡ ἀκοή ἢ κατ' ἐνέργειαν· ἔστι γὰρ ἀκοήν ἔχοντα

12 ἐπεὶ δ' o Si^c Ph 467, 13: ἐπεὶ δὴ Ph^l: ἐπεὶ Alex ἀπ' 91, 26: «ἐπειδὴ δὲ» Th 83, 11: «ἐπεὶ γὰρ» So 109, 6 13 ἢ τῆ o Si^c Ph^l Th 83, 12 So 109, 13: ἦτοι Alex ἀπ' 91, 26 (ἔτι] εἰ τι Alex^l 91, 27 BS^a) (ἐτέρῳ y) 15 (δ' εἰ] δὴ L) (καὶ ante εἰ E: om y) ἢ E: om o—E 16 ἢ₁ om UX, ins U² εἰσιν a CSUVy: ἄνευσιν WX, ins ἂν- E^xU²V²: «πρῶτισιν» Th 83, 18 (ἔστιν X) αὐτῆς a Xy 18 (τὸ om W) (ὁρᾶται eras X, corr in ἔστι X²) (δὲ τὸ χρῶμα W, τὸ ins U^x) 19 (ὁρᾶν X) (καὶ τὸ χρ. W) 21 (σκότος ἢ καὶ Xy, [ἦ] S) 22 (ὡς] ὡς καὶ X) κερωμάτισται Ph^lD 23 (αἰσθητηρίων S, V [corr in αἰσθητῶν V²]) 25 αἱ a Cy: om SUVWX Si^c 190, 23 Th 83, 28 So 110, 8 (αἰσθησις S) (αἱ ante φαντ. ins C^x) (ἐν om W) 27 οὐ τὸ αὐτὸ αὐταῖς; a Si^c [ταῦτόν]: αὐταῖς οὐ ταῦτόν b—X Ph^l Th 83, 36 [τὸ αὐτὸ], So 111, 15 [ταῦτό]: αὐτοῦ οὐ ταῦτόν X ὁ₁ a W So 111, 16: om b—W Si^c 28 ἢ₁ a So 111, 16: om b

μη ἀκούειν, καὶ τὸ ἔχον φόφον οὐκ ἀεὶ φοφεῖ. ὅταν δ' ἐνεργῆ
 30 τὸ δυνάμενον ἀκούειν καὶ φοφῆ τὸ δυνάμενον φοφεῖν, τότε
 ἢ κατ' ἐνέργειαν ἀκοὴ ἅμα γίνεται καὶ ὁ κατ' ἐνέργειαν φό-
 426^a φος, ὧν εἴπειεν ἂν τις τὸ μὲν εἶναι ἄκουσιν τὸ δὲ φόφῃσιν.
 εἰ δὴ ἔστιν ἡ κίνησις καὶ ἡ ποίησις καὶ τὸ πάθος ἐν τῷ ποιου-
 μένῳ, ἀνάγκη καὶ τὸν φόφον καὶ τὴν ἀκοὴν τὴν κατ' ἐνέρ-
 5 γειαν ἐν τῇ κατὰ δύναμιν εἶναι· ἡ γὰρ τοῦ ποιητικοῦ καὶ κινη-
 τικοῦ ἐνέργεια ἐν τῷ πάσχοντι ἐγγίνεται· διὸ οὐκ ἀνάγκη τὸ
 κινουὸν κινεῖσθαι. ἡ μὲν οὖν τοῦ φοφητικοῦ ἐνέργειά ἐστι φόφος ἢ
 φόφῃσις, ἡ δὲ τοῦ ἀκουστικοῦ ἀκοὴ ἢ ἄκουσις· διττὸν γὰρ ἡ ἀκοή,
 καὶ διττὸν ὁ φόφος. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 αἰσθήσεων καὶ αἰσθητῶν. ὥσπερ γὰρ ἡ ποίησις καὶ ἡ πά-
 10 θῃσις ἐν τῷ πάσχοντι ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ ποιούντι, οὕτω καὶ ἡ τοῦ
 αἰσθητοῦ ἐνέργεια καὶ ἡ τοῦ αἰσθητικοῦ ἐν τῷ αἰσθητικῷ. ἀλλ'
 ἐπ' ἐνίων μὲν ὠνόμασται, οἷον ἡ φόφῃσις καὶ ἡ ἄκουσις, ἐπὶ
 δ' ἐνίων ἀνώνυμον θάτερον· ὅρασις γὰρ λέγεται ἡ τῆς ὄψεως
 ἐνέργεια, ἡ δὲ τοῦ χρώματος ἀνώνυμος, καὶ γεῦσις ἡ τοῦ
 15 γευστικοῦ, ἡ δὲ τοῦ χυμοῦ ἀνώνυμος. ἐπεὶ δὲ μία μὲν ἐστίν

29 (φόφον ἔχον W) (φοφεῖν W) (ἐνεργεῖ E) 30 (φοφεῖ E) (τότε
 om E, ins E²) 31 (ἡ] καὶ ἡ C) (ἀκοή... ἐνέργειαν om E, suppl mg E²)
 426^a 1 ὧν a CX S^l So 111, 21: ὡστ' Wy: ὡστε καὶ SUV
 εἴπειεν C: εἴποιεν a y: εἴποι W S^l So 111, 21: φήσειεν SUVX
 2 (δὲ W) (ἡ₁ om W) 3 (ἀνάγκη] ἄρα y) 4 (ἐν
 τῷ y: ἐν τ: V) (καὶ κινητικοῦ om y) 5 (γίνεται W)
 6 ἐστι post ἐνέργεια SUVX: ἐστίν ante ἐνέργεια a: post 7 φόφῃσις
 CWy 7 (φόφῃσις y) (ἡ₂ om Sy) 8 διττὸν o—C S^l
 So 111, 33: διττός C Ph^c 474, 22 9 ὥσπερ γὰρ SUVX: ὥσπερ
 γὰρ καὶ a: καὶ ὥσπερ CWy 10 (οὐκ ἂν τω E) e 11 ἐνέργεια
 καὶ ἡ τοῦ αἰσθητικοῦ a SVX Ph^c 474, 23: om CUWy 12 μὲν a
 SV So 112, 3: μὲν καὶ CUWXY E^x S^l Ph^c 474, 31 (ἐπι₂ ex ἐπεὶ
 corr E^x) 13 ἐνίων δ' L Th 84, 16 So 112, 4 (γὰρ] δὲ S)
 15 (γευστικοῦ oras ix E)

ἐνέργεια ἢ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ τοῦ αἰσθητικοῦ, τὸ δ' εἶναι ἕτε-
 ρον, ἀνάγκη ἅμα φθεῖρεσθαι καὶ σφίσεσθαι τὴν οὕτω λεγο-
 μένην ἀκοὴν καὶ φόφον, καὶ χυμὸν δὴ καὶ γεῦσιν καὶ τὰ
 ἄλλα ὁμοίως· τὰ δὲ κατὰ δύναμιν λεγόμενα οὐκ ἀνάγκη·
 ἀλλ' οἱ πρότερον φυσιολόγοι τοῦτο οὐ καλῶς ἔλεγον, οὐθὲν 20
 οἰόμενοι οὔτε λευκὸν οὔτε μέλαν εἶναι ἄνευ ὄψεως, οὐδὲ χυ-
 μὸν ἄνευ γεύσεως. τῇ μὲν γὰρ ἔλεγον ὀρθῶς, τῇ δ' οὐκ ὀρ-
 θῶς· διχῶς γὰρ λεγομένης τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθη-
 τοῦ τῶν μὲν κατὰ δύναμιν τῶν δὲ κατ' ἐνέργειαν, ἐπὶ τού-
 των μὲν συμβαίνει τὸ λεχθέν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐτέρων οὐ συμ- 25
 βαίνει. ἀλλ' ἐκεῖνοι ἀπλῶς ἔλεγον περὶ τῶν λεγομένων οὐχ ἀπλῶς.

εἰ δὴ συμφωνία φωνῆ τίς ἐστίν, ἡ δὲ φωνῆ καὶ
 ἀκοῆ ἔστιν ὡς ἔν, [καὶ ἔστιν ὡς οὐχ ἐν τὸ αὐτὸ] λό-
 γος δ' ἡ συμφωνία, ἀνάγκη καὶ τὴν ἀκοὴν λόγον τινὰ εἶ-
 ναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ φθεῖρει ἕκαστον ὑπερβάλλον, καὶ τὸ 30
 ὀξύ καὶ τὸ βαρὺ, τὴν ἀκοὴν ὁμοίως δὲ καὶ ἐν χυμοῖς τὴν
 γεῦσιν, καὶ ἐν χρώμασι τὴν ὄψιν τὸ σφόδρα λαμπρὸν ἢ ζο- 426^b

16 ἐνέργεια ἢ LSUX Ph^l: ἡ ἐνέργεια ἢ E: ἐνέργεια CVWY
 So 112, 14 B [ἡ ἐνέργεια AC] (καὶ ἡ τοῦ E) 17 ἅμα φθεῖρεσθαι
 EUVWX S^l 193, 24 Ph^l 475, 12 So 112, 15: φθεῖρεσθαι ἅμα L:
 ἄρα φθεῖρεσθαι CSy 19 (ὁ] γὰρ S) 21 (εἶναι οὔτε
 μέλαν X) 22 (γὰρ ἔλεγον] λέγοντες y) 23 (αἰσθητικοῦ V) 24 (τὸ
 δὲ S) ἐπὶ LUWX S^l 193, 30 So 112, 25: περὶ ECSVy 25 (μὲν]
 δὲ C: om y) τὸ... συμβαίνει om SUV [suppl mg U¹, mg V²]
 (:ὧν om X) 27 δὴ o—L, cf So 112, 32, coni pro δ' ἢ ut v
 Plutarchus ap Si 193, 32 cf Ph^l 475, 29: δ' ἢ S^l Ph^l D: δὴ ἢ L
 28 ἀκοή o—EW Ph^c 476, 10: ἢ ἀκοή EW, ins ἢ U² ἐν₁ o—E
 Ph^c 476, 11 So 112, 31: ἐν ἐστὶ E καὶ... αὐτὸ del To τὸ αὐτὸ
 a So 112, 31: ἢ οὐ τὸ αὐτὸ b—V: οὐδὲ τὸ αὐτὸ V: om ut v Ph^c 476, 11
 cf 476, 13 30 καὶ₂ o—LW S^l 195, 3 So 112, 34: om LW Ph^l
 (φθεῖρεσθαι S: φθεῖρει ὡς W) 31 ὁμοίως δὲ a So 112, 37: om b
 426^b 1 (λάμπρον C) ἢ ζ. a So 112, 37: ἢ τὸ ζ. b

φερόν, καὶ ἐν ὀσφρήσει ἢ ἰσχυρὰ ὀσμή καὶ γλυκεία
καὶ πικρά, ὡς λόγου τινὸς ὄντος τῆς αἰσθήσεως. διὸ καὶ
ἠδέα μὲν, ὅταν εἰλικρινῆ καὶ ἄμεικτα ὄντα ἄγεται εἰς τὸν λόγον,
5 οἶον τὸ ὀξύ ἢ γλυκὺ ἢ ἄλμυρόν (ἠδέα γὰρ τότε)· ὅλως δὲ
μᾶλλον τὸ μεικτὸν συμφωνία ἢ τὸ ὀξύ ἢ βαρὺ. [ἀφή δὲ
τὸ θερμαντὸν ἢ ψυκτὸν] ἢ δ' αἰσθησις ὁ λόγος· ὑπερβάλ-
8 λοντα δὲ λυπεῖ ἢ φθειρεῖ.

8 ἐκάστη μὲν οὖν αἰσθησις τοῦ ὑπο-
κειμένου αἰσθητοῦ ἐστίν, ὑπάρχουσα ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ ἢ αἰσθη-
10 τήριον, καὶ κρίνει τὰς τοῦ ὑποκειμένου αἰσθητοῦ διαφοράς, οἶον
λευκὸν μὲν καὶ μέλαν ὄψις, γλυκὺ δὲ καὶ πικρὸν γεῦσις.
ὁμοίως δ' ἔχει τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ
λευκὸν καὶ τὸ γλυκὺ καὶ ἕκαστον τῶν αἰσθητῶν πρὸς ἕκαστον
κρίνομεν, τινὶ καὶ αἰσθανόμεθα ὅτι διαφέρει· ἀνάγκη δὴ αἰ-
15 σθήσει· αἰσθητὰ γὰρ ἐστίν. ἢ καὶ δῆλον ὅτι ἡ σὰρξ οὐκ ἔστι
τὸ ἔσχατον αἰσθητήριον· ἀνάγκη γὰρ ἦν ἀπτόμενον αὐτοῦ
κρίνειν τὸ κρῖνον. οὔτε δὴ κεχωρισμένοις ἐνδέχεται κρίνειν ὅτι

3 πικρὰ **b** *Ph¹ So 112, 38*: λιπαρὰ **a** *cf Ph 2476, 30* διὸ καὶ **a** *OWy*
Si¹ Ph¹: καὶ *SUX*: *om V* [sed eras 2—3 litt] 4 (εἰλικρινῆ καὶ *om X*)
ἄμεικτα ὄντα **b** *Ph¹ cf Si² 195, 15*: ἀμιγῆ ὄντα *Si¹ cf So 113, 11*: ἀμιγῆ ἢ
ὄντα **L**: ἀμιγῆ **η** **E** [eras η₂] ἄγεται post ὄντα *Si¹*: ἄγεται post ὄντα **a**:
ἄγεται post ὅταν **b**: ἀγάγεται post ὅταν *Ph¹ D* 5 (ὅλως *om y*)
6 (μᾶλλον *om X*) ἢ βαρὺ **b**: ἢ τὸ βαρὺ **E**: καὶ τὸ βαρὺ **L** ἀφή...
ψυκτὸν del Dittenberger ἀφή *LVXy Ph¹ 2477, 12 cf Si² 195, 18*: ἀφή.
CSUWE³ 7 (θερμαντικὸν **X**) ὁ **a** *CWX Si¹*: *om SUVy* 8 (ἢ λυπεῖ
ἢ *Si¹*) λυπεῖ] λύει fort *Prisc Lyd 22, 27* 12 (τοῦτω **X**) ἐπεὶ δὲ
o *Ph¹*: ἐπεὶ δὴ *Si¹ A* καὶ **a** [exp *E²*], *SX*: *om CUVWy Si¹ Ph¹*
13 (αἰσθητηρίων *Ph¹ D*) 14 τινὶ *VE³ Ph¹*: τινὶ *ECWy Si¹ So 113, 27*:
τινὶ *SUX cf Th 85, 2*: τινὰ **L** 15 (ἢ *om X*) ἢ **o** *Ph¹*: καὶ ἢ
Si¹ A (οὐκέτι **W**) 16 (ἔσχατόν ἐστιν αἰσθ. **W**) (γὰρ ἂν ἦν **W**)·
αὐτοῦ *scripsi*: αὐτοῦ **o** 17 κεχωρισμένοις **a** *CSUV Si¹ cf Th 85, 13*
κεχωρισμένως *WXy* (κρίνειν₂) κρίνειν τὸ κρῖνον **y**)

ἕτερον τὸ γλυκὺ τοῦ λευκοῦ, ἀλλὰ δεῖ ἐνὶ τινὶ ἄμφω δῆλα
εἶναι. οὕτω μὲν γὰρ καὶ εἰ τοῦ μὲν ἐγὼ τοῦ δὲ σὺ αἰσθοιο,
δῆλον ἂν εἴη ὅτι ἕτερα ἀλλήλων, δεῖ δὲ τὸ ἐν λέγειν ὅτι 20
ἕτερον· [ἕτερον γὰρ τὸ γλυκὺ τοῦ λευκοῦ. λέγει ἄρα τὸ αὐτό.]
ὥστε ὡς λέγει, οὕτω καὶ νοεῖ καὶ αἰσθάνεται. ὅτι μὲν οὖν οὐχ
οἶόν τε κεχωρισμένοις κρίνειν τὰ κεχωρισμένα, δῆλον ὅτι
δ' οὐδ' ἐν κεχωρισμένῳ χρόνῳ, ἐντεῦθεν. ὥσπερ γὰρ τὸ αὐτὸ
λέγει ὅτι ἕτερον τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, οὕτω καὶ ὅτε θά- 25
τερον λέγει ὅτι ἕτερον καὶ θάτερον, οὐ κατὰ συμβεβηκὸς τὸ
ὅτε· λέγω δ', οἶον νῦν λέγω ὅτι ἕτερον, οὐ μέντοι ὅτι νῦν ἕτε-
ρον· ἀλλ' οὕτω λέγει, καὶ νῦν, καὶ ὅτι νῦν ἅμα ἄρα. ὥστε
ἀχώριστον καὶ ἐν ἀχωρίστῳ χρόνῳ. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον ἅμα
τὰς ἐναντίας κινήσεις κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἢ ἀδιαίρετον καὶ ἐν 30
ἀδιαίρετῳ χρόνῳ. εἰ γὰρ γλυκὺ, ὡδὶ κινεῖ τὴν αἰσθησιν
ἢ τὴν νόησιν, τὸ δὲ πικρὸν ἐναντίως, καὶ τὸ λευκὸν ἐτέρως. 427·
ἄρ' οὖν ἅμα μὲν καὶ ἀριθμῶ ἀδιαίρετον καὶ ἀχώριστον τὸ

18 (γλυκὺ καὶ **y**) (δῆλα *om X*) 19 μὲν, **o**—*Cy Th 85, 15*: *om Cy*
γὰρ **b** *Th 85, 15*: γὰρ ἔχει **a** (καὶν] ἂν καὶν **y**) 20 (δὲ] *sscr ἄρα W*)
(λέγειν τὸ ἐν **y**) 21 ἕτερον₂... αὐτό del *eni* (λέγεται **y**) 22 καὶ, **a**
UWXy Ph¹ 483, 15: *om CSV* νοεῖ **o**—*UX Ph¹ 483, 15*: φρονεῖ *UX*
(οὖν *om C*) 23 (κεχωρισμένως **W**: κεχωρισμένως **X**) 24 (οὐδὲν *LS*)
(ἐν] *eni E*) (κεχωρισμένῳ ἐστὶ χρόνῳ **S**) 25 (ὅτι δὲ] ἕτερον **S**, [eras δι] **C**)
(τὸ ἀγαθὸν... 26 ἕτερον *om V*, suppl mg *V²*) τὸ₂ *CSUWX*: *om a y V²*
So 114, 4 (ὅτε] ὅτι **S**) 26 ἕτερον καὶ **a** *CSUVW So 114, 5*: ἕτερον
τότε καὶ *XyU² Th 85, 24* (καὶ θάτερον καὶ **W**) 27 (οἶον καὶ νῦν **S**)
28 (οὕτω] αὐτῷ **L**) (λέγω **W** [*sscr ei W¹*]: λέγει *in* λέγω *corr E³*)
καὶ *exp E²*, *puncta sustulit E³*: *om C*: ὅτι **X**: ὁ **y** 30 (ἢ **X**)
(διαίρετον **E**, ἂ *sscr E²*) 31 (γὰρ] μὲν γὰρ ἐστίν **y**) γλυκὺ **a** *SUVXy*:
τὸ γλυκὺ **CW**, *ins* τὸ **E²**

427· 1 ἢ [eras **E**] **a** *UVXy*: καὶ *CSW*, *in ras E³* 2 (καὶ *om W*)
ἀριθμῶ **o**—*E Ale¹ 94, 12 Si¹ Ph¹*: ἀριθμῶ ἐν **E**: ἐν ἀριθμῶ **E³** καὶ ἀχώ-
ριστον τὸ κρῖνον [sed eras **E**] **o**—*Cy Ale¹ 94, 12 Si¹*: καὶ ἀχώριστον **C**: καὶ
χρόνῳ ἀχώριστον **y**, *in ras E³ Ph¹ 484, 10*: καὶ χρόνῳ ἀχώριστον τὸ κρῖνον *Ph¹*

κρίνον, τῷ εἶναι δὲ κεχωρισμένον; ἔστι δὴ πως ὡς τὸ διαι-
 ρετὸν τῶν διηρημένων αἰσθάνεται, ἔστι δ' ὡς ἡ ἀδιαίρετον τῷ
 5 εἶναι μὲν γὰρ διαίρετόν, τόπῳ δὲ καὶ ἀριθμῷ ἀδιαίρετον. ἡ
 οὐχ οἶόν τε; δυνάμει μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ καὶ ἀδιαίρετον τὰ-
 ναντία, τῷ δ' εἶναι οὐ, ἀλλὰ τῷ ἐνεργεῖσθαι διαίρετόν, καὶ
 οὐχ οἶόν τε ἅμα λευκὸν καὶ μέλαν εἶναι, ὥστ' οὐδὲ τὰ εἶδη
 πάσχειν αὐτῶν, εἰ τοιοῦτον ἡ αἰσθησις καὶ ἡ νόησις· ἀλλ'
 10 ὡσπερ ἦν καλοῦσί τινες στιγμῆν, ἡ μία ἢ δύο, ταύτη
 καὶ διαίρετή. ἡ μὲν οὖν ἀδιαίρετον, ἐν τῷ κρίνόν ἐστι καὶ ἅμα,
 ἡ δὲ διαίρετον ὑπάρχει, δις τῷ αὐτῷ χρῆται σημείῳ ἅμα·
 ἡ μὲν οὖν <ὡς> δυοὶ χρῆται τῷ πέρατι, δύο κρίνει καὶ κεχωρι-
 σμένα ἔστιν ὡς κεχωρισμένων· ἡ δ' ἕν, ἐνὶ καὶ ἅμα. περὶ μὲν

3 (εἶναι) ἀριθμῷ γ) δὴ δὲ S *Alex^l 94, 13*: μὲν δὲ γ (καὶ
 χωρισμένον E, corr κεχωρισμένον E³) 4 ὡς ἡ a SUVXY: ἡ W:
 ὡς τὸ [corr ex ἡ] X^x: ὡς *Alex^l 94, 14*: om C [ἡ ins C^x] (διαίρετόν
 E, sser à E^x) (τὸ C) (τῷ τῷ εἶναι μὲν δ. γ) 6 καὶ ἀδιαίρετον
 a SUV *Alex^l 94, 16*: διαίρετόν καὶ ἀδιαίρετον Wy U² *Sil^l of Th 86, 12*:
 ἀδιαίρετον καὶ διηρημένον C: διηρημένον καὶ ἀδιαίρετον X τάναντία b—y
Alex^l 94, 16 Sil^l Ph^l 484, 19: om γ: καὶ τάναντία a [post καὶ add διηρημένον
 mg E²] 7 (ἀλλὰ τὸ S) (ἐνεργεῖσθαι V: εἶναι L) (καὶ om S)
 9 (εἶ) ἡ εἰ γ) 10 ἡ μία ο: ἡ μία *Alex^o 96, 10*: ἡ μίαν *Alex^l 94, 20*
 ἡ CW, U² in ras *Alex^l 94, 20*: ἡ E [spir. et accent. add, αἰ sser E³]
 γρ. mg S¹: αἰ SV [sser ἡ vel ἡ], γ *Alex^o 96, 10 Sil^l A*: καὶ L *Ph^l*:
 οὐ X 11 καὶ ο—L *Alex^l 94, 20 96, 10 Ph^l*: om L *Sil^l A* ἀδιαί-
 ρετον a WXV² *So 114, 35*: ἀδιαίρετος CSUV, [ς in ras] E² *Alex^l 94, 20*:
 ἀδιαίρετα [sser-ος] γ (καὶ ἅμα om γ) 12 ὑπάρχει a SUVWX *Alex^l*
ἀπ^l 94, 21 Sic^o 201, 10 So 114, 36 A: οὐχ ἐν ὑπάρχει Cy [sser οὐχ ἐν ἡ
 γοαμῆ W^x] cf *So 114, 36 BC* δις a SUVX *Alex^l ἀπ^l 94, 21 Sic^o 201, 10*
So 114, 36 AB [διὸ C]: δις γὰρ CW, γὰρ ins E²: διὸ γὰρ γ (σημείω
 χρῆται X) (σημείωμα E, corr in σημείω ἅμα E²) 13 <ὡς> add Tr
 (καὶ τὰ κεχ. C: ins τὰ E²) 14 (ἔστιν ὥστε καὶ WX: ἔστιν ὡς eras
 U, in ras ὥστε καὶ U²) κεχωρισμένω [ex καίχωρισμένω corr E^x] a C:
 τῷ κεχωρισμένω *Alex^l ἀπ^l 94, 23*: κεχωρισμένως Uy *Sil^l A* [κεχωρισμένοις

οὖν τῆς ἀρχῆς ἡ φαμέν τὸ ζῶον αἰσθητικὸν εἶναι, διω- 15
 ρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

3 Ἐπεὶ δὲ δύο διαφοραῖς ὀρίζονται μάλιστα τὴν φυγὴν,
 κινήσει τε τῇ κατὰ τόπον καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ κρίνειν καὶ
 αἰσθάνεσθαι, δοκεῖ δὲ καὶ τὸ νοεῖν καὶ τὸ φρονεῖν ὡσπερ
 αἰσθάνεσθαι τι εἶναι (ἐν ἀμφοτέροις τε γὰρ τούτοις κρίνει τι ἢ 20
 φυγὴ καὶ γνωρίζει τῶν ὄντων), καὶ οἷ γε ἀρχαῖοι τὸ φρο-
 νεῖν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ταῦτόν εἶναι φασιν· ὡσπερ καὶ Ἐμ-
 πεδοκλῆς εἴρηκε «πρὸς παρεὸν γὰρ μῆτις ἀέξεται ἀνθρώ-
 ποισιν» καὶ ἐν ἄλλοις «ᾧθεν σφίσιν αἰεὶ καὶ τὸ φρονεῖν
 ἄλλοια παρίσταται». τὸ δ' αὐτὸ τούτοις βούλεται καὶ τὸ Ὅμη- 25

Hayduck e p201, 19]: κεχωρισμένων S: καὶ κεχωρισμένων X: τε κα
 κεχωρισμένα W: κεχωρισμένα vel -μένως V: «κεχωρισμένον» *So 114, 38*
 δ' ἐν, ἐν CWy *Alex^l ἀπ^l 94, 24 Sil^l p201, 23*: δ' ἐν U: δ' ἐν a SVX
So 114, 38

15 (οὖν om V) (ἡς X) τὸ ζῶον αἰσθητικὸν εἶναι a
 VWXY *Ph^l So 115, 15*: αἰσθητικὸν εἶναι τὸ ζῶον CSU (ὀρίσθω E,
 corr in διορίσθω E^x) 16 (τοῦτον τὸν τρόπον C, eras τοῦτον et ins
 post τρόπον C²) 17 ἐπεὶ ο—γ *Sil^l c202, 12 Ph^l bis p490, 13 So*
115, 17: ἐπειδὴ γ *Alex^l ap Ph 489, 9 of p482, 12* (φοραῖς X) 18 (τε
 om γ) καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ κρίνειν a *Sil^l Ph^l 489, 13 So 115, 18*
of Sil^l 202, 9: καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ κρίνειν ἡ γ: καὶ τῷ νοεῖν καὶ κρίνειν
Ph^l 489, 8; [τὸ] 1485, 8: καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ φρονεῖν SUV: καὶ τὸ κρίνειν
 καὶ νοεῖν W: καὶ τῷ [ex τὸ C²] νοεῖν CX, exp καὶ τῷ κρίνειν E² καὶ αἰσθά-
 νεσθαι a CWXY *Sil^l Ph^l c489, 13 So 115, 18*: om SUV 20 τε γὰρ
 a CSUX: γὰρ VWy *Ph^l So 115, 23* κρίνει τι ἢ ψ. a *So 115, 23*:
 ἡ ψ. κρίνει τι b—X: ἡ ψ. κρίνει τε X: ἡ ψ. κρίνει *Ph^l* 21 γε LCW,
 in ras E² subf vid μὲν: τε SUVXY (φρονεῖν τε καὶ X) 22 (εἶναι)
 ἀριθμῷ γ) 23 ἀέξεται CW, [ἀέξετ'] V *Ph^o 485, 24 Th 87, 22 So 87, 26*:
 ἀέξεται L: δέξεται X, sser α X²: αὔξεται SU: ἐναύξεται E, corr in
 ἀέξεται E³ ἀνθρώποις SUX 24 αἰεὶ LCV: αἰεὶ ESUWXY 25 (ἀλλ'
 οἷα X) τούτοις βούλεται [eras -ις E] a: βούλεται τούτοις b—X: βού-
 λεται τούτων X

ρου «τοῖος γὰρ νόος ἐστίν». πάντες γὰρ οὗτοι τὸ νοεῖν σωμα-
 τικὸν ὥσπερ το αἰσθάνεσθαι ὑπολαμβάνουσιν, καὶ αἰσθάνε-
 σθαί τε καὶ φρονεῖν τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς
 427^b κατ' ἀρχὰς λόγοις διωρίσαμεν· καίτοι ἔδει ἅμα καὶ περὶ
 τοῦ ἠπατήσθαι αὐτοὺς λέγειν, οἰκσιότερον γὰρ τοῖς ζῴοις,
 καὶ πλείω χρόνον ἐν τούτῳ διατελεῖ ἢ ψυχῇ· διὸ ἀνάγκη
 ἦτοι, ὥσπερ ἐνιοὶ λέγουσι, πάντα τὰ φαινόμενα εἶναι ἀληθῆ,
 ἢ τὴν τοῦ ἀνομοίου θίξιν ἀπάτην εἶναι, τοῦτο γὰρ ἐναντίον τῷ
 5 τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ γνωρίζειν. δοκεῖ δὲ καὶ ἡ ἀπάτη καὶ
 ἡ ἐπιστήμη τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῆ εἶναι. ὅτι μὲν οὖν οὐ ταυτὸν
 ἐστὶ τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν, φανερόν. τοῦ μὲν
 γὰρ πᾶσι μέτεστι, τοῦ δὲ ὀλίγοις τῶν ζῴων. ἀλλ' οὐδὲ τὸ
 νοεῖν, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ ὀρθῶς καὶ τὸ μὴ ὀρθῶς, τὸ μὲν ὀρθῶς
 10 φρόνησις καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα ἀληθῆς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς
 τάναντία τούτων, οὐδὲ τοῦτ' ἐστὶ ταυτὸν τῷ αἰσθάνεσθαι· ἢ
 μὲν γὰρ αἰσθησις τῶν ἰδίων ἀεὶ ἀληθῆς, καὶ πᾶσιν ὑπάρ-
 χει τοῖς ζῴοις, διανοεῖσθαι δ' ἐνδέχεται καὶ ψευδῶς, καὶ
 οὐδενὶ ὑπάρχει ᾧ μὴ καὶ λόγος· φαντασία γὰρ ἕτερον καὶ

26 (post ἐστίν add ἐπιχρονίων ἀνθρώπων οἷον ἐπ' ἡμᾶρ ἀγῆσαιπατῆρ ἀνδρῶν
 τε θεῶν τε mg UE²) 27 ὥσπερ τὸ a CWXy: ὥσπερ καὶ τὸ SUV, ins καὶ
 E³ So 115, 36 28 (φρονεῖν] sscr νοεῖν W¹: eras et post ὅμοιον ins C²)
 427^b 1 (ἠπατήσθαι y) 2 τούτῳ a UWX S¹: 203, 29 So 116, 1:
 τούτοις CSVy 4 τῷ a CX So 116, 10: τὸ SU, [corr in τῷ] V,
 [sscr ω W¹] W: om y 5 τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ESUVXy So 116, 10:
 τὸ ὅμοιον ὁμοίῳ C: τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον LW (ἢ ἀπάτη καὶ om y)
 6 (ἢ₁ om X) (ἢ αὐτῆ om X: post εἶναι ponit y) ταυτὸν o—Ey
 S¹ Ph¹: τὸ αὐτὸ E [ταυτὸν E³], y 9 (post ἐν ras 14 litt O)
 τὸ₂ o S¹ Ph¹ 491, 8: om Ph¹ μὲν a SVX Ph¹ 491, 30 So 116, 22:
 μὲν γὰρ CUWy, ins γὰρ E² 10 καί₂ b—y So 116, 22: om E
 [ins E²] Ph¹ 491, 30: ἢ L: ἢ y 11 τοῦτὸ ἐστὶν Wy, U [eras litt
 ante ἐστίν], Ph¹ 492, 1: τοῦτο δ' ἐστίν a CSVX ταυτὸν Ly
 Ph¹ 492, 1: ταῦτο E: τὸ αὐτὸ b—y (τὸ y).

αἰσθησεως καὶ διανοίας, ἢ αὐτῆ τε οὐ γίνεται ἄνευ αἰσθη- 15
 σεως, καὶ ἄνευ ταύτης οὐκ ἔστιν ὑπόληψις. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν
 ἢ αὐτῆ φαντασία καὶ ὑπόληψις, φανερόν. τοῦτο μὲν γὰρ τὸ
 πάθος ἐφ' ἡμῖν ἐστίν, ὅταν βουλώμεθα (πρὸ ὀμμάτων γὰρ
 ἐστὶ τι ποιήσασθαι, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς μνημονικοῖς τιθέμενοι καὶ
 εἰδωλοποιούντες), δοξάζειν δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν· ἀνάγκη γὰρ ἢ 20
 ψεύδεσθαι ἢ ἀληθεύειν. ἔτι δὲ ὅταν μὲν δοξάσωμεν δεινόν
 τι ἢ φοβερόν, εὐθὺς συμπάσχομεν, ὁμοίως δὲ καὶ θαρρα-
 λέον· κατὰ δὲ τὴν φαντασίαν ὡσαύτως ἔχομεν ὥσπερ ἂν
 εἰ θεώμενοι ἐν γραφῇ τὰ δεινὰ ἢ θαρραλέα. εἰσὶ δὲ καὶ
 αὐτῆς τῆς ὑπόληψεως διαφοραὶ, ἐπιστήμη καὶ δόξα καὶ 25
 φρόνησις καὶ τάναντία τούτων, περὶ ὧν τῆς διαφορᾶς ἕτε-
 ρος ἔστω λόγος. 27

περὶ δὲ τοῦ νοεῖν, ἐπεὶ ἕτερον τοῦ αἰσθάνε- 27
 σθαι, τούτου δὲ τὸ μὲν φαντασία δοκεῖ εἶναι τὸ δὲ ὑπόλη-
 ψις, περὶ φαντασίας διορίσαντας οὕτω περὶ θατέρου λεκτέον.
 εἰ δὴ ἐστὶν ἢ φαντασία καδ' ἢν λέγομεν φάντασμα τι 428*

15 ἢ αὐτῆ scripsi: ἢ αὐτῆ LSUWX Ph¹ 492, 9D: καὶ αὐτῆ ut v V, καὶ
 del, αὐτῆ corr V²: αὐτῆ C: αὐτῆ E 16 (ὅταν X) 17 φαντασία sscr
 C²U² S¹A: νόησις o S¹ 206, 5 Ph¹ 492, 24 (post ὑπόληψις add καὶ
 νόησις S¹A) μὲν om y S¹ 206, 8 18 (γὰρ] γούν V: om U) 19 ἐστὶ
 τι [del τι E³] a So 118, 22: ἐστὶ b—U S¹: om U 20 ἢ [eras E] a
 S¹ So 118, 25: om b Ph¹ 21 (ἔτι δὲ om X, ins ἔτι X²) (μὲν
 om S¹A) δοξάσωμεν a S¹ So 118, 30 cf Ph¹ 493, 17: δοξάζωμεν b Ph¹
 22 (τι post 21 μὲν W) (πάσχομεν V) καὶ a Th 89, 16: καὶ ἐὰν Cy,
 corr E²: καὶ ἐὰν ἢ SUVWX S¹ So 118, 31 23 (post θαρραλέον ins
 ἢ E³) (περ om W) 24 (ἐνι eras i E) ἢ a S¹ 221, 4
 So 118, 32: καὶ b [ins X²] 25 (αἱ διαφοραὶ W: διαφορὰ y)
 26 τάναντία a CWy: τὰ ἐναντία SUVX S¹ (ἕτερος ins W²)
 27 (ἔσται X) (του₂ [eras u] E) 29 (διορίσασιν W, corr U²)
 428* 1 ἢ b ins E² S¹ Ph¹ So 118, 5: om a τι o Ph¹
 Th 89, 30 So 118, 5: om S¹

ἡμῖν γίνεσθαι καὶ μὴ εἶ τι κατὰ μεταφορὰν λέγομεν, μία τίς ἐστι τούτων δύναμις ἢ ἕξις, καθ' ἣν κρίνομεν καὶ ἀληθεύομεν ἢ ψευδόμεθα. τοιαῦται δ' εἰσὶν αἰσθησις, δόξα, 5 ἐπιστήμη, νοῦς. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν αἰσθησις, δῆλον ἐκ τῶνδε. αἰσθησις μὲν γὰρ ἦται δύναμις ἢ ἐνέργεια, οἷον ὄψις καὶ ὄρασις, φαίνεται δὲ τι καὶ μηδετέρου ὑπάρχοντος τούτων, οἷον τὰ ἐν τοῖς ὕπνοις. εἶτα αἰσθησις μὲν ἀεὶ πάρεστι, φαντασία δ' οὐ. εἰ δὲ τῇ ἐνεργείᾳ τὸ αὐτὸ, πᾶσιν ἂν ἐν- 10 δέχοιτο τοῖς θηρίοις φαντασίαν ὑπάρχειν· δοκεῖ δ' οὐχ, οἷον μύρμηκι ἢ μελίττῃ, καὶ σκόληκι. εἶτα αἰ μὲν ἀληθεῖς αἰεὶ, αἰ δὲ φαντασίαι γίνονται αἰ πλείους ψευδεῖς. ἔπειτ' οὐδὲ λέγομεν, ὅταν ἐνεργῶμεν ἀκριβῶς περὶ τὸ αἰσθητόν, ὅτι φαίνεται τοῦτο ἡμῖν ἄνθρωπος· ἀλλὰ μάλλον ὅταν μὴ ἐναρ- 15 γῶς αἰσθανόμεθα [τότε ἢ ἀληθῆς ἢ ψευδῆς]. καὶ ὅπερ δὲ ἐλέγομεν πρότερον, φαίνεται καὶ μύουσι δράματα. ἀλλὰ

2 γίνεσθαι **a** UX *Ph¹ So 118, 5* : ἐγγίνεσθαι *Wy Th 89, 30* : γενέσθαι *CSV Si¹* (εἰ μὴ C) (λέγεται C : λέγωμεν, -ωμεν in *ras X²*) **3** ἐστι **a** *CUWy Si¹ So 118, 6* : om *SVX* καὶ *L Si¹ So 118, 7* : ἢ **o**—*L Ph^c 497, 33* **4** ἢ *LWy*, in *ras X² Ph^c 497, 33 So 118, 7* : καὶ *ECSUV Si¹A* τοιαῦται **a** *CUW Ph^c 497, 30 Th 89, 33* : τοιαῦτα *SVy So 118, 7* : τοιαῦ (sio) **X** **5** ἐπιστήμη *L Th 89, 33 So 118, 7 cf Si^p 208, 24* : ἐπιστήμην [eras v] **E** : post νοῦς **b**—*y Ph^c 497, 31* : post **4** αἰσθησις **y** οὖν **a** *CUWy Si¹ Th 89, 36 So 118, 8* : om *SVX Ph¹* αἰσθησις **o**—*y Ph¹ So 118, 8* : αἰσθησις ἢ φαντασία **y** *Si¹ Th 89, 36* (δῆλον δ' ἐκ **X**) **6** (μὲν om **y**) **7** (καλ₁) ἢ **C** : om **y** (δὲ in δὴ corr **X²**) ὑπάρχοντος τούτων **a** **y** *Si¹* : τούτων ὑπάρχοντος **b**—*y So 118, 10* **9** (δέχοιτο **X**, ἐν ins **X²**) **11** καὶ scripsi : ἢ **o** *Si^p 209, 21 ; 308, 19 Fhp 498, 31* (σκόλιξι **E**, corr **E³**) **12** ἔπειτα οὐδὲ **o**—*EC Ph¹ So 118, 14* : ἔπειτα οὐ **E** sed eras : ἔτι οὐδὲ **C**, **E²** in *ras* **14** (ἀνθρώποις [eras] **C**) (ἐνεργῶς **E**) **15** (αἰσθανόμεθα **y**) τότε... ψευδῆς del **To** ἡ₁ *LW So 118, 16* : om **E** : καὶ ἢ **C**, [eras ἢ] **U**, ins **E²** : καὶ ἢ *SVXy* ἡ₂ **a** *Wy So 118, 16* : καὶ ἢ **C**, [eras καλ₁] **U**, ins καὶ **E²** : καὶ ἢ *SVX* δὲ **a** **W** : δὴ **b**—*W So 118, 17* **16** (δραμὰ τι **W**)

μὴν οὐδὲ τῶν ἀεὶ ἀληθεύοντων οὐδεμία ἔσται, οἷον ἐπιστήμη ἢ νοῦς· ἔστι γὰρ φαντασία καὶ ψευδῆς. λείπεται ἄρα ἰδεῖν εἰ δόξα· γίνεται γὰρ δόξα καὶ ἀληθῆς καὶ ψευδῆς. ἀλλὰ δόξη μὲν ἔπεται πίστις (οὐκ ἐνδέχεται γὰρ δοξάζοντα οἷς 20 δοκεῖ μὴ πιστεύειν), τῶν δὲ θηρίων οὐθενὶ ὑπάρχει πίστις, φαντασία δ' ἐν πολλοῖς. ἔτι πάση μὲν δόξη ἀκολουθεῖ πίστις, πιστεῖ δὲ τὸ πεπεισθαι, πειθαῖ δὲ λόγος· τῶν δὲ θηρίων ἐνίοις φαντασία μὲν ὑπάρχει, λόγος δ' οὐ. φανερόν τοίνυν ὅτι οὐδὲ δόξα μετ' αἰσθήσεως, οὐδὲ δι' αἰσθήσεως. οὐδὲ συμ- 25 πλοκῇ δόξης καὶ αἰσθήσεως φαντασία ἂν εἴη, διὰ τε ταῦτα καὶ δῆλον ὅτι οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν ἢ δόξα, ἀλλ' ἐκείνου ἐστὶν οὐ καὶ ἡ αἰσθησις· λέγω δ', ἐκ τῆς τοῦ λευκοῦ δόξης καὶ αἰσθήσεως ἢ συμπλοκῇ φαντασία ἐστίν· οὐ γὰρ δὴ ἐκ τῆς δόξης μὲν τῆς τοῦ ἀγαθοῦ, αἰσθήσεως δὲ τῆς τοῦ 30 λευκοῦ· τὸ οὖν φαίνεσθαι ἔσται τὸ δοξάζειν ὅπερ αἰσθάνεται 428^b μὴ κατὰ συμβεβηκός. φαίνεται δὲ καὶ ψευδῆ, περὶ ὧν

17 ἔσται **o**—*X Ph¹ So 118, 18* : om **X** : ἐστὶν *Si¹A* **20** (γὰρ οὐ δ. **V**, corr οὐ in τὸν **V²**) **21** δοκεῖ *ECSVXy Th 90, 22 So 118, 36* : δοξάζει *LW*, **U** [sed -ξάζει in *ras* 3 litt] *Ph^p 500, 20* **22** δ' ἐν **a** *So 118, 37* : δὲ **b** πάση **a** [ins εἰ **E³**] *Si¹* : εἰ πάση *SVXy*, [eras εἰ] **C**, [corr in ἀπάση **U¹**] **U** *Ph¹* : εἰ πᾶσι **W** **25** (ὅτι om **W**) οὐδὲ... οὐδὲ **o**—*y Ph¹* : οὔτε... οὐδὲ **y** : οὔτε... οὔτε *Si¹ 212, 3.5 Th 90, 28* **27** ἄλλου τινος **a** *UX cf Si^p 212, 30 Th 90, 34 So 119, 6* : ἄλλης τινος **y** : ἄλλη τινός *Si¹A* : ἄλλη τις *CSVW Ph^c 504, 35* ἢ **a** *CUy Si¹ Ph¹* : om *SVWX* **28** ἐκείνου **a** *UX Si¹* : ἐκείνης **y** : ἐκείνη *CSV*, [ou sscr] **W** : ἢ ἐκείνη *Ph^c 504, 35* ἐστὶν **a** **U** : ἢπερ ἐστὶν *SV* : εἴπερ ἐστὶν *CW* : περ ἐστὶν **X** : ἢπερ ἐστὶν **y** : οὐπερ ἐστὶν *Si¹ Ph^c 504, 36* οὐ καὶ ἢ *CSVWX* : οὐπερ ἐστὶν καὶ ἢ **U** [ante καὶ ins ὁμοῦ **U²**] : καὶ ἢ **y** : οὐ καὶ **a** : ὁμοῦ καὶ ἢ *Si¹* : ὁμοῦ καὶ *Ph^c 504, 36* (ἐκ in εἰ corr **V²** : ὅτι ἐκ **y**) (τοῦ om **X**) **29** (δὴ om **W**)

428^b **1** ἔσται **Tr** : ἐστὶ **o** *Ph¹* **2** δὲ **a** *Si¹* : δὲ γε **b** *Ph¹* καὶ *ψευδῆ o—y Si¹ Ph¹* : καὶ ψευδῆς *Si^c 213, 16Aa* : ψευδῆς **y**

ἄμα ὑπόληψιν ἀληθῆ ἔχει, οἷον φαίνεται μὲν ὁ ἥλιος πο-
 διαίος, πεπίστευται δ' εἶναι μείζω τῆς οἰκουμένης· συμβαί-
 5 νει οὖν ἦτοι ἀποβεβληκέναι τὴν ἑαυτοῦ ἀληθῆ δόξαν, ἣν εἶχε,
 σφζομένου τοῦ πράγματος, μὴ ἐπιλαθόμενον μηδὲ μεταπει-
 σθέντα, ἢ εἰ ἔτι ἔχει, ἀνάγκη τὴν αὐτὴν ἀληθῆ εἶναι καὶ
 ψευδῆ. ἀλλὰ ψευδοῦς ἐγένετο, ὅτε λάθοι μεταπεσὼν τὸ
 10 πρᾶγμα. οὗτ' ἄρα ἔν τι τούτων ἐστὶν οὗτ' ἐκ τούτων ἢ φαντασία.
 ἀλλ' ἐπειδὴ ἐστὶ κινήθεντος τουδὶ κινεῖσθαι ἕτερον ὑπὸ
 τούτου, ἢ δὲ φαντασία κινήσις τις δοκεῖ εἶναι καὶ οὐκ ἄνευ
 αἰσθήσεως γίνεσθαι ἀλλ' αἰσθανομένοις καὶ ὧν αἰσθησις
 ἐστὶν, ἔστι δὲ γίνεσθαι κίνησιν ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τῆς αἰσθή-
 σεως, καὶ ταύτην ὁμοίαν ἀνάγκη εἶναι τῇ αἰσθήσει, εἴη ἂν
 15 αὕτη ἢ κίνησις οὔτε ἄνευ αἰσθήσεως ἐνδεχομένη οὔτε μὴ αἰ-

3 (ὑπόληψιν eras μ E) (ὑπόληψις ἀληθῆς W, corr U²) ἔχει LCWY
 Sⁱ Ph^l: ἔχων ESU, [v eras] VX (ποδιαίος E, sscr αι E²) 4 πεπί-
 στευται EWY, corr U²: πιστεύεται L: πέπεισται CSUVX, γρ. E³ (εἶναι
 post 3 ποδιαίος W) μείζω ECSUV, X [sscr v X²]: μείζων LWY
 5 (γούν X) ἑαυτοῦ b Ph^l: αὐτοῦ a, ins ε E² ἀληθῆ a CUY: post
 εἶχε SVWX: om Ph^l 6 ἐπιλαθόμενον ESUY: ἐπιλανθανόμενον LCVWX
 7 (ἦ in ras E²) εἰ ἔτι] ὅτι L: εἰ τι Ph^l 2506, 3 τὴν αὐτὴν CUVX:
 τὴν αὐτοῦ [sscr αὐτὴν] S: τὴν αὐτὴν ante ἀνάγκη LWY Ph^l: om E,
 ins E² post ἀνάγκη (καὶ εἶναι X) 8 ἐγένετο o—E Ph^l: ἐγένετο E,
 corr in ἐγένετο E³ (ὅταν S) 9 οὗτ' SUVWX: οὐκ a Cy
 Ph^l 2506, 13 (ἄρα] γὰρ X: om S) (ἔν] ἂν X) 10 τουδὶ a CX
 Sⁱ bis, Ph^l 2512, 4 [τοῦ διὸ t, τοῦ δι' ὄν D]: τοῦδε SUVWY, [eras t,
 in ras ε] E² 11 τις o—W Sⁱ 214, 32 So 119, 33: τε in ras X²:
 om W Ph^lD 12 αἰσθησις ἐστὶν a CXY Ph^l bis: ἡ αἰσθησις ἐστὶν W
 Sⁱ 215, 3: ἐστὶν αἰσθησις Sⁱ 214, 34 Ph^l 512, 24: αἰσθησις εἰσὶν UV:
 αἰσθησις S: «αἰσθησις» So 119, 34 13 γίνεσθαι LCSVWY Sⁱ 214, 34:
 γενέσθαι EUX, corr in γίνεσθαι E³ (ἐναργείας C) 14 (ταύτην sscr α E¹)
 ὁμοίαν ἀνάγκη εἶναι o—SV Ph^l: ἀνάγκη ὁμ. εἶναι V Sⁱ 214, 35: ὁμ. εἶναι
 ἀνάγκη S 15 (αὕτη S, [del ἦ] C³: αὐτῆς E) (αἰσθήσεως] κινήσεως y)
 (οὔτε μὴ] τε καὶ μὴ X [corr in οὔτε μὴ X²]: τε μὴ γρ. mg C³)

σθανομένοις ὑπάρχειν, καὶ πολλὰ κατ' αὐτὴν καὶ ποιεῖν
 καὶ πάσχειν τὸ ἔχον, καὶ εἶναι καὶ ἀληθῆ καὶ ψευδῆ. τοῦτο
 δὲ συμβαίνει διὰ τάδε. ἢ αἰσθησις τῶν μὲν ἰδίων ἀληθῆς
 ἐστὶν ἢ ὅτι ὀλίγιστον ἔχουσα τὸ ψεῦδος. δεῦτερον δὲ τοῦ
 συμβεβηκέναι ταῦτα· καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐνδέχεται διαφεύ- 20
 δεσθαι· ὅτι μὲν γὰρ λευκόν, οὐ ψεύδεται, εἰ δὲ τοῦτο τὸ λευ-
 κόν ἢ ἄλλο τι, ψεύδεται. τρίτον δὲ τῶν κοινῶν καὶ ἐπομένων
 τοῖς συμβεβηκόσιν, [οἷς ὑπάρχει τὰ ἴδια·] λέγω δ' οἷον κί-
 νησις καὶ μέγεθος, ἃ συμβέβηκε τοῖς αἰσθητοῖς, περὶ ἃ
 μάλιστα ἤδη ἐστὶν ἀπατηθῆναι κατὰ τὴν αἰσθησιν. ἢ δὲ κί- 25
 νησις ἢ ὑπὸ τῆς ἐνεργείας γινομένη διοίσει [τῆς αἰσθήσεως]
 ἢ ἀπὸ τούτων τῶν τριῶν αἰσθήσεων. καὶ ἢ μὲν πρώτη πα-
 ρούσης τῆς αἰσθήσεως ἀληθῆς, αἰ δ' ἕτεραι καὶ παρούσης καὶ
 ἀπούσης εἶεν ἂν ψευδεῖς, καὶ μάλιστα ὅταν πόρρω τὸ αἰσθη-
 τὸν ἦ. εἰ οὖν μὴθὲν μὲν ἄλλο ἔχει τὰ εἰρημμένα ἢ φαν- 30

16 ὑπάρχειν b Sⁱ: ὑπάρχει a κατ' αὐτὴν b Sⁱ 215, 29
 Ph^l 513, 2 Th 93, 4 So 120, 2: κατὰ ταύτην a καὶ a SUVW
 Th 93, 4 cf So 120, 2: om CXY Sⁱ Ph^l 513, 2 17 (καί, 3
 om W) καί, a WXY Sⁱ 215, 31 Ph^l 513, 10: ἢ CU: ἢ καὶ SV
 18 (ἢ om S) 19 (ὅτι om S) ὀλίγιστον ECWY Ph^l Th 93, 9:
 ὀλιγοστόν LSUVX (δεῦτερον] ἕτερον X) (post δὲ add ἐν οἷς U,
 del U²) τοῦ b—W Ph^l: τῶ a: τοῦ ὦ W 20 (συμβεβηκότος X)
 (ἐνδέχεται ἤδη y) (διαφύεσθαι E) 21 ψεύδεται a CWX:
 διαψεύδεται SUVY Ph^l τὸ LUWY Ph^l 514, 1. 3: om ECSVY Ph^l
 22 τι a y: om b—y Ph^l 23 οἷς... ἴδια del Maier (οἷς ins X²)
 24 ἃ, a y: om b—y 25 δὲ a SVXY: δὴ C, [corr ex δὲ] U:
 δ' ἢ W Ph^lD 26 (ἢ om C) (κινουμένη W) τῆς αἰσθήσεως
 del To: τῶν αἰσθήσεων C 27 ἢ ἀπὸ... αἰσθήσεων a CXY Ph^l 514, 17:
 om SUVW καὶ o—SU Sⁱ Ph^l: om SU, ins U² 29 (ἂν om X)
 αἰσθητὸν o—CX: αἰσθητήριον CX 30 μὲν a y: om b—y Ph^l 514, 31
 ἔχει b—y Ph^l 514, 31 t: ἔχοι L Ph^l 514, 31 D: ἔχοι ἢ Ey ἢ φαντασία
 LCSUXy: ἢ φαντασία E: ἢ ἢ φαντασία W: ἢ φαντασίαν V [corr in -a V²]:
 om Ph^l 514, 32

429^a τασία, τοῦτο δ' ἔστι τὸ λεχθέν, ἡ φαντασία ἂν εἴη κίνησις
 ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως τῆς κατ' ἐνέργειαν γινομένη. ἐπει δ' ἡ
 ὄψις μάλιστα αἰσθησίς ἐστι, καὶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ φάους εἴ-
 ληφεν, ὅτι ἄνευ φωτὸς οὐκ ἔστιν ἰδεῖν. καὶ διὰ τὸ ἐμμένειν
 5 καὶ ὁμοίως εἶναι ταῖς αἰσθήσεσι πολλὰ κατ' αὐτὰς πράτ-
 τει τὰ ζῷα, τὰ μὲν διὰ τὸ μὴ ἔχειν νοῦν, οἷον τὰ θηρία,
 τὰ δὲ διὰ τὸ ἐπικαλύπτεσθαι τὸν νοῦν ἐνίοτε πάθει ἢ νόσοις
 ἢ ὕπνῳ, οἷον οἱ ἄνθρωποι. περὶ μὲν οὖν φαντασίας, τί ἐστι
 καὶ διὰ τί ἐστιν, εἰρήσθω ἐπὶ τοσοῦτον.
 10 περὶ δὲ τοῦ μορίου τοῦ τῆς ψυχῆς ᾧ γινώσκει τε ἡ
 ψυχὴ καὶ φρονεῖ, εἴτε χωριστοῦ ὄντος εἴτε καὶ μὴ χωριστοῦ
 κατὰ μέγεθος ἀλλὰ κατὰ λόγον, σκεπτέον τίν' ἔχει δια-
 φοράν, καὶ πῶς ποτὲ γίνεται τὸ νοεῖν. εἰ δὴ ἐστι τὸ νοεῖν
 ὡσπερ τὸ αἰσθάνεσθαι, ἢ πάσχειν τι ἂν εἴη ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ἢ
 15 τι τοιοῦτον ἕτερον. ἀπαθὲς ἄρα δεῖ εἶναι, δεκτικὸν δὲ τοῦ εἴ-

429^a 2 (ἀπὸ L) γινομένη L *Sic* 216, 25 *Ph* 515, 2 *Th* 93, 25 :
 γινομένη E [i in ras E³, litt σ extremo vocabulo add E²] : γινομένης b
 3 ἐστι a y : om b—y *Ph* 5 ὁμοίως E [αs in ras], C [corr ex
 ὁμοία], SUVWX *Sic* 216, 38 *Th* 93, 27 : ὁμοίως Ly (ταισθήσεσι E,
 corr sser αισ E²) κατ' αὐτὰς CSUVX *Sic* 216, 39 *Th* 93, 28 : κατὰ
 ταύτας a Wy : κατὰ ταύτης *Ph* D πράττει b *Sic* 216, 39 *Ph* *Th* 93, 28 :
 πράττειν a 6 (οἷον om y) 7 (ἐνίοτε τὸν νοῦν W) (πάθει om C,
 ins πάθη mg C³) νόσοις Ly *Sic* 221, 12 *Th* 93, 30 : νούσοις E, ου in
 o corr, ω super οἰς sser E² : νόσω b—y 8 οἱ a CSVW *Sic* 221, 12
Th 93, 31 : om UXy (οὖν ins v E²) τί a CWy *Sic* So 121, 20 :
 τίς SUVX 9 διὰ τί b *Sic* : διότι a So 121, 20 (ἐστὶν om y)
 10 τοῦ, ESV *Th* 93, 32 : om LCUXW *Sic* bis, *Ph* 517, 33 ; 520, 21 :
 om et μορίου post ψυχῆς ponit y τε o—CW *Sic* bis, *Ph* 517, 33 ;
 520, 21. 25 : τί C : om W 11 καὶ, b *Sic* *Ph* 520, 30 : om a
Sic 222, 10 12 (κατὰ τὸ μ. W) (κατὰ τὸν λ. W) 13 (τὸ νοεῖν
 γίνεται W) 14 τὸ o—SV *Sic* 225, 14 *Ph* : om SV τι b
Sic 264, 17 223, 39 So 124, 19 cf *Ph* 522, 10 : ὅτι a 15 (δὲ)
 sser γάρ V)

δους καὶ δυνάμει τοιοῦτον ἀλλὰ μὴ τοῦτο, καὶ ὁμοίως ἔχειν,
 ὡσπερ τὸ αἰσθητικὸν πρὸς τὰ αἰσθητά, οὕτω τὸν νοῦν πρὸς
 τὰ νοητά. ἀνάγκη ἄρα, ἐπεὶ πάντα νοεῖ, ἀμυγῆ εἶναι, ὡσ-
 περ φησὶν Ἀναξαγόρας, ἵνα κρατῆ, τοῦτο δ' ἐστὶν ἵνα γνω-
 ριζῆ· παρεμφαινόμενον γὰρ κωλύει τὸ ἀλλότριον καὶ ἀντι- 20
 φράττει· ὥστε μὴδ' αὐτοῦ εἶναι φύσιν μηδεμίαν ἀλλ' ἢ
 ταύτην, ὅτι δυνατόν. ὁ ἄρα καλούμενος τῆς ψυχῆς νοῦς
 (λέγω δὲ νοῦν ᾧ διανοεῖται καὶ ὑπολαμβάνει ἢ ψυχῆ)
 οὐθέν ἐστιν ἐνεργεῖα τῶν ὄντων πρὶν νοεῖν. διὸ οὐδὲ μεμεῖχθαι
 εἰς λογὸν αὐτὸν τῷ σώματι· ποιὸς τις γὰρ ἂν γίνοιτο, ψυ- 25
 χρὸς ἢ θερμὸς· ἢ καὶ ὄργανόν τι εἴη, ὡσπερ τῷ αἰσθητικῷ·
 νοῦν δ' οὐθέν ἐστιν· καὶ εὖ δὴ οἱ λέγοντες τὴν ψυχὴν εἶναι τό-
 πον εἰδῶν, πλὴν ὅτι οὔτε ἔλη ἀλλ' ἢ νοητικὴ, οὔτε ἐντελε-
 χεῖα ἀλλὰ δυνάμει τὰ εἶδη· ὅτι δ' οὐχ ὁμοία ἢ ἀπάθεια
 τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ τοῦ νοητικοῦ, φανερόν ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων 30
 καὶ τῆς αἰσθήσεως. ἡ μὲν γὰρ αἰσθησίς οὐ δύναται αἰσθάνε-

16 (ἔχειν om X, ins X²) 17 (τὸ νοῦν V) 18 ἐπεὶ
 a *Sic* : ἐπειδὴ b, ins δὴ E² *Ph* *Th* 94, 18 20 κωλύσει W *Th* 94, 23
 ἀντιφράττει a *Ph* 523, 15 So 124, 26 : ἀντιφράζει UW *Ph* *Th* 94, 23 :
 «ἀντιφράττοντος ἢ ἀντιφράζοντος» *Sic* 226, 8 : ἀντιφράζει SVXY, C [ζ corr
 in ττ C²] 21 (εἶναι φύσει y : φύσιν εἶναι W) μηδεμίαν a CWXY :
 τινὰ μηδεμίαν SUV *Sic* 22 δυνατός *Sic* 227, 7 cf *Th* 94, 25 25 τις
 [τι y] γὰρ ἂν Ey *Sic* : γὰρ ἂν τις o—Ey γένοιτο *Sic* ἢ ψυχρὸς ἢ
 θερμὸς E : ψυχρὸς ἢ θερμὸς L So 124, 32 : ἢ θερμὸς ἢ ψυχρὸς y *Sic* :
 θερμὸς ἢ ψυχρὸς b—y *Ph* 524, 1 26 ἢ καὶ scripsi : ἢ καὶ a y :
 καὶ CW *Sic* So 124, 33 : καὶ SUVX 27 δὴ o *Sic* *Ph* 165, 25 ;
 307, 31 *Ph* in phys 516, 10 So 125, 36 : γε *Ph* 93, 4 *Sic* in phys 540, 9
Asclep in metaph 69, 19 ; 167, 30 οἱ τὴν ψ. εἰρηκότες *Asclep* l. c.
 εἶναι o *Ph* So 125, 36 : om *Sic* *Ph* 93, 4 ; 165, 26 ; 307, 32 *Asclep* l. c.
Sic in phys l. c. 28 ἀλλ' ἢ a CWy So 125, 36 : om SUVX
 29 (ὁμοία ἢ ἀπαθεια S) 30 αἰσθητικοῦ a CWy, corr U²V² *Sic* *Th* 104, 31
 So 124, 37 : αἰσθητοῦ SUVX τοῦ, o *Sic* So 124, 38 : om *Th* 104, 32

429^b σθαι ἐκ τοῦ σφόδρα αἰσθητοῦ, οἷον φόφου ἐκ τῶν μεγάλων
φόφων, οὐδ' ἐκ τῶν ἰσχυρῶν χρωμάτων καὶ ὁσμῶν οὔτε
ὄραν οὔτε ὁσμάσθαι· ἀλλ' ὁ νοῦς ὅταν τι νοήσῃ σφόδρα νοη-
τόν, οὐχ ἦττον νοεῖ τὰ ὑποδεέστερα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον· τὸ
5 μὲν γὰρ αἰσθητικὸν οὐκ ἄνευ σώματος, ὁ δὲ χωριστός. ὅταν
δ' οὕτως ἕκαστα γένηται ὡς ὁ ἐπιστήμων λέγεται ὁ κατ' ἐνέρ-
γειαν (τοῦτο δὲ συμβαίνει, ὅταν δύνῃται ἐνεργεῖν δι' αὐτοῦ),
ἔστι μὲν οὖν καὶ τότε δυνάμει πως, οὐ μὴν ὁμοίως καὶ πρὶν
μαθεῖν ἢ εὑρεῖν· καὶ αὐτὸς δὲ αὐτὸν τότε δύναται νοεῖν.
10 ἐπεὶ δ' ἄλλο ἐστὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ μεγέθει εἶναι καὶ
ὑδωρ καὶ ὑδατι εἶναι (οὔτω δὲ καὶ ἐφ' ἑτέρων πολλῶν, ἀλλ'
οὐκ ἐπὶ πάντων· ἐπ' ἐνίων γὰρ ταῦτόν ἐστι), τὸ σαρκί εἶναι
καὶ σάρκα ἢ ἄλλῃ ἢ ἄλλως ἔχοντι κρίνει· ἢ γὰρ σάρξ

429^b 1 φόφου ἐκ LW So 125, 1: τοῦ φόφου ἐκ **b**—W: ἐκ τοῦ φόφου
E Th 104, 34 τῶν μεγάλων **o** So 125, 1: τοῦ μεγάλου [ἦ] τῶν μικρῶν
Th 104, 34 2 (ἐκ ἐπὶ W) 5 (αἰσθητόν X) (ὁ δὲ] sser νοῦς W:
ὁ δὲ νοῦς y) 6 (ἕκαστα] sser ἐκάστω V: ante οὔτως W) ὁ₁ **a** CUVX
Sⁱ: om S, [ins W²] Wy cf Theophr ap Prisc 31, 8 ὁ₂ **a** Cy Sⁱ:
om SUVWX cf Theophr ap Prisc 31, 9 7 (ἑαυτοῦ Phⁱ) 8 (ἔσται V)
οὖν LW Theophr ap Prisc 31, 10 Phⁱ Th 95, 16: om **o**—LW
καὶ τότε **a** W Theophr ap Prisc 31, 10: γὰρ καὶ τότε y: καὶ
τότε ὁμοίως C, ins ὁμοίως E²: ὁμοίως καὶ τότε SUVX Phⁱ Th 95, 16
ὁμοίως **a** CWy Sⁱ 230, 8 Phⁱ 2524, 27 Th 95, 16: om SUVX
(κα₂ om y) ἦ] καὶ Theophr ap Prisc 31, 11 10 τὸ₁ **o**—Wy
Phⁱ: om W Sⁱ Ph^e 528, 33: τὸ τε y (τὸ₂ om C, exp E²:
τῷ S) 11 ὑδωρ **o** Phⁱ: τὸ ὑδωρ Sⁱ A Ph^e 528, 33 ὑδατι **b**
Phⁱ: τὸ ὑδατι [τὸ exp E²] **a** Sⁱ Ph^e 528, 34 [τῷ Dt, sed τὸ
2528, 37] (εἶναι] ἔστιν X) (οὔτω δὲ om C: δὲ om V)
(ἑτέρων δὲ πολλῶν CV) 12 οὐκ **o** Sⁱ Th 96, 5: οὐ καὶ Phⁱ (γὰρ]
μὲν γὰρ W) (ταῦτό E, v ins E²) 13 ἦ₁ **b**—y Sⁱ Phⁱ: καὶ ἦ **a**
[καὶ exp E²]: καὶ y ἔχοντι CWXy Sⁱ 232, 13 Phⁱ Th 94, 14
cf Ph^e 259, 25 So 126, 25: om **a** SUV, ins E² κρίνει **b**: κρίνει:
ὁ νοῦς **a** [exp ὁ νοῦς E², E³]

οὐκ ἄνευ τῆς ὕλης, ἀλλ' ὡσπερ τὸ σιμόν, τόδε ἐν τῷδε. τῷ
μὲν οὖν αἰσθητικῷ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν κρίνει, καὶ ὧν 15
λόγος τις ἢ σάρξ· ἀλλῃ δὲ ἦτοι χωριστῶ ἢ ὡς ἢ κεκλα-
σμένη ἔχει πρὸς αὐτὴν ὅταν ἐκταθῇ, τὸ σαρκί εἶναι κρί-
νει. πάλιν δ' ἐπὶ τῶν ἐν ἀφαιρέσει ὄντων τὸ εὐθύ ὡς τὸ
σιμόν· μετὰ συνεχούς γάρ· τὸ δὲ τί ἦν εἶναι, εἰ ἔστιν ἕτερον
τὸ εὐθεῖ εἶναι καὶ τὸ εὐθύ, ἄλλο· ἔστω γὰρ δυάς. ἐτέρῃ 20
ἄρα ἢ ἐτέρως ἔχοντι κρίνει. ὅλως ἄρα ὡς χωριστὰ τὰ
πράγματα τῆς ὕλης, οὔτω καὶ τὰ περὶ τὸν νοῦν. ἀπορήσει
δ' ἂν τις, εἰ ὁ νοῦς ἀπλοῦν ἐστὶ καὶ ἀπαθὲς καὶ μηθενὶ
μηθὲν ἔχει κοινόν, ὡσπερ φησὶν Ἀναξαγόρας, πῶς νοήσει, εἰ τὸ
νοεῖν πάσχειν τί ἐστίν. ἢ γὰρ τι κοινὸν ἀμφοῖν ὑπάρχει, τὸ 25
μὲν ποιεῖν δοκεῖ τὸ δὲ πάσχειν. ἔτι δ' εἰ νοητὸς καὶ αὐτός.
ἢ γὰρ τοῖς ἄλλοις νοῦς ὑπάρξει, εἰ μὴ κατ' ἄλλο αὐτὸς
νοητός, ἐν δὲ τι τὸ νοητὸν εἶδει, ἢ μεμειγμένον τι ἔξει, ὃ
ποιεῖ νοητὸν αὐτὸν ὡσπερ τᾶλλα. ἢ τὸ μὲν πάσχειν κατὰ

14 (σιμόν] σμ- in ras E²: σημεῖον y, U [eras, in ras σιμόν]
(τόδε om V) 15 τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν **b**—V Sⁱ Phⁱ:
τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν **a**: om V (κα₂ om C, ins C²: exp E²)
16 (ὁ λόγος E) (δὲ om V) ἦ₂ **a** Cy Sⁱ 232, 31 Phⁱ:
om SUVWX (κεχωρισμένη X) 17 αὐτὴν SU, corr V²:
ἑαυτὴν Sⁱ 232, 32 Phⁱ: αὐτὴν **o**—SU (εἶναι καὶ κρίνει L) 18 (ἐν
om X) 19 (εἰ om L) (post ἔστιν ins δ' V²) 20 (τὸ₁ in
τῷ X²) ἄλλο CSVX: ἄλλῃ **a** UW [sser **o** W¹], y Sⁱ Phⁱ
21 (ἐτέρω X) ὅλως LCSUVX Sⁱ Ph^e 532, 12: καὶ ὅλως EWy
(ἄρα om E, ins E²) 22 (καὶ corr ex τε V¹) 23 (ἀπλοῦν corr v
in σ V²) (ἀπαθὲς E, corr in -ες E²) 24 ἔχει **a** CWy Sⁱ:
ἔχειν X: ἔχων SUV (φασιν ὁ 'A. X) (εἰ... 25 ἔστιν om W, ins W²)
25 ἦ **o**—L Sⁱ cf Ph^e 532, 24: ἦ L: εἰ Ald Ph^e 532, 23Dt 26 (ὁ'
om E, ins E²) 27 γὰρ **o**—y Ph^e 532, 34: γὰρ καὶ y Sⁱ νοῦς **a**:
ὁ νοῦς **b** Sⁱ Ph^e 532, 34 ὁ αὐτός Sⁱ A 28 (τ₂) τῇ S)
29 (πάσχειν om V)

30 κοινόν τι διήρηται πρότερον, ὅτι δυνάμει πῶς ἐστί τὰ νοητά
 ὁ νοῦς, ἀλλ' ἐντελεχεία οὐδέν, πρὶν ἂν νοῆ. δεῖ δ' οὕτως
 430* ὡσπερ ἐν γραμματείῳ φ' μὴθὲν ὑπάρχει ἐντελεχεία γεγραμ-
 μένον· ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τοῦ νοῦ. καὶ αὐτὸς δὲ νοητός ἐστιν
 ὡσπερ τὰ νοητά. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄνευ ὕλης τὸ αὐτὸ ἐστί
 τὸ νοοῦν καὶ τὸ νοούμενον· ἢ γὰρ ἐπιστήμη ἢ θεωρητικὴ καὶ
 5 τὸ οὕτως ἐπιστητὸν τὸ αὐτὸ ἐστί. τοῦ δὲ μὴ ἀεὶ νοεῖν τὸ
 αἷτιον ἐπισκεπτέον. ἐν δὲ τοῖς ἔχουσιν ὕλην δυνάμει ἕκαστόν
 ἐστί τῶν νοητῶν. ὥστ' ἐκεῖνοις μὲν οὐχ ὑπάρξει νοῦς (ἄνευ
 γὰρ ὕλης δύναμις ὁ νοῦς τῶν τοιοῦτων), ἐκεῖνῳ δὲ τὸ νοη-
 τὸν ὑπάρξει.
 10 Ἐπεὶ δ' ὡσπερ ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει ἐστί τι τὸ μὲν ὅλη 5
 ἐκάστῳ γένει (τοῦτο δὲ ὁ πάντα δυνάμει ἐκεῖνα), ἕτερον δὲ

30 διήρηται LCUWXy S^l c236, 10 Ph^l: διείρηται SV, ut v
 E [corr ei in η E³] 31 (οὐδὲν . . . 430* 1 ἐντελεχεία om L)
 ἂν C, ins E² Th 97, 20: ἂν μὴ SUVWy, [eras μὴ] X: om E
 S^l c236, 17 Prisc 35, 33 νοῆ o[—L] Th 97, 20: νοεῖν S^l c236, 17
 Prisc 35, 33

430* 1 φ' W: om ESUVXy, ut v C [ins C^x] S^l ὑπάρχει EW:
 ὑπάρχειν SUVXy, [eras v] C S^l γεγραμμένον b S^l Th 97, 22: καταγε-
 γραμμένον a [κατα exp E²] 2 (ὡσπερ S) (δὲ eras X) 3 (ἐστί
 καὶ τὸ γ) 4 ἦ_a b S^l c 237, 24. 31 Th 97, 36 Prisc Lyd 36, 26:
 om a Ph^c 534, 2 καὶ τὸ o S^l c 237, 24. 31 Th 97, 36: τὸ δὲ
 Ph^c 534, 2 5 ἐπιστητὸν LSUVWX, γρ. E³ S^l c 237, 24. 31 Ph^c 534, 2
 Th 97, 36: ἐπιστον E, exp E²: θεωρητικὸν Cy, ins E² 6 δυνάμει
 o—y: δυνάμει μόνον y S^l 7 ὑπάρξει o—V cf S^l p 239, 4: ὑπάρχει V
 S^l A 8 δύναμις a S^l: δύναμις ἐστίν b, ins E³ ἐκείνο L: ἐκείνοις
 X [οἱ in ras X²] S^l cf p 239, 29. 31 (ἀνόητον γ) 10 (δ') δὴ W)
 ἀπάση o—Wy Ph^l c 539, 13 Th 103, 1 So 125, 15: πάση Wy Theophr ap
 Th 108, 20 S^l 240, 1 ἀπάση τῆ φ.] πᾶσιν S^l 241, 17 11 ἐκάστῳ
 o Ph^c 539, 14: ἐν ἐκάστῳ S^l A So 125, 15: ἐκάστῳ τῷ Ph^l D δ a
 SUVW, corr C^x S^l Ph^l c 539, 14 So 125, 16: τὸ CX, corr E²: τὸ δ y:
 ὅ τε Ph^c 539, 14t (ἐκείνο E, o in α E³)

τὸ αἷτιον καὶ ποιητικόν, τῷ ποιεῖν πάντα, οἷον ἢ τέχνη
 πρὸς τὴν ὕλην πέπονθεν, ἀνάγκη καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ὑπάρχειν
 ταύτας τὰς διαφοράς. καὶ ἔστιν ὁ μὲν τοιοῦτος νοῦς τῷ πάντα
 γίνεσθαι, ὁ δὲ τῷ πάντα ποιεῖν, ὡς ἕξις τις, οἷον τὸ φῶς· 15
 τρόπον γὰρ τινα καὶ τὸ φῶς ποιεῖ τὰ δυνάμει ὄντα χρώ-
 ματα ἐνεργεία χρώματα. καὶ οὗτος ὁ νοῦς χωριστός καὶ
 ἀπαθὴς καὶ ἀμιγῆς, τῇ οὐσίᾳ ὦν ἐνεργεία. ἀεὶ γὰρ τιμιώτε-
 ρον τὸ ποιοῦν τοῦ πάσχοντος καὶ ἢ ἀρχὴ τῆς ὕλης. τὸ δ'
 αὐτὸ ἐστί ἢ κατ' ἐνεργείαν ἐπιστήμη τῷ πράγματι· ἢ δὲ 20
 κατὰ δύναμιν χρόνῳ προτέρα ἐν τῷ ἐνί, ὅλως δὲ οὐδὲ χρόνῳ,
 ἀλλ' οὐχ ὅτε μὲν νοεῖ ὅτε δ' οὐ νοεῖ. χωρισθεὶς δ' ἐστί μόνον
 τοῦθ' ὅπερ ἐστί, καὶ τοῦτο μόνον ἀθάνατον καὶ αἰδίον. οὐ
 μνημονεύομεν δέ, ὅτι τοῦτο μὲν ἀπαθές, ὁ δὲ παθητικὸς
 νοῦς φθαρτός, καὶ ἄνευ τούτου οὐδὲν νοεῖ. 25

12 ποιητικὸν o—LW S^l Ph^l: τὸ ποιητικὸν LW τῷ ESUVWY
 S^l: ὁ τῷ LC [τῷ ex τῷ], X [ἔτω], Ph^l (ἢ om V) 13 (πέπονθε
 πρὸς τὴν ὕλην S) 14 (τῷ) τὸ S) 16 (καὶ om V) (ὄντα
 om Th 106, 4) 17 (ἐνεργεία ὄντα χρώματα W) (οὗτος corr
 ex οὕτως C^xV²: οὐχ ὡς S) 18 ἀπαθὴς καὶ ἀμιγῆς a S^l p 243, 14
 S^l c in de coelo 279, 21 Th 99, 35; 105, 5: ἀμιγῆς καὶ ἀπαθὴς b
 Ph^l p 540, 4 So 125, 22 (ὄν) ὡς ὦν γ) ἐνεργεία Uy, corr C^x
 Theophr ap Prisc 28, 12; 29, 25 S^l c in phys 1162, 3A S^l c 243, 37
 p 245, 21; 248, 12 S^l c in de coelo 279, 22 So 125, 23A cf Ph^l p 534, 24:
 ἐνεργεία o—Uy Ph^l c 540, 6 Th 106, 5 So 125, 23BC 19 τὸ δ'
 αὐτὸ a So 125, 24: τὸ αὐτὸ δ' CUVWXY Ph^l: αὐτὸ δ' S: ἢ
 αὐτῇ δὲ S^l 21 οὐδὲ b ins δὲ E²W S^l So 125, 25: οὐ a
 Ph^c 540, 30: οὐδὲ ἐν Th^c 101, 23. 28 22 οὐχ o—Wy Ph^l p 540, 21
 Th^c 101, 24 p 99, 35 Alex Plotinus Marinus ap Ph 535, 26. 29. 33:
 om Wy γρ. mg U^x S^l p 245, 34 c 263, 8 Plutarchus ap Ph 535, 13
 So 125, 26 (ἔτε δ' οὐ νοεῖ W) (ἐστί om V: post μόνον W)
 23 (αἰδίον καὶ ἀθάνατον W) 25 (οὐδὲ X)

24 μνημονεύομεν . . . 431^b 16 ἐκείνα exciso folio desunt in E

Ἡ μὲν οὖν τῶν ἀδιαίρετων νόησις ἐν τούτοις, περὶ ἃ οὐκ **6**
 ἔστι τὸ ψεῦδος. ἐν οἷς δὲ καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθές, σύν-
 θεσίς τις ἤδη νοημάτων ὡσπερ ἐν ὄντων, καθάπερ Ἐμπεδο-
 κλῆς ἔφη «ἢ πολλῶν μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν»,
 30 ἔπειτα συντίθεσθαι τῇ φιλίᾳ, οὕτω καὶ ταῦτα κεχωρισμένα
 συντίθεται, οἷον τὸ ἀσύμμετρον καὶ ἡ διάμετρος· ἂν δὲ γενο-
 430^b μένων ἢ ἐσομένων, τὸν χρόνον προσεννοῶν καὶ συντιθεῖς. τὸ
 γὰρ ψεῦδος ἐν συνθέσει ἀεὶ· καὶ γὰρ ἂν τὸ λευκὸν μὴ λευκόν,
 τὸ μὴ λευκὸν συνέθηκεν. ἐνδέχεται δὲ καὶ διαίρεσιν
 φάναι πάντα. ἀλλ' οὖν ἔστι γε οὐ μόνον τὸ ψεῦδος ἢ ἀληθές,
 5 ὅτι λευκὸς Κλέων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦν ἢ ἔσται. τὸ δὲ ἐν
 ποιῶν, τοῦτο ὁ νοῦς ἕκαστον. τὸ δ' ἀδιαίρετον ἐπεὶ διχῶς, ἢ
 δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ, οὐθὲν κωλύει νοεῖν τὸ ἀδιαίρετον, ὅταν
 νοῆ τὸ μήκος (ἀδιαίρετον γὰρ ἐνεργείᾳ), καὶ ἐν χρόνῳ ἀδιαί-
 ρετῶ· ὁμοίως γὰρ ὁ χρόνος διαιρετὸς καὶ ἀδιαίρετος τῷ
 10 μήκει. οὐκ οὖν ἔστιν εἰπεῖν ἐν τῷ ἡμίσει τί ἐννοεῖ ἑκατέρῳ·
 οὐ γὰρ ἐστίν, ἂν μὴ διαιεσθῆ, ἀλλ' ἢ δυνάμει. χωρὶς δ'
 ἑκάτερον νοῶν τῶν ἡμίσεων διαίρει καὶ τὸν χρόνον ἅμα· τότε

27 καὶ, om W *Sil* καὶ, L *Sil*: ἤδη καὶ b cf *Th* 109, 8
 (σύνθεσις L: συνθεμένων W) 28 (τις) τε τις V: om W ἤδη τῶν
 v. LW *Sil* A *De arripus* in *categ* 9, 27 29 (ἢ LUX) 30 συντίθεσθαι
 o: συντεθεῖσαι *Sil* 250, 24 31 συντίθεται LUX: συντίθεσθαι OSVWY
 post διάμετρος add ἢ τὸ σύμμετρον καὶ ἡ διάμετρος W *Sil* 250, 25
 ἐάν W *Sil* 250, 34 *Ph* γενομένων o *Sil* 250, 34 *Ph* *Th* 109, 19:
 γινομένων *Sil* A

430^b 1 (τῶν χρόνων X) (πρὸς ἐν νοῶν LX *Ph*) 2 (ἀεὶ om X)
 4 τὸ om LW 5 (ἔσται] ἐστὶ X) δὲ o—WX *Sil*: δὴ WX corr
 U² *Ph* 6 (τούτων W) ἢ LCVWY *Sil* (bis) p251, 33 *Ph*:
 ἢ τὸ SUX 9 καὶ ἀδιαίρετος o—WX *Sil* 253, 22 *Ph* p549, 24
Th 110, 9: om WX, suppl W² 10 ἐννοεῖ SUVX *Sil* p253, 31 *Ph*:
 ἐνοεῖ LCWY 12 τῶν ἡμίσεων LVW *Sil* *Ph*: ante ἑκάτερον SU:
 om CXy (τῶδε X) NB: o sine EI

δ' οἰοεὶ μήκη. εἰ δ' ὡς ἐξ ἀμφοῖν, καὶ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ
 ἐπ' ἀμφοῖν. τὸ δὲ μὴ κατὰ ποσὸν ἀδιαίρετον ἀλλὰ τῷ εἴ-
 15 δει νοεῖ ἐν ἀδιαίρετῳ χρόνῳ καὶ ἀδιαίρετῳ τῆς φυγῆς·
 κατὰ συμβεβηκὸς δέ, καὶ οὐχ ἢ ἐκεῖνα, διαιρετὰ ᾧ νοεῖ
 καὶ ἐν ᾧ χρόνῳ [ἀλλ' ἢ ἀδιαίρετα]. ἔνεστι γὰρ κἂν τούτοις
 τι ἀδιαίρετον, ἀλλ' ἴσως οὐ χωριστόν, ὃ ποιεῖ ἕνα τὸν χρό-
 νον καὶ τὸ μήκος. καὶ τοῦθ' ὁμοίως ἐν ἅπαντί ἐστι τῷ συνεχεῖ
 καὶ χρόνῳ καὶ μήκει. ἢ δὲ στιγμῇ καὶ πᾶσα διαίρεσις, καὶ 20
 τὸ οὕτως ἀδιαίρετον, δηλοῦται ὡσπερ ἢ στέρησις. καὶ ὁμοίως
 ὁ λόγος ἐπὶ τῶν ἄλλων, οἷον πῶς τὸ κακὸν γνωρίζει ἢ
 τὸ μέλαν· τῷ ἐναντίῳ γὰρ πῶς γνωρίζει. δεῖ δὲ δυνάμει
 εἶναι τὸ γνωρίζον καὶ ἐνεῖναι ἐν αὐτῷ. εἰ δὲ τι μὴ ἐστίν
 ἐναντίον τῶν αἰτίων, αὐτὸ ἑαυτὸ γινώσκει καὶ ἐνεργεία ἐστὶ 25
 καὶ χωριστόν. ἔστι δ' ἢ μὲν φάσις τι κατὰ τινος, ὡσπερ ἢ
 κατάφασις, καὶ ἀληθῆς ἢ ψευδῆς πᾶσα· ὁ δὲ νοῦς οὐ πᾶς,
 ἀλλ' ὁ τοῦ τί ἐστὶ κατὰ τὸ τί ἦν εἶναι ἀληθῆς, καὶ οὐ τι
 κατὰ τινος· ἀλλ' ὡσπερ τὸ ὄραν τοῦ ἰδίου ἀληθές, εἰ δ' ἂν-

13 μήκη UXy corr L¹W² *Sil* 253, 39: μήκει LCSVW [sscr
 η V¹] *Ph* 550, 12.13 ὡς LCVWY *Sil*: om SUX [ins X²]
 ἐν LSUXy *Sil* *Ph* 550, 10: om CVW (τῷ₂] τὸ U) 14 ποσὸν
 b—X *Sil* *Ph*: τὸ ποσὸν LX 15 (διαιρετῷ X) φυγῆς o—V
Sil 254, 28 cf *Ph* 550, 20: φυγῆς νοῆσαι V, ins νοῆσαι C² *Th* 110, 19
 17 ἀλλ' ἢ ἀδ. del To, legit *Sil* 255, 34 (ἢ X) (ἔνεστι
 γὰρ om X: ἔστι γὰρ ἐν *Sil*) 18 (ποιεῖ καὶ ἕνα W) 19 (ἐν] ὄν *Sil* A)
 (παντὶ W *Sil* A) (τῷ om *Sil* A) 21 (οὕτως] οὔτε V) 22 (πῶς
 καὶ τὸ W) 24 (γνωρίζειν V) ἐνεῖναι b—X *Sil* 257, 26 cf
Ph 553, 4: ἐν εἶναι LX *Ph* 552, 28Dt (ἐν om W) 25 (αἰτίων]
 ἐναντίων S) αὐτὸ ἑαυτὸ CVXy: αὐτὸ αὐτὸ LU: αὐτὸ αὐτῷ S:
 ὧ τὸ αὐτὸ W ἐνεργεία fort *Sil* 258, 27. 31 *Th* 112, 3 26 (ἔτι
 δ' ἔστιν ἢ y) (τις L) (ὡσπερ καὶ ἢ W) 27 (ἢ] καὶ L)
 28 (ἔστιν ἢ κατὰ X) (τῷ, eras X²) 29 (τοῦ ἰδίου in τὸ δι corr C,
 τὸ δι V) NB: o sine EI

80 θρωπος τὸ λευκὸν ἢ μὴ, οὐκ ἀληθὲς ἀεὶ, οὕτως ἔχει ὅσα
ἀνευ ὕλης.

431* Τὸ δ' αὐτὸ ἐστὶν ἢ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστήμη τῷ πράγ- 7
ματι. ἢ δὲ κατὰ δύναμιν χρόνῳ προτέρα ἐν τῷ ἐνί, ὅλως
δὲ οὐδὲ χρόνῳ· ἔστι γὰρ ἐξ ἐντελεχείᾳ ὄντος πάντα τὰ γι-
γνόμενα. φαίνεται δὲ τὸ μὲν αἰσθητὸν ἐκ δυνάμει ὄντος τοῦ
5 αἰσθητικοῦ ἐνεργείᾳ ποιῶν· οὐ γὰρ πάσχει οὐδ' ἀλλοιοῦται.
διὸ ἄλλο εἶδος τοῦτο κινήσεως· ἢ γὰρ κίνησις τοῦ ἀτελοῦς
ἐνέργεια, ἢ δ' ἀπλῶς ἐνέργεια ἐτέρα ἢ τοῦ τετελεσμένου.
τὸ μὲν οὖν αἰσθάνεσθαι ὁμοιον τῷ φάναι μόνον καὶ νοεῖν·
ὅταν δὲ ἡδὺ ἢ λυπηρόν, οἷον καταφάσα ἢ ἀποφάσα, διώ-
10 κει ἢ φεύγει· καὶ ἔστι τὸ ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι τὸ ἐνε-
ργεῖν τῇ αἰσθητικῇ μεσότητι πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἢ τοι-
αῦτα. καὶ ἢ φυγῇ δὲ καὶ ἢ ὄρεξις ταῦτ' ἢ κατ' ἐνέργειαν,
καὶ οὐχ ἕτερον τὸ ὀρεκτικὸν καὶ φευκτικόν, οὐτ' ἀλλήλων οὕτε

30 οὕτως ο cf Ph^o 557, 9 : οὕτως δὲ S^lA Ph^lD (ὅσα om W,
sser W²) 31 ἀνευ τῆς ὕλης V Ph^l

431* 1 δ' αὐτὸ LW : αὐτὸ δ' CUVXy S^l Ph^l : δ' αὐτὸ δ' S
2 (ποτέρα U) (ἐνὶ ᾧ ἐν CV) ὅλως ο S^l Ph^l 557, 27 So 128, 34 :
ἀπλῶς Ph^o 557, 27 3 (ἐντελεχείᾳ WXY) (ὄντως X, [corr in -ος] y)
4 αἰσθητὸν LCUWy Ph^l Th 28, 35 : αἰσθητήριον SVX γρ. mgC¹ : αἰσθη-
τικὸν S^lA (ἐν X) 6 εἶδος τοῦτο κινήσεως L S^l cf 265, 6 : τοῦτο
εἶδος κινήσεως CUVy Th 28, 36 : τοῦτο κινήσεως SX [ins εἶδος X³]
7 ἐνέργεια LSUX S^l 265, 12 Th 28, 37 : ἐνεργεία S : ἐνέργεια ἢ CVWy
(ἐτέρου S^lA) ἡ₂ b—X S^l 265, 15 Th 29, 1 : ἢ X : om L S^lA
8 τῷ o—X S^l : τὸ X Ph^lD 10 (ἀποφεύγει C) καὶ₂ LSX :
ἢ CUVWy S^l 266, 9 11 (post ἀγαθὸν eras ἢ ἀγαθὸν X) (ἢ κακὸν
om CS, suppl mg C²) ἢ τοιαῦτα CSUWy Ph^o 559, 10 : ἢ τοιαῦτα V :
ἢ τοιοῦτου L : om X : ἢ τὰ τοιαῦτα S^l 266, 10. 15 12 ἡ₁ et
ἡ₂ b—W : om LW S^l cf Ph^lD δὲ LW Ph^l : δὲ SUX S^l :
om CVy τὸ αὐτὸ LV, [in ras] X : ταῦτον C S^l : τοῦτο SUWy Ph^l
(ἡ₂ om V) 13 (τὸ) τι V φευκτικόν b : τὸ φ. L S^l 266, 37
Th 113, 27 NB : o sine E^l

τοῦ αἰσθητικοῦ· ἀλλὰ τὸ εἶναι ἄλλο. τῇ δὲ διανοητικῇ ψυχῇ
τὰ φαντάσματα οἷον αἰσθήματα ὑπάρχει. ὅταν δὲ ἀγαθὸν 15
ἢ κακόν, κατάφησιν ἢ ἀπόφησιν καὶ φεύγει ἢ διώκει. διὸ οὐδέποτε
νοεῖ ἀνευ φαντάσματος ἢ ψυχῇ. ὡς δὲ ὁ ἀἷρ τὴν κό-
ρην τοιανδί ἐποίησεν, αὕτη δ' ἕτερον, καὶ ἢ ἀκοῆ ὡσαύ-
τως, τὸ δὲ ἔσχατον ἔν, καὶ μία μεσότης, τὸ δ' εἶναι αὐτῇ
πλείω, τίνι δ' ἐπικρίνει τί διαφέρει γλυκὸ καὶ θερμόν, εἴ- 20
ρηται μὲν καὶ πρότερον, λεκτέον δὲ καὶ ὧδε. ἔστι γὰρ ἔν
τι, οὕτω δὲ ὡς ὁ ὄρος. καὶ ταῦτα ἐν τῷ ἀνάλογον καὶ
τῷ ἀριθμῷ ὄν, ἔχει πρὸς ἐκάτερον, ὡς ἐκεῖνα πρὸς ἀλλήλα·
τί γὰρ διαφέρει τὸ ἀπορεῖν πῶς τὰ μὴ ὁμογενῆ κρίνει ἢ
τὰ ἐναντία, οἷον λευκὸν καὶ μέλαν· ἔστω δὴ ὡς τὸ A τὸ 25
λευκὸν πρὸς τὸ B τὸ μέλαν, τὸ Γ πρὸς τὸ Δ [ὡς ἐκεῖνα

14 δὲ o—S S^l Th 113, 14 : δὲ S Ph^l 16 (κακόν ἐστι SV)
κατάφησιν ἢ ἀπόφησιν SUV S^l, corr bis in -φήσιν S² : φησὶν ἢ ἀπόφησι
CX : φήση ἢ ἀποφήση L : καταφήση ἢ ἀποφήση y : κατάφασις ἢ ἀπόφασις W
cf Ph^o 559, 31 Th 113, 18 καὶ b S^l : om L 17 φαντάσματος o
cf Th 113, 20 : φαντασίας S^l 267, 30 cf Ph 560, 1 ὡς scripsi :
ὡσπερ o S^l 269, 19. 28 Ph^l 260, 9 So 138, 5 18 αὕτη LSUVXy
S^l 269, 20 ; 270, 17 So 138, 6 : αὕτη CW S^lA 19 (post ἐν add
φεύγει ἢ διώκει y) αὕτη LCWy S^l : om SUVX [ins X²] 20 (τὸ
γλυκὸ S^lA) 21 (καὶ om W) (καὶ₂ om y) ὧδε LSUVX S^l :
νῦν CWy cf S^l 271, 2 Ph^o 560, 20 22 ὡς ὁ SUV : καὶ ὁ CXy :
ἢ στιγμαὶ καὶ ὁ W, ins ἢ στιγμαὶ mgC² : καὶ L : «ὡσπερ ὁ» Ph^o 560, 25 :
«ὡσπερ καὶ ὁ» S^l 271, 6 ἐν CUVy S^l 271, 14 ; 272, 7 Ph^l 260, 31 :
ἐν LSVX καὶ τῷ C cf Ph^o 560, 26 : ἢ τῷ Ly : ἢ UVWX S^l 271, 14
Ph^l : om S 23 ἔν S^l 271, 14 : ὄν o Ph^l ἐκάτερον o—X Ph^l :
ἐκάτερα X sser W¹ S^l 271, 15. 38 ὡς o Ph^l : ἢ S^l 271, 15
24 (διαπορεῖν W Ph^l) (πῶς om X, ins X³) μὴ LSUVX S^l
Ph^l 261, 5 So 138, 25 : om CWy S^l 272, 3. 7. 21 25 (ὡς ἐν τῷ y)
A . . B . . etc] πρῶτον . . δεύτερον . . etc Ph^o 561, 9. 10 26 πρὸς,
LUWXy Ph^o 561, 9 : καὶ CSV, del et ins πρὸς C² (πρὸς₂) ἀέρος X₁
sser πρὸς X²) ὡς . . 27 ἀλλήλα del Christ NB : o sine E^l

πρὸς ἄλληλα]. ὥστε καὶ ἐναλλάξ. εἰ δὴ τὰ ΓΔ ἐνὶ εἴῃ
 ὑπάρχοντα, οὕτως ἔξει ὡσπερ καὶ τὰ ΑΒ, τὸ αὐτὸ μὲν
 καὶ ἔν, τὸ δ' εἶναι οὐ τὸ αὐτό, κάκεινο ὁμοίως. ὁ δ' αὐτὸς
 481^b λόγος καὶ εἰ τὸ μὲν Α τὸ γλυκὺ εἶη, τὸ δὲ Β τὸ λευκόν.

τὰ μὲν οὖν εἶδη τὸ νοητικὸν ἐν τοῖς φαντάσμασι νοεῖ,
 καὶ ὡς ἐν ἐκείνοις ὄρισται αὐτῶ τὸ διωκτὸν καὶ φευκτὸν,
 καὶ ἐκτὸς τῆς αἰσθήσεως, ὅταν ἐπὶ τῶν φαντασμάτων ἦ,
 5 κινεῖται. οἷον αἰσθανόμενος τὸν φρυκτὸν ὅτι πῦρ, τῇ κοινῇ
 γνωρίζει, ὁρῶν κινούμενον, ὅτι πολέμιος· ὅτε δὲ τοῖς ἐν τῇ
 φυγῇ φαντάσμασιν ἢ νοήμασιν, ὡσπερ ὁρῶν λογίζεται καὶ
 βουλευέται τὰ μέλλοντα πρὸς τὰ παρόντα· καὶ ὅταν εἴπη
 ὡς ἐκεῖ τὸ ἡδὺ ἢ λυπηρόν, ἐνταῦθα φεύγει ἢ διώκει,
 10 καὶ ὅλως ἐν πράξει. καὶ τὸ ἄνευ δὲ πράξεως, τὸ ἀληθές
 καὶ τὸ ψεῦδος, ἐν τῶ αὐτῶ γένει ἐστὶ τῶ ἀγαθῶ καὶ κακῶ·
 ἀλλὰ τῶ γε ἀπλῶς διαφέρει καὶ τινί. τὰ δὲ ἐν ἀφαι-

27 (ὥστε) οὕτως W τὰ LCWy: om SUVX, ins U² ἐνὶ
 ο—Cy: ἐν Cy 28 (οὕτως) καὶ C) (ἔξει ex ἔχει y¹) τὰ
 LW corr U²: τὸ CSUVXy 29 καὶ ἐν LCWy Ph^c 561, 18:
 καὶ S: om UVX δ₁ LCVWy Ph^c 561, 18: post εἶναι SU: om X
 (κακείνος C, ε eras)

481^b 1 καὶ LCWy: καὶ SUVX Sic 272, 28 τὸ μὲν LCWy: μὲν τὸ
 SUVX: τὸ Sic 272, 28 (τὰ₂ et τὰ₃ om W) 3 (ἐν om y) ὄρισται
 LCWy Sic: ὄριστο UVX corr S Sic 273, 35 (αὐτῶ C: αὐτό y,
 sser ω y¹) 4 αἰσθήσεως L Sic: αἰσθήσεως ὃν CSUVX: αἰσθήσεως
 ὃν Wy (ἢ X) 5 κινεῖται corr in κινῆται X² φρυκτὸν
 ο Sic 274, 15 Ph^c 561, 31 Th 114, 1Q³: φευκτὸν Th 114, 1 vulg
 (κοινῇ) κόρη ut v X, -ei X²) 6 ὅτε LC: ὅτε b—C Sic Ph^l τοῖς ἐν
 ο Ph^l: ἐν τοῖς ἐν Sic 8 βουλευέται LCWXy Sic: βούλεται SUV 9 ἡδὺ
 ἢ λυπηρόν b—W Sic: ἡδὺ ἢ τὸ λυπηρόν L: λυπηρόν ἢ ἡδὺ W
 (καὶ ἐνταῦθα y) 10 τὰ₂] καὶ τὸ y Sic A 11 (τὸ om L) καὶ₂
 CSVy Sic c275, 22: καὶ τῶ LUX: ἢ τῶ W 12 τῶ SUVXy Sic:
 τὸ LCW γε L Sic: om b ἐν LWy Sic c276, 16 Ph^l
 bis, c566, 10. 12: om CSUVX Th 114, 10 NB: o sine Et

ρέσει λεγόμενα νοεῖ ὡσπερ ἂν εἰ τὸ σιμόν, ἢ μὲν σιμόν,
 οὐ κεχωρισμένως, ἢ δὲ κοῖλον, εἴ τις ἐνδοεῖ ἐνεργεῖα, ἄνευ
 τῆς σαρκὸς ἂν ἐνδοεῖ ἐν ἢ τὸ κοῖλον· οὕτω τὰ μαθηματικά 15
 οὐ κεχωρισμένα ὡς κεχωρισμένα νοεῖ, ὅταν νοῦ ἔκείνα. ὅλως
 δὲ ὁ νοῦς ἐστὶν ὁ κατ' ἐνεργεῖαν τὰ πράγματα [νοῶν]. ἄρα
 δ' ἐνδέχεται τῶν κεχωρισμένων τι νοεῖν ὄντα αὐτὸν μὴ κε-
 χωρισμένον μεγέθους, ἢ οὐ, σκεπτέον ὕστερον.

8 Νῦν δὲ περὶ φυγῆς τὰ λεχθέντα συγκεφαλαιώσαν- 20
 τες, εἴπωμεν πάλιν ὅτι ἡ ψυχὴ τὰ ὄντα πῶς ἐστὶ πάντα·
 ἢ γὰρ αἰσθητὰ τὰ ὄντα ἢ νοητά, ἔστι δ' ἢ ἐπιστήμη μὲν
 τὰ ἐπιστητά πῶς, ἢ δ' αἰσθησις τὰ αἰσθητά· πῶς δὲ τοῦτο,
 δεῖ ζητεῖν. τέμνεται οὖν ἢ ἐπιστήμη καὶ ἢ αἰσθησις εἰς τὰ

13 ἂν LCWy Sic Ph^l bis: om SUVX cf Ph^c 566, 14 (ei om y)
 (σιμόν₂ om L: σιμότης X) 14 (κεχωρισμένον W) ἢ δὲ κοῖλον o—Xy Sic A
 cf Th 114, 17: ἢ δὲ κοῖδρη (sic) y: ei δὲ καμπύλον X: ἢ δὲ καμπύλον
 Sic 278, 21 Ph^l c568, 27 ei τις CSUVW Sic 278, 26: ei ti Ly Sic
 278, 24Aa: om X: ei ti γε Sic A ἐνδοεῖ o—SV Sic: ἐνοεῖ SV Sic 278, 24Aa
 15 (ἐννοῖ X) ἐν ἢ LCWXy Sic c278, 28: om SUV 16 οὐ κεχωρι-
 σμένα CUVy Sic c278, 32 Ph^c 566, 17: οὐ κεχωρισμένα τῇ ὑποστάσει LW,
 mg C² cf Th 114, 21: οὐ κεχωρισμένον S: τῶν οὐ κεχωρισμένων X: οὐ
 κεχωρισμένως Sic 278, 33 ὡς κεχωρισμένα SUVWXy [sser -ω y¹]
 Sic c278, 33 Ph^c 566, 17 cf Th 114, 22: ὡσεὶ κεχωρισμένον C [corr in
 -a C²]: om L Sic A: ὡς κεχωρισμένως Sic 278, 33 (νοεῖ) ἐνδοεῖ L
 (ὅτε νοεῖ W) (ἐκείνος X) 17 νοῶν CSVWy Sic c279, 9:
 om a UX Ph^l c566, 24; 563, 5; c37, 27 18 ὄντα αὐτὸν a:
 αὐτὸν ὄντα b Sic Ph^l 19 (κεχωρισμεγέθους E, corr ins -μένον E²)
 (ὑστερον σκεπτέον y) 20 (νοῦν Ph^l) 21 ἐστὶ πάντα o—X Sic
 Ph^c 567, 18: ἐστὶν ἅπαντα [τὰ πάντα X²] X Th 115, 11 22 ἢ γὰρ
 b Sic Ph^c 567, 18 Th 115, 12: γὰρ ἢ a So 138, 33A [om ἢ BC]
 τὰ a UWXY Sic Th 115, 12 So 138, 33: om CSV δ' b
 Th 115, 12 So 138, 35: δὴ a 24 (ζητεῖν δεῖ U) τέμνεται b: τέμνει
 L So 138, 36: τεμνε vel τεμνει E, ται add E² εἰς b—X: om a X
 So 138, 36, ins E²X² NB: usque ad v 16 o sine Et

25 πράγματα, ἡ μὲν δυνάμει εἰς τὰ δυνάμει, ἡ δ' ἐντελε-
χειᾶ εἰς τὰ ἐντελεχειᾶ. τῆς δὲ φυγῆς τὸ αἰσθητικὸν καὶ
τὸ ἐπιστημονικὸν δυνάμει ταῦτά ἐστι, τὸ μὲν ἐπιστητὸν τὸ
δὲ αἰσθητὸν. ἀνάγκη δ' ἢ αὐτὰ ἢ τὰ εἶδη εἶναι· αὐτὰ
μὲν δὴ οὐ· οὐ γὰρ ὁ λίθος ἐν τῇ φυγῇ; ἀλλὰ τὸ εἶ-
492^aδος· ὥστε ἡ φυγὴ ὡσπερ ἡ χεὶρ ἐστίν· καὶ γὰρ ἡ χεὶρ
ὄργανόν ἐστιν ὀργάνων, καὶ ὁ νοῦς εἶδος εἰδῶν καὶ ἡ αἰ-
σθησις [εἶδος αἰσθητῶν]. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ πρᾶγμα οὐδὲν ἐστι
παρὰ τὰ μεγέθη, ὡς δοκεῖ, τὰ αἰσθητὰ κενωρισμένον, ἐν
5 τοῖς εἶδεσι τοῖς αἰσθητοῖς τὰ νοητὰ ἐστι, τὰ τε ἐν ἀφαι-
ρέσει λεγόμενα, καὶ ὅσα τῶν αἰσθητῶν ἕξεις καὶ πάθη.
καὶ διὰ τοῦτο οὔτε μὴ αἰσθανόμενος μῆθὲν οὐθὲν ἂν μάθοι

25 (h₁) εἰ E, in ἡ corr E³ τὰ δυνάμει b Si^p 281, 6 Ph^p 567, 11
Th 115, 16 : δυνάμει [σ eras, τὰ ins E²] a So 138, 38 [τάς δ.]
26 τὰ ἐντελεχειᾶ CWy, corr E²U Si^p 281, 6 Ph^p 567, 11 Th 115, 16 :
τάς ἐντελεχειᾶς SUX So 138, 38 : ἐντελεχειᾶς a (αὐτῆς δὲ τῆς ψ. W)
27 τὸ₁ CWy So 138, 38 : om a SUVX ταῦτά b So 138, 38 : ταῦτόν a,
ssor a E² ἐπιστητὸν a CWXy So 138, 38 : ἐπιστημονικὸν SUV, corr W²
28 αἰσθητὸν a CWy So 138, 39 : αἰσθητικὸν SUVX, corr W² (ἡ₂ om X)
(εἶναι] ἐστίν X) 29 μὲν a VW Si^p Ph^c 567, 23 So 139, 1B : μὲν γὰρ
CSUXy, ins E²W² So 139, 1AC ὁ b Si^p Ph^p 567, 19 So 139, 1 :
om a Th 115, 25

492^a 1 (περ om C) ἐστίν o—Cy Si^p Ph^l : om Cy 2 εἶδος
LUWX Si^p 282, 27 Ph^l So 139, 2 : om E : ἐστίν εἶδος CSVy mg E²
3 εἶδος αἰσθητῶν delevi (δὲ exp E², om C, ins C²) οὐδὲ
o—S Ph^l : οὐδὲν S : οὔτε Si^pA : οὔτω Si^c 284, 14 4 (μεγέθει S)
5 (τὸ νοητὸν X) ἐν Wy Si^p 284, 1 ; 285, 4 : om o—Wy
Ph^l 568, 22 Th 116, 1 6 ἕξεις o—CX Si^p 284, 2 Ph^l 568, 23 :
ἕξεις X, [ι ex η corr] C καὶ₂ o Si^p 284, 2 Ph^l : ἡ Ph^c 568, 23
7 (οὔτε] οὐδὲ y : οὖν ὁ Ph^l) (μῆ ins C : om Si^pA) αἰ-
σθανόμενος b Si^p Ph^l : αἰσθανόμενον a μῆθὲν o—Cy Si^p : om Cy
cf Ph^l [sed, quae 568, 26. 27 leguntur, paraphrasis, non lemma
esse videntur]

οὐδὲ ξυνείη· ὅταν τε θεωρῆ, ἀνάγκη ἅμα φάντασμα τι
θεωρεῖν· τὰ γὰρ φαντάσματα ὡσπερ αἰσθητά ἐστι,
πλὴν ἄνευ ὕλης. ἐστὶ δ' ἡ φαντασία ἕτερον φάσεως καὶ 10
ἀποφάσεως· συμπλοκὴ γὰρ νοημάτων ἐστὶ τὸ ἀληθὲς ἢ
ψεῦδος. τὰ δὲ πρῶτα νοήματα τί διοίσει τοῦ μὴ φαν-
τάσματα εἶναι; ἢ οὐδὲ τᾶλλα φαντάσματα, ἀλλ' οὐκ ἄνευ
φαντασμάτων.

9 Ἐπεὶ δὲ ἡ φυγὴ κατὰ δύο ὄριται δυνάμεις ἢ τῶν 15
ζῴων, τῷ τε κριτικῷ, ὃ διανοίας ἔργον ἐστὶ καὶ αἰσθήσεως,
καὶ ἔτι τῷ κινεῖν τὴν κατὰ τόπον κίνησιν, περὶ μὲν αἰσθη-
σεως καὶ νοῦ διωρισθῶ τσαῦτα, περὶ δὲ τοῦ κινουῦτος,
τί ποτέ ἐστι τῆς φυγῆς, σκεπτόμενον, πότερον ἔν τι μῶριον
αὐτῆς χωριστὸν ὄν ἢ μεγέθει ἢ λόγῳ, ἢ πᾶσα ἢ φυγὴ, 20
κἂν εἰ μῶριόν τι, πότερον ἰδίον τι παρὰ τὰ εἰωθότα λέγε-
σθαι καὶ τὰ εἰρημένα, ἢ τούτων ἔν τι. ἔχει δὲ ἀπορίαν
εὐθύς πῶς τε δεῖ μῶρια λέγειν τῆς φυγῆς καὶ πόσα.
τρόπον γὰρ τινα ἄπειρα φαίνεται, καὶ οὐ μόνον ἅ τινες

8 οὐδὲ o—W : οὐδ' ἂν W Ph^c 569, 1 : οὔτ' ἂν Si^pA ξυνείη Ph^lD :
ξυνείη o—EW Ph^c 569, 1 : ξυνίτοι E [ι in ras, eras vid e], W Si^pA (δὲ V)
ἅμα a CWy Ph^l : ἄρα SUVX : ἄρα Si^pA φάντασμα τι LCU Si^p 284, 13
Ph^l 569, 5 : φαντασματι E [ι in ras], φαντάσματι y corr C Th 116, 8 : φαντά-
ματα SVWX (εἰσὶ X) 10 καὶ ἀποφάσεως a Cy Si^p Ph^l : om SUVWX,
ins X² : ἡ ἀποφάσεως ins W² 11 νοημάτων ἐστὶ a CWXy Si^p : ἐστὶ νοημά-
των SUV (ἡ τὸ ψ. W) 12 νοήματα τί b—X, ins X² Si^p Ph^p 569, 21
45, 22 Th 116, 17 Ammonius in de interpr 6, 20 : νοήματα τίμιν a : om X
(φάντασμα E) 13 τᾶλλα o Ph^l 45, 23 Ammonius in de interpr 6, 20 :
ταῦτα Si^p Th 116, 18 15 (ὀρίσθη y) ἡ₂ b—W Si^p : om a So 139, 25 :
ἡ W, ins E² 17 (τὸ CS) 20 (χωριστὸν αὐτῆς W) ἡ₁ a
VXy Si^p 287, 8 : om CSUW So 139, 28 23 τε] ποτε W : om
L Ph^l (δὴ E, δεῖ, corr E³) λέγειν τῆς φυγῆς a : φυγῆς λέγειν
b—X Ph^l So 139, 31 : λέγειν φυγῆς X 24 (post μόνον add
πόσα U, exp U¹)

25 λέγουσι διορίζοντες, λογιστικὸν καὶ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν, οἱ δὲ τὸ λόγον ἔχον καὶ τὸ ἄλογον· κατὰ γὰρ τὰς διαφορὰς δι' ἃς ταῦτα χωρίζουσι, καὶ ἄλλα φαίνεται μόρια μείζω διάστασιν ἔχοντα τούτων, περὶ ὧν καὶ νῦν εἴρηται, τὸ τε θρεπτικόν, ὃ καὶ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχει καὶ 30 πᾶσι τοῖς ζῴοις, καὶ τὸ αἰσθητικόν, ὃ οὔτε ὡς ἄλογον οὔτε ὡς λόγον ἔχον θείη ἂν τις βραδίως. ἔτι δὲ τὸ φανταστικόν, 432^b ὃ τῶ μὲν εἶναι πάντων ἕτερον, τίνι δὲ τούτων ταῦτων ἢ ἕτερον, ἔχει πολλήν ἀπορίαν, εἴ τις θήσῃ κειχωρισμένα μόρια τῆς ψυχῆς. πρὸς δὲ τούτοις τὸ ὀρεκτικόν, ὃ καὶ λόγῳ καὶ δυνάμει ἕτερον ἂν δόξειεν εἶναι πάντων. καὶ ἄτοπον δὴ 5 τὸ τοῦτο διασπᾶν· ἔν τε τῶ λογιστικῷ γὰρ ἡ βούλησις γίνεται, καὶ ἐν τῶ ἀλόγῳ ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ θυμὸς· εἰ δὲ τρία ἢ ψυχῆ, ἐν ἐκάστῳ ἔσται ὄρεξις. καὶ δὴ καὶ περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐνέστηκε, τί τὸ κινεῖν κατὰ τόπον τὸ ζῶον ἔστιν; τὴν

25 λέγουσι διορίζοντες **o**—Cy *So 139, 32*: λέγοντες διορίζουσι Cy (θυμικὸν [τι sser S¹] S) (ἐπιθυμητικόν om S) 26 τὸ **o** —W *So 139, 33*: om W *Ph¹* 27 ταῦτα **b** *Ph¹ So 139, 33*: ταύτας **a** φαίνεται CUWXy *Th 117, 8*: φαίνονται LSV *Ph¹*: φανεῖται E *So 139, 34* 28 (καὶ) γε W 29 τε [ins E¹] **a** *So 139, 35*: δὲ y: om **b**—y ὃ **a** CWy *Th 117, 9* *So 139, 35*: om SUVX 30 (τὸ om X) (ὃ om U) 31 (σῆ X)

432^b 1 ὃ **b** *So 139, 37*: om **a** *Ph¹ Th 117, 15* τῶ [corr ex τὸ y¹] **b**—S *Ph¹ Th 117, 15* *So 139, 37*: τὸ **a** S (πάντως *So 139, 37 BC*) (ταῦτόν ἐστιν ἢ W, ἢ ins W²) (ἕτερον ἂν W, sed ἂν exp) 2 (εἰ τις in ras X²) 3 (ὀρεκτὸν X) 4 πάντων **o**—Cy *So 140, 2* cf *Th 117, 19*: om Cy καὶ **a** SX *So 140, 2* cf *Th 117, 19*: om CUVWy δὴ **a** SUX *So 140, 2*: δὲ CVWy 5 τὸ [ins L¹] **a** UV [ex τῷ V²], W *Sic 291, 5* *Th 117, 20*: om CSXy τοῦτο διασπᾶν **o**—VW *Th 117, 20* *So 140, 2*: τοῦτο φάνατ διασπᾶν VW (τε om y) (βουλῆ W) 6 (ἡ₁) δὲ ἢ W 7 (ἔστιν X) (ὃ λόγος νῦν W)

μὲν γὰρ κατ' αὔξησιν καὶ φθίσειν κίνησιν, ἅπασιν ὑπάρχουσιν, τὸ πᾶσιν ὑπάρχον δόξειεν ἂν κινεῖν τὸ γεννητικόν καὶ 10 θρεπτικόν· περὶ δὲ ἀναπνοῆς καὶ ἐκπνοῆς καὶ ὕπνου καὶ ἐργηγήρσεως ὕστερον ἐπισκεπτέον· ἔχει γὰρ καὶ ταῦτα πολλήν ἀπορίαν. ἀλλὰ περὶ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως, τί τὸ κινεῖν τὸ ζῶον τὴν πορευτικὴν κίνησιν, σκεπτέον. ὅτι μὲν οὖν οὐχ ἡ θρεπτικὴ δύναμις, δῆλον· ἀεὶ τε γὰρ ἕνεκά του ἡ κίνησις 15 αὔτη, καὶ ἡ μετὰ φαντασίας ἢ ὀρέξεώς ἐστιν· οὐδὲν γὰρ μὴ ὀρεγόμενον ἢ φεῦγον κινεῖται ἀλλ' ἢ βία. ἔτι κἂν τὰ φυτὰ κινητικὰ ἦν, κἂν εἶχέ τι μόριον ὀργανικόν πρὸς τὴν κίνησιν ταύτην. ὁμοίως δὲ οὐδὲ τὸ αἰσθητικόν· πολλὰ γὰρ ἐστὶ τῶν ζῴων ἃ αἰσθησιν μὲν ἔχει, μόνιμα δ' ἐστὶ καὶ ἀκί- 20 νητα διὰ τέλους. εἰ οὖν ἡ φύσις μήτε ποιεῖ μάτην μηδὲν, μήτε ἀπολείπει τι τῶν ἀναγκαίων, πλὴν ἐν τοῖς πηρώμασι καὶ ἐν τοῖς ἀτελέσιν· τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν ζῴων τέλεια καὶ

9 (αὔξησιν E, ι in η E²) ἔπασιν ὑπάρχουσιν E sser W² *So 140, 10*: ἡ πᾶσιν ὑπάρχουσα W: αἱ πᾶσιν ὑπάρχουσι **o**—EW γρ. mg E³ 10 καὶ θρεπτικόν **b**—S *Th 117, 24* *So 140, 11*: καὶ τὸ θρεπτικόν S: om **a** 11 καὶ **o**—E *Ph¹ So 140, 11*: om E 13 τί **o**—E *Sic¹ Th 117, 27* *So 140, 14*: om E 14 (post σκεπτέον repetit 12 ἔχει γὰρ... 13 κινήσεως σκεπτέον V) 15 τε EC *Ph¹ c581, 39* *So 140, 14*: τὸ X: om LSUVWy *Th 117, 30* (ἡ₂ om E, ins E²) 16 ἡ₁ **a** CVXy ins U² *Sic² 292, 12. 15. 21* *Ph¹ c582, 1. 11*: om SUW *So 140, 15* 17 (ὀρεγόμενα L) κἂν **a** Wy sser C² *Ph¹*: καὶ CSUVX 18 (κιν. ἂν ἦν V² *Ph¹*) 19 δὲ **o**—CX *Ph¹*: δὴ CX: om *Sic¹* 20 ἐστὶ **o**—Wy *Sic¹ Th 118, 2*: om Wy 21 (διατελεῖ W) (εἰ) ἢ L ἡ φύσις μήτε ποιεῖ μάτην μηδὲν **a**, [pro μηδὲν ras 5 litt] U *Sic² 295, 7* *So 140, 27*: ἡ φ. μήποτε π. μ. X, [in μήποτε eras πο] C: ἡ φ. μήτε π. μ. οὐδὲν y: μηδὲν τι ἡ φύσις μάτην ποιεῖ V: μήτε μηδὲν ἡ φύσις ποιεῖ μάτην S, [μάτην ποιεῖ] W 22 μῆ... τε [ras 2 litt] C) (ἀπολείπεται W) τι **a** W *So 140, 27* cf *Sic¹ 294, 11* *Ph¹ c582, 34* *Th 118, 4*: om **b**—W *Sic² 295, 7* (ἐν om X) (πειρώμασι S)

οὐ πηρώματα ἔστιν· σημεῖον δ' ὅτι γεννητικὰ καὶ ἀκμὴν
 25 ἔχει καὶ φθίσιν· ὥστ' εἶχεν ἂν καὶ τὰ ὀργανικὰ μέρη τῆς
 πορείας. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ λογιστικὸν καὶ ὁ καλούμενος νοῦς
 ἔστιν ὁ κινῶν· ὁ μὲν γὰρ θεωρητικὸς οὐθὲν νοεῖ πρακτόν, οὐδὲ
 λέγει περὶ φευκτοῦ καὶ διωκτοῦ οὐθέν, ἀεὶ δὲ ἢ κίνησις ἢ φεύγον-
 τὸς τι ἢ διώκοντός τι ἔστιν. ἀλλ' οὐδ' ὅταν θεωρῇ τι τοιοῦτον,
 30 ἤδη κελεύει διώκειν ἢ φεύγειν, οἷον πολλάκις διανοεῖται
 προβερὸν τι ἢ ἡδύ, οὐ κελεύει δὲ φοβεῖσθαι, ἢ δὲ καρδία
 433* κινεῖται, ἂν δ' ἡδύ, ἕτερόν τι μύριον. ἔτι καὶ ἐπιτάττοντος
 τοῦ νοῦ καὶ λεγούσης τῆς διανοίας φεύγειν τι ἢ διώκειν οὐ κιν-
 εῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν πράττει, οἷον ὁ ἀκρατής.
 καὶ ὅλως δὲ ὀρώμεν ὅτι ὁ ἔχων τὴν ἰατρικὴν οὐκ ἰάται, ὡς
 5 ἑτέρου τινὸς κυρίου ὄντος τοῦ ποιεῖν κατὰ τὴν ἐπιστήμην, ἀλλ'
 οὐ τῆς ἐπιστήμης. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἢ ὄρεξις ταύτης κυρία τῆς
 κινήσεως· οἱ γὰρ ἐγκρατεῖς ὀρεγόμενοι καὶ ἐπιθυμοῦντες οὐ
 πράττουσιν ὧν ἔχουσι τὴν ὄρεξιν, ἀλλ' ἀκολουθοῦσι τῷ νῷ.

Φαίνεται δὲ γε δύο ταῦτα κινῶντα, ἢ ὄρεξις ἢ νοῦς, εἰ 10

24 ἔτι **b** *Th 118, 6 So 140, 29*: ἔτι ἔστι **a** 25 (φύσιν **V**)
 26 λογιστικὸν **o**—**L** *Syl Th 118, 7 So 141, 2*: νοητικὸν **L Ph^l** (καὶ
 2 καὶ **L**) 27 (ἔστιν **W**) κινῶν] ἐκαίνων **E**, corr in κινῶν
E³: κινῶν νοῦς *Syl A* νοεῖ **b** *So 141, 4*: θεωρεῖ **a** *Th 118, 9*
 πρακτόν **o**—**W** *Th 118, 9 So 141, 4C*: πρακτικόν [corr in πρακτόν]
W So 141, 4AB 28 (διωκτοῦ καὶ φευκτοῦ **U**) ἀεὶ δὲ ἢ **b**—**W**,
 corr **E³**: ἢ δὲ **LW So 141, 6 cf Th 118, 9**: εἰ δὲ **E** 29 τ₁
b—**X**: om **a X So 141, 6** 30 (κελεύει **X**) διώκειν ἢ φεύγειν
a: φεύγειν ἢ διώκειν **b**

433* 3 (πράττειν **E**) ὁ **a W Th 118, 20**: om **b**—**W** 4 ὅλως]
 «ἄλλως» *Th 118, 22* (ὁ om **L**) τὴν **a CSUV Th 118, 22 So 141, 21**:
 om **CWX**, ins **W²X²** 6 (οὐ μόνης τῆς **W**) 7 κινήσεως
o—**Cy** [sed κιν- in ras **X²**]: ἀλασθήσεως **Cy** 9 (δὲ om **S**) δύο
 ταῦτα **b So 141, 27**: ταῦτα δύο **a**: τὰ δύο ταῦτα *Syl Ph^l Th 118, 27*
 (ἢ ὁ νοῦς **U**)

τις τὴν φαντασίαν τιθεῖν ὡς νόησιν τινα· πολλὰ γὰρ παρὰ 10
 τὴν ἐπιστήμην ἀκολουθοῦσι ταῖς φαντασίαις, καὶ ἐν τοῖς ἄλ-
 λοις ζῳοῖς οὐ νόησις οὐδὲ λογισμὸς ἔστιν, ἀλλὰ φαντασία.
 ἄμφω ἄρα ταῦτα κινήτικα κατὰ τόπον, νοῦς καὶ ὄρεξις,
 νοῦς δὲ ὁ ἕνεκά του λογιζόμενος καὶ ὁ πρακτικὸς· διαφέρει
 δὲ τοῦ θεωρητικοῦ τῷ τέλει. καὶ ἢ ὄρεξις ἕνεκά του πάσα· οὐ 15
 γὰρ ἢ ὄρεξις, αὕτη ἀρχὴ τοῦ πρακτικοῦ νοῦ· τὸ δ' ἔσχατον
 ἀρχὴ τῆς πράξεως. ὥστε εὐλόγως ταῦτα δύο φαίνεται τὰ
 κινῶντα ὄρεξις καὶ διάνοια πρακτικὴ· τὸ ὀρεκτόν γὰρ κιν-
 εῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἢ διάνοια κινεῖ, ὅτι ἀρχὴ αὐτῆς ἐστὶ τὸ
 ὀρεκτόν. καὶ ἢ φαντασία δὲ ὅταν κινή, οὐ κινεῖ ἄνευ ὀρέ- 20
 ξεως. ἐν δὲ τὴν τὸ κινῶν τὸ ὀρεκτικόν. εἰ γὰρ δύο, νοῦς καὶ
 ὄρεξις, ἐκίνουον, κατὰ κοινὸν ἂν τι ἐκίνουον εἶδος. νῦν δὲ ὁ μὲν
 νοῦς οὐ φαίνεται κινῶν ἄνευ ὀρέξεως· ἢ γὰρ βούλησις ὄρεξις·

10 τιθεῖν **o**—**W** *Sic 296, 19 Th 118, 28*: *σειρ, W Ph^o 583, 30*
 (ante πολλά ins κατὰ **X²**) 11 (ταῖς] ἐν ταῖς **L**) (ante καὶ eras oi **E**)
 ἄλλοις **o**—**W** *Ph^o 584, 16*: ἄλλοις **W Sic 296, 28 Th 118, 29** 12 οὐ
UWy Sic 296, 28 Ph^o 584, 16: ἢ **CSVX, η E**, sed eras, in ras οὐ **E³**:
 οὐχ ἢ **L** οὐδὲ **LSUWy**, [eras δὲ] **V Sic 296, 29 Ph^o 584, 16**: οὐ **E**
 [ins δὲ **E³**], **X**: ὁ **C** [sser οὐ **C²**] 13 κατὰ τόπον ante νοῦς **o**—**SV**
Sic 296, 30: post ὄρεξις **SV** 14 (δὲ ὁ in ras **E²**) 15 (θεωρητικοῦ **E**)
 οὐ plerique *Sic 297, 9*. 10 *Ph^l 585, 5*: οὐ **LX** [corr οὐ **X²**]
 16 (αὕτη **CX**) ἔσχατον **o Ph^l**: ἔσχατον τούτου *Sic 297, 14* 17 ταῦτα
 δύο **a W**: δύο ταῦτα **b**—**W** *Syl Th 119, 2* (φαίνονται **y**) (τὰ ins
E¹: om **y**) 18 πρακτικὴ **o**—**CX** *Syl*: ἢ πρακτικὴ **CX** ὀρεκτόν **E**
Th 119, 4: ὀρεκτικόν **o**—**E** *Syl 297, 28* 19 αὐτῆς ἐστὶ **o**—**X**: ἐστὶν
 αὐτῆς **X**: ταύτης ἐστὶν *Syl* 20 ὀρεκτόν **a V Th 119, 5**: ὀρεκτικόν **b**—**V** *Syl*
 ἢ **a**, **CWXY** *Syl*: om **SUV** οὐ κινεῖ **o**—**E** *Syl*: ουκ **E**,
 corr οὐ κινεῖ **E²** 21 (ἐν] ἂν **S**) (τι τῶν τὸ **W**) τ₂ **o**—**LW**
Syl: καὶ **W**: κατὰ τὸ **L Ph^l**, ins κατὰ **X²** ὀρεκτικόν **b** *Syl 298, 31*:
 ὀρεκτόν [sser ix **E²**] **a Ph^l Sin 297, 32**: 298, 30 22 (ὄρεξις corr vid
 ex ὄρεξις **X**) (ἐκίνει **X**) ἐκίνουον εἶδος **a**: εἶδος ἐκίνουον **b** *Sic 298, 4*,
 23 (κινῶν **S**)

ὅταν δὲ κατὰ τὸν λογισμὸν κινῆται, καὶ κατὰ βούλησιν κινείται. ἢ δ' ὄρεξις κινεῖ καὶ παρὰ τὸν λογισμὸν· ἢ γὰρ ἐπιθυμία ὄρεξις τίς ἐστιν. νοῦς μὲν οὖν πᾶς ὀρθός ἐστιν· ὄρεξις δὲ καὶ φαντασία καὶ ὀρθή καὶ οὐκ ὀρθή. διὸ αἰεὶ κινεῖ μὲν τὸ ὀρεκτόν, ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶν ἢ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν· οὐ πᾶν δέ, ἀλλὰ τὸ πρακτὸν ἀγαθόν. πρακτὸν δ' ἐστὶ τὸ ἐνδεχόμενον καὶ ἄλλως ἔχειν.

ὅτι μὲν οὖν ἡ τοιαύτη δύναμις κινεῖ τῆς ψυχῆς ἢ καλουμένη ὄρεξις, φανερόν. τοῖς δὲ διαιρούσι τὰ μέρη τῆς ψυχῆς, ἐὰν κατὰ τὰς δυνάμεις διαιρώσι καὶ χωρίζωσι, πάμπολλα γίνεται, θρεπτικόν, αἰσθητικόν, νοητικόν, βουλευτικόν, ἔτι ὀρεκτικόν· ταῦτα γὰρ πλέον διαφέρει ἀλλήλων ἢ τὸ ἐπιθυμητικόν καὶ θυμικόν. ἐπεὶ δ' ὄρεξεις γίνονται ἐναντία ἀλλήλαις, τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅταν ὁ λόγος καὶ αἱ ἐπιθυμῶναι ἐναντία ᾧσι, γίνεται δ' ἐν τοῖς χρόνου αἰσθησιν ἔχουσιν (ὁ μὲν γὰρ νοῦς διὰ τὸ μέλλον ἀνθέλκειν κελεύει, ἢ δ' ἐπιθυμία διὰ τὸ ἤδη φαί-

25 «κινεῖ καὶ» cf *Ph^o 585, 23 Th 119, 13*: κινεῖ **o**—y: κινεῖται y
26 (οὖν γὰρ W) ἐστὶν **b**: om [ins E²] **a** cf *Th 119, 17* 27 (διὸ καὶ αἰεὶ W) κινεῖ μὲν **a** *Th 119, 19*: μὲν κινεῖ **b** (ὀρεκτικόν X)
29 (πρακτὸν₁) πρακτικόν L) 31 (κινεῖ sscr W², κοινή W)
433^b 2 (γίνεται] γὰρ ἐστὶ C) 3 νοητικόν **a** *SUVW Sic 299, 14* cf *Th 119, 32*: ὀρεκτικόν, νοητικόν C [sed del ὀρ.], Xy ἔτι ὀρεκτικόν **a** *Sic 299, 14*: ἔτι δὲ ὀρεκτικόν *SUVW*, corr C^x, ins δὲ E³ cf *Th 119, 33*: ἔτι δὲ ὀρεκτὸν CX: om y 4 πλέον E: πλέον *LSUV*: πλείω *CWXy Th 119, 34* τὸ **b**: om **a** 5 ἐπεὶ δ' **o** *Ph^o So 143, 10*: ἐπειδὴ *Sic 299, 31; 300, 15* ὄρεξις **o**—U *Ph^o So 143, 10*: αἱ ὄρεξεις U *Sic* ἐναντία **a** *CWXy Sic Ph^o cf 586, 21. 23 So 143, 10*: καὶ ἐναντία *SUV Th 120, 8* 6 ὁ **b**: ὁ τε **a** αἱ *EW*: om **o**—*EW* (γίγονται L) 8 μέλλον **o**—CX, corr C^x, sscr X³ *Th 120, 22 So 143, 13*: μέλλειν CX (ηκελεύει E, del η E³) (ἤδη in ἡδύ E³)

νεται γὰρ τὸ ἤδη ἡδὺ καὶ ἀπλῶς ἡδὺ καὶ ἀγαθὸν ἀπλῶς, διὰ τὸ μὴ ὄραν τὸ μέλλον), εἶδει μὲν ἐν ἄν εἴη τὸ κινεῖν τὸ 10 ὀρεκτικόν, ἢ ὀρεκτικόν (πρῶτον δὲ πάντων τὸ ὀρεκτόν, τοῦτο γὰρ κινεῖ οὐ κινούμενον τῷ νοηθῆναι ἢ φαντασθῆναι), ἀριθμῶ δὲ πλείω τὰ κινούμενα. ἐπειδὴ δ' ἐστὶ τρία, ἐν μὲν τὸ κινεῖν, δεύτερον δ' ᾧ κινεῖ, ἔτι τρίτον τὸ κινούμενον· τὸ δὲ κινεῖν διττόν, τὸ μὲν ἀκίνητον, τὸ δὲ κινεῖν καὶ κινούμενον· ἔστι δὲ τὸ μὲν 15 ἀκίνητον τὸ πρακτὸν ἀγαθόν, τὸ δὲ κινεῖν καὶ κινούμενον τὸ ὀρεκτικόν (κινεῖται γὰρ τὸ ὀρεγόμενον ἢ ὀρέγεται, καὶ ἡ ὄρεξις κίνησις τίς ἐστὶν ἢ ἐνέργεια), τὸ δὲ κινούμενον τὸ ζῶν· ᾧ δὲ κινεῖ ὀργάνῳ ἢ ὄρεξις, ἤδη τοῦτο σωματικόν ἐστὶν· διὸ ἐν τοῖς κοινοῖς σώματος καὶ ψυχῆς ἔργοις θεωρητέον περὶ 20 αὐτοῦ. νῦν δὲ ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, τὸ κινεῖν ὀργανικῶς

9 (ἤδη om E, ins E³) (καὶ ἀπλῶς ἡδὺ om W) ἀγαθὸν ἀπλῶς **o**—y: ἀπλῶς ἀγαθὸν y *Th 120, 24 So 143, 15* 10 μὲν **a** *SU Sic 300, 20*: μὲν οὖν *CVWXy* [ins οὖν] E² *Ph^o Th 120, 24* ἐν ἄν εἴη **o**—SU: ἄν εἴη ἐν SU *Ph^o*: ἄν ἐν εἴη *Sic 300, 21* (κινεῖ S) 11 (ἢ) ἢ τὸ S: *eras 2 litt post ἢ V* (ἢ ὀρεκτικόν om *Sic A*) ὀρεκτὸν **o**—SV, corr V² *Sic 300, 35 Ph^o cf Th 120, 25*: ὀρεκτικόν S, [*eras -ικον*] V 13 ἐπεὶ δὲ **a** *CWXy Sic Ph^o*: ἐπειδὴ δὲ *SUV*: ἐπειδὴ *Ph^o 590, 38*: ἐπειδὴ vel ἐπειδὴ δὲ *Alex ap Ph 590, 39 et Plutarchus ap Ph 591, 1* μὲν **o**—SU *Sic Ph^o 590, 38*: μὲν οὖν S, [*eras οὖν*] U 14 κινεῖ **o** *Sic Th 120, 28*: κινεῖται *Ph^o 587, 26 590, 38* ἔτι τρίτον **a** S: καὶ ἔτι τρίτον *CXy Ph^o 590, 39*: τρίτον *UVW Sic*: τρίτον δὲ *Ph^o* 15 (κινητὸν L) κινεῖν καὶ κινούμενον *LCUVWX*: κινεῖ καὶ κινούμενον S: κινούμενον καὶ κινεῖν y *Th 120, 30*: κινούμενον E *Sic 300, 37 Plut ap Ph 591, 4* 16 τὸ₃ *CWXy Sic Ph^o 591, 9*: om **a** *SUV* 17 (ὀρεκτὸν E³ ex ὀρεκτικόν) ὀρεγόμενον *CXy*: κινούμενον **a** *SUVW Sic 302, 35*: κινεῖν *Ph^o 591, 12. 13* ἢ om CX: γὰρ ins C^x 18 ὄρεξις κίνησις **b** *Sic 302, 37*: x νησις ὄρεξις **a** *Th 120, 31*: ὄρεξις ἢ κίνησις *Ph^o 591, 16* τίς **a** *SUV Sic 302, 37*: om *CWXy Ph^o 591, 16* ἢ *SVX Sic 303, 1*: ἢ E: ἢ *LCUWy E³ Sin 303, 2*: «καὶ» *Th 120, 32* 19 ἢ om SV διὸ καὶ ἐ. *Ph^o* 21 αὐτοῦ CX *Sic 303, 15 Th 121, 3 So 143, 35*: αὐτῶν α. —CX *Ph^o 591, 22* (ὡς om W) (τὸ κινεῖν... 24 τὸ δὲ om y)

ἔπου ἀρχὴ καὶ τελευτὴ τὸ αὐτό, οἷον ὁ γιγλυμός· ἐν-
ταῦθα γὰρ τὸ κυρτὸν καὶ τὸ κοῖλον τὸ μὲν τελευτὴ τὸ δ'
ἀρχή· διὸ τὸ μὲν ἡρεμεῖ τὸ δὲ κινεῖται, λόγῳ μὲν ἕτερα
25 ὄντα, μετέθει δ' ἀχώριστα· πάντα γὰρ ὡσεὶ καὶ ἔλξει κι-
νεῖται. διὸ δεῖ ὡσπερ ἐν κύκλῳ μένειν τι, καὶ ἐντεῦθεν ἄρ-
χεσθαι τὴν κίνησιν. ὁλως μὲν οὖν, ὡσπερ εἴρηται, ἡ ὀρεκτικὸν
τὸ ζῶν, ταύτη αὐτοῦ κινητικόν· ὀρεκτικὸν δὲ οὐκ ἄνευ φαν-
τασίας· φαντασία δὲ πᾶσα ἢ λογιστικὴ ἢ αἰσθητικὴ. ταύ-
30 τῆς μὲν οὖν καὶ τὰ ἄλλα ζῶα μετέχει.

Σκεπτέον δὲ καὶ περὶ τῶν ἀτελῶν, τί τὸ κινεῖν ἐστίν, 11
434^a οἷς ἀφή μόνον ὑπάρχει αἰσθησις, πότερον ἐνδέχεται φαν-
τασίαν ὑπάρχειν τοῖσι, ἢ οὐ, καὶ ἐπιθυμίαν. φαίνεται γὰρ
λύπη καὶ ἡδονὴ ἐνοῦσα. εἰ δὲ ταῦτα, καὶ ἐπιθυμίαν ἀνάγκη
φαντασία δὲ πῶς ἂν ἐνεῖη; ἢ ὡσπερ καὶ κινεῖται ἀορίστως,
·5 καὶ ταῦτ' ἐνεστι μὲν, ἀορίστως δ' ἐνεστιν. ἢ μὲν οὖν αἰσθητικὴ

22 ἔπου ο—EW *Sil*: ἔπου ἂν EW *So* 143, 36 γιγλυ-
μός LCX *Sip* 304, 7. 9. 15 *Ph* 587, 30 *Th* 121, 12. 13: γιγλυμ-
μος E, eras alt. μ, sser τ E³: γιγλυμός UW, [σ eras] V
Th 121, 12. 13C *So* 143, 37: γιγλυμός S 23 τ₂ CWX *So* 143, 38:
om a SUVy, ins E³ (post μὲν ins γὰρ E²) 25 (ἔλξει E, corr in
-ει E²) (post ἔλξει: add καὶ κινήσει C, sed exp) 26 (δεῖ δὴ γ)
(περ om CX) (ἐνταῦθα γ) 28 αὐτοῦ b *Th* 121, 19 [ἐαυτοῦ]:
δ' αὐτοῦ a *So* 144, 2 29 λογιστικὴ ο—y *So* 144, 3: λογικὴ γ
Th 121, 20 31 δὲ καὶ ο—E *Sil*: δὲ E: καὶ *So* 144, 29 ἀτελῶν a
SUVW, corr X² *Sil* p 306, 29 *Th* 122, 5 *So* 144, 29: ἄλλων CX: ἀπλῶν γ
(ἐστιν om W)

434^a 1 αἰσθησις b: ἢ αἰσθησις a, corr ἢ E³ 3 (λύπην
et ἡδονὴν corr E²) ἐνοῦσα ο—E *Th* 122, 7 *So* 144, 34: ἔχουσα E
4 ἐνεῖη ECXy: εἴη LSUVW ἢ LCUWXy, ins E²: om ESV
5 καὶ [ἢ W] ... ἀορίστως a CWXy *Ph* 592, 25: om SUV, suppl
mg U² ταῦτ' CWXy: ταῦτας vel ταῦταις E [eras ε vel ι]:
τούτοις L corr X² cf *Ph* 592, 26 *So* 144, 37 (δ' ἐνεστιν eras
ut v U, suppl mg U²)

φαντασία, ὡσπερ εἴρηται, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις ὑπάρ-
χει, ἢ δὲ βουλευτικὴ ἐν τοῖς λογιστικοῖς· πότερον γὰρ πρά-
ξει τόδε ἢ τόδε, λογισμοῦ ἤδη ἐστὶν ἔργον· καὶ ἀνάγκη ἐνὶ
μετρεῖν τὸ μείζον γὰρ διώκει. ὡστε δύνανται ἐν ἐκ πλειό- 10
νων φαντασμάτων ποιεῖν. καὶ αἴτιον τοῦτο τοῦ δόξαν μὴ δο-
κεῖν ἔχειν, ὅτι τὴν ἐκ συλλογισμοῦ οὐκ ἔχει, αὕτη δὲ ἐκεί-
νην. διὸ τὸ βουλευτικὸν οὐκ ἔχει ἢ ὄρεξις· νικᾷ δ' ἐνίοτε καὶ
κινεῖ τὴν βούλησιν, ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην, ὡσπερ σφαῖρα, ἢ
ὄρεξις τὴν ὄρεξιν, ὅταν ἀκρασία γένηται (φύσει δὲ ἀεὶ ἢ
ἄνω ἀρχικωτέρα καὶ κινεῖ)· ὡστε τρεῖς φορὰς ἤδη κινεῖσθαι. 15
τὸ δ' ἐπιστημονικὸν οὐ κινεῖται, ἀλλὰ μένει. ἐπεὶ δ' ἢ μὲν
καθόλου ὑπόληψις καὶ λόγος, ἢ δὲ τοῦ καθ' ἕκαστα (ἢ μὲν
γὰρ λέγει ὅτι δεῖ τὸν τοιοῦτον τὸ τοιόνδε πράττειν, ἢ δὲ ὅτι
τόδε τοῖνον τοιόνδε, κἀγὼ δὲ τοιόνδε), ἢ δὴ αὕτη κινεῖ ἢ
δόξα, οὐχ ἢ καθόλου, ἢ ἄμφω, ἀλλ' ἢ μὲν ἡρεμοῦσα μάλ- 20
λον, ἢ δ' οὐ.

6 ἄλλοις a SUV *Sil*: ἀλόγοις CWXy cf *Ph* 593, 5 *Th* 121, 21
7 λογιστικοῖς LS, corr E³ *Sil*: λογιστοῖς ut v E: λογικοῖς b—S (γὰρ]
δὲ W) 8 (ἐστὶν ante ἤδη L: post ἔργον γ) (ἀνάγκη ἀεὶ μετρεῖν ἐνὶ W)
9 ἐν om *Ph* 592, 34. 36Dt (πλειόνων E) 10 (τούτου τὸ corr E³,
τὸ corr V²) 11 (τὸν X) 13 τὴν βούλησιν a CUXy: om SVW
(ἐκείνη in ἐκείνη corr X¹ ut v) (σφαῖραν γ) ἢ scripsi: ἢ E:
ἢ ο—E corr E³ 14 γένηται b, corr E²: ἐνῆ a *Ph* (ἀεὶ om γ)
15 ὡστε a UXy: ὡς CSVW 16 κινεῖται a SUVy *Sip* 311, 8 *Ph*:
κινεῖ CWX, γρ. U *Sil* 17 καθόλου ο—y *Ph*: τοῦ καθόλου γ *Th* 122, 15
(ὁ ante λόγος ins X¹) ἕκαστα b—y corr E³ *Sil* *Ph*: ἕκαστον a γ
Th 122, 15 18 ὅτι δεῖ τὸν τοιοῦτον τὸ [eras τὸ E] a VW, [om τὸ] γ
Ph 594, 5: ὅτι δεῖ τοῦτον τὸ U: ὅτι τοῦτον δεῖ τὸ S: ὅτι τοῦτον X:
τοῦτον C: ὅτι δεῖ τὸ corr C² *Sil* 19 τόδε τοῖνον *Sil* 314, 33: τόδε
τὸ νῦν [τὸ eras] E: τόδε νῦν CWXy: τόδε LSUV (τοιόνδε νῦν W)
κἀγὼ δὲ ο—L *Ph* 594, 7: κἀγὼ δὲ L: κἀγὼ *Sil* 314, 34 ἢ δὴ
Ph 594, 11Dt: ἤδη ο—y *Sil* 314, 34: καὶ γ (αὕτη CX) 20 οὐχ
ἢ ο—CS corr C² *Sil* *Ph* 594, 12: οὐχὶ CS

Τὴν μὲν οὖν θρεπτικὴν ψυχὴν ἀνάγκη πᾶν ἔχειν ὅτι **12**
 περ ἂν ζῆ καὶ ψυχὴν ἔχει ἀπὸ γενέσεως ἕως φθορᾶς·
 ἀνάγκη γὰρ τὸ γενόμενον αἰσθησὶν ἔχειν καὶ ἀκμὴν καὶ
 25 φθίσιν, ταῦτα δ' ἄνευ τροφῆς ἀδύνατον· ἀνάγκη ἄρα ἐνεῖναι
 τὴν θρεπτικὴν δόναμιν ἐν πᾶσι τοῖς φρομένοισι καὶ φθίνουσιν.
 αἰσθησὶν δ' οὐκ ἀναγκαῖον ἐν ἅπασιν τοῖς ζῶσιν· οὔτε γὰρ
 ὅσων τὸ σῶμα ἀπλοῦν, ἐνδέχεται ἀφήν ἔχειν, [οὔτε ἄνευ
 ταύτης οἷον τε οὐθὲν εἶναι ζῶον] οὔτε ὅσα μὴ δεκτικὰ τῶν
 30 εἰδῶν ἄνευ τῆς ὕλης. τὸ δὲ ζῶον ἀναγκαῖον αἰσθησὶν ἔχειν,
 εἰ μὴθὲν μάτην ποιεῖ ἢ φύσις, ἕνεκά του γὰρ πάντα ὑπάρ-
 χει τὰ φύσει, ἢ συμπτώματα ἔσται τῶν ἕνεκά του. εἰ οὖν
 πᾶν σῶμα πορευτικόν, μὴ ἔχον αἰσθησὶν, φθειροίτο ἂν καὶ
434^b εἰς τέλος οὐκ ἂν ἔλθοι, ὅ ἐστι φύσεως ἔργον· πῶς γὰρ θρέ-
 φεται; τοῖς μὲν γὰρ μονίμοις ὑπάρχει τὸ ὄθεν πεφύκασιν.
 οὐχ οἷον τε δὲ σῶμα ἔχειν μὲν ψυχὴν καὶ νοῦν κριτικόν, αἰ-

22 (ὑπερ W) **23** ἔχει a C [corr ex ἔχη?], SUV *Ph^c 598, 9* :
 ἔχοι W : ἔχη γ, X [η in ras, eras οι?], corr V² *Si^lA* (ἀπὸ γενέσεως
 om W) ἕως CXγ *Si^c 316, 31* : ἕως καὶ *Si^lA* : καὶ SV : καὶ μέχρι a
 W, [ins μέχρι] U *Ph^l* : «ἄχρι» *Th 122, 23* **25** (ἐν εἶναι L)
27 ζῶσι o. *Si^l 320, 38* *Ph^c 598, 17* : ζῶσις *Ph^v 598, 18* **28** ὅσων
 b [eras et corr in ὄν X] *Si^c 320, 38* cf *Th 122, 29* *So 146, 24* :
 ὄν a *Ph^c 598, 22* ἐνδέχεται ἀφήν a CWXγ *Si^c 320, 38* *Ph^c 598, 22* :
 ἀφήν ἐνδέχεται SUV οὔτε... **29** ζῶον del To **29** οἷον τε οὐθὲν
 o—LW *Si^c 318, 22* : οὐθὲν οἷον τε LW ὅσα μὴ o—CX *Si^l 318, 24*
Ph^l So 146, 37 : μὴδ' ὅσα CX (τῶν εἰδῶν om γ) **30** (ἔχειν
 αἰσθησὶν W) **31** (φύσις e ψυχὴ corr X² : sscr ψυχὴ C³)
 (γὰρ om X) πάντα SUV : ἅπαντα LCVXγ *Si^l* ὑπάρχει b *Si^l* :
 ὑπάρξει L, corr X² [eras χ] **32** (τὰ] τῆ V)

434^b **2** τὸ L : τοῦτο CSUγ : ταῦτα VWX ὅθεν LW *Ph^c 599, 19*
 cf *Si^p 319, 30* : ὅσι CUγ : ὅτι SVX **3** (μὲν τὴν ψ. L)

31 εἰ μη- exit E

σθησὶν δὲ μὴ ἔχειν, μὴ μόνιμον ὄν, γενητὸν δέ. [ἀλλὰ μὴν
 οὐδὲ ἀγέννητον] διὰ τί γὰρ ἔξει; ἢ γὰρ τῆ ψυχῆ βέλτιον **5**
 ἢ τῶ σώματι. νῦν δ' οὐδέτερον· ἢ μὲν γὰρ οὐ μᾶλλον νοήσει,
 τὸ δ' οὐθὲν ἔσται μᾶλλον δι' ἐκεῖνο. οὐθὲν ἄρα ἔχει ψυχὴν
 σῶμα μὴ μόνιμον ἄνευ αἰσθήσεως. **8**

ἀλλὰ μὴν εἶγε αἰσθη- **8**
 σιν ἔχει, ἀνάγκη τὸ σῶμα εἶναι ἢ ἀπλοῦν ἢ μεικτόν. οὐχ
 οἷον τε δὲ ἀπλοῦν· ἀφήν γὰρ οὐχ ἔξει, ἔστι δὲ ἀνάγκη **10**
 ταύτην ἔχειν. τοῦτο δὲ ἐκ τῶνδε δῆλον. ἐπεὶ γὰρ τὸ ζῶον
 σῶμα ἔμφυχόν ἐστι, σῶμα δὲ ἅπαν ἄπτόν, ἄπτόν δὲ τὸ
 αἰσθητὸν ἀφή, ἀνάγκη καὶ τὸ τοῦ ζῶου σῶμα ἄπτικόν
 εἶναι, εἰ μέλλει σφίεσθαι τὸ ζῶον. αἰ γὰρ ἄλλαι αἰσθη-
 σεις δι' ἐτέρων αἰσθάνονται, οἷον ὄσφρησις ὄψις ἀκοή **15**
 ἀπτόμενον δέ, εἰ μὴ ἔξει αἰσθησὶν, οὐ δυνήσεται τὰ μὲν
 φεύγειν τὰ δὲ λαβεῖν. εἰ δὲ τοῦτο, ἀδύνατον ἔσται σφίε-
 σθαι τὸ ζῶον. διὸ καὶ ἡ γεῦσις ἐστὶν ὡσπερ ἀφή τις· τρο-

4 μόνιμον ὄν LUWXY : μόνιμον δὲ ὄν [eras δὲ] C : μόνον SV : μόνιμον *Ph^lD*
 γενητὸν et **5** ἀγέννητον LWX *Si^c 320, 25 . 34 : 39* *Ph^l 599, 28 . 32D*
Th 123, 20 . 24 ut v *Alex ap Si 320, 34* *Plutarchus ibid 320, 29* :
 γέννητον et ἀγέννητον C [sed v eras], SUVX² : γέννητον ἢ ἀγέννητον γ :
 γεννητὸν *Si^l* ἀλλὰ μὴν... **5** ἀγέννητον L b *Alex Plut ap Si 320, 29 . 34*
Si^v 320, 28 *Ph^v 599, 32* *Th 123, 20 . 24* *So 147, 22* : om *Si^p 320, 28*
 del To **5** ἔξει LSU *Alex ap Ph 596, 14* *Ph^c 595, 37* cf *Th 123, 26* :
 οὐχ ἔξει VWγ, [exp οὐχ] C, [eras οὐχ] X, γρ. U² *Plut ap Ph 596, 16*
 (ἢ γὰρ et **6** ἢ τῶ sscr bis οὔτε C^x [«οὔτε κατὰ Πλούταρχον»
 mg C^x]) **6** (δ' om S) **7** τὸ b—W *Th 123, 29* : τῶ LW
 (οὐ μᾶλλον οὐθὲν ἔσται γ) (δι' δ' V) **8** (γε om *Si^lA*)
9 ἔχει CWXγ *Ph^l 603, 15* ἔχοι L *Si^l* : om SUV (ἀναγκαῖον W)
 εἶναι L b—W *Ph^l 603, 16* : post μεικτόν W *Si^l* **11** ἔχειn LSUVWX
Ph^l 603, 18 : εἶναι Cγ **14** μέλλει LSUVXγ : μέλλοι CW *Th 124, 4*
17 (ἐστι X) **18** τις LCVWX *Si^l 324, 9* *Ph^l* : τῆς SUγ : om
Th 124, 15

φῆς γάρ ἐστιν, ἡ δὲ τροφή τὸ σῶμα τὸ ἀπτόν. φόφος δὲ
 20 καὶ χρώμα καὶ ὁσμὴ οὐ τρέφει, οὐδὲ ποιεῖ οὐτ' αὔξησιν οὔτε
 φθίσειν. ὥστε καὶ τὴν γεῦσιν ἀνάγκη ἀφήν εἶναι τινα, διὰ
 τὸ τοῦ ἀπτοῦ καὶ θρεπτικοῦ αἰσθησίν εἶναι· αὐταὶ μὲν οὖν
 ἀναγκαῖαι τῷ ζῳῳ, καὶ φανερόν ὅτι οὐχ οἷόν τε ἄνευ
 ἀφῆς εἶναι ζῳον. αἱ δὲ ἄλλαι τοῦ τε εἶ ἕνεκα καὶ γένει
 25 ζῳῶν ἤδη οὐ τῷ τυχόντι, ἀλλὰ τισίν, οἷον τῷ πορευτικῷ
 ἀνάγκη ὑπάρχειν· εἰ γὰρ μέλλει σφίζεσθαι, οὐ μόνον δεῖ
 ἀπτόμενον αἰσθάνεσθαι ἀλλὰ καὶ ἄποθεν. τοῦτο δ' ἂν εἴη,
 εἰ διὰ τοῦ μεταξὺ αἰσθητικῶν εἴη τῷ ἐκείνου μὲν ὑπὸ τοῦ
 αἰσθητοῦ πάσχειν καὶ κινεῖσθαι, αὐτὸ δ' ὑπ' ἐκείνου. ὥσπερ
 30 γὰρ τὸ κινεῖν κατὰ τόπον μέχρι τοῦ μεταβάλλειν ποιεῖ,
 καὶ τὸ ὡσαν ἕτερον ποιεῖ ὥστε ὠθεῖν, καὶ ἔστι διὰ μέσου ἢ
 κίνησις, καὶ τὸ μὲν πρῶτον κινεῖ καὶ ὠθεῖ οὐκ ὠθοῦμενον,
 τὸ δ' ἔσχατον μόνον ὠθεῖται οὐκ ὡσαν, τὸ δὲ μέσον ἄμφω,
 435* πολλὰ δὲ τὰ μέσα, οὕτω καὶ ἐπ' ἀλλοιώσεως, πλὴν ὅτι μένοντος
 ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἄλλοιοῖ, οἷον εἰ εἰς κηρὸν βάψεται τις,

19 φόφος LCSVX Th 124, 16: φόφοι UWy 20 (χρώματα W)
 (οὐτ' om W) 21 (ἀναγκαῖον W) (τινα εἶναι y) 24 (εἶναι τὸ ζ. L) τε
 b S^l: om L Th 124, 20 25 (τῷ₂) τὸ S) 26 (ἀναγκαῖον W) μέλλοι
 W of S^l 324, 33 Th 124, 22 οὐ LSVWY: οὐδὲν CUX μόνον
 LSUVWY: om CX 27 αἰσθάνεσθαι LSUVy sscr W Th 124, 22
 So 149, 2: σφίζεσθαι CWX 29 (αἰσθητικοῦ y) ὥσπερ LSUVWY
 S^l 325, 21 Ph^l: ὡς CX 30 (γὰρ om y) του LCUWXY Ph^l
 Th 124, 30 So 149, 5: τούτου SV: τοῦ τοῦτο V² (μεταβαλεῖν corr V²)
 32 καὶ τὸ μὲν CWXY: καὶ δὴ τὸ μὲν V: καὶ μὲν δὴ τὸ SU: τὸ δὲ L
 κινεῖ καὶ Ly So 149, 7: κινεῖν b—y 33 ὡσοῦν X, γρ. mg C

435* 1 τὰ L Ph^l 605, 3. 6 cf Th 124, 27: om b καὶ W
 S^l 325, 35 Ph^l 604, 29 Th 124, 28 So 149, 9: om L b—W (ἔτι
 sscr = V) μένοντος L b—y Ph^l 605, 6 Th 124, 28: μένον W,
 [sscr τ] y 2 ἄλλοιοῖ LCVWXY Ph^l 605, 7 Th 124, 28: ἀλλ' S, ut
 v U [sed corr in ἄλλοιοῖ] (εἰ om S)

μέχρι τούτου ἐκινήθη, ἕως ἔβαψεν· λίθος δὲ οὐδέν, ἀλλ'
 ὕδωρ μέχρι πόρρω· ὁ δ' ἀήρ ἐπὶ πλείστον κινεῖται καὶ
 ποιεῖ καὶ πάσχει, ἐὰν μὲνη καὶ εἰς ἡ. διὸ καὶ περι ἀνα-
 5 κλάσεως βέλτιον ἢ τὴν ὕψιν ἐξιοῦσαν ἀνακλᾶσθαι, τὸν ἀέρα
 πάσχειν ὑπὸ τοῦ σχήματος καὶ χρώματος, μέχρι περ οὐ
 ἂν ἡ εἰς. ἐπὶ δὲ τοῦ λείου ἐστὶν εἰς· διὸ πάλιν οὗτος τὴν ὕψιν
 κινεῖ, ὥσπερ ἂν εἰ τὸ ἐν τῷ κηρῷ σημεῖον διεδίδοτο μέχρι
 τοῦ πέρατος. 10

13 Ὅτι δ' οὐχ οἷόν τε ἀπλοῦν εἶναι τὸ τοῦ ζῳου σῶμα,
 φανερόν, λέγω δ' οἷον πόρινον ἢ ἀέρινον. ἄνευ μὲν γὰρ
 ἀφῆς οὐδεμίαν ἐνδέχεται ἄλλην αἰσθησίν ἔχειν· τὸ γὰρ
 σῶμα ἀπτικὸν τὸ ἐμφυχον πᾶν, ὥσπερ εἴρηται. τὰ δὲ
 15 ἄλλα ἔξω γῆς αἰσθητήρια μὲν ἂν γένοιτο, πάντα δὲ τῷ
 δι' ἐτέρου αἰσθάνεσθαι ποιεῖ τὴν αἰσθησίν καὶ διὰ τῶν με-
 ταξὺ. ἢ δ' ἀφή τῷ αὐτῶν ἄπτεσθαι ἐστὶν, διὸ καὶ τοῦνομα
 τοῦτο ἔχει. καίτοι καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια ἀφή αἰσθάνε-
 ται, ἀλλὰ δι' ἐτέρου· αὕτη δὲ δοκεῖ μόνη δι' αὐτῆς. ὥστε

3 τούτου LSVWY Ph^l So 149, 20: τοῦ CUX Th 124, 30 (ἕως
 οὐ ἔβ. V) 4 (πλείον W) 5 μὲνη L So 149, 23: μείνη b
 Ph^l 605, 17. 21 Th 124, 34 6 ἀνακλᾶσθαι LW S^l 325, 27; 606, 2
 Th 124, 35 So 149, 25: κλάσαι b—W Ph^l 605, 23 [ἀνα- ε] 7 (τοῦ
 χρώματος W) οὐ ἂν b So 149, 26: ἂν οὐ L 8 ἢ εἰς
 LCWX So 149, 26: εἰς ἢ SUVy λείου LCSUVW: τελείου Xy
 διὸ b Th 124, 37: διότι L (πάλιν) «πάλιν καὶ W» Bekker, legi non
 possunt: om L) 9 κινεῖ LSUVWY: ἐκίνει CX (εἰ τὸ ἐν om y
 lacuna relicta) (μέχρι καὶ τοῦ W) 11 (ἀπλοῦν εἶναι post σῶμα L)
 12 λέγομεν Uy 13 ἐνδέχεται ἄλλην LCWXY: ἄλλην ἐνδέχεται SUV
 αἰσθησίν ἔχειν b So 148, 9: ἔχειν αἰσθησίν L 14 ὥσπερ] ὡς Uy
 15 αἰσθητήρια LCSUXy S^l 326, 25 So 148, 20: αἰσθητικά VW μὲν
 LSUVWY S^l 326, 25 So 148, 20: om CX πᾶν CX (τὸ X: τοῦ y)
 16 (διὰ τοῦ μ. L) 17 (τῶ ἀπτῶν W: τῶν ἀπτῶν y) (ἄπτεσθαι τε
 ἐστὶν X) 18 (αἰσθητικά y) 19 (ἐτέρων L)

20 τῶν μὲν τοιοῦτων στοιχείων οὐδὲν ἂν εἴη σῶμα τοῦ ζῶου. οὐδὲ
 δὴ γήινον. πάντων γὰρ ἡ ἀφή τῶν ἀπτῶν ἐστὶν ὡσπερ με-
 σότης, καὶ δευτικὸν τὸ αἰσθητήριον οὐ μόνον ὄσαι διαφο-
 ραὶ γῆς εἰσίν, ἀλλὰ καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἀπτῶν ἀπάντων. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ὄστοις καὶ ταῖς
 25 θριξί καὶ τοῖς τοιοῦτοις μορίοις οὐκ αἰσθανόμεθα, ὅτι γῆς
 435^b ἐστίν. καὶ τὰ φυτὰ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν ἔχει αἰσθησιν, ὅτι
 γῆς ἐστίν· ἄνευ δὲ ἀφῆς οὐδεμίαν οἶόν τε ἄλλην ὑπάρχειν,
 τοῦτο δὲ τὸ αἰσθητήριον οὐκ ἔστιν οὔτε γῆς οὔτε ἄλλου τῶν
 4 στοιχείων οὐδενός.

4 φανερόν τοίνυν ὅτι ἀνάγκη μόνης ταύτης
 5 στερισκόμενα τῆς αἰσθήσεως τὰ ζῶα ἀποθνήσκουσιν· οὔτε γὰρ
 ταύτην ἔχειν οἶόν τε μὴ ζῶον, οὔτε ζῶον ὃν ἄλλην ἔχειν
 ἀνάγκη πλὴν ταύτης. καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα αἰσθητὰ
 ταῖς ὑπερβολαῖς οὐ διαφθείρει τὸ ζῶον, οἷον χρώμα
 καὶ φόφος καὶ ὄσμη, ἀλλὰ μόνον τὰ αἰσθητήρια, ἂν μὴ
 10 κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἂν ἅμα τῷ φόφῳ ὤσις γένηται
 καὶ πληγῇ, καὶ ὑπὸ ὀραμάτων καὶ ὄσμης ἕτερα κινεῖται,
 ἢ τῇ ἀφῇ φθείρει. καὶ ὁ χυμὸς δὲ ἢ ἅμα συμβαίνει
 ἀπτικὸν εἶναι, ταύτη φθείρει. ἢ δὲ τῶν ἀπτῶν ὑπερβολή,

22 αἰσθητήριον LCSUVX *S*^l: αἰσθητικὸν Wy (ὄσαι] ὡς *S*^lA)
 23 (θερμοῦ καὶ om y) 24 (ἀπτῶν ἀπάντων ex ἀπάντων ἀπτῶν C^x)
 (ταῖς] τοῖς y) 25 γῆς LCUWXY *So* 149, 26: γῆ SV
 435^b 1 ἔχει αἰσθησιν **b**—W: αἰσθησιν ἔχει LW 2 γῆ SV ἐστίν
 LSWXY: εἰσίν CVX οἶόν τε ἄλλην LCSUX *So* 148, 28: ἄλλην οἶόν
 τε VWy 4 (ταύτης om *Ph*^lD) 5 αἰσθήσεως LSUVWY *Ph*^l *Th* 125, 33:
 αἰσθήσεως ἀφῆς CX ἀποθνήσκουσιν **b**—W *So* 148, 30: ἀποθνήσκουσιν LW
Ph^lD 6 (οἶόν τε ἔχειν y) [ζῶον₁] ζῶον ὃν Wy ὃν LCWX
Ph^l: om SUVy 8 διαφθείρει **b**: φέρει L: φθείρει *Ph*^l cf
Th 125, 37 9 (καὶ₁ om y) ἂν μὴ] ἀλλὰ CX 10 (κατὰ] ἢ κατὰ L)
 (ἂν om W) 12 (ἔ] ὅς [?] y: om L) (ὅς om U) 13 (ἀπτικὸς y)
 (ταύτην y)

οἷον θερμῶν καὶ ψυχρῶν καὶ σκληρῶν, ἀναίρει τὸ ζῶον·
 παντός μὲν γὰρ ὑπερβολὴ αἰσθητοῦ ἀναίρει τὸ αἰσθητήριον, 15
 ὥστε καὶ τὸ ἀπτὸν τὴν ἀφήν, ταύτη δὲ ὄρισται τὸ ζῆν·
 ἄνευ γὰρ ἀφῆς δέδεικται ὅτι ἀδύνατον εἶναι ζῶον. διὸ ἢ
 τῶν ἀπτῶν ὑπερβολὴ οὐ μόνον τὸ αἰσθητήριον φθείρει, ἀλλὰ
 καὶ τὸ ζῶον, ὅτι ἀνάγκη μόνην ἔχειν ταύτην. τὰς δ' ἄλ-
 λας αἰσθήσεις ἔχει τὸ ζῶον, ὡσπερ εἴρηται, οὐ τοῦ εἶναι 20
 ἕνεκα ἀλλὰ τοῦ εἶναι, οἷον ὄψιν, ἐπεὶ ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι,
 ὅπως ὄρα, ὅπως δ' ἐπεὶ ἐν διαφανεῖ, γεῦσιν δὲ διὰ τὸ
 ἠδὲ καὶ λυπηρόν, ἵνα αἰσθάνηται τὸ ἐν τροφῇ καὶ ἐπιθυμῇ
 καὶ κινήται, ἀκοὴν δὲ ὅπως σημαίνεται τι αὐτῷ, γλώτταν
 δὲ ὅπως σημαίνει τι ἐτέρῳ.

25

14 (θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ σκληρὸν L) 15 ὑπερβολὴ αἰσθητοῦ LW
Th 126, 10 *So* 148, 37: αἰσθητοῦ ὑπερβολὴ **b**—W (αἰσθητήριον]
 αἰσθητικὸν y) 16 (καὶ om W) (τὸ ἀπτὸν corr in τοῦ ἀπτοῦ V¹)
 ὄρισται LWy *So* 148, 38: διόρισται CSUVX ζῆν SUy: ζῶον LCWVX
 17 (εἶναι τὸ ζῶον C, τὸ oras) (διὸ καὶ ἢ V) 18 (τὰ αἰσθητήρια y)
 19 (ταύτην ἔχειν W) 21 (ἐν om X) 22 ὅπως CWX *So* 150, 36:
 πῶς L *Ph*^lD: om SUVy (ὅπως] καὶ ὅπως X: ἄλλως C) (διαφανεῖ]
 διαφορᾶ y) γεῦσιν L **b**—y *Ph*^l: γεῦσις y δὲ LSUWy *Ph*^l
So 150, 37: τε CVX 23 (τὸ ἐν τροφῇ om W) (τροφῇ y)
 24 κινεῖται Uy σημαίνεται τι Bhl: «πρὸς τὸ σημαίνεσθαι τι» *Th* 126, 20:
 σημαίνεται [om τι] L: σημαίνει τι **b** *Ph*^l *So* 151, 2 αὐτῷ LCUVy:
 αὐτῷ SWX (γλώτταν δὲ] γλώτταν δ' ὅδ' y: καὶ γλώτταν L)

Codicis E fragmenta recensionis a vulgata diversae.

I.

(Fol. 185^v; cf cum 412^a 3—13)

185^v Ἐπει δὲ τὰ παραδεδομένα περὶ ψυχῆς παρὰ τῶν ἄλλων, 412^a
ἐφ' ὅσον ἕκαστος ἀπεφήνατο τῶν πρότερον, εἴρηται σχεδὸν
νῦν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς πάλιν ἐπανίωμεν πειρώμενοι διορίσαι 5
τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τίς ἂν εἴη λόγος αὐτῆς κοινότατος.
5 χωρίζομεν δὴ τὰς μὲν οὐσίας ἀπὸ τῶν ὄντων τῶν ἄλλων·
τῆς δὲ οὐσίας τὸ μὲν ὡς ὕλην λέγεσθαι τίθεμεν, ὃ καθ' αὐτὸ
<μὲν οὐκ ἔστι τόδε τι, τὸ> δὲ ἡ μορφή, τὸ δ' ἐκ τούτων.
ἔστι δ' ἡ μὲν ὕλη δυνάμει, τὸ δ' εἶδος ἐντελέχεια, αὕτη δ' 10
ὑπάρχει διχῶς, ἢ γὰρ ὡς ἡ ἐπιστήμη, ἢ ὡς τὸ θεωρεῖν,
10 οὐσίαι δὲ μάλιστα δοκοῦσιν εἶναι τὰ σώματα καὶ τούτων τὸ
φυσικά·

7 μὲν . . . τὸ suppl To

II.

(Fol. 1^r et ^v; cf cum 414^b 13—416^a 9)

1^r . . . δὲ χυμὸς ὥσπερ ἡδυσμα τούτοις ἐστίν· διόπερ ὅσα 414^b
ἔχει τῶν ζώων ἀφήν, πᾶσιν ὑπάρχει καὶ ὕρεξις. περὶ δὲ 15
φαντασίας ἀδηλον καὶ ὕστερον ἐπισκεπτέον. ἐνίοις δὲ ταῦτά
τε ὑπάρχει καὶ τὸ κατὰ τόπον κινήτικόν, τοῖς δ' ἔτι πρὸς

4 ετι corr in επι

τούτοις διάνοια καὶ νοῦς, οἷον ἀνθρώπων κἂν εἴ τι ἄλλο 5
ζῶον ἕτερόν ἐστι τοιοῦτον ἢ καὶ τιμιώτερον. δῆλον οὖν
20 ὡς ὁμοίως σχήματος καὶ ψυχῆς εἰς ἂν εἴη λόγος. οὔτε
γὰρ ἐκεῖ σχῆμα παρὰ τρίγωνόν ἐστι καὶ τὰ ἐφεξῆς, οὔτ'
ἐνταῦθα ψυχὴ παρὰ τὰς εἰρημένας. γένοιτο δ' ἂν καὶ ἐπὶ
τῶν σχημάτων λόγος, ὃς ἐφαρμόσει πᾶσιν, οὐκ ἔσται 10
25 μέντοι ἴδιος οὐθενὸς σχήματος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς εἰρη-
μέναις ψυχαῖς. διὸ γελοῖον ζητεῖν τὸν κοινὸν λόγον καὶ ἐπ'
ἄλλων καὶ ἐπὶ τούτων, ὃς οὐκ ἔσται οὐθενὸς τῶν ὄντων ἴδιος,
οὔδὲ κατὰ τὸ οἰκτεῖον καὶ ἄτομον εἶδος, τὸν τοιοῦτον ἀφέντας.
παραπλησίως δὲ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν σχημάτων, ἔχει καὶ τὰ 15
30 περὶ τὴν ψυχὴν· αἰεὶ γὰρ ἐν τῷ ἐφεξῆς ὑπάρχει δυνάμει τὸ πρότε-
ρον ἐπὶ τε τῶν σχημάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐμφύχων, λέγω δ' ὥσπερ
ἐν τετραγώνῳ μὲν τρίγωνον, ἐν αἰσθητικῷ δὲ τὸ θρεπτικόν. ὥστε
καὶ καθ' ἕκαστον δεῖ ζητεῖν τίς ἢ ἐκάστου ψυχῆ, οἷον τίς φυτοῦ
καὶ τίς ἀνθρώπου καὶ τίς θηρίου. διὰ τίνα δ' αἰτίαν τῷ 20
415^a ἐφεξῆς οὕτως ἔχουσι, σκεπτέον. ἄνευ μὲν γὰρ τοῦ θρεπτικοῦ οὐ-
θέν ἐστὶν αἰσθητικόν· τοῦ δ' αἰσθητικοῦ χωρίζεται τὸ θρεπτι-
κόν, οἷον ἐν τοῖς φυτοῖς. πάλιν δ' ἄνευ τοῦ ἀπτικοῦ οὐδεμία
τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, ἀφή δ' ἄνευ τῶν ἄλλων ὑπάρχει·
5 πολλὰ γὰρ ἐστὶ τῶν ζώων, ἃ οὔτ' ὄφιν ἔχει οὔτ' ἀκοήν. καὶ 25
τῶν αἰσθητικῶν δὲ κινήσις τοῖς μὲν ὑπάρχει τοῖς δ' οὐχ
ὑπάρχει· τελευταῖον δὲ διάνοια καὶ λογισμὸς· οἷς μὲν γὰρ
ὑπάρχει λογισμὸς, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν εἰρημένων,
10 οἷς δ' ἐκείνων ἕκαστον, οὐ πᾶσιν ὑπάρχει λογισμὸς. ἀλλὰ τὰ
μὲν οὐδὲ φαντασίαν ἔχει μόνον. ὅτι μὲν οὖν ὁ περὶ τούτων 30
ἐκάστου λόγος οἰκειότατος περὶ ψυχῆς ἐστὶ, δῆλον.

4 Ἀνάγκη δὲ τὸν περὶ τούτων μέλλοντα πραγματεύεσθαι

11 μεντοῖδος 17 ἐπι₂] ἐπι τε 18 θρεπτικόν 20 τίς₂] της
τῷ] το 26 οὐκ 27 διάγοια] δια

λαβεῖν τί ἕκαστον αὐτῶν ἐστίν, εἰδ' οὕτω περὶ τῶν ἔχο- 15
 μένων καὶ τῶν ἄλλων ποιεῖσθαι τὴν ἐπίσκεψιν. εἰ δὲ δεῖ
 35 λέγειν τί ἕκαστον, οἷον τί τὸ νοητικὸν ἢ τί τὸ αἰσθητικὸν ἢ
 θρησκευτικόν, πρότερον λεκτέον τί τὸ νοεῖν καὶ τί τὸ αἰσθάνεσθαι·
 αἱ γὰρ πράξεις καὶ αἱ ἐνέργειαι πρότεραι κατὰ τὸν λόγον 20
 εἰσὶ τῶν δυνάμεων. ἀλλὰ μὴν εἰ γε ταῦτα πρότερον ἔτι
 τούτων διοριστέον τὰ ἀντικείμενα, οἷον περὶ τροφῆς καὶ αἰ-
 40 σθητοῦ καὶ νοητοῦ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ὥστε πρῶτον ||
 1^ο περὶ τροφῆς καὶ γεννήσεως λεκτέον· αὕτη γὰρ ἡ ψυχὴ καὶ
 τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει πρώτη καὶ κοινοτάτη, ψυχῆς δ' ἐστὶ δύ- 25
 ναμιας, καθ' ἣν ὑπάρχει τὸ ζῆν πᾶσιν. ἥς ἔργον ἐστὶ γέννη-
 σις καὶ τὸ χρῆσθαι τροφῇ· τοῦτο γὰρ ἔργον μάλιστα φυσικόν
 45 πᾶσι τοῖς ζώσιν, ὅσα μὴ ἀτελεῖ ἢ πληρώματα ἐστίν, ἢ αὐτό-
 ματον ἔχει τὴν γένεσιν, τὸ ποιῆσαι οἷον αὐτὸ ἕτερον, ζῶον
 μὲν ζῶα, φυτὸν δὲ φυτά, ἵνα τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ θεοῦ μετέχη ἕκα-
 50 στον ὃν δύναται τρόπον· πάντα γὰρ ἐκείνου ὀρέγεται, κἀκείνου 415^ο
 ἕνεκα πράττει ὅσα πράττει κατὰ φύσιν. τὸ γὰρ οὐ ἕνεκα διττόν,
 50 τὸ μὲν οὐ, τὸ δὲ ᾧ· ἐπεὶ οὖν οὐ τῇ συνεχείᾳ τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ
 θεοῦ δύναται κοινωνεῖν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἀεὶ ἀριθμῶ 5
 εἶναι οὐδὲν τῶν φθαρτῶν ὃν τρόπον ἐπιβάλλει, τοῦτον ἕκαστον
 διηγγάνει, τὸ μὲν μᾶλλον, τὸ δὲ ἥττον· καὶ διαμένει οὐκ αὐτό,
 ἀλλ' οἷον αὐτό, ἀριθμῶ μὲν οὐχ ἕν, εἶδει δ' ἕν. ἔστι δ' ἡ
 55 ψυχὴ ἀρχὴ τοῦ ζῶντος σώματος, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ αἷτιον
 λέγεται πολλαχῶς. ὁμοίως δ' ἡ ψυχὴ τοὺς τρεῖς τρόπους αἰτία 10
 τοὺς διωρισμένους· καὶ γὰρ ὄθεν ἢ κίνησις καὶ οὐ ἕνεκα
 καὶ ὡς οὐσία τῶν ἐμφύχων σωμάτων ἐστὶν ἡ ψυχὴ. ὅτι μὲν
 οὖν ὡς οὐσία δῆλον· τοῦ γὰρ εἶναι ἡ οὐσία αἷτιον πᾶσι,
 60 τὸ δὲ ζῆν τοῖς ζώσι τὸ εἶναι ἐστίν, αἷτιον δὲ καὶ ἀρχὴ ἡ

42 ἐστίν 43 πᾶσι 44 φυσικόν] φυσί (= φύσει?) 46 αὐτο· ὅιον
 49 του 52 ἐπιβάλλειν 53 οἴγγανει 56 ὕμω 60 αἰτία

15 ψυχὴ τούτου ἐστίν, φανερόν δὲ καὶ ὡς τὸ οὐ ἕνεκα ἢ ψυχῇ·
 καὶ γὰρ ἡ φύσις ἕνεκά του ποιεῖ ὥσπερ ὁ νοῦς, καὶ τοῦτ'
 ἐστὶν αὐτῆς τὸ τέλος. καὶ ἡ ψυχὴ τοιοῦτον ἐν τοῖς κατὰ
 φύσιν, καὶ πᾶν τὸ σῶμα ὄργανον τῇ ψυχῇ· ὥσπερ δὲ τὸ
 20 τῶν ζῶων, καὶ τὸ τῶν φυτῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ ὄθεν ἢ κίνησις 65
 πρῶτον ἢ κατὰ τόπον, τοῦτό ἐστὶ ψυχῇ· ἀλλ' οὐ πᾶσι τοῖς
 ζῶοις ἢ τοιαύτη ὑπάρχει δύναμις. ἔτι δ' ἀλλοίωσις καὶ ἀξή-
 σις κατὰ ψυχὴν· ἡ μὲν γὰρ αἰσθησις δοκεῖ τις ἀλλοίωσις
 25 εἶναι, μὴ ἔχον δὲ ψυχὴν οὐδὲν ἂν αἰσθόιτο. ὁμοίως δὲ καὶ
 περὶ ἀξήσεως καὶ φθίσεως ἔχει. οὐδὲν γὰρ ἀξέανεται οὐδὲ 70
 φθίνει φυσικῶς μὴ τρεφόμενον, οὐδὲ τρέφεται μὴ ζωῆς με-
 τέχον. ἀλλὰ τοῦτο Ἐμπεδοκλῆς οὐκ εἴρηκεν ὀρθῶς, προστιθεὶς
 416^ο τὴν ἀξήσιν συμβαίνειν τοῖς φυτοῖς κάτω μὲν διὰ τὸ τὴν
 γῆν φύσει οὕτω φέρεσθαι, ἄνω δὲ διὰ τὸ πῦρ. οὔτε γὰρ
 τὸ κάτω καὶ ἄνω λαμβάνει ὀρθῶς· οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ ἐκάστου 75
 τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω καὶ τοῦ παντός· ἀλλ' ὡς ἡ κεφαλὴ τῶν
 5 ζῶων, οὕτως ἢ ῥίζα τῶν φυτῶν ἐστίν· τὸ δὲ αὐτὸ δεῖ λέγειν
 ὄργανον, ὧν ἂν ἡ τὸ αὐτὸ ἔργον. ἔτι δὲ τί τὸ συνέχον εἰς
 τάναντία φερομένων; τοῦτο γὰρ αἷτιον τὸ τῆς ἀξήσεως καὶ
 τροφῆς· εἰ δὲ μὴ, οὐδὲν κωλύσει δι — 80

62 φυσι 65 κίνησις 69 αἰσθόιτο 71 μὴ τρεφομεν

III.

(Fol 2^r et 7; cf eum 421^a 5—422^a 23)

421^ο ὅτι οὐ δέχονται τὸν ἀέρα οὐδ' ἀναπνεύουσιν· δι' ἣν δ' 2^ο
 6 αἰτίαν, ἕτερος ἔσται περὶ αὐτῶν λόγος. 9 Περὶ δὲ ὁσμῆς καὶ
 τοῦ ὁσφραντοῦ οὐκ ἔστι ῥᾶδιον διορίσαι ὁμοίως τοῖς εἰρημέ-
 νοις αἰσθητοῖς, τί ἐστὶν ἡ ὁσμὴ οὕτως ὡς ὁ φῶς καὶ τὸ φῶς,
 10 αἷτιον δ' ὅτι οὐκ ἔχομεν ἀκριβῆ ταύτην τὴν αἰσθησιν, ἀλλὰ 5

χειρίστα ὁμαῖται ἄνθρωπος τῶν ζῴων, καὶ οὐδεμίαν ἄνευ
 τοῦ λυπηροῦ καὶ ἡδέος δύναται αἰσθῆσθαι ὁσμὴν, ὡς τοῦ αἰ-
 σθητηρίου ὄντος οὐκ ἀκριβοῦς. ὥσπερ οὖν τοῖς σκληροφθάλ-
 μοις ἀδήλους εἰκὸς εἶναι τὰς διαφορὰς τῶν χρωμάτων καὶ 15
 10 συγκεχυμένας, ἀλλὰ τῷ φοβερῷ καὶ τῷ ἀφόβῳ διορίζει μόνον.
 οὕτως καὶ τὰ περὶ τὰς ὁσμάς τοῖς ἀνθρώποις, ἐπεὶ ἔοικέ
 τε ἀνάλογον ἔχειν πρὸς γεῦσιν καὶ ὅμοια τὰ εἶδη τῶν
 χυμῶν τοῖς τῆς ὁσμῆς, ἀλλὰ τὴν γεῦσιν ἔχομεν ἀκριβεστέρα
 διὰ τὸ εἶναι ἀφήν τινα αὐτῆν· <ταύτην> δ' ἔχει τὴν αἰ-
 15 σθησιν ἀκριβεστάτην ἄνθρωπος· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις 20
 λείπεται πολλῶν ζῴων, τῶν δ' ἀπτῶν αἰσθάνεται μάλιστα
 ἀκριβῶς. διὸ καὶ φρονιμώτατον τῶν ζῴων ἐστίν· σημείον
 δέ· καὶ γὰρ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων εὐφρεῖς, οἱ δ' ἀφρεῖς
 εἰσι παρ' οὐδὲν αἰσθητήριον ἕτερον ἀλλὰ παρὰ ταύτην. ὧν
 20 μὲν γὰρ ἡ σὰρξ μαλακὴ, εὐφρεῖς, οἱ δὲ σκληρόσαρκοι ἀφρεῖς 25
 τὴν διάνοιαν. ἐστὶ δ' ὥσπερ χυμὸς ὁ μὲν γλυκύς ὁ δὲ πικρός,
 καὶ ὁσμαὶ τὸν αὐτὸν ἔχουσαι τρόπον. ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχει τὴν
 ἀνάλογον ὁσμὴν καὶ χυμὸν, τὰ δὲ τοῦναντίον. ὁμοίως δὲ καὶ
 δριμυτία καὶ αὐστηρὰ καὶ ὀξεῖα καὶ λιπαρὰ ἐστὶν ὁσμῆ. 30
 25 ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται διὰ τὸ μὴ σφόδρα διαδήλους εἶναι
 τὰς ὁσμάς ὥσπερ τοὺς χυμούς, ἀπὸ τούτων εἴληψε τὰ ὀνό-
 ματα καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων· ἡ μὲν γλυκεῖα κρό- 421
 κου καὶ μέλιτος, ἡ δὲ δριμυτία θύμου καὶ τῶν τοιούτων
 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐστὶ δ' ὥσπερ
 30 καὶ ἡ ἀκοή καὶ ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων τοῦ τε ἀκουστοῦ

6 ὁ ἄνθρ. P 7 αἰσθάνεσθαι P 9 εἰκὸς om P 10 τῷ₂ om P
 11 τὰ om P 14 αὐτῆν om P ταύτην om E_a 16 τῶν δ' ...
 ἀκριβῶς] vulgatam P, sed πολλῶν pro πολλῷ 18 post ἀνθρώπων add
 οἱ μὲν P 19 ἕτερον αἰσθητήριον P 21 ὁ μὲν χυμὸς P 22 καὶ ...
 τρόπον] οὕτω καὶ ὁσμαὶ (= vulg.) P 25 εἴρηται] εἴπομεν P εἶναι
 διαδήλους P 26 ἀπὸ τε τούτων E_a 27 καθ'] καὶ E_a μὲν γὰρ γλ. P

5 καὶ ἀνηκούστου καὶ ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου, καὶ ἡ ὄσφρη-
 σις τοῦ ὄσφραντοῦ καὶ ἀνοσφράντου. ἀνοσφράντον δὲ τὸ μὲν
 παρὰ τὸ ὕλωσ ἀδύνατον ἔχειν ὁσμὴν, τὸ δὲ μικρὰν ἔχον
 καὶ τὸ φαύλην, ὥσπερ τὸ ἄγευστον ὡσαύτως λέγεται. ἐστὶ δὲ
 καὶ ἡ ὄσφρησις διὰ τοῦ μεταξύ, οἷον ὕδατος καὶ ἀέρος· καὶ 35
 10 γὰρ τὰ ἐνυδρα φαίνεται αἰσθανόμενα ὁσμῆς, καὶ τὰ ἔναιμα
 καὶ ἄναιμα ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ ἀέρι· καὶ γὰρ
 τούτων ἔνια πόρρωθεν ἀπαντᾷ πρὸς τὴν τροφήν αἰσθανό-
 μενα τὴν ὁσμὴν· διὸ καὶ ἔχει ἀπορίαν εἰ πάντα μὲν ὡσαύτως
 ὁμαῖται, ὁ δ' ἄνθρω- || πος ἀναπνέων, μὴ ἀναπνέων δὲ 2
 15 ἀλλ' ἢ κατέχων τὸ πνεῦμα ἢ ἐκπνέων οὐκ ὁμαῖται, οὔτε 41
 πόρρω οὐτ' ἐγγύς, οὐδ' ἂν ἐπιθῆ τις εἰς τὸν μυκτῆρα ἐντός.
 καὶ τὸ μὲν ἐπ' αὐτῷ τῷ αἰσθητηρίῳ τιθέμενον ἀναισθητον
 εἶναι κοινὸν πάντων· ἀλλὰ τὸ ἄνευ τοῦ ἀναπνεῖν μὴ αἰσθά-
 νεσθαι ἴδιον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐστίν· τοῦτο δὲ πειρωμένῳ 45
 20 δῆλον. εἰ οὖν τὰ ἄναιμα μὴ ἀναπνεῖ, ἐτέρων ἂν τινα ἔχοι
 αἰσθησιν παρὰ τὰς λεγομένας. ἀλλ' εἴπερ τῆς ὁσμῆς αἰσθά-
 νεται, ἀδύνατον· ἡ γὰρ τοῦ ὄσφραντοῦ καὶ εὐώδους καὶ δυσώ-
 δους αἰσθησις ὄσφρησις ἐστίν. φαίνεται δὲ καὶ φθειρόμενα
 ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ὁσμῶν ὑφ' ὧν περ καὶ ἄνθρωπος, οἷον ἀσφάλ- 50
 25 του καὶ θείου καὶ τῶν τοιούτων. ὄσφραίνεσθαι μέντοι νῦν ἀναγ-
 καῖον, ἀλλ' οὐκ ἀναπνεῖν. ἀλλ' ἔοικε διαφέρειν τὸ αἰσθητή-
 ριον τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ζῴων, ὥσπερ
 καὶ τὰ ὄμματα πρὸς τὰ τῶν σκληροφθάλμων· τὸ μὲν γὰρ
 ἔχει πῶμα καὶ ὥσπερ ἔλυτρον τὰς βλεφαρίδας, ἅς ἂν μὴ 55
 30 ἀνασπᾷση καὶ κινήσῃ, οὐχ ὄρα· τὰ δὲ σκληρόφθαλμα οὐκ

32 ὄσφρητου E_a 34 ὥσπερ ... ὡσαύτως] ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἄγευστον P
 35 τῶν P [v m²] 36 καὶ ὁσμῆς καὶ P 39 τὴν] πρὸς τὴν P
 ἀπορίαν ex ἀπορειαν E_a 42 οὐδ'] οὐτ' P 46 ἀναπνεῖν E_a
 ἔχη P 50 ὑφ' ὧν P 51 νῦν om P 55 ἔχον P ἔλυτρον P
 56 κινήσει P

ἔχει, ἀλλ' εὐθὺς ὁρᾷ, ὅ τι ἂν τεθῆ ἐν τῷ διαφανεῖ· οὕτω
 καὶ τὸ ὁσφραντικὸν αἰσθητήριον τοῖς μὲν ἀκάλυφον εἶναι, 422^a
 ὡσπερ τὸ ὄμμα, τοῖς δὲ δεχομένοις τὸν ἀέρα ἔχειν ἐπικάλυμμα,
 60 ὃ ἀναπνεύοντων ἀποκαλύπτεσθαι, διευρνομένων τῶν φλεβῶν
 καὶ τῶν πόρων. καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἀναπνέοντα ἐν τῷ ὑγρῷ
 οὐκ ὁσμάται, ὅτι ἀνάγκη ἀναπνεύσαντος ὁσφρανθῆναι, ἐν δὲ 5
 τῷ ὑγρῷ ἀδύνατον τοῦτο ποιεῖν. ἔστι δ' ἡ ὁσμὴ τοῦ ξηροῦ
 ὡσπερ ὁ χυμὸς τοῦ ὑγροῦ· τὸ δ' ὁσφραντικὸν τὸ αἰσθητήριον
 65 τὸ δυνάμει τοιοῦτον.

10 Τὸ δὲ γευστὸν ἐστὶν ἄπτόν τι καὶ τοῦτο αἴτιον τοῦ
 μὴ εἶναι αἰσθητὸν διὰ τοῦ μεταξὺ ἀλλοτρίου ὄντος σώμα-
 τος· οὐδὲ γὰρ ἡ ἀφή. καὶ τὸ σῶμα, ἐν ᾧ ὁ χυμὸς, τὸ γευ- 10
 στὸν, ἐν ὑγρῷ ὡς ὕλη· τοῦτο δ' ἄπτόν τι. διὸ καὶ εἰ ἐν
 70 ὕδατι εἴημεν, αἰσθανόμεθα ἐμβληθέντος γλυκέος, οὐ διὰ
 τοῦ μεταξὺ δὲ ἡμῖν ἡ αἰσθησις, ἀλλὰ τῷ μειχθῆναι τῷ ὑγρῷ,
 ὡσπερ ποτῶ· τὸ δὲ χρῶμα οὐχ οὕτως ὁρᾶται τῷ μίγνυσθαι 15
 οὐδὲ ταῖς ἀπορροαῖς. ὡς μὲν οὖν τὸ μεταξὺ οὐθέν ἐστιν· ὡς
 δὲ χρῶμα τὸ ὁρατὸν, οὕτω γευστὸν χυμὸς. οὐθέν δὲ ποιεῖ αἰσθη-
 75 σιν χυμοῦ ἄνευ ὑγρότητος, ἀλλ' ἔχει ἐνεργεῖα ἢ δυνάμει ὑγρό-
 τητα, οἷον τὸ ἀλμυρὸν· τηκτὸν τε γὰρ αὐτὸ καὶ συντηκτικὸν
 τῆς γλῶττης. ὡσπερ δὲ καὶ ἡ ὄψις ἐστὶ τοῦ τε ὁρατοῦ καὶ 20
 τοῦ ἀοράτου (ὁ γὰρ σκότος ἀόρατος, κρινεῖ δὲ καὶ τοῦτον ἡ
 ὄψις), ἔτι τοῦ λίαν λαμπεροῦ (καὶ γὰρ τοῦτό πως ἀόρατον,
 80 ἄλλον τρόπον καὶ ὁ σκότος), ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀκοή φόφου
 τε καὶ σιγῆς, ὧν τὸ

57 εὐθεῖα P 59 τὸν ἀέρα δεχομένοις P 60 ἀνακαλύπτεσθαι P
 62 ἀναπνεύσαντας P 63 τοῦτο om E_a: τοῦτο δὲ ποιεῖν ἐν τῷ ὑγρῷ
 ἀδύνατον P 64 τὸ₂ et 65 τὸ om P 70 ὤμεν P ἐμβλ. ἂν γλ. P
 71 μειχθῆναι sed ei corr in ι E_a 77 καὶ₁ om P 79 ἐπὶ E

IV.

(Fol. 196^r et v; cf eum 423^b 8—424^b 18)

423^b εἴρηται πρότερον ὅτι καὶ δι' ὁμένος ἂν πάντων αἰσθανοί- 196^r
 10 μεθα τῶν ἄπτῶν, καὶ εἰ λανθάνοι διείργων, ὁμοίως ἂν ἔχοι-
 μεν ὡσπερ νῦν ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ ἀέρι· δοκοῦμεν γὰρ
 αὐτῶν θιγγάνειν καὶ οὐθὲν εἶναι διὰ μέσου. ἀλλὰ διαφέρει τούτῳ
 τὰ ἄπτά τῶν ὁρατῶν καὶ φοφητικῶν, ὅτι ἐκείνων αἰσθανόμεθα 5
 τῷ τὸ μεταξὺ ποιεῖν τι ἡμᾶς, τῶν δ' ἄπτῶν οὐχ ὑπὸ τοῦ με-
 15 ταξὺ ἀλλ' ἅμα τῷ μεταξὺ, ὡσπερ οἱ διὰ τῆς ἀσπίδος πλη-
 γέντες· οὐδὲ γὰρ ἡ ἀσπίς πληγείσα ἐπάταξεν, ἀλλ' ἅμα ἀμ-
 φοῖν συνέβη πληγῆναι. ὅλως δ' ἔοικε καὶ ἡ σὰρξ καὶ ἡ γλῶττα,
 ὡς ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοὴν καὶ 10
 ὁσφρησιν ἔχουσι, οὕτως ἔχειν πρὸς τὸ αἰσθητήριον ὡσ-
 20 περ ἐκείνων ἕκαστον. αὐτοῦ δὲ τοῦ αἰσθητηρίου ἀπτομένου
 οὐτ' ἐκεῖ οὐτ' ἐνταῦθα γένοιτ' ἂν αἰσθησις. οἷον εἴ τις τὸ
 σῶμα τὸ λευκὸν ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ θείη τὸ ἔσχατον. ἢ καὶ δηλον
 ὅτι ἐντὸς τὸ τοῦ ἄπτοῦ αἰσθητικόν. οὕτω γὰρ ἂν συμβαί- 15
 νοι ὕπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἐπιτιθεμένου γὰρ ἐπὶ τὸ αἰσθητή-
 25 ριον οὐκ αἰσθάνεται, ἐπὶ δὲ τὴν σάρκα ἐπιτιθεμένου αἰσθά-
 νεται· ὥστε μεταξὺ ἄρα τοῦ ἄπτικοῦ ἢ σάρξ. ἄπται μὲν οὖν
 εἰσὶν αἱ διαφοραὶ τοῦ σώματος ἢ σώμα· λέγω δὲ διαφοράς.
 αἷς τὰ στοιχεῖα διορίζουσι, θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ 20
 ὑγρὸν, περὶ ὧν εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῶν στοιχείων. τὸ δὲ
 80 αἰσθητήριον αὐτῶν τὸ ἄπτικόν, καὶ ἐν ᾧ ἡ καλουμένη ἀφή ὑπάρ-
 χει πρώτῳ, τὸ δυνάμει τοιοῦτόν ἐστι μόριον· τὸ γὰρ αἰσθά-
 424^a νεσθαι πάσχειν τί ἐστίν· ὥστε τὸ ποιῶν, <οἷον> αὐτὸ ἐνεργεῖα,
 τοιοῦτον ποιεῖ ἐκεῖνο τὸ δυνάμει ὄν. διὸ τοῦ ὁμοίως θερμοῦ 25

1 ἀπάντων ἂν αἰσθανόμεθα P 8 οὔτε E_a 13 γενοσσοσθαι·
 σθησιν E_a 17 εσθάνεται E_a 18 αὔται P 20 αἷς] αἰ P
 23 πρώτως P 24 οἷον om E_a P

ἢ ψυχροῦ ἢ σκληροῦ ἢ μαλακοῦ οὐκ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ τῶν ὑπερβολῶν, ὡς ἂν τῆς αἰσθήσεως οἶον μεσότητός τινος οὔσης τῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐναντιώσεως. καὶ διὰ τοῦτο κρί-
 νει τὰ αἰσθητά. τὸ γὰρ μέσον κριτικόν· γίνεται γὰρ πρὸς
 30 ὅποτερον οὖν αὐτῶν θάτερον τῶν ἄκρων· καὶ δεῖ ὥσπερ τὸ μέλλον λευκοῦ αἰσθήσεσθαι ἢ μέλανος μηδέτερον εἶναι ἐνεργεία, ἀλλὰ δυνάμει, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ ἐπὶ τῆς ἀφῆς μήτε θερμὸν μήτε ψυχρόν. ἔτι δ' ὥσπερ τοῦ τε ὁρατοῦ καὶ
 10 τοῦ ἀοράτου ἦν πῶς ἢ ὄψις, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι τῶν ἀντικειμένων, οὕτω καὶ ἡ ἀφή τοῦ ἀπτοῦ καὶ ἀνάπτο· ἀναπτον δὲ τό τε μικρὰν πάμπαν ἔχον διαφορὰν τῶν ἀπτῶν, οἶον πέπονθεν ὁ ἀήρ, καὶ αἱ ὑπερβολαὶ τῶν ἀπτῶν ἀναπτοι, ὥσπερ τὰ φθαρτικά. καθ' ἐκάστην μὲν οὖν αἰσθησιν εἴρηται ὡς ἐν
 15 τόπῳ εἰπεῖν.

40 12 Καθόλου δὲ περὶ πάσης αἰσθήσεως δεῖ λαβεῖν ὅτι ἡ μὲν αἰσθησις ἐστὶ τὸ δεκτικὸν τῶν αἰσθητῶν ἄνευ τῆς ὕλης, οἶον ὁ κηρὸς τοῦ δακτυλίου ἄνευ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ
 196^v χρυσοῦ δέχεται τὸ σημεῖον, λαμ-|| βάνει δὲ τὸ χαλκοῦν ἢ χρυ-
 20 σοῦν σημεῖον, ἀλλ' οὐχ ἢ χαλκὸς ἢ χρυσοῦς. ὁμοίως δὲ
 45 καὶ ἡ αἰσθησις ἐκάστη ὑπὸ τοῦ ἔχοντος χρώμα ἢ φόφον ἢ χυμὸν πάσχει, ἀλλ' οὐχ ἢ ἕκαστον ἐκείνων λέγεται, ἀλλ' ἢ τοιόνδε καὶ κατὰ τὸν λόγον. αἰσθητήριον δὲ πρῶτον, ἐν
 25 φ' ἢ τοιαύτη δύναμις. ἐστὶ μὲν οὖν τὸ αὐτὸ, τὸ δ' εἶναι ἕτε-
 50 ρον· μέγεθος μὲν γὰρ ἂν τι εἴη τὸ αἰσθανόμενον· οὐ μέντοι τό γε αἰσθητικῶς εἶναι ἢ αἰσθήσει μεγέθει ἐστὶν εἶναι, ἀλλὰ λό-
 γος τις καὶ δύναμις ἐκείνου. φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ διὰ

27 ἂν τοῦ αἰσθητηρίου τῆς E₂P 29 κριτικόν... πρὸς om E₂ γάρ₂] δὲ P 32 ἀλλὰ δυνάμει] δυνάμει δ' ἄμφω P δὲ E₂ 34 λοιπαὶ P 36 πάμπαν post ἀπτῶν P 38 ὡς om P 42 δακτύλου E₂ 43 χρυσοῦν ἢ χαλκοῦν P σημεῖον E₂ 45 καὶ ησθησις E₂ χυμὸν ἢ φόφον P 47 τοιονδὲ P 49 ἂν τι] πάντη P 50 εἶναι ἐστὶ P λόγου P 51 καὶ₁ P

τί ποτε τῶν αἰσθητῶν αἱ ὑπερβολαὶ φθείρουσι τὰς αἰσθη-
 80 σεις· ἂν γὰρ ἢ ἢ κίνησις ἰσχυροτέρα τοῦ αἰσθητηρίου, λύε-
 ται ὁ λόγος, τοῦτο δ' ἦν αἰσθησις, ὡσπερανεὶ ἢ συμφω-
 νία καὶ ὁ τόνος σφόδρα κροουμένων τῶν χορδῶν. καὶ διὰ 55
 τί ποτε τὰ φυτὰ οὐκ αἰσθάνεται, ἔχοντά τι μόριον ψυχι-
 κόν καὶ πάσχοντα ὑπὸ τῶν ἀπτῶν· καὶ γὰρ φύχεται καὶ
 424^b θερμαίνεται· αἴτιον δὲ τὸ μὴ ἔχειν μεσότητα, μηδὲ τοιαύ-
 την ἀρχήν, οἷαν τὰ εἶδη τῶν αἰσθητῶν δέχεσθαι, ἀλλὰ
 μετὰ τῆς ὕλης πάσχειν. ἀπορήσεις δ' ἂν τις, ἄρα πάθοι ἂν 60
 ὑπ' ὁσμῆς τὸ μὴ δυνάμενον ὁσφρανθῆναι, <ἦ> ὑπὸ χρώματος τὸ
 5 μὴ δυνάμενον ἰδεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, εἰ δ' ἢ ὁσμῆ
 τὸ ὁσφραντόν, εἴ τι ποιεῖ, τὴν ὁσφρησιν ποιεῖ ὁσμῆ.
 ὥστε οὐθὲν πάσχειν τῶν ἀδυνάτων ὁσφρανθῆναι. ὁ δ' ἀ-
 τὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οὐδὲ τῶν δυνατῶν, ἀλλ' ἢ 65
 αἰσθητικὸν ἕκαστον. ἅμα δὲ δῆλον καὶ οὕτως. οὔτε γὰρ
 10 φῶς οὔτε τὸ φῶς καὶ σκότος οὔτε ἢ ὁσμῆ οὐθὲν ποιεῖ τὰ
 σώματα, ἀλλ' ἐν οἷς ἐστίν, οἶον ἀήρ ὁ μετὰ τῆς βροντῆς
 διέστησε τὸ ξύλον. ἀλλὰ δὴ τὰ ἀπτά καὶ οἱ χυμοὶ ποιοῦσιν· εἰ
 γὰρ μή, ὑπὸ τίνος ἂν πάσχοι τὰ ἄψυχα ἢ ἀλλοιοῖτο; ἄρ' 70
 οὐν κάκεινα ποιεῖ; ἢ οὐ πᾶν σῶμα παθητικόν ὑπ' ὁσμῆς
 15 καὶ φόφου· καὶ τὰ πάσχοντα ἀόριστα, καὶ οὐ μένει, οἶον
 ἀήρ· ἔξει γὰρ ὡς παθῶν τι. τί οὖν ἐστὶ τὸ ὁσμάσθαι παρὰ
 τὸ πάσχειν τι; ἢ τὸ μὲν ὁσμάσθαι αἰσθάνεσθαι, ὁ δ'
 ἀήρ παθῶν τοῦτο ταχὺ αἰσθητῶς γίνεσθαι.

75

52 φείρουσι E₂: φθίνουσι P 53 ἢ ἢ E₂: ἢ P 54 ὥσπερ καὶ P
 57 πάσχοντά τι P 59 οἶον E₂ 61 ἢ om E₂P 64 ὥστε...
 ὁσφρανθῆναι] vulgatam P δυνατον E₂ 70 εἰ ἄλλοισι P 71 ἢ om E₂
 73 γούν P παθοντι E 74 ὁσμασθαι αἰσθάνεσθαι E₂ 75 πανθῶν E₂
 ταχέως P

Specimina recensiois Vaticanæ
in codice P servatæ.

I.

(412^b 9—23)412^b

καθόλου μὲν οὖν εἰρη-
10 ται τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ὅτι οὐσία ἢ κατὰ τὸν λόγον. τοῦτο
δὲ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ τοιῷδὲ σώματι, ὥσπερ εἰ ἦν ὅτιοῦν
τῶν ὀργάνων φυσικὸν σῶμα, οἷον πρίων· ἦν γὰρ ἂν τὸ
πρίων εἶναι ἢ οὐσία αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦτο· διὸ ἀπ-
ελθούσης οὐκέτ' ἂν ἦν πρίων, ἀλλ' ἡ ὁμωνύμως. νῦν δ' ἐστὶ
15 πρίων· οὐ γὰρ τοιοῦτου σώματος ἢ ψυχῆ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ
ὁ λόγος, ἀλλὰ φυσικοῦ τοιοῦδὲ ἔχοντος κινήσεως καὶ στά-
σεως ἀρχὴν ἐν ἑαυτῷ. δεῖ δὲ σκοπεῖν ὥσπερ εἴπομεν ἐπὶ
τῶν μερῶν ὀφθαλμοῦν. εἰ γὰρ ἦν ὁ ὀφθαλμὸς ζῶν, ἦν ἂν
τούτου ψυχὴ ἢ ὄψις· αὕτη γὰρ οὐσία ὀφθαλμοῦ ἢ κατὰ τὸν
20 λόγον. ὁ δ' ὀφθαλμὸς ὕλη ὄψεως· ἀπελθούσης δ' οὐκ ἔτι
ὁ ὀφθαλμὸς ἀλλ' ἡ ὁμωνύμως, ὥσπερ εἰ τὸν λίθινον ὀφθαλ-
μὸν φαίνομεν εἶναι. ὁ δὲ ἐπὶ ἐνὸς μέρους, τοῦτο δεῖ λαβεῖν
ἐπὶ ὅλου τοῦ ζῶντος σώματος·

II.

(413^a 3—414^a 15)

ὅτι μὲν
οὖν ἴτοι μέρη ἔνια τῆς ψυχῆς ἢ ἡ ὅλη, εἰ μεριστή, οὐκ
5 ἔστι χωριστὴ τοῦ σώματος, οὐ ἔστι ψυχὴ, οὐκ ἄδηλον· ἐνίων

γὰρ ἡ ἐντελέχεια αὐτῶν τῶν μερῶν ἐστίν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔνια
οὐθὲν κωλύει. οὐ γὰρ ἐστὶ σῶματος ἐντελέχεια οὐδενός.
ἔτι ἄδηλον εἰ οὕτως ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος ἐντελέχεια ὥσπερ
πλωτῆρ πλοίου. ὡς μὲν οὖν εἶπειν τύφῳ περὶ ψυχῆς
εἰρήσθω τὸν τρόπον τοῦτον. 10

2 Ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν ἀσαφῶν μὲν φανερωτέρων δὲ τὸ
σαφές γίνεται καὶ κατὰ τὸν λόγον γνωριμώτερον, πειρατέον
πάλιν οὕτω γ' ἐπελθεῖν περὶ αὐτῆς· οὐ γὰρ μόνον τὸ ὅτι
δεῖ ἔχειν τὸν λόγον τὸν ὀριστικόν, ὥσπερ οἱ πλείστοι τὸν
ἄρον λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἐνυπάρχειν. νῦν δ' ὥσπερ 15
συμπέρασμα οἱ λόγοι τῶν ἄρων εἰσίν, οἷον τί ἐστὶ τετρα-
γωνισμός; τὸ ἴσον ἑτερομήκει ὀρθογώνιον εἶναι ἰσόπλευρον·
οὗτος μὲν γὰρ ὁ τοῦ συμπεράσματος· ὁ δὲ λέγων τί ἐστὶ
τετραγωνισμός; ὅτι μέσης εὐρεσις, τοῦ πράγματος λέγει τὸ
αἷτιον. λέγωμεν οὖν ποιησάμενοι τῆς σκέψεως ἀρχὴν τήνδε. 20
τὸ ψυχὴν ἔχον πρὸς τὸ μὴ ἔχον διορίζομεν τῷ ζῆν· τὸ δὲ
ζῆν εἰς πλείω τὸν ἀριθμὸν βλέψαντες εἴπομεν καὶ εἰ μόνον
ἐν ὑπάρχει τι τούτων, εἰς αἴσθησιν, εἰς νοῦν, εἰς κίνησιν
τὴν κατὰ τόπον καὶ στάσιν, ἔτι εἰς κίνησιν τὴν κατὰ τὸ
τρέφειν καὶ ἀξάνεσθαι καὶ φθίνειν, διὸ καὶ τὰ φερόμενα 25
πάντα ζωῆς τινὸς δοκεῖ μετέχειν· αὐτὰ γὰρ ἐν αὐτοῖς φαίνεται
τοιαύτην δύναμιν ἔχοντα καὶ ἀρχὴν, δι' ἧς αἴσθησιν τε λαμβάνει
καὶ φθίσιν κατὰ τοὺς ἐναντίους τόπους· οὐ γὰρ ἄνω μὲν
ἀξέεται, κάτω δ' οὐκ, ἀλλὰ καὶ κάτω καὶ ἄνω καὶ πάντη·
καὶ τρέφεται διὰ τέλους καὶ ζῆ ἕως ἂν δύνηται λαμβάνειν 30
τροφήν. δύναται δὲ τοῦτο μὲν χωρίζεσθαι τῶν ἄλλων, τούτου
δὲ πᾶλλ' ἀδύνατον ἐν τοῖς θνητοῖς. φανερόν δ' ἐπὶ τῶν
φρομένων· οὐδεμία γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει δύναμις ἄλλη ψυχῆς.
τὸ μὲν οὖν ζῆν διὰ ταύτην ὑπάρχει τὴν ἀρχὴν παρὰ τοῖς 413^b
ζῶοις, τὸ δὲ ζῶν διὰ τὴν αἴσθησιν πρῶτον· καὶ γὰρ εἰ
μὴ κινεῖτο μῆδ' ἀλλάττει τόπον, ἔχει δὲ αἴσθησιν, ζῶν ἂν

εἶναι φαῖμεν καὶ οὐ μόνον ζῆν. φαίνεται δὲ καὶ τοιαῦτ' εἶναι
πολλὰ τῶν ζῶων· μόνιμα γὰρ ὄντα τῇ φύσει ἔχει μόνον
5 αἴσθησιν. αἰσθητικῶς δὲ ἀφή πρῶτον ὑπάρχει πᾶσι· καὶ
καθάπερ τὸ θρεπτικὸν δύναται χωρίζεσθαι τῆς ἀφῆς, πάλιν
οὕτως αὕτη τῶν ἄλλων αἰσθησεων· πάντα γὰρ τὰ ζῶα ἔχοντα
9 φαίνεται τὴν ἄπτικὴν αἴσθησιν· δι' ἣν δ' αἰτίαν ἐκάτερον
10 τούτων οὕτω συμβέβηκεν, ὕστερον ἐροῦμεν. νῦν δ' ἐπὶ το-
σοῦτον εἰρήσθω μόνον, ὅτι ἡ ψυχὴ τούτων ἐστὶν ἀρχὴ τῶν
εἰρημένων καὶ ὠρισταὶ τούτοις θρεπτικῶ, αἰσθητικῶ, διανοη-
τικῶ, κινήσει. πότερον δὲ τούτων ἕκαστόν ἐστι ψυχὴ ἢ μόρια
ψυχῆς, καὶ πότερον μόρια ψυχῆς οὕτως ὥστε εἶναι χωριστὰ
15 μόνῳ λόγῳ ἢ καὶ τόπῳ, περὶ μὲν οὖν τινῶν οὐ χαλεπὸν
ἰδεῖν, ἕνια δὲ ἀπορίαν ἔχει. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν φυτῶν φαί-
νεται διαιρούμενα ἕνια ζῶντα καὶ χωρίζόμενα δ' ἀπ' ἀλλήλων,
ὡς οὕσης τῆς ἐν αὐτοῖς ψυχῆς ἐντελεχεῖα μὲν μιᾶς ἐν τῷ ἐνὶ
ἐκάστῳ φυτῷ, δυνάμει δὲ πολλῶν, οὕτω καὶ περὶ τὰς ἄλλας
20 διαφορὰς ὁρῶμεν τῆς ψυχῆς συμβαῖνον ἐν τοῖς διατεμνο-
μένοις ζῴοις· καὶ γὰρ αἴσθησιν ἐκάτερον τῶν μερῶν ἔχει
καὶ κινήσιν τὴν κατὰ τόπον, εἰ δ' αἴσθησιν, καὶ φαντασίαν
καὶ ὄρεξιν· ὅπου μὲν γὰρ αἴσθησις, λύπη τε καὶ ἡδονὴ παρα-
κολουθεῖ, ὅπου δὲ ταῦτα, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐπιθυμία. περὶ δὲ
25 τοῦ νοῦ τῆς θεωρητικῆς δυνάμεως οὐδὲ πω φανερόν, ἀλλ' ἔοικε
ψυχῆς γένος ἕτερον εἶναι, καὶ τοῦτο μόνον ἐνδέχεται χωρί-
ζεσθαι, ὥσπερ τὸ αἰδῖον τοῦ φθαρτοῦ. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν
οὕτω ταῦτα μέρος ψυχῆς ὥστ' εἶναι χωριστὰ, καθάπερ φασὶ
τινες, δῆλον ἐκ τούτων· τῷ δὲ λόγῳ ὅτι ἕτερον, φανερόν·
30 αἰσθητικὸν γὰρ εἶναι καὶ δοξαστικὸν ἕτερον, εἴπερ καὶ τὸ
αἰσθάνεσθαι τοῦ δοξάζειν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν
εἰρημένων ἕκαστον, ἔτι δ' ἐνίοις μὲν τῶν ζῶων ὑπάρχει
ἅπαντα, ἐνίοις δὲ ἐλάττω, τοῖς δὲ ἐν μόνον· τοῦτο δὲ ποιεῖ
414* διαφορὰς τῶν ζῶων· δι' ἣν δ' αἰτίαν, σκεπτέον ὕστερον.

τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ περὶ τὰς αἰσθήσεις· τὰ
μὲν γὰρ ἔχει πάσας, τὰ δ' ἐλάττους, τὰ δὲ μίαν τὴν ἀναγ-
καιοτάτην, ἀφήν. ἐπεὶ δὲ ᾧ ζῶμεν καὶ αἰσθανόμεθα λέγεται
διχῶς, ὥσπερ ᾧ ἐπιστάμεθα· τὸ μὲν γὰρ ἐπιστήμην εἶναι 5
φαμεν, τὸ δὲ ψυχὴν· καὶ γὰρ τῇ ψυχῇ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ
ἐπίστασθαι λέγομεν· ὁμοίως δὲ καὶ ᾧ ὕψαινομεν, τὸ μὲν
ὕψαια, τὸ δὲ τοῦ σώματός τινι μορίῳ ἢ ὅλῳ· τούτων δ' ἢ μὲν
ἐπιστήμη καὶ ἢ ὕψαια εἶδος τι καὶ μορφή καὶ λόγος καὶ οἶον
ἐνέργεια τῶν δεκτικῶν, ἢ μὲν τοῦ ἐπιστημονικοῦ, ἢ δὲ τοῦ 10
ὕψαιστοῦ· ἐν τῷ πάσχοντι γὰρ καὶ διατιθεμένῳ δοκεῖ ἢ ἐνέρ-
γεια ἐνεῖναι ἢ τῶν ποιητικῶν· ἢ ψυχὴ δὲ τοῦτο ᾧ ζῶμεν
καὶ αἰσθανόμεθα καὶ κινούμεθα πρῶτως· ὥστ' εἶδος τι καὶ
λόγος ἐστίν, ἀλλ' οὐχ ὡς ὕλη καὶ ὑποκείμενον ὥσπερ εἴρη-
ται. 15

III.

(420^b 5—10)

ἢ δὲ φωνὴ φόφος τίς ἐστὶν ἐμφύχου· οὐδὲν γὰρ 420^b
φωνεῖ ἄψυχον, ἀλλὰ καθ' ὁμοιότητα λέγεται. φωνεῖν, οἶον 6
ἀλοῖ καὶ λύρα καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ἀψύχων ἀπότασιν καὶ
μέλος καὶ διάλεκτον ἔχει· ἔοικε γὰρ ὅτι καὶ ἡ φωνὴ ταῦτ'
ἔχει. οὐ πάντα δὲ τὰ ζῶα φωνὴν ἔχει· τῶν γὰρ ἀναίμων
οὐθέν ἔχει· ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἔναιμα πάντα, οἶον ἰχθύες. 10

IV.

(421^a 1—422^a 23)σημεῖον 421^a

δὲ τούτου· οὐθεις γὰρ δύναται ἅμα ἀναπνέων φωνεῖν ἢ ἐκ-
πνέων, ἀλλὰ κατέχων. τούτῳ κινεῖ, φανερόν δὲ καὶ διότι

οἱ ἰχθύες ἄφωνοι· οὐ γὰρ ἔχουσι φάρυγγα. οὐκ ἔχουσι δὲ
5 τοῦτο τὸ μῦρον, ὅτι οὐ δέχονται τὸν ἀέρα οὐδ' ἀναπνέουσιν.
δι' ἣν δ' αἰτίαν, ἕτερος ἔσται περὶ αὐτῶν λόγος.

De iis quæ sequuntur v. cod. E. frg. III.

V.

(422^b 32—424^b 18)

ἀλλὰ τί τὸ ἐν τὸ ὑποκείμενον, ὥσπερ
ἀκοή ψόφος, οὕτως τῇ ἀφῆ, ἄδηλον δοκεῖ εἶναι. πότερον
δ' ἐστὶ τὸ αἰσθητήριον ἐντός, ἢ οὐ, ἀλλ' εὐθέως ἢ σάρξ,
423^a οὐδὲν δοκεῖ σημεῖον εἶναι τὸ ἅμα θιγγάνοντος φαίνεσθαι
τὴν αἴσθησιν γινομένην. καὶ γὰρ νῦν εἴ τις παρατείνει
περὶ τὴν σάρκα οἶον ὑμένα ποιήσας, ὁμοίως ποιήσει τὴν
αἴσθησιν εὐθὺς ἀφάμενον· καίτοι οὐ δήπου καὶ ἐν τούτῳ ἐστὶ
5 τὸ αἰσθητήριον· εἰ δὲ καὶ προσπεφυκὸς εἴη, θάπτον ἔτι
δικνοῖτ' ἂν ἢ αἴσθησις. διὸ τὸ τοιοῦτον τοῦ σώματος μῦρον
ἔοικεν οὕτως ἔχειν ὥσπερ ἂν εἰ κύκλῳ ἡμῖν περιεπεφύκει ὁ
ἀήρ· ἐνὶ γὰρ ἂν ἐδοκοῦμεν αἰσθάνεσθαι ὁσμῆς καὶ ψόφου καὶ
χρώματος, καὶ μία τις αἴσθησις εἶναι ὄψις τε καὶ ἀκοή καὶ
10 ὄσφρησις. ἀλλὰ διὰ τὸ κεχωρισμένον εἶναι δι' οὗ γίνονται αἱ
κινήσεις, φανερὰ τὰ εἰρημένα αἰσθητήρια ἕτερα ὄντα. ἐπὶ
δὲ τῆς ἀφῆς τοῦτο νῦν ἄδηλον· ἐξ ἀέρος μὲν γὰρ ἢ ὕδατος
ἀδύνατον συστήναι τὸ ἔμφυχον σῶμα· δεῖ γὰρ στερεὸν εἶναι.
ἐκ γῆς δὲ λείπεται καὶ τούτων εἶναι μικτόν, οἶον βούλεται
15 εἶναι ἢ σὰρξ καὶ τὸ ἀνάλογον ὅσα μὴ ἔχει σάρκα τῶν ζῴων·
ὥστ' ἀνάγκη τὸ σῶμα μεταξὺ εἶναι τοῦ ἀπτοῦ καὶ προσ-
πεφυκὸς, δι' οὗ γίνονται αἱ αἰσθήσεις πλείους οὔσαι. δηλοῖ
δ' ὅτι πλείους εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις ἢ ἐπὶ τῆς γλώττης ἀφῆ·
ἀπάντων γὰρ τῶν ἀπτῶν αἰσθάνεται κατὰ τὸ αὐτὸ μῦρον

καὶ χυμοῦ. εἰ μὲν οὖν καὶ ἡ ἄλλη σὰρξ χυμοῦ ἡσθάνετο,
μία ἂν ἐδόκη εἶναι καὶ ἀφῆ καὶ ἡ γεῦσις, ἰὼν δὲ διὰ τὸ μὴ 20
ἀντιστρέφειν. ἔχει δὲ ἀπορίαν εἰ ἅπαν σῶμα βάθος ἔχει·
τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τρίτον μέγεθος· ὧν δ' ἐστὶ δύο σωμάτων
μεταξὺ σῶμα, ταῦτα δ' ἀδύνατον ἅπτεσθαι ἀλλήλων· τὸ δὲ
ὕγρον ἂνευ σώματος οὐκ ἔστιν οὐδὲ τὸ διερόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον
ἢ ὕδωρ εἶναι ἢ ἔχειν ὕδωρ· τὰ δὲ ἀπτόμενα ἀλλήλων ἐν 25
τῷ ὕδατι, μὴ ξηρῶν τῶν ἄκρων ὄντων, ἀναγκαῖον ὕδωρ
ἔχειν μεταξὺ, οὗ ἀνάπλεω τὰ ἔσχατα· εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές,
ἀδύνατον ἂν εἴη ἄψασθαι ἄλλο ἄλλου ἐν ὕδατι. τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον καὶ ἐν ἀέρι· ὁμοίως γὰρ ἔχει ὁ ἀήρ πρὸς τὰ ἐν
αὐτῷ ὥσπερ ὕδωρ πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι. λανθάνει 30
δὲ μᾶλλον ἡμᾶς, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ζῶα, εἰ διερόν
ἅπτεται διεροῦ. πότερον οὖν ἐστὶ πάντων ὁμοίως ἢ αἴσθη- 423^b
σις; νῦν γὰρ οὐ δοκεῖ, ἀλλὰ τῷ ἅπτεσθαι ἢ γεῦσις καὶ ἢ
ἀφῆ, αἱ δὲ ἄλλαι ἀποθεν. τὸ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ
σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν δι' ἑτέρου αἰσθανόμεθα, ὥσπερ καὶ
τὸ ὄρατόν καὶ τὸ ἔχον ψόφον καὶ τὸ ὄσφραντόν· ἀλλὰ τὰ 5
μὲν πόρρωθεν, τὰ δὲ διὰ τὸ λίαν ἐγγὺς λανθάνει. ἐπεὶ
πάντα γε διὰ τοῦ μέσου αἰσθανόμεθα· ἀλλ' ἐπὶ τούτων
λανθάνει.

De iis quæ sequuntur v. cod. E. frg. IV.

Supplementum criticum.

Liber I.

c. 1.] 402^b 3 διαφέρουσα scripsi e quattuor codicibus, quae lectio mihi praestare videtur, est enim aliquanto insolentius dictum illud «anima specie differens» pro «anima in species divisa» vel «animæ specie differentes», neque tamen hic loquendi usus exemplis caret, e quibus sunt: metaph. 5, 6. 1016^a 24 λέγεται δ' ἐν καὶ ὧν τὸ γένος ἐν διαφέρονταίς ἀντικειμέναις διαφοραῖς — hist. an. 2, 17. 508^b 10 μίαν γὰρ καὶ ἀπλὴν ἔχουσιν (sc. οἱ ἰχθύες τὴν κοιλίαν), διαφέρουσαν τοῖς σχήμασι cf 3, 19. 521^a 31

16 pro αἰσθητικοῦ et νοῦ coni αἰσθάνεσθαι et νοεῖν Belger, Hermes 1878, p. 302 **403^a 14** οὕτω in contextum primus recepit Bonitz, Herm. 1873, p. 417; quem secutus sum in «Symbolis criticis» (Egyetemes Philologiai Közlöny 1906, p. 293 sqq.; quae seorsum quoque prodierunt Budapestini a. 1906) ubi scribendum esse hoc loco οὐ μέντοι ἄφεται γ' οὕτω non sine quadam veritatis specie demonstrasse mihi videor. Sed minus certa nunc mihi res videtur, neque utrum οὕτω, an τούτου Aristoteles scripserit, diiudicari posse existimo; est enim τούτου i. q. τῆς χαλκῆς σφαίρας, contra οὕτω i. q. τῆς χαλκῆς σφαίρας κατὰ στιγμήν, ut exposui l. c.; non multum igitur inter se lectiones distant **18** ἄμα...

19 σώμα del To, legerunt *Si^p 19, 32 Ph^p 50, 22 So 8, 2* || **23** τούτου μᾶλλον coni To, τούτῳ μᾶλλον coni Christ, scripsi

μᾶλλον τούτο e **b** **31** αἵματος καὶ (vel ἦ) removenda esse censet Steinhart, Symbolæ criticæ p. 3 || **2** ἔδε] cf Symbolas meas; similia fusius disseruit Hi ad l., qui tamen εἶδος in contextu retinuit [ἔδε nunc etiam Apelt] **17** οὔτε ὡς χωριστὰ e solo E Bhl Ro, «quasi 19 καὶ οὐχ huic οὔτε respondeat, sed aut <οὔτε χωριστὰ> οὔτε aut οὐδὲ pro οὔτε minus incommodi haberet» Hi; οὐ χωριστὰ iam Dembowski W. f. Kl. Ph. 1887 p. 430 scripsit [οὐ πως χωριστὰ fort recte Apelt]

c. 2.] 21 προσελθόντας omnes edd, ante πρ. interpungunt edd. ante To, post πρ. To et recc.; cf Symbolas meas **404^a 2** τὰ σφαιροειδῆ... λέγει et **4** ὧν del Madvig Adv. crit. I, 471 || **19** περὶ δὲ... **20** παντελῆς suspecta Biehlio **10** ποιούοντες, ταύτας et **11** μίαν, ταύτην Ro **18** ὁμοίως... **27** πραγμάτων interpunctionem mutavi, ut levius ferri possit tautologia (**24** οἱ μὲν... **25** ἐλέγοντο et **27** εἶδη... πραγμάτων), quarum sententiarum altera ad priorem doctrinæ Platonice formam (**19** αὐτὸ... **21** ὁμοιοτρόπως) trahenda est, altera inde a κρίνεται ad posteriorem (**21** ἔτι δὲ... **24** στερροῦ). || **27** εἶδη δὲ καὶ ἀριθμοὶ Steinhart οὔτοι καὶ Susemihl Jen. Lit. Z. 1877, p. 708 **28** comma ante οὕτως Bk Tr¹ Bhl *Si^p cf^p 30, 23 Ph^p cf^p 81, 24* cf metaph. 985^a 2, post οὕτως To Ro Hi *So 14, 2* **31** τοῖς ἀσωμάτοις etiam Bk, non inepte; cf poet. 1449^a 4 ἀντὶ τῶν λάμβων κωμφοδοποιοί et Vahlen ad l. **405^a 19** εἶκος... **21** κινεῖ etsi ab Aristotele scripta sint, huic loco postea parum apte illata videntur; del Essen **27** τε] δὲ etiam Zeller Ph. d. Gr. I⁵, 646 n. 3 **8** γὰρ] ἄρα Susemihl B. Ph. W. 1893 p. 1316 **11** ὡς εἰπεῖν post **10** πάντες ponit Christ **15** ἐπειδὴ... **16** ἀρχῶν post **19** ποιούσιν ponit Steinhart **27** γὰρ post

μὲν ex E recipiunt To et recc., probat Naetel Z. f. Gymnw. p. 142, qui aut λέγοντες post 28 φυχρὸν poni aut καλεῖσθαι φυχρὴν εἰς vult; comma ante 27 λέγοντες transfert Ro, post 28 φυχρὸν om Bk Tr Hi

c. 3.] 406^a 10 δὴ etiam Susemihl Jen. L. Z. 1877, p 707 ||
11 κινεῖται καὶ μετέχει κινήσεως tautologia quæ his verbis inest offenditur Tr; coniectabantur varia. Sed similia leguntur l. II, p 417^a 24 τῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐχόντων ἐπιστήμην, cf et 408^b 6 **13** Dittenberger Gött. G. Anz. 1863 p. 1612 e verbo φθίσεως in E omisso suspicatur primum ires tantum motus species hoc loco nominatas esse cf So 17, 11 **23** κἄν . . . φύσει suspecta Tr, defendit Ro ^b 2 κατὰ τὸ σῶμα] κατὰ τόπον coni Bonitz Herm. 1873, p. 422; μεταβάλλοι . . . σῶμα del Hi. Verba κατὰ τὸ σῶμα sensu locali dicta esse puto, sicut interpretatur Shorey Am. Journ. Phil. 22, 153 **3** ἐνδέχοιτ' ἂν legi et 4 ἐνδέχοιτ' ἂν om vult Bonitz l. c. p. 426 τούτω . . . **5** ζῶων a manu Christiani lectoris inserta esse suspicatur Tr, cui adversatur Bonitz l. c. p. 428 **9** δι' αὐτὸν ὃν Christ **15** καθ' αὐτήν del To **407^a 6** τούτων . . . κυκλοφορία del Essen ante ὁ δὲ transponendum censet **19** ἀναγκαῖον . . . **22** νόησις Susemihl Oecon. p. 84 **9** οὐδ' del Martin Rev. Cr. 1902, 427 || **11** <τῷ ἔλφ ἤ> ὄτρωον τῶν μορίων Steinhart, πότερον καθόλου ἢ ὅτ. Tr, πότερον καθ' ἕλον θιγῶν ἢ ὅτ. To, πότερον καθ' ἕλον ἢ ὅτ. Ro, πότερον ὄτρωον μορίφ (ex E) Bhl, qui et alterum μορίων in μορίφ corr; πότερον ὄτρωον τῶν αὐτοῦ <μορίων>; μορίων δ' suspicatur Hi; omnes interrogandi signum post ὦν; v. quæ in «Symbolis» meis exposui || **15** φαίνεται δὲ . . . ἐνδεχόμενον a philosopho Platónico interpolatum existimat Christ et δ' Susemihl Jen.

Lit. Z. 1877, p. 708 **19** ἀναγκαῖον κτλ. v. ad 407^a 6 || **22** eiciendum aut νόησις aut τοιαύτη; præeuntibus To et Hi νόησις delevi, comma ante νόησις Ro τί interpretatur Si^p 46, 25 To Bhl Ro, τι Ph^p 132, 26; 133, 1 So 23, 18 Bk Tr Hi **30** οἷ θ' Christ **34** ῥάδιον] «an ἄρα ἴδιον?» Apelt ^b 1 μὴ οὐσία] ἢ οὐσία To, ἢ οὐσία <καί> vel ἔκστασις ἐκ τῆς οὐσίας vel μὴ ἢ οὐσία Susemihl Jen. L. Z. 1877, p. 707; B. Ph. W. 1893, p. 1319; negationem non videtur legisse Th 22, 35, legerunt Si^p 48, 13 Ph^p 137, 7 **23** δοκεῖ . . . μορφῆν] his verbis doctrina Aristotelis, animam esse formam corporis vita præditi, tamquam fundamentum subest. Neque tamen genuina sunt; fieri enim non potest, ut notum et concessum habeatur quod postea (l. II. c. 1—2) singulari demonstrandi arte inveniatur atque comprobetur. Inserta igitur a peripatetico quodam videntur, quibus eiectis reliqua artius inter se cohaerent **c. 4.] 27** καὶ ἄλλη . . . **408^a 29** cf Bonitz, Herm. VII, p. 428 **28** Bergkii coniecturam in λόγον δὲ καὶ ὥσπερ depravavit Susemihl Oec. p. 84 λόγους δ' del, δὲ post **29** εὐθύνας add Bernays Dial. d. Arist. p. 15 || **29** «an εὐθύνους?» Apelt, γενομένοις admodum dubitanter coni. Susemihl Oec. p. 84 **408^a 5** εἰ del Madvig p. 471 **8** <μῆ> συγγενὲς Steinhart, <μῆτε συγγενὲς μῆτε μῆ> συγγενὲς Susemihl Burs. Jb. 16, 264 **13** τὸ λόγον etiam Bonitz Arist. Stud. I, 97, τὸ τὸν λόγον idem Arist. Stud. II. III, 61 Bhl Ro Hi Diels Fr. d. Vorsokr. 21 A 78 || **25** et **26** τὸ legisse Alexandrum ex eo apparet, quod nulla alia lectio duplicem explicandi rationem ab illo prolatam admittit, v. Symbolas meas et Hi ad l.; **26** τὸ etiam Chaignet Essai s. l. ps. d'A. p. 246, n. 2 **27** μῆ₁ del idem **28** δ] φ Barco Esp. cr. p. 38, n. 1 ^b 7 τὸ δὲ] τὸ δὴ coni. et ab

his verbis apodosin incipere vult Susemihl Jen. L. Z. 1877, p. 707 ἢ τοιοῦτον ἢ τῷ τοῦτο To (qui et 8 τῷ pro τὸ habet); ἢ τὸ τοῦτο vel ἦτοι τοῦτο vel ἢ τὸ αὐτὸ Bonitz Arist. Stud. II, 22; ἢ <τὸ> τοιοῦτον Hi p. 274; vulgatam retinui; ubicunque enim Aristoteles præter ceteras animæ facultates vel actiones et cogitandi facultatem commemorat, vix unquam nos monere supersedet, fieri posse ut prorsus illa a ceteris differat, quippe quæ materiæ expers sit (v. 403^a 8, 413^b 24). Ita et hoc loco iram et metum cordis motiones esse dicit, cogitationem autem aut huiusmodi aliquid, i. e. motum corpori insitum, aut aliud quoddam, i. e. motum sine corpore existentem. Qua interpretatione recepta etiam illa quæ v. 18 ssq. de intellectu disseruntur minus improvisa occurrunt 18 ὁ δὲ... 30 ἔστῃ alieno loco inserta censet B. Ritter, Grundprinc. d. Arist. Seelenl. p. 29, cui assentitur Susemihl; v. notam ad v. 9 25 ἔσω] ἔξω Steinhart, ἐν ᾧ Bonitz; ἔσω retineri volunt Zeller, Phil. d. Gr. II, 2 p. 570 et Neuhäuser, Arist. Sinnl. Erk. p. 12 409^a 19 πως et post εἶναι colon Bk αἰ ἐν τῷ σώματι στυμαὶ καὶ αἰ μονάδες coni. Christ

c. 5.] 31 δὲ] δὴ Susemihl, fort. recte ^b 1 ἴδιον τὸ ἄπονον del To, quod probat Hi p. 286; dubitat Ro p. 145; tuetur Vahlen Arist. poet. p. 119; legerunt *Si^l Ph^l 173, 9 Th 32, 7*. Genuina mihi videntur; Aristoteles enim his verbis affirmat Xenocraticos et in communem omnium incidisse difficultatem, qui animam corpus subtile esse velint, et in singularem eorum, qui cum Democrito movendi quoque originem inde repetant 5 ἦ] καὶ To, defendit ἦ Dittenberger Gött. G. Anz. 1863, p. 1615 || 410^a 11 ὁμοίως... 12 μὴ ἀγαθόν del Susemihl Jen. L. Z.

1877, p 707 20 ἔσται... οὐσία suspecta To, post 21 πρὸς Tr² 29 πρὸς τὸ ὅμοιον] τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον To ex *So 34, 5* μαρτυρεῖ τὸ νῦν λεχθέν del To || ^b 4 πάντα γὰρ τᾶλλα del Dittenberger Gött. G. Anz. 1863, p. 1614 6 ἐκ... 7 ἕκαστον del To, defendit Dittenberger Progr. Rudolstadt 1869 p. 19 18 οὔτε] οὐδὲ Steinhart 20 fort. legendum μόνῃ adnotat Tr, μόνῃν <μόνη>? Susemihl Oec. p. 84 22 τὸν νοῦν καὶ τὸ αἰσθητικόν del To, legg *Si^l Ph^l 185, 16 Th 35, 3* defendit Vahlen Zschr. f. Ö. Gymn. 1868, p. 20 || 23 φουράς οὐδ' del To, legg *Si^l 71, 35 Ph^l 185, 24 Th 35, 6* 26 καθόλου om To, defendit Vahlen l. c. p. 21 27 οὐδεμιᾶς] μιᾶς To τοῦτο δὲ... 411^a 2 ὑπειληφότας post 411^a 7 transponit Bywater Journ. of Phil. 1888 p. 53 411^a 22 ὑπάρξει δῆλον ἔτι del To, legg *Si^c 75, 34 Ph^l* 26 οὐδ' ἀληθῶς om etiam Dittenberger Gött. G. Anz. 1863 p. 1614 || ^b 5. 6 bis ἄλλω scripsi cum edd. ante To, collato v. 3; ἄλλο To et rece.

Liber II.

c. 1.] 412^a 16 σῶμα τοιόνδε [om καὶ] etiam Zeller, Ph. d. Gr. II, 2 p. 480 17 οὐκ ἂν <ἐν>εἴη τὸ σῶμα ψυχῇ] legebatur vulgo οὐκ ἂν εἴη τὸ σῶμα ψυχῇ (τὸ σῶμα ἢ ψυχῇ Hi, σῶμα ἢ ψυχῇ Zeller Arch. f. G. d. Ph. 9, p. 538), quæ verba corrupta videntur, cum nihil ad definiendam animæ notionem prosint neque cum antecedentibus vel subsequentibus satis apte congruant. Expectatur immo sententia quæ neget fieri posse, ut corpus forma sit rei compositæ, quod recte sensit Innes Class. Rev. 16, p. 462,

cuius tamen coniectura (εἶδος pro φοχή) minus placet; scribendum mihi videtur, ut factum est in contextu, οὐκ ἂν ἐνεῖη τὸ σῶμα φοχή «fieri non poterit, ut corpus insit animæ (tamquam forma)» Cf 414^a 17 οὐ τὸ σῶμά ἐστιν ἐντελέχεια φοχῆς, et totum locum cum fine c. 2., ubi simillima demonstratio lectori proponitur ^b 15 νῦν δ' <οὐκ>

ἔστι πέλεκυς coni To; scribendum mihi videtur ἔστι: «sed est securis, etsi non habet animam» 20 ὁ δ' ὀφθαλμὸς <τὸ σύνολον, ἢ δὲ κόρη> ὕλη ὕψεως coni To || 28 τμήσις] αἰσθησις Christ

c. 2.] 413^a 20 ἄλλην ἀρχὴν Susemihl 29 πάντοσε· καὶ τρέφεται τε καὶ To, πάντη ὅσα καὶ τρέφεται, καὶ Bhl || ^b 12 post θρεπτικῶ add ὀρεπτικῶ Susemihl Jen. LZ. 1877, p. 707 13 post κινήσει add ὀρέξει Steinhart || 22 καὶ φαντασίαν del Freudenthal, Begr. d. φαντ. b. Arist. p. 8, Schieboldt de imag. p. 44; comma vulgo post αἰσθησις, post φαντασίαν Jackson 414^a 4 ἐπει] ἔτι coni To || 5 λέγω coni To δὲ del Bonitz Arist. Stud. II. III, 120, cui adversatur Bywater λέγομεν... 6 ἐπίστασθαι in parenth. Hi, quem secutus sum; 6 ἐκατέρω... ἐπίστασθαι in parenth. Bhl 7 ᾧ del Bywater 10 ὑγιαστοῦ etiam Hayduck, progr. Gryph. p. 1 et Ro 14 γὰρ] δὲ Hayduck l. c.

c. 3.] ^b 4 καὶ] κατὰ Barco, Esp. crit. p. 66, n. 2 || 9 τοῖς δ' ἄλλοις αἰσθητοῖς To Tr² 10 οὐδὲν... 11 ἐστιν ante 7 ξηροῖς collocanda censet Christ || 11 δὲ] γὰρ Susemihl 15 ζῶων] ζώντων Susemihl Philol. 1888 p. 86 25 κοινὸν <μόνον> Susemihl || 32 ὥστε... 33 θηρίον transponenda videntur post 28 τοιοῦτον καὶ ante καθ. ex E_a add To || 415^a 3 οἶον ante ἐν ex E_a suscepit To

c. 4.] 21 διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν post τεθεωρημέναι transponenda esse censet Christ 23 καὶ γεννήσεως del Essen progr. Stargard 1866, p. 23 ^b 2 τὸ δ' οὐδ...

3 ᾧ del Tr coll ^b 20. Non bis idem his locis ab Aristotele dici contendit To p. 139; sed cf Elmsley ad Soph. Oed. C. 808 7 ἔστι δὲ... 416^a 18 ὕλης non huic loco destinata ab Aristotele videntur; 7 ἔστι δὲ... 28 ζωῆς num ab Aristotele scripta fuerint dubitat Susemihl, Oecon. p. 84 et ne sequentia quidem 28 Ἐμπεδοκλῆς...

416^a 18 ὕλης satis conexa esse cum præcedentibus et sequentibus opinatur 10 αὐτῇ Ro, [αὐτῇ] Bhl || 14 τ. οὗτοῦ recte Ro (v. comm. p. 321) et Hi; τούτων ceteri || 18 καὶ del To, om Tr φυσικὰ] ἔμφυχα coni dubitanter To 28 προσθέσει coni Karsten, Emped. p. 454 416^a 3 καὶ τῷ παντὶ del Susemihl, Jen. L. Z. 1877, p. 708 5 post ἔργους add τὸ δ' αὐτὸ λέγειν ὄργανον ᾧ ἂν ἦ τὸ αὐτὸ ἔργον Ald Basil cf E_a, non legg. vett. interpr. 11 ἢ τῶν στοιχείων del To || 24. 25 πάντα πόσα, quamquam codicum auctoritate destituta, recte edd. ^b 11 <ἔμφυχον ἢ> ἔμφυχον (nisi καὶ secludere malis) coni Susemihl Oec. p. 84 23 ἐπει δέ... 25 αὐτὸ ante 20 ἐπει transposuit To, eodem loco, quo vulgata, hæc verba legerunt Ph p. 287 Th p. 53 Sop. 62 27 κινῶν μόνον Bk Tr To, κινούμενον <μόνον> Dittenberger Gött. G. Anz. 1862 p. 1613 Bhl Hi, κινούμενον Ro 28 δ'] γὰρ Susemihl

c. 5.] 417^a 13 ὁμοίως... 14 ἐνεργεῖα suspecta Tr, del Bhl Ro αἰσθητόν To, Brentano Ps. d. Ar. 141; αἰσθάνεσθαι defendebat Barco, dell' an. veg. e sens. p. 43 || 15 πάσχειν <τε>? Susemihl l. c. 17 πάντα... 20 ἐστιν del Susemihl 22 νῦν] οὐ Røeper Philol.

VII, p. 238 ἐλέγομεν coni To, λέγομεν etiam
Ph¹ 299, 5 So 66, 27 25 ἤδη defendit Vahlen,
 Arist. Aufs. II, 26 contra To 26 ἐκάτερος . . .
 28 ἔξωθεν in parenth. To 28 τρίτος δ' ὁ ἤδη To e
So 66, 37 cf Th 55, 22 30 πρώτοι del et
 ἐπιστήμονες <ἐνεργεῖα. γίνονται ἐπιστήμονες> scripsit To ||
 32 αἰσθησιν] ἀριθμητικὴν e *Th* scripsit To ^b 9 τὸ
 μὲν . . . 11 δίκαιον suspecta Hayduckio, pr. Meldorf 1877,
 p. 11 10 ἄγον etiam *Alex ἀπ^ο 81, 15 Ph¹ cf*
p 304, 6; 306, 2; coni ἄγειν To κατὰ etiam
Alex l. c., del To 12 ἐκ δυνάμει ὄντος etiam *Ph¹*
So 67, 21 cf Th 28, 29 14 ὡσπερ εἴρηται om
 Hayduck l. c. fort post ἤ traicienda, coll. v. 7, putat
 Susemihl Oec. p. 85

c. 6.] 418^a Pro 11 πασῶν et 19 πάσαις coni. πλειόνων
 et πλειοσι Schieboldt, de imag. p. 15 20 ὄψει] γεύσει
 Steinhart

c. 7.] 29 τοῦτο . . . 31 ὁρατόν del Susemihl Oec. p. 85 ||
^b 6 χρώμα etiam *Theoph. ap. Prisc. 7, 28,* del Siebeck
 Philol. 40, p. 347 8 ἐνοπάρχουσα ἢ αὐτῆ non bene
 explicat Tr («aqua et aër inde perspicua sunt elementa,
 quod utrumque eandem habet naturam atque cælum») qui
 et καὶ ante 10 τοῦ inseri iubet; rectam interpretandi viam
 ingressus est To qui ὑπάρχουσα ἢ αὐτῆ idem esse ac
 κοινή contendit coll. de sensu 3. 439^a 23. Totum autem
 locum sic intellegendum esse puto: «aqua et aër non
 inde sunt perspicua quod aqua sunt et aër, sed quod est
 quædam communis indoles corporibus perspicuis e. g. aëri,
 aquæ, ætheri insita, quam perspicuitatem dicimus.» ||
 10 καὶ ante ἐν transposuit Steinhart 12 ἤ . . .
 13 ταύτων del Susemihl post τοιούτου comma posui,

quo facto omnes difficultates sublatae videntur; coniun-
 gendum igitur: ὅταν ἢ ἐντελεχεία διαφανές, οἷον τὸ ἄνω σώμα,
 ὑπὸ πυρός ἢ τοιούτου. Neque enim ab æthere, ut ab igne,
 lux originem capit, quod recte monuit Beck (diss. Berol.
 1860 p. 9 sqq), multum enim inter se discrepat ætheris
 natura et ignis, nec tamen aliud, quam æthera illo ἄνω
 σώματι designari posse mihi persuasum habeo (cf. 9 ἐν
 τῷ αἰδίφ τῷ ἄνω σώματι). Aethera autem, quam supra
 (v. 9) perspicuis adscripsit corporibus, nunc actu perspicuum
 factum dicit Aristoteles ὑπὸ πυρός ἢ τοιούτου, ab igne vel
 calore, qui summo aëre gignitur æthere circumlato ||
 15 post σώμα transferenda esse, quæ nunc v. 17 leguntur,
 ita: σώμα (οὐδὲ γὰρ . . . εἶναι), οὐδ' ἀπορροή censet To ||
 16 πυρός . . . παρουσία] Ut actu perspicuum fiat, quod
 potentia tantum perspicuum fuerit antea, igne vel alia
 huius generis materia opus est. Ignis igitur neque per-
 spicuum est, neque lux, sed fons quidam lucis (cf 419^a
 23 sq), quo allato tenebræ in lucem se vertunt. Qua qui-
 dem ratione dici poterat lucem esse ignis præsentiam in
 corpore perspicuo. Illud ἢ τοιούτου τινός, quod deleri vult
 Susemihl, ad summum aërem spectare videtur qui corpo-
 ribus cælestibus frictus igneam induit naturam finitimsque
 regionibus lucem et calorem præbet 419^a 5 κρέας
 coni Chandler 9 αὐτό recepit Tr 21 δι'
 ἦν . . . 25 διαφανές del Susemihl Oec. p. 85 32 Vul-
 gatam tuentur *Si 138, 29 sq Ph^o 354, 7 cf So 84, 11.*
Th 62, 26 interpretatur: τὸ δὲ μεταξὺ φόφου καὶ ὁσμῆς ἀήρ
 καὶ ὕδωρ, unde Brandis (ap. Tr p. 308) coni Them. legisse
 τὸ δὲ μεταξὺ φόφου καὶ ὁσμῆς ἀνώνομον; — To: τὸ δὲ μεταξὺ
 φόφου μὲν καὶ ὁσμῆς ἀήρ τε καὶ ὕδωρ τὸ δὲ κοινὸν ἀνώνομον.
 κοινὸν . . . τὸ δὲ μεταξὺ . . . ^b 3 λεχθήσεται del Essen,

d. 2-te Buch d. Ar. Schr. ü. d. Seele p. 46 ^b 1 ἀλλ' . . .
 4 διορίζωμεν etiam *Si*^p 139, 6 sqq; e *Th* 62, 33 et *So* 84, 16
 To coni Aristotelem hæc fere scripsisse: ἀλλ' ὁ μὲν
 ἄνθρωπος καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ὄσα ἀναπνεῖ ἀδυνατεῖ ὁμασθαι μὴ
 ἀναπνεύοντα, τὰ δὲ ἔνυδρα ὁμασθαι καὶ μὴ ἀναπνεύοντα. ἢ δ'
 αἰτία καὶ περὶ τούτων ὕστερον λεχθήσεται. νῦν δ' ἐκ τῶν εἰρη-
 μένων δῆλον τί ἐστὶν ὄψις. μετὰ δὲ ταῦτα λεκτέον περὶ ἀκοῆς
 καὶ ὁσφρήσεως· καὶ πρῶτον μὲν περὶ φόφου καὶ ἀκοῆς διορί-
 σωμεν

c. 8.] 18 ἐν] μὲν ἐν coni To ἀλλ' ἦττον etiam
Si^p 140, 16 *Ph*^p 359, 28 *Th* 63, 20 del To 20 καὶ
 etiam *Si*^p 140, 26 *Ph*^c 360, 7 *So* 84, 37; ἢ καὶ Stein-
 hart, To 24 ὡσπερ ἄν . . . 25 ταχύ del Susemihl
 Burs. Jb. 88, 13 τας] τι Essen d. 2-te B. p. 48, n 4. ||
 25 ἡχώ . . . 27 σφαῖρα] «Vocis imago gignitur, cum ab
 aëre qui cavo vase continetur aër repellitur.» Absurda sane
 definitio. Omittendum igitur videtur ἀπὸ τοῦ cum codd
 SUVX et delendum τὸ ἀγγεῖον, ineptissimum interpretamen-
 tum ad τὸ διορίσαν καὶ κωλύσαν θρυφθῆναι spectans (quod
 tamen legerunt *Alex de an* 58, 1 et ap *Si* 141, 25
Si^p 141, 13 *Ph*^p 360, 27 *So* 85, 30), ut hic fere purgati
 loci sensus enitescat: «Sonus efficitur, cum aër unus et
 continuus ictu repentino commovetur, imago autem soni,
 cum aër ita commotus per obstaculum quoddam (διὰ τὸ
 διορίσαν καὶ κωλύσαν θρυφθῆναι) repellitur, tamquam pila.» ||
 33 τὸ δὲ . . . εἰς partim corrupta partim alieno loco posita
 esse putat To p. 148 420^a 2 ἅμα] καὶ ἅμα ἀφάλ-
 λεται suspicatur To, cf *Th* 64, 10 4 διὰ τὸ ἓνα ἀέρα
 εἶναι Pacius, Steinhart 6 ὁ ἀήρ del To ἀέρα
 ἀλλὰ τὸ To 7 ἔμφυχον] ἔμφοφον To, sed τὸ κινήσο-
 μενον μέρος καὶ ἔμφυχον significare videtur τὸ ζῶον, partem

quæ patitur, contra τὸ κινήτικόν, partem quæ agit. Cf. etiam
 Ro comm. p. 294 αὐτὸς . . . 9 φόφος ante 419^b 33 τὸ
 δὲ transponenda censet Steinhart, eadem, mutato δὲ in γάρ,
 ante 419^b 25 ἡχώ Susemihl Jen. L. Z. 1877, p. 708 ||
 10 ἀμετακίνητος Hayduck progr. Gryph. 1873 p. 2 ||
 12 τὸν συμφυῆ . . . 13 ἔλικας etiam *Si*^p 144, 28 *Ph*^p 367, 29
So 87, 11; del To 15 ἀλλὰ . . . 18 ἴδιος del To ||
 16 ἀσι₂] καὶ Essen d. 2-te B. p. 51 31 οὐ δὴ . . .
 33 βραδυτῆτα del Susemihl Jen. L. Z. 1877, p. 708 ||
 33 κίνησις] αἰσθησις Essen, d. 2-te B. p. 52 ^b 10 post
 ἰχθῦες et 11 φόφος virgulas ponendas et καὶ . . . 11 φόφος
 post 13 τοιοῦτω transponendum censet Susemihl B. Jb. 34,
 p. 28 11 εἴπερ . . . φόφος etiam *Si*^p 148, 20
Ph^p 378, 1 *Th* 66, 21 *So* 88, 28; fort. corrupta putat To ||
 ἀλλ' . . . 13 τοιοῦτω del To 13 post φόφος censet
 excidisse οὐ πᾶς δὲ To, οὐ παντὸς δέ, ἀλλ' οὐδὲ παντὶ μορίῳ
Th 66, 24, vulgatam tuetur *So* 88, 30 (om 14 καὶ)

c. 9.] 421^a 16 καὶ κατὰ τὰς ὁσμάς coni Christ ||
 27 ἀλλὰ . . . 29 τοῦναντίον delevi, importune enim orationis
 contextum interrumpunt, neque cum iis quæ infra
 (421^b 1 sqq) exponuntur conciliari possunt; v. notam
 ad l.; in parenth. hæc verba ponenda esse censet Miss
 Alford ^b 1 καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων] Expli-
 cantur hæc verba iis quæ consequuntur: ἢ μὲν γὰρ γλοκσία
 κρόκου καὶ μέλιτος κτλ. Odores dulces dicuntur καθ'
 ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων, h. e. quod ab iis rebus profici-
 scuntur, quæ dulce sapiunt. Sunt igitur τὰ πράγματα, de
 quibus agitur, res quibus odores et sapes insunt. Vix
 enim alia interpretatio cogitari potest, nisi Torstrikium
 secutus verbis τὰ πράγματα quas nunc dicunt sensationes,
 e. g. γλοκσιαν ὁσμὴν et γλοκὸν χυμὸν designari malis. Qua

interpretatione recepta tamen quid verba «ἡ μὲν γὰρ γλοσκία κρόκου καὶ μέλιτος» ad comprobendam sententiam prosint percipere non possum. Neque eorum sententia præstare videtur, qui exempla his verbis allata esse velint. Utcunque res est, verba **27** ἀλλὰ . . . **29** τοῦναντίον contra illam sententiam (fortasse ab ipso scriptore) obiecta et a margine in contextum prolapsa videntur **4** καὶ ἡ ἀκοή exstingui vult Madvig **19** ἀνθρώπων] ὁσφραντῶν Hayduck, pr. Gryph. 1873, p. 3 («coniectura palmaris» Susemihl) **21** ἀλλ' ἀδόνατον «verba a sensu suspecta, ut, iis eiectis, εἴπερ ad λεγομένας trahere præstet» Tr

c. 10.] 422^a 12 εἶμεν, αἰσθανοίμεθα receperunt Bk To || **32** ἀμφοτέρου suspicatur Tr **b 6** αὔτη etiam *Si^c 157, 24 Ph^c 406, 1 So 95, 16, αὐτοῦ coni To || 16* post αὐτοῦ excidisse putat οἶον αὐτὸ To, quod habent in interpretatione *Ph 407, 16 Th 72, 10*

c. 11.] 20 ἀπτικῶ] ἀπτοῦ ἀπτικόν Bk, To, Tr **423^a 4** ἀφαμένω vel ἀφαμένοις coni Tr, ἀφαμένου To qui huc conferri iubet quæ ad **435^a 1** μένοντος exposuit; ἀφαμένοις *Th 73, 2* **13** ἔμφρογον etiam *Si^p 162, 10 Ph^l 426, 24 Th 73, 22*: μεταξὺ ὧν Susemihl B. Jb XI, 351 || **14** post βούλεται ins εἶναι καὶ To **15** post ἀναγκαῖον add εἰ γὰρ πᾶσα αἰσθησις διὰ τοῦ μεταξὺ, καὶ ἡ ἀφή Ald, Basil, additamentum ut v. e *Th 73, 27* sumptum || **31** ἡμᾶς, ὡσπερ] ἡμᾶς ὁ ἀήρ dubitanter coni Ro II, 328; pro ὡσπερ legisse τὰ ἐν τῷ ἀέρι *Ph 428, 26* et *So 98, 5* putat Ro **b 6** διὸ λανθάνει . . . **8** λανθάνει corrupta iam Trendelenburgio (p. 355) videbantur, qui pro διὸ λανθάνει «διὸ εὐλογον» Aristotelem scripsisse suspicatus est. «διὸ λεκτέον» Ro (II, 328), qui tamen verba **6** ἀλλὰ . . .

7 λανθάνει tamquam spuria omitti mavult. Sed his verbis deletis etiam ratio, cur interiectus in tangendo aër nos lateat, e verbis τὰ δ' ἐγγύθεν petenda tollitur. Mutata igitur interpunctione et verbis **7** ἐπεὶ . . . **8** λανθάνει remotis aliam huic loco medicinam quæsiui; qua in re inveni- enda præcesserat Essen (d. 2-te B. d. Arist. Schr. üb. d. Seele p. 68) **21** τὸ σῶμα τὸ λευκὸν scripsi Torstri- kium secutus, sed fortasse scribendum erat σῶμά τι λευκόν, quod et *Th 75, 23* ante oculos habuisse videtur; unde ortum esse putaveris illud σῶμα τὸ λευκὸν quod articulo omisso correctum est in SUVX [σῶμά τι λευκὸν nunc etiam Apelt] **424^a 2** τὸ ante δυνάμει ὧν ex E_a add To

c. 12.]^b 9 ἕκαστον] ἐκάστου fort. legendum esse censet Ro II, 336

Liber III.

c. 1.] 424^b 24 . . . 425^a 13 cf Bonitz Arist. St. II. III, 36 **13** ἀλλὰ . . . **b 3** εἶναι] Totum hunc locum transponendo et emendando restituere conatus est Suse- mihl B. Jb. XXX, 42; nos quidem, quomodo locum intel- legendum esse putemus, interpunctione significavimus || **15** οὐ ante κατὰ συμβ. addidit To, quem secutus est Biehl, nihil esse addendum putant Brentano Psychol. d. Arist. p. 98, Zeller Ph. d. G. II, 2 p 543, Ro, Hi || **16** κινήσει] κοινή *Si^p 184, 7a* quod in contextum recepit To; κινήσει et apud *Si^p 183, 4.30* recte iudicavit Hayduck, τῇ κινήσει etiam *Prisc Lyd 21, 17* et *Theophrastus* ibidem **17** οἶον <κίνησιν. τὸ δὲ> μέγεθος coni To **18** μεγέθους coni To **21** οὕτω . . . **24** γνωρίζομεν et **27** τῶν δὲ . . . **28** ἴδια posterioris, **24** εἰ δὲ . . . **29** εἴρηται prioris recensiois esse iudicat To ||

27 τῶν... **30** ὄραν post ^b **3** εἶναι transponenda censet Dembowski, Quæst. Ar. duæ p 85, probat Susemihl Oec. 85 ||
28 οὐδαμῶς... **30** ὄραν suspecta Trendelenburgio del Steinhart
29 τὸν... **30** ὄραν del To, recte ut m. v.; verba ὡσπερ εἴρηται enim ad v. **22** τῇ ὄψει τὸ γλοκὸ αἰσθανόμεθα spectant cf Dembowski l. c. p. 89 ^b **9** ἄμα] ἀεὶ coni To

c. 2.] **17** ποιητέον] θετέον vel δοτέον coni To, sed v. Bonitz Ind. 609^a 15.23 **20** καὶ τὸ ὄραν post αἰσθάνεσθαι addenda esse censet Christ **25** ἢ δὲ...
^b **7** φθείρει spuria esse suspicatur Susemihl Oec. 85 ||
426^a **2** εἰ... **12** οἶόν e duabus recensionibus contaminata iudicat To, prioris esse **9** ὡσπερ... **11** αἰσθητικῶ, posterioris **4** ἢ γὰρ... **6** κινεῖσθαι ποιουμένῃ] κινουμένῃ Ald, Bywater J. of Ph. 1888, p. 55 **9** ὡσπερ...
11 αἰσθητικῶ post **6** κινεῖσθαι transposuit Biehl **27** εἰ δ' ἢ φωνὴ συμφωνία τίς ἐστὶν Tr² p. 359, probat Bywater l. c., cf *Prisc. L. 22, 24 So 112, 33*. — «Si religio in codicum auctoritate consisti iubet pronomen τίς mente certe et voce ad συμφωνία referatur» Tr. l. c. **28** καὶ ἔστιν... αὐτὸ del To Bhl Hi, legit *So 112, 32* ^b **6** <εἰ> συμφωνία Essen, <εἰ ἐν> συμφωνία Susemihl, <ὡσπερ> συμφωνία vel <ἐν> συμφωνία <ὄν> Shorey, A. J. Ph. 22, 162 συμφωνία... φυκτόν del To; ἀφῆ... φυκτόν del, comma post μεικτόν Dittenberger Gött. G. A. 1863 p. 1614; ἀφῆ... φυκτόν post **5** ἀλμορόν transposuit Bhl fort. recte; ἀλέα δ' ἢ pro ἀφῆ δὲ coni Madvig Adversaria crit. I, 473 **14** τινὲ scripsi Bekkerum secutus et colon post διαφέρει posui; τίνι et signum interrogationis Tr et recentiores **16** αὐτὸ coni Essen, probat Susemihl **20** δεῖ δὲ... **21** λευκοῦ prioris, **21** λέγει...

22 αἰσθάνεται posterioris recensio esse iudicat To ||
21 ἔσπερον... αὐτὸ suspecta iam Trendelenburgio, qui fort. λέγει γὰρ καὶ ὅτι τὸ αὐτὸ scribendum esse putat **24** οὐδ' ἐνὶ ἐν To **427^a** **2** ἀρ' οὖν... **3** κηχωρισμένον post, **3** ἔστι δὴ... **5** ἀδαιρέτον pr. editionis esse iudicat To, quod refellit Neuhäuser l. c. p. 40 **2** ἄμα duas sententias (καὶ... **3** κρῖνον et τῶ... κηχωρισμένον) in unum comprehendit, quod plerumque fallit interpretes; καὶ, fort. omittendum, ut in cod. W καὶ <τόπῳ> ἀχώριστον coni Susemihl, Oec. 85 **3** τὸ διαρετὸν] ὄν διαρετὸν coni Steinhart **6** καὶ τοῦναντίον coni Susemihl B. Jb. IX, 351 **7** διαρεῖται «fort.» To cf *Ph² 484, 21*; ἀδαιρέτον Susemihl Oec. p. 85 **10** ἦν] ἐν coni Tr || ἦ μία καὶ ἦ δύο Bk Tr To, «fort legendum ἢ μία, ἢ δύο» Ro || **11** καὶ ἀδαιρέτος καὶ διαρετὴ To cf *Th 86, 23* ἦ μὲν... **12** ἄμα posterioris, **13** ἦ μὲν... **14** ἄμα prioris recensio esse putat To, cui adversatur Neuhäuser p. 40 || **13** δυοῖ] δις vel ὡς δυοῖ coni Tr, ὡς δυοῖ etiam To p. 170 || **14** ἦ δ' ἐνὶ, ἐν Christ

c. 3.] **17** ἐπεὶ δὲ... ^b **7** φανερόν. In explicandis his verbis commentatores et veteres et recentiores mirum quantum laborant. Sunt qui post **19** αἰσθάνεσθαι excidisse putant «σχεπέτον εἴ τι διαφέρει τὸ νοεῖν τοῦ αἰσθάνεσθαι», alii in Bonitzii verba iurant qui (Arist. Stud. II. III, 131) nihil deesse et apodosin a verbis ^b **6** ὅτι μὲν οὖν incipere censet, quod acutius quam rectius vir doctissimus mihi excogitasse videtur. Equidem verba **21** καὶ οἷ γε ἀρχαῖοι et q. s. apodosin vice fungi existimo, ubi **21** καὶ, «etiam» significat. «Quoniam præter movendi facultatem in cogitando imprimis et sentiendo animi vis et natura sita est, cogitandi autem et sentiendi facultates artissimo inter se propin-

quitatis vinculo coniunctæ sunt (sunt enim ambæ cognoscendi genera), iam antiqui ambo idem esse voluerunt.» — Mutanda igitur erat interpunctio. **25** τὸ δ' αὐτὸ...
 ὁ **6** ἢ αὐτὴ εἶναι in parenth. Susemihl Oec. p. 85 ||
 ὁ **5** καί,] οὕτω coni Susemihl B. Jb. XXX, 47; locum recte explicavit *Th 88, 3* **14** ᾧ μὴ καὶ φαντασία·
 ἕτερον γὰρ καὶ Steinhart φαντασία... **24** θαρραλέα
 ab hoc loco aliena esse putat Freudenthal, p. 11, cui assentitur Susemihl B. Ph. W. 1882, p. 1283 **15** τῆ]
 δὲ Susemihl B. Jb. IX, 351 **17** ἢ del Schneider
 Rh. M. 1866, p. 448 φαντασία] νόησις «om γ»
 falso adnotatur, quam tamen lectionem probat Madvig
 Adv. I, 473 **24** εἰ] οἱ in codd TW scriptum esse
 perperam refert Bk, in contextum receperunt Bk Tr To ||
 εἰσι... **27** λόγος ab hoc loco aliena et fortasse spuria esse
 putat Susemihl Oec. 85 **428**^a **3** μία... **4** ψευδός-
 μῆθ᾽] «negatio aut certe dubitatio in hac apodosis deside-
 ratur» Tr ante μία addendum esse ζητώμεν εἰ coni
 Bywater l. c. p. 56 καδ' ἄς coni To **7** ante
 φαίνεται aliquid excidisse censet Freudenthal p. 55 ||
8 πάρεστι] τοῦ παρόντος ἐστὶ To Jb. f. Ph. 1867, p. 246;
 ὑπάρχει et πᾶσι pro ἀεὶ Freudenthal p. 12; ante ἀεὶ ins
 ἢ δυνάμει Christ **10** «legebatur δοκεῖ δ' οὐδ, οἷον
 μύρμηκι ἢ μελίττῃ ἢ σκώληκι. Hæc igitur animalia negat Ar.
 φαντασίᾳ prædita esse... At apis certe et formica, pru-
 dentissima animalia, ex tam ignobili societate removenda
 sunt.» Recte hæc To animadvertit, qui scribit μύρμηκι.
 μὲν... σκώληκι δ' οὐδ coll. cum *Th 90, 8 So 55, 27*, cf etiam
Ph^o 258, 32 Alex de an. 67, 2, sed leviori mutatione a
 nobis commendata locum sanari posse speramus, ut hic
 sensus evadat: δοκεῖ δ' οὐδ, οἷον μύρμηκι ἢ μελίττῃ ὑπάρχει,

καὶ σκώληκι ὑπάρχειν **19** ἀλλὰ... **22** πολλοῖς
 posterioris, **22** ἔτι πάσῃ... **24** δ' οὐδ prioris recensio-
 nis esse iudicat To; probat Freudenthal Rh. M. 1869, p. 29;
22 ἔτι... **24** οὐδ etiam *Si 211, 19 Ph 501, 5 Th 90, 23*
So 118, 37; del Bhl **26** ἢ φαντασία coni To ||
 virgulam post εἴη deletam post **27** ταῦτα ponit Ro, qui
 διὰ γε ταῦτα dubitanter coni διὰ τε... **28** αἰσθησις
 ante **24** φανερόν poni vult Schneider Rh. M. 1866 p. 449 ||
27 καὶ ὅτι (om δῆλον) vel καὶ ὅτι δῆλον ὅτι et ἔσται pro
 ἔστιν coni Shorey Amer. J. Ph. 1901, p. 150 **28** ἐκ]
 εἰ etiam Tr Schneider l. c. **29** ἢ συμπλοκῇ del To ||
 ὁ **8** ἀλλὰ... **9** πρᾶγμα suspecta To **11** ἢ δὲ...
13 ἐστὶν «vereor, ne hæc verba, etsi sunt Aristotelis, in
 posteriore editione non fuerint scripta» To **19** τοῦ
 ᾧ συμβέβηκε καὶ ταῦτα Ald, τοῦ δ συμβέβηκε τούτοις coni To
 p. 175 **20** ταῦτα] τούτῳ Steinhart, ταῦτα τούτῳ
 dubitanter coni Ro **23** τοῖς... ἴδια del Essen
 d. 3-te B. p. 25; in secludendis verbis οἷς... ἴδια secutus
 sum Maierum: Die Syllogistik d. Arist. I, p. 8, n. 2 qui
 optime totum locum intellexisse videtur **24** ἀ...
 αἰσθητοῖς del To, post **20** ταῦτα transponit Bywater J. Ph.
 1888, p. 58 **26** τῆς αἰσθήσεως post ἐνεργείας
 Schneider, post γινομένη Susemihl (Oec. p. 86) transponenda
 putant **27** ἢ,] τῆς Bk; ἢ coni Christ; del Schneider
 Z. f. Gymn. 1867, p. 631 **30** ἢ μὴ φαντασίαν Bk Tr
 e Silburgiana; «nescio an ἢ τὰ εἰρημένα unc. includenda
 sint, nisi forte deserto cod. E, totus locus ita est pur-
 gandus: εἰ οὖν μῆθὲν ἄλλο ἔχει τὰ εἰρημένα [ἢ φαντασία,
 τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ λεχθέν], ἢ φαντασία ἂν εἴη κτέ.» Hi; ἢ ἢ
 φαντασία unc. incl. To, qui ab Aristotele scriptum fuisse
 putat: εἰ οὖν μῆθὲν μὲν ἄλλο ἔχει τὰ εἰρημένα, τοῦτο δ' ἔχει,

ἡ φαντασία ἂν εἴη κίνησις. **429^a 1** τοῦτο δ' ἐστὶ (ἐστὶ *Th 93, 22* Bhl) τὸ λεχθέν suspecta; τὰτὸ δ' ἐστὶ sive τὰτὸ δ' ἔχει coni Christ **18** ἀνάγκη . . . **22** δυνατὸν posterioris, **22** ὁ ἄρα . . . **27** ἐστὶν prioris recensionis esse iudicat To, negant Naetel *Zschr. f. Gymn.* 1864, p. 140 Dittenberger *Gött. G. A.* 1863, p. 1610 **4** ἀλλὰ καὶ μᾶλλον del To *Jb. f. Ph.* 1867, p. 246 legit *Th 95, 4* || **9** δὲ αὐτὸν etiam *Si^v 230, 12 Phⁱ Th 95, 32*; δι' αὐτοῦ coni Bywater *J. of Phil.* 1885, p. 40, fort. recte **11** οὕτω . . . **12** ἐστὶ in parenth. Bonitz *Arist. St. IV*, 376; interpungendi signum post ἐστὶ om. colon post **13** σάρκα Bk **15** αἰσθητῶ pro αἰσθητικῶ coni Brentano, *Psych. d. Arist.* p. 134 || **20** ἄλλο etiam Bonitz, ἄλλω defendebat To *Jb. f. Phil.* 1867, p. 245 **23** καὶ ἀπαθὲς del Hayduck *progr. Gryph.* 1873, p. 4, καὶ ἀμιγῆς Zeller *Ph. d. Gr. II*, 2. p. 568 n. 1 || **29** ἦ . . . **31** νοῆ mutila et corrupta putat To p. 180, legit *Si^v 236, 9*, defendit Brentano p. 137 **31** δεῖ] δυναμί coni Cornford, recepit Hi post οὕτως excidisse putat ὑπολαβεῖν To

c. 5.] 430^a 10 ἐπειδὴ coni Essen d. 3-te B. p. 43, n. 46 || **19** τὸ δ' αὐτὸ . . . **21** δὲ οὐ χρόνῳ alieno loco posita esse iudicat Kampe, *Erkenntnistheorie d. Ar.* p. 282 **25** νῦν ante ἄνευ inseri vult Susemihl *B. Phil. Wschr.* 1882, p. 1284 **c. 6.] 27** ἐν οἷς . . . **1** προσεννοῶν posterioris, **1** τὸ . . . **5** ἐστὶ prioris recensionis esse iudicat To, quod refellit Vahlen, *Jb. d. Wien. Akad.* 1872 p. 419 (= *Arist. Aufsätze I*, p. 3) **1** καὶ συντιθεῖς del To, legerunt *Si^v 250, 36 Phⁱ 548, 6* defendit Vahlen l. c. p. 9 **3** τὸ μὴ λευκὸν ο; del *Tr¹*; τὸ μὴ λευκὸν <λευκόν> Røeper *Philol.* VII, p. 324; <καὶ λευκόν> τὸ μὴ λευκόν, Vahlen l. c. p. 12; <καὶ> τὸ μὴ λευκὸν <λευκόν> coni To, scripsit Bhl; «an καὶ γάρ

ἂν τὸ τοχὸν (cf 414^a 24. 25. 419^b 4) ἢ λευκόν, τὸ μὴ λευκὸν συνέθηκεν?» Apelt. — Affirmatio ex Aristotelis sententia (de interpr. 16^a 12, metaph. 1027^b 9) σύνθεσις, negatio διαίρεσις est; quomodo igitur negationi error inhærebit, quippe qui semper in copulandis notionibus situs sit? Solvit difficultatem philosophus, cum nos, etiam si negemus, componere dicit, velut si albo non-esse-album tamquam prædicatum adiungamus. Simili ratione omnia (h. e. et affirmationem et negationem) etiam διαίρεσιν dici posse. Cf. To p. 191, Vahlen p. 14. Sed si ita res est, uno tantum illo exemplo uti fas erat, quod præbent codices et *Si^v 250, 38* ante oculos habuit. Idem legit *Ammonius in de interpr 57, 32*. De *Ph^v 548, 10* et *Th 109, 27* quid legerint non satis constat ἐνδέχεται . . . **4** πάντα fort. post ἐστὶ transponenda esse putat Maier, *Die Syll. d. Ar.* p. 30, n. 1 || καὶ κατὰ διαίρεσιν coni Chandler **4** πάντα] ταῦτα vel τοιαῦτα coni To, defendit Vahlen l. c. p. 14 γε eici, οὐ μόνον post ἀληθῆς transponi vult To **6** ἐκάστοτε coni Jackson **7** τὸ <διαίρετὸν ἦ> ἀδιαίρετον coni To, fort. tale quid legit *Ph^v 549, 18*; τὸ ἀδιαίρετον Jackson || <οἶον> ἔταν To, <ὡς> ἔταν Steinhart **9** ὁμοίως . . . **10** μήκει posterioris, **17** ἐνεστι . . . **20** μήκει prioris esse recensionis iudicat To **14** τὸ δὲ . . . **15** φυγῆς post **20** μήκει transp. Bywater p. 58 ἀδιαίρετον] διαίρετὸν Wallace p. 277 **16** «malletm hoc loco οὐχ ἦ [ἐκείνα] et **17** ἀλλ' ἦ <ἐκείνα>» Hi comma post διαίρετὰ Bk *Tr* Hi, ante δ. To Bhl Ro ἀδιαίρετῳ τῆς φυγῆς, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ οὐχ ἦ ἐκείνα ἀδιαίρετα, ᾧ νοεῖ καὶ coni Christ ᾧ] ᾧ τε coni To; δ cum Vicomercato Bywater p. 59 ᾧ . . . **17** χρόνῳ del Wilson, *Tr. Oxf. Phil. Soc.* 1882/3, p. 10 **17** ἄλλη

ἀδιαίρετα Ro 19 καὶ τὸ μήκος del Wilson l. c. ||
καὶ τοῦθ' . . . 20 μήκει post 10 μήκει transp. Susemihl B.
Jb. XXXIV, 29 21 καὶ . . . 23 μέλαν del Hayduck
pr Gryph. p. 6 24 μὴ ἐν εἶναι αὐτῶν coni To ;
ἐναντίον εἶναι ἐν αὐτῷ coni Bywater p. 60; fort. ἐκεῖνα ἐν
αὐτῷ 25 αἰτίων] ἐναντίων vel ὄντων coni To ; ἀδιαί-
ρέτων Essen ; νοητῶν dubitanter coni Ro II, 487 ; τῶν αἰτίων
del Zeller p. 578, Hi 26 τις φάσις κατὰ τινος coni
Ro II, 489 ; κατάφασις τι κατὰ τινος, ὡσπερ καὶ ἡ ἀπόφασις
coni To ; vulgatam tuentur *Si*¹ 260, 6. 20 *Ph*² 556, 8 ||
ὡσπερ . . . 27 καὶ del Essen

c. 7.] 43^a 1 τὸ δ' αὐτὸ . . . 7 τετελεσμένον alieno loco
posita esse iudicat To ; verba τὸ δ' αὐτὸ . . . 3 γιγνόμενα
interpretando praeterit *Th* 112, 25 ; in suspicionem vocat
Alex ap Ph 558, 5 ; defendunt *Ph* 557, 18 *Si* 262, 14 ||
7 post τετελεσμένου lacunam esse putat Susemihl B. Jb.
IX, 351 9 ὅταν] ὅτι Essen, d. 3-te B. p. 58 ||
12 τὸ αὐτὸ τοῦτο coni To ἢ aut delendum aut
ἢ scribendum esse censet Tr, del Ro 15 αἰσθητὰ coni
Schell, die Einheit d. Seelenlebens p. 19 ὅταν . . .
16 διώκει post 17 φυγῆ ponenda esse censet Susemihl ||
16 φήσῃ ἢ ἀποφύσῃ unc. incl. To διὸ . . . 17 φυγῆ
secludenda esse putat To p. 208 17 ὡσπερ . . .
^b 1 λευκόν a re proposita alienum esse iudicat To, defendit
Neuhäuser, p. 51 ὡς in ὡσπερ mutatum esse videtur
a lectore qui ὡς perperam cum 18 καὶ ἡ ἀκοή ὡσαύτως
coniunxerit ; immo trahendum est ad 20 εἴρηται καὶ πρό-
τερον, apodosin iam ab antiquis commentatoribus itemque
a To desideratam, qui post 20 πλείω signum non absoluti
enunciati posuit ; verba 17 ὡσπερ . . . 20 πλείω post 21 ἐν
τι transponenda et apodosin sic conformandam esse : οὕτω

δὴ καὶ ταῦτα (omissis verbis ὡς ὁ ὅρος) censet Freudenthal,
Rh. M. 1869 p. 398 22 οὕτω δὲ καὶ ἡ στιγμή καὶ
ὄλως ὁ ὅρος To καὶ ταῦτα ἐν τῷ ἀνάλογον. καὶ τὸ
ἀριθμῷ ἐν ἔχει pr. ἐκ. coni Jackson 23 «post
ἐκότερον videtur excidisse ἐναντίον» To ὡς . . . ἄλληλα
del To 26 ὡς . . . ἄλληλα legit etiam *Ph*^c 561, 10 ||
28 κἂν εἰ τὰ coni To 29 κἀκεῖνα J. Pacius To
Brentano ^b 5 ὅτι πῶρ etiam *Si*¹ 274, 15 *Ph*^c 561, 31
del To τῇ κοινῇ etiam *Si*¹ 274, 15 *Ph*^c 561, 31 ;
τῇ κινήσει Basil. in mg. scripsit To ; del Bywater p. 61,
Hi. Vulgo colon post κινεῖται, punctum post πολέμιος.- Post-
quam Aristoteles affirmavit animam et ἐκτὸς τῆς αἰσθήσεως
moveri posse ab illo quod fugiat vel expetat, ineptissimum
introducitur exemplum : «οἶον αἰ σ θ α ν ὀ μ ε ν ο ς κ τ λ .». Inter-
punctionem mutavi, comma post 7 νοήμασιν addidi et v. 6
ὅτε pro ὅτε scripsi, ut omnis vis verbis accedat «ὅτε δὲ
τοῖς ἐν τῇ φυγῇ φαντάσμασιν ἢ νοήμασιν (int. νοεῖ vel γνω-
ρίζει), ὡσπερ ὁρῶν λογίζεται κτλ.» 9 post ἐνταῦθα
excidisse ἀγαθὸν ἢ κακὸν coni To 10 ὄλως] οὕτως
coni dubitanter Tr p. 424 12 τὰ δὲ . . . 19 ὕστερον
a re proposita aliena et 12 τὰ δὲ . . . 16 ἐκεῖνα corrupta
esse iudicat To ; totum locum ita restituit Bywater p. 62 :
. . . εἴ <τις> τὸ σιμὸν ἢ μὲν σιμὸν οὐ [κεχωρισμένως], ἢ δὲ
κοῖλον [εἴ τις] ἐνόσει ἐνεργεῖα <νοῶν> ἄνευ τῆς σαρκὸς ἂν
ἐνόσει κτλ. 14 εἴ τις] εἴπερ coni Tr ὡσπερ
ἄνευ coni To, refellit Vahlen Z. f. Ö. G. 1867, p. 722 ||
15 ἂν del Susemihl Oec. p. 86 16 νοῆ <ἢ> ἐκεῖνα
coni Bonitz cf Z. f. Ö. G. 1867, p. 722

c. 8.] 21 πάντα. πάντα γὰρ ἢ coni To 24 εἰς]
ὡς Susemihl B. Jb. IX, 352, qui etiam ὡς pro 25 et 26
εἰς scribi vult, cf. tamen ibid. XLII, 238, LXVII, 104 ;

ὡσπερ καὶ τὰ πράγματα coni To 27 τὸ μὲν ἐπιστη-
μονικὸν τὸ ἐπιστητὸν, τὸ δὲ αἰσθητικὸν τὸ αἰσθητὸν To; τὸ μὲν
<τὸ> ἐπιστητὸν, τὸ δὲ <τὸ> αἰσθητὸν Hayduck; ἐπιστητῶ et
αἰσθητῶ Chandler 432^a 2 εἰδῶν <νοητῶν> Bywater
p. 63 3 Sicut manus instrumentorum instrumentum,
ita anima, quatenus cognoscit, forma formarum; sed divi-
ditur anima hoc loco in duas partes: νοῦν et αἴσθησιν,
quæ igitur ambæ formarum formæ dici possunt. Importune
igitur additum videtur εἶδος αἰσθητῶν i. e. forma rerum
sensibilium, est immo δεκτικὸν τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν, potestas
quædam quæ hasce formas induit, h. e. forma formarum
sensibilium. 9 αἰσθήματα] αἰσθητά Kampe, Er-
kenntnistheorie d. Ar. p. 101

c. 9.]^b 5 τοῦτο del To 433^a 4 οὐκ expellen-
dum esse censet Christ

c. 10.] 9 ταῦτα <τὰ> Bywater p. 64 10 πολλοὶ
coni Bywater, probat Susemihl 15 οὐ γὰρ . . .
16 νοῦ posterioris, 18 τὸ ὀρεκτὸν . . . 20 ὀρεκτὸν prioris
esse recensiois iudicat To, negant Noetel Zschr. f. Gymn-
wesen 1864, p. 540 et Pansch Philol. XXI, p. 543 qui οὐ
et 16 αὐτῆ legendum proponit 22 εἶδος delendum
esse putat To 25 κινεῖ καὶ παρὰ recepit To ||

^b 1 τοῖς δὲ . . . 4 διαιροῦσι alieno loco inserta iudicat To
p. 216 11 parenthesis a πρώτων incipit Bywater
p. 64, a τοῦτο plerique 15 δὲ₂] δὴ Susemihl Oec. 86 ||
18 εἰς ἐνέργειαν Chaignet, Essai sur la psych. d' Ar. p. 433 ||
24 διὸ . . . κινεῖται in parenth. et post 25 ἀχώριστα pun-
ctum Bywater p. 64

c. 11.] 434^a 2 καὶ ἐπιθυμίαν del Essen, d. 3-te B. p. 62 ||
7 ἢ δὲ . . . 10 ποιεῖν in parenth. Ro; 7 πότερον . . . 10 ποιεῖν
in parenth. Hi 8 καὶ ἀνάγκη . . . 11 ἐκείνην

Essen, d. 3-te B. p. 62 10 αἴτιον . . . 12 ὄρεξις
mutila vel corrupta esse censet To, legerunt *Si^o 310, 2*
Ph^o 593, 4 cf Th 121, 29 11 post οὐκ ἔχει add
τάλλα ζῶα et αὕτη δὲ ἐκείνην hoc loco del Bywater; αὕτη δὲ
κινεῖ coll. *19 coni Cornford 12 διὸ <ἢ> τὸ . . . νικᾷ
[δ'] ἐνίοτε . . . βούλησιν, [ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην], ὡσπερ σφαῖρα
<σφαῖραν> Essen d. 3-te B. p. 62 13 ὅτε δὲ κινεῖ γ'
αὐτὴν Cornford ἢ δ' ὄρεξις coni Tr; ἢ ἢ ὄρεξις
Chandler; totum locum sic restituendum esse: νικᾷ . . .
βούλησιν, ὅταν ἀκρασία γένηται· ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην· <ὅτε δ',>
ὡσπερ <σφαῖραν> σφαῖρα, ἢ ὄρ. κτλ. coni To; νικᾷ . . . βού-
λησιν, ὅταν ἀκρ. γέν., ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην, ἢ ὄρεξις τὴν ὄρεξιν
Steinhart; ὡσπερ σφαῖρα, <ὅτε μὲν αὕτη ἐκείνην>, ὅτε δ'
ἐκείνη ταύτην, ἢ ὄρ. Bywater p. 67; ὡσπερ <ἢ ἄνω> σφαῖρα
<τὴν κάτω, ὅτε δ'> ἢ ὄρ. Zeller II, 2. p. 587, n. 4; φύσει
δ' αἰεὶ ἢ ἄνω ἀρχικωτέρα· καὶ κινεῖ ἢ ὄρ. τ. ὄρ. ὅταν ἀκρασία
γένηται· ὡστε Busse Herm. XXIII, 469; ὡσπερ <ἢ ἄνω>
σφαῖρα (φύσει δ' αἰεὶ ἢ ἄνω ἀρχικωτέρα καὶ κινεῖ) ὅτε δ' ἢ
ὄρεξις τὴν ὄρεξιν, ὅταν ἀκολασία γένηται· ὡστε coni Susemihl
B. Jb. LXVII, 11; ὅτε δ' ante ὡσπερ add Bhl; [ἀκρασία
pro ἀκρασία dubitanter coni Apelt]. Scripsi 13 ἢ pro ἢ
(v. supra Steinhartii et Chandleri coniecturam). Totius loci
interpretum studiis diu resistentis sententia, nisi fallor, hæc
est: Fit non nunquam, ut appetitus voluntatem vincat et mo-
veat, interdum autem voluntas appetitum, ut pila (h. e. sicut
pilæ motus modo ab hoc ad illum tendit, modo vice versa),
præterea accidit, ut appetitus appetitum pellat; quæ omnia
movendi genera existere possunt, cum intemperantia
animæ inest 15 ὡστε κατὰ τρεῖς διαφορὰς coni
Essen l. c. p. 63 20 ἢ δὴ etiam Spengel Arist.
rhet. II, 300 καθόλου; ἢ To

c. 12.] 23 και ἔχειν Christ, cf *Th 122, 22* 33 πᾶν] εἴη vel γένοιτο coni To, probat Dittenberger; fort. legendum πάλιν, quod sæpe apud Aristotelem «omnino progressum in narrando enumerando quærendo significat» Bonitz Ind. Ar. 559^b 13 ἔχοι coni Tr probant Steinhart, Susemihl ^b 4 οὐ μὴν ἀλλ' ἀγ. coni Essen l. c. p. 65 || 5 verbis διὰ τί γὰρ ἕξει (sc. τὸ μόνιμον); ἢ γὰρ... 7 δι' ἐκείνο parenthesi inclusis apodosin sententiæ conditionalis εἰ οὖν πᾶν ab οὐδὲν ἄρα ἔχει incipere statuit Christ || 18 διὸ και... 19 ἄπτὸν posterioris, 21 ὥστε... 22 prioris editionis esse iudicat To 19 ἄπτὸν addit και θρηπτικόν Bywater p. 67 31 ὡσθὲν coni To; ὡσαν etiam *Si^c 325, 23 Ph^c 605, 1 So 149, 5* και ἔστι... 32 κίνησις] και ἔστι ταῦτα διὰ μέσου coni To 435^a 1 οὕτω δὴ ἐπ' vel οὕτω δὴ και ἐπ' coni To 5 περὶ ἀνακλάσεως del To, legerunt *Ph^c 605, 22 Th 124, 34 So 149, 24* **c. 13.]** ^b 6 μὴ ἔχον οἶόν τε εἶναι ζῶον Steinhart, οἶόν τε μὴ ἔχειν ζῶον Hayduck, pr. Gryph. p. 7 ζῶον δὲ del Hayduck l. c. 7 ταύτην scripsi ex o et *Ph^l* || 22 ὅπως ὀρᾷ post διαφανεῖ transponenda esse dubitanter coni Susemihl Oec. p. 86 24 γλώτταν... 25 ἐτέρῳ del To

INDEX.

ἀγαθός: τὸ ἀγαθὸν και τὸ μὴ ἀγαθόν 10^a 12, τὸ ἀγαθὸν και τὸ κακόν 26^b 25, 31^a 11. ^b 11; τὸ καθ' αὐτὸ ἀγαθόν opp τὸ ἐτέρου ἕνεκεν 6^b 9, τὸ φαινόμενον ἀγαθόν 33^a 28; τὸ πρακτὸν ἀγαθόν 33^a 29, ἀγαθὸν ἀπλῶς 33^b 9
ἀγγεῖον 19^b 26
ἀγειν: εἰς ἐντελέχειαν ἐκ δυνάμει ὄντος 17^b 10, ἄγεσθαι εἰς τὸν λόγον 26^b 4 [ἀγένητον] (v l ἀγέννητον) 34^b 5
ἄγευστον 21^b 8, 22^a 30
ἀγνοεῖν 3^b 8, 10^b 4
ἀγνοια 10^b 2
ἄδηλος 7^b 5, 13^a 5. 8
ἀδιαίρετος: τὸ ἄ. διχῶ, 30^b 6, δυνάμει τὸ ἄ. τάναντία 27^a 6, ἀδιαίρετον κατὰ ποσόν, dist. τῷ εἶδει 30^b 14, τάπη, ἀριθμῶ 27^a 5, ὡς στιγμῇ 30^b 21; οὐδὲν κωλύει νοεῖν τὸ ἀδιαίρετον, ὅταν νοῆ τὸ μήκος (ἀδιαίρετον γὰρ ἐνεργεία), και ἐν χρόνῳ ἀδιαίρετῳ ὁμοίως γὰρ ὁ χρόνος διαίρετός και ἀδιαίρετος τῷ μήκει 30^b 7, τῶν ἀδιαίρετων νόησις ἐν τούτοις, περὶ ἧ οὐκ ἔστι τὸ ψεῦδος 30^a 26, ἐν ἀδιαίρετῳ χρόνῳ 26^b 31, 30^b 15, ἀδιαίρετῳ τῆς ψυχῆς νοεῖν 30^b 15, ἀδιαίρετοι σφαῖραι 6^b 20 (Democr.), πρῶτα και ἀδιαίρετα σώματα (Democr.) 5^a 10
ἀδιάφορος 9^a 2
ἀδυνατεῖν 15^b 3, 19^b 2. 17
ἀδύνατον 6^a 2, 8^b 33, 22^a 28. ^b 2
τὸ ἀεὶ οἱ τὸ γεῖον 15^a 29
ἀέξεσθαι (Emped.) 27^a 23
ἀέρινος 35^a 12
ἀήρ: διαφανής 19^a 14, ὁ ἄ. διασπώμενος ὁμοειδής 11^a 20, ἀόριστος 24^b 16, ἄσφορος διὰ τὸ εὐδρυπτον 20^a 8, ἐπὶ πλείστον κινεῖται ἐὰν μένη και εἰς ἧ 35^a 4, πάσχει ὑπὸ τοῦ σχήματος και χρώματος 35^a 7, κενόν 19^b 34, τὸ μεταξὺ φόφων 19^a 32, ἀκοῆ συμφοῆς ἀήρ (v l ἀκοῆ α. ἀέρι) 20^a 4, ἀεὶ οἰκείαν τινὰ κίνησιν ὁ ἄ. κινεῖται ὁ ἐν τοῖς ὡσίν 20^a 17, ἡ ἀκοῆ ἀέρος 25^a 4, ἀήρ ὁ μετὰ βροντῆς δίιστησι τὸ ξύλον 24^b 11; λεπτομερέστατον και ἀρχή (Diogenes) 5^a 22
ἀνάγαστος 5^a 30, ἀναστατωτέρα ψυχῆ 11^a 13, 30^a 23
ἀφροῦς 20^a 25